

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

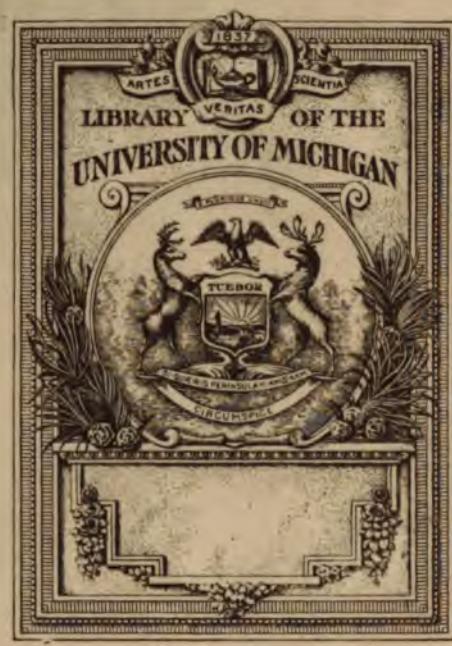
We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

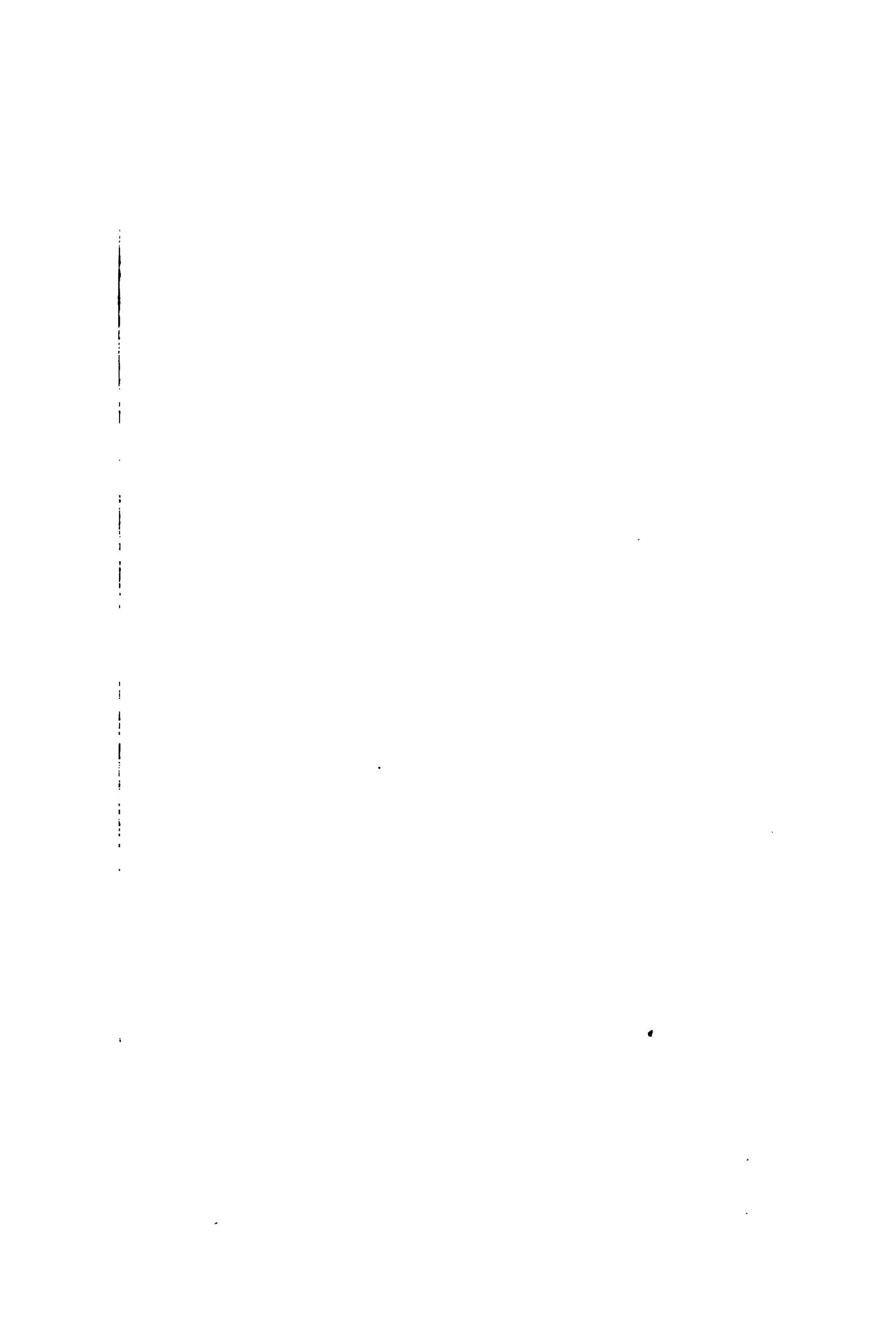
About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

B 1,183,764

DA
20
E 59
nr. 7
v. 4

**CHARTAE
ANGLOSAXONICAE.**

M. VAN DE WEYER,

Member's Copy.

**CODEX DIPLOMATICUS
AEVI SAXONICI,**

**OPERA
JOHANNIS M. KEMBLE.
TOMUS IV.**

**LONDINI:
SUMPTIBUS SOCIETATIS.
M.DCCC.XLVI.**

LONDON :

PRINTED BY S. & J. BENTLEY, WILSON, AND FLY.
Bangor House, Shoe Lane.

CODEX DIPLOMATICUS AEVI SAXONICI.

TOM. IV.

WITH the close of the Fourth volume of this work we arrive at the reign of Harald, and the Norman conquest of England; an event which our contemporary forefathers could only regard as deplorable, but which we must look back upon with gratitude and pride, as the remote origin of our own peculiar character and power. It is hardly possible to compare the signatures to the charters contained respectively in this and in the previous volumes, without seeing how widely a foreign element had become predominant: the Scandinavians of Ingwar, Guðorm, Swegen, and Cnut, successively prepared the way for the descendants of other Scandinavians under William; and the Saxon national character, like the national dynasty, was too weak to offer a successful resistance. Defeated, yet still holding a portion of its domain with unabated perseverance, yielding somewhat in one place to break out with unshaken obstinacy at another, it accommodated itself partially to the peculiar habits of each successive invader; till, after the closing scenes of the great drama commenced at Hastings, it ceased to exist as a national character; and the beaten, ruined, and demoralized Anglosaxon found himself launched in a new career of honour, and rising into all the might and dignity of an Englishman. Let us reflect that defeats upon the Thames

TOM. IV.

b

303104

and Avon were probably necessary preliminaries to victories upon the Sutlej.

The following documents will repay comparison with the record in Domesday; they extend beyond the very day on which (in the language of that instrument) Eadweard was "alive and dead," and they prepare us for the names of those tenants whom we afterwards find as subjects of William. We learn in some degree from them, who lost life and land in the unfortunate attempt to repulse the invader, or in the ill-considered resistance which was afterwards from time to time offered to his authority. Several, addressed to the Ealdormen, Sheriffs, or other officers of the counties, supply valuable information with regard to judicial proceedings, and other branches of the public service.

In this volume any expression of opinion as to the genuineness of particular documents has been for the most part avoided, and I do not mean to pledge myself to the authority of every charter which appears here without an asterisk. There are difficulties at this late time which are not found, in the same measure, at earlier periods, and the canons laid down in the preface to the First volume become for the most part inapplicable in the Fourth. Indeed, almost the only test that can be successfully applied is that of anachronism; and it is probable that, if, at a later period forgery were resorted to, for the purpose of establishing or defending claims to land, the date and form assigned to the false documents would have been those of Eadweard's reign. It is therefore fortunate that the number of instruments in the vernacular tongue, contained in this volume, is comparatively large, inasmuch as these bear along with themselves the surest test of authenticity: the language is, as might be expected from the sources, of very various degrees of impurity, but the genuine forms are

not to be mistaken, and cannot be unrecognized, in spite of the careless transcribers of monastic chartularies. The documents drawn up wholly, or for the most part, in Anglosaxon, amount to more than half of the whole number contained in the volume; a much larger proportion than prevailed in the three preceding volumes. They are rubricated under the following numbers: 731, 732, 735, 737, 738, 745, 753, 755, 758, 759, 766, 768, 773, 782, 788, 789, 790, 799, 802, 803, 804, 820, 821, 822, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 904, 917, 918, 921, 922, 923, 924, 925, 929, 931, 933, 934, 935, 936, 937, 940, 942, 943, 944, 946, 947, 949, 953, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 965, 967, 970, 972, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980.

Thus, of two hundred and fifty-four charters, one hundred and thirty-seven are in Saxon, more or less pure. Several of these, being wills, settlements, or records of services due, and covenants entered into, are of the utmost value, from the light they throw upon the private life of our forefathers.

It now remains to complete the collection by publishing the omitted charters, the series of which will commence again with the seventh century. This will be done in the next succeeding volumes.

**LIST OF THE DOCUMENTS
CONTAINED IN THIS VOLUME.**

No.	Name.	Date.	Authorities.
727.	Cnut 1018	Reg. C.C. Cantuar. A. i. No. 234.
728.	Cnut 1018	MS. Lansd. 966, fol. 86. MS. Wanley. fol. 282, b.
729.	Cnut 1019	MS. C.C.C. Cantab. 59. No. 35. MS. Harl. 358. fol. 32. inspex.
730.	Cnut 1019	MS. Harl. 61. f. 8.
731.	Cnut 1013—1020	MS. Wanley. fol. 181, b.
732.	Godwine 1016—1020	MS. in Arc. C.C. Cantuar. Sommers. Gavelk. p. 196.
733.	Ælfraige Before 1022	MS. Soc. Ant. lx. fol. 24.
734.	Cnut 1022	MS. Cole. xviii. fol. 116, b. Gale. Vet. Script. iii. p. 522.
735.	Cnut 1020—1023	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 20 & 20, b. MS. Harl. 358. fol. 44, b. MS. Harl. 258. fol. 59. MS. Lansd. 447. fol. 24.
736.	Cnut 1021—1023	MS. Cott. Aug. ii. 24. MS. Cott. Vesp. B. xxiv. fol. 17, b. MS. Harl. 3763. fol. 63.
737.	Cnut 1023	C.C.C. Ch. Ant. S. 259. 260. C.C.C. Ch. Ant. S. 261. 262
738.	Wulfric 1023	Hickes. Dissert. Epist. p. 76.
739.	Cnut 1023	Cod. Winton. fol. 106.
740.	Cnut 1021—1024	MS. Cott. Galba. E. II. fol. 30.
741.	Cnut 1024	MS. in the possession of the Earl of Ilchester.
742.	Healðegen Scearpa 1026	Cott. Ch. x. 11.
743.	Cnut 1026	Cod. Winton. fol. 86, b

X **LIST OF DOCUMENTS**

No.	Name.	Date.	Authorities.
744. Cnut	.	1031	MS. Cott. Aug. II. 69.
745. Cnut	.	1032	
746. Cnut	.	1032	MS. Cott. Claud. B. vi. fol. 107, b. MS. Cott. Claud. C. ix. fol. 127, b.
747. Cnut	.	1032	Gul. Meld. edit. Hearne. p. 88.
748. Cnut	.	1032	Gale. Vet. Script. I. p. 58.
749. Cnut	.	1033	Reg. Alb. pen. Dec. et Cap. Eborac. T. A. I. fol. 59, b.
750. Cnut	.	1033	Cod. Winton. fol. 113, b.
751. Cnut	.	1033	MS. Cott. Claud. B. vi. fol. 107.
752. Cnut	.	1033	Cod. Winton. fol. 38, b.
753. Cnut	.	1035	Cod. Winton. fol. 114.
754. Æselnoð	.	1020—1038	Chart. Ant. Cantuar. R. 17. Somners. Antiq. Cant. App. p. 43.
755. Eanwen	.	Before 1038	Hickes. Dissert. Epist. p. 2.
756. Cnut	.	No date.	MS. Cott. Claud. D. x. fol. 57.
757. Cnut	.	No date.	MS. Cott. Vesp. B. xxiv. fol. 30.
758. Harald Håranföt	.	1038	MS. Cott. Aug. II. 90.
759. Bishop Ælfric	.	No date.	MS. Cott. Aug. II. 85. MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. f. 48.
760. Bishop Lyfing	.	1038	Smith. Beda. App. p. 779.
761. Hardacnut	.	1038—1039	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. f. 21. MS. Harl. 358, f. 45, b. MS. Lansd. 447. f. 24, b.
762. Hardacnut	.	1042	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 109, b. MS. Cott. Claud. C. ix. f. 128.
763. Hardacnut	.	1042	Cod. Winton. fol. 109. MS. Harl. 596. fol. 19, b.
764. Bishop Lyfing	.	1042	Smith. Beda. App. p. 780.
765. Bishop Lyfing	.	1042	Smith. Beda. App. p. 781.

No.	Name.	Date.	Authorities.
766.	Leofric and Godgyfu .	No date.	MS. Cott. Tib. A. xiii. fol. 180.
767.	Eadweard 1043	MS. Cott. Claud. B. vi. fol. 16, b.
768.	Ælfwine 1038—1044	Cod. Winton. fol. 41, b.
769.	Eadweard 1038—1044	MS. Cott. Aug. ii. 68.
770.	Eadweard 1044	MS. Cott. Aug. ii. 59.
771.	Eadweard 1044	Cart. Ant. in Arc. Lond. T. No. 10.
772.	Eadweard 1044	MS. in the possession of the Earl of Ilchester.
773.	Aegelric 1044	MS. Cott. Aug. ii. 70. Reg. C.C. Cantuar. C. v. f. 11.
774.	Eadweard 1044	Cod. Winton. fol. 26, b.
775.	Eadweard 1044	Cod. Winton. fol. 43.
776.	Eadweard 1045	Cod. Winton. fol. 64, b.
777.	Bishop Lyfing 1045	Smith. Beda. App. p. 781.
778.	Eadweard 1045	MS. Harl. 436. fol. 53, b.
779.	Eadweard 1045	MS. Cott. Aug. ii. 58. MS. Cott. Faust. A. iii. fol. 30.
780.	Eadweard 1045	Cod. Winton. fol. 79.
781.	Eadweard 1045	Cott. Ch. viii. 9. Cod. Winton. f. 77, b.
782.	Wulfgyð 1046	Reg. C.C. Cantuar. C. v. fol. 11.
783.	Eadweard 1046	Cod. Winton. fol. 112, b. Cott. Ch. xii. 76.
784.	Eadweard 1046	MS. Soc. Ant. lx. fol. 32.
785.	Eadweard 1044—1047	MS. Cott. Galba. E. ii. fol. 30. MS. Lansd. 447. fol. 15, b.
786.	Eadweard 1049	Cod. Winton. f. 109, b.
787.	Eadweard 1049	C.C.C. Ch. Ant. C. 1281.
788.	Durstan 1049	MS. Cott. Aug. ii. 34.
789.	Godric 1038—1050	MS. Cott. Aug. ii. 35.

LIST OF DOCUMENTS

No.	Name.	Date.	Authorities.
790.	Godwine	. 1038—1050	C.C.C. Ch. Ant. A. 207.
791.	Eadweard 1050	MS. C.C.C. Cantab. 59. No. 36.
792.	Eadweard 1050	MS. Cott. Claud. B. vi. fol. 110, b.
793.	Eadweard 1050	MS. Cott. Claud. B. vi. fol. 114.
794.	Eadweard 1038—1051	Gale. Vet. Script. I. p. 64.
795.	Dorold 1051	Gale. Vet. Script. I. p. 86.
796.	Eadweard 1052	MS. Cott. Claud. B. vi. fol. 111, b. and f. 118, b. MS. Cott. Claud. C. ix. fol. 130, b.
797.	Eadweard 1052—1053	MS. Cott. Vesp. B. xxiv. fol. 34.
798.	Eadweard 1053	MS. Cott. Tib. D. vi. fol. 28.
799.	Brihtnær 1053	Reg. C.C. Cantuar. C.v. fol. 11, b.
800.	Eadweard 1054	MS. Cott. Claud. B. vi. fol. 115. MS. Cott. Claud. C. ix. fol. 130.
801.	Eadweard 1055	MS. Harl. 3763. fol. 64.
802.	Leofwine Before 1056	Hickes. Dissert. Epist. p.9.
803.	Godwine Before 1056	Hickes. Dissert. Epist. p.11.
804.	Ealdred 1049—1058	Smith. Beda. App. p. 782.
805.	Ealdred 1046—1060	Heming. ed. Hearne. II. p. 396.
806.	Eadweard 1051—1060	MS. Soc. Ant. LX. fol. 26, b.
807.	Ægelwine 1051—1060	MS. Cott. Tib. A. XIII. fol. 150.
808.	Eadweard 1060	MS. Soc. Ant. LX. fol. 27, b.
809.	Eadweard 1060	Ex Reg. Ramsey in Scacc. fol. 336.
810.	Eadweard 1061	Exempl. Ric. Abb. Sancti Audoeni, &c. 1227. MS. C.C.C. Cantab. cxI. f. 227.

No.	Name.	Date.	Authorities.
811.	Eadweard	1061 MS. C.C.C. Cantab. cxi. fol. 90.
812.	Eadweard	1062 MS. Cott. Vit. A. xiii. fol. 50, b.
813.	Eadweard	1062 MS. Cott. Tib. C. ix. fol. 48.
814.	Eadweard	1063 Collect. Topog. i. p. 68.
815.	Eadweard	1066 Mag. Reg. Alb. pen. Dec. et Cap. Ebor. fol. 60.
816.	Eadweard	May 20, 1066 MS. Cott. Tib. E. viii. fol. 250.
817.	Eadweard	1066 Ex Reg. Meld. Scacc. Reg. Rem. West. cart. 42. Ch. Ant. in Arc. Lond. Q. No. 1. MS. Harl. 6748. fol. 5, b. MS. Lansd. 417. f. 21.
818.	Godgyfu	1060—1066 Ex Reg. de Eynesham, penes Dec. et Cap. Eccl. Cath. Oxon. N. Mon. iii. p. 14.
819.	Eadweard	1060—1066 MS. Soc. Ant. ix. fol. 26.
820.	Stigand	1060—1066 Cod. Winton. fol. 94.
821.	Wulfwold	1060—1066 MS. C.C.C. Cantab. cxi. f. 92.
822.	Ælfwig	1060—1066 MS. C.C.C. Cantab. cxi. f. 74.
823.	Ealdred	1062—1066 MS. Cott. Tib. A. xiii. fol. 176.
824.	Eadweard	1066 MS. Cott. Faust. A. iii. fol. 25, b.
825.	Eadweard	1066 MS. Cott. Faust. A. iii. fol. 31, b.
826.	Eadweard	No date. MS. Cott. Faust. A. iii. f. 107.
827.	Eadweard	No date. MS. Cott. Faust. A. iii. f. 106.
828.	Eadweard	1066 MS. Cott. Faust. A. iii. f. 105, b.
829.	Eadweard	1066 MS. Cott. Faust. A. iii. fol. 109, b.
830.	Eadweard	No date. MS. Cott. Faust. A. iii. f. 112.
831.	Eadweard	No date. MS. Harl. 84. fol. 99, b. Ch. Ant. in Arc. Lond. I. No. 12.

No.	Name.	Date.	Authorities.
832.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 22.
			MS. Bibl. Publ. Cant. Ee. 3. 60. fol. 127.
			MS. Harl. 743. fol. 59.
833.	Eadweard . . .	No date.	MS. Rawlinson. 329. fol. 118, b.
834.	Eadweard . . .	No date.	Hickes. Thes. i. p. 162, note.
835.	Eadweard . . .	No date.	MS. Harl. 6968. fol. 7.
836.	Eadweard . . .	No date.	MS. Harl. 6968. fol. 6.
837.	Eadweard . . .	No date.	MS. Harl. 6968. fol. 6.
838.	Eadweard . . .	No date.	MS. Harl. 6968. f. 6.
839.	Eadweard . . .	No date.	MS. Harl. 6968. fol. 6.
840.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 114. MS. Cott. Claud. C. ix. f. 130.
841.	Eadweard . . .	No date.	Ch. 8. Edw. II. No. 5. N. Mon. iii. p. 56.
842.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Faust. A. iii. fol. 109, b.
843.	Eadweard . . .	No date.	Autog. in Bibl. Cott. Hickes. Thes. i. p. 158. MS. Cott. Faust. A. iii. f. 108, b.
844.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Vit. A. xiii. f. 50.
845.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Faust. A. iii. f. 105.
846.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Faust. A. iii. f. 105.
847.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Claud. A. iii. f. 4, b.
848.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Vit. A. xiii. f. 49, b.
849.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Vit. A. xiii. f. 49.
850.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Vit. A. xiii. f. 49. Ch. Ant. in Arc. Lond. D. No 7. MS. Harl. 84. fol. 41.
851.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 23.
852.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 23.

IN THIS VOLUME.

xv

No.	Name.	Date.	Authorities.
853. Eadweard	.	No date.	MS. Cott. Otho. B. xiv. f. 257, b. Ch. 8 Edw. II. No. 5. per Inspex. MS. Add. Brit. Mus. 4996. fol. 179, b. MS. Reg. Scacc. Rem.
854. Eadweard	.	No date.	MS. Cott. Claud. D. x. fol. 63, b, and 177.
855. Eadweard	.	No date.	MS. Cott. Faust. A. III. f. 104.
856. Eadweard	.	No date.	MS. Cott. Vit. A. XIII. f. 49, b.
857. Eadweard	.	No date.	MS. Cott. Faust. A. III. fol. 111, b, and 110, b.
858. Eadweard	.	No date.	MS. Cott. Faust. A. III. f. 108.
859. Eadweard	.	No date.	MS. Cott. Faust. A. III. fol. 107, b.
860. Eadweard	.	No date.	MS. Cott. Faust. A. III. f. 105.
861. Eadweard	.	No date.	MS. Cott. Faust. A. III. fol. 110, b.
862. Eadweard	.	No date.	MS. Cott. Faust. A. III. f. 103.
863. Eadweard	.	No date.	MS. Cott. Faust. A. III. f. 109.
864. Eadweard	.	No date.	MS. Cott. Faust. A. III. fol. 106, b.
865. Eadweard	.	No date.	MS. Cott. Faust. A. III. fol. 108, b.
866. Eadweard	.	No date.	MS. Cott. Aug. II. 81.
867. Eadweard	.	No date.	MS. Rawlinson. 329. f. 118. N. Mon. vi. part. 3. p. 1212.
868. Eadweard	.	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 22, b.
869. Eadweard	.	No date.	MS. Cott. Faust. A. III. f. 107.
870. Eadweard	.	No date.	MS. Cott. Faust. A. III. f. 108. Autog. in Arc. Ecc. S. Pet. Westm.
871. Eadweard	.	No date.	Ch. 8 Edw. II. No. 5. per Inspex. N. Mon. III. p. 56.
872. Eadweard	.	No date.	MS. Cott. Faust. A. III. f. 111.

LIST OF DOCUMENTS

No.	Name.	Date.	Authorities.
873.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Faust. A. III. f. 109.
874.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Aug. II. 49. MS. Harl. 638. fol. 14. MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 22, b.
875.	Eadweard . . .	No date.	MS. Harl. 638. fol. 14. MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 23.
876.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 23, b.
877.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 23.
878.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 23.
879.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 23.
880.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 23.
881.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 22, b.
882.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 22, b.
883.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 22.
884.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 22, b. MS. Harl. 748. fol. 59, b.
885.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Tib. A. vi. f. 121, b.
886.	Eadweard . . .	No date.	Autog. in Arch. Ecc. Wig. Hickes. Gram. I. p. 141. MS. Cott. Faust. A. III. fol. 104, b.
887.	Eadweard . . .	No date.	Reg. B. pen. Dec. et Cap. S. Paul. fol. 21, b. MS. Lansd. 446. fol. 91.
888.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Claud. B. vi. f. 114. MS. Cott. Claud. C. ix. f. 130.
889.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Faust. A. III. fol. 111, b, and 110.
890.	Eadweard . . .	No date.	MS. Harl. 85. fol. 373. Ch. Ant. in Arc. Lond. EE. No. 1.
891.	Eadweard . . .	No date.	Cod. Winton. fol. 5.

No.	Name.	Date.	Authorities.
892.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 22, b.
893.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Aug. II. 80. MS. Reg. Alb. pen. Dec. et Cap. Ebor. fol. 61, b.
894.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 22, b.
895.	Eadweard . . .	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 22. MS. Harl. 743. fol. 59, b.
896.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Claud. A. III. fol. 5, b.
897.	After Eadweard . . .	No date.	Cod. Winton. fol. 25.
898.	Ætelstan . . .	No date.	Ex Autog. Bibl. Cott. Hickea. Thes. Pref. I. p. xxi.
899.	Eadweard . . .	No date.	MS. Harl. 2115. fol. 143, b.
900.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Vesp. B. XX. f. 277. MS. Cott. Claud. D. X. f. 68. MS. Cott. Julius. D. II. f. 90.
901.	Eadweard . . .	No date.	MS. Lansd. 417. fol. 9, b.
902.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Claud. D. X. f. 57.
903.	Eadweard . . .	No date.	MS. Reg. Scacc. Rem. West.
904.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Otho. B. XIV. f. 257. MS. Reg. Scacc. Rem. West.
905.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cole. XLV. p. 33.
906.	Eadweard . . .	No date.	MS. Reg. Scacc. Rem. West.
907.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Tib. A. VI. f. 120. Ch. Ant. in Arc. Lond. B. No. 12. MS. Harl. 6598. fol. 27. MS. Cott. Tit. A. I. fol. 22. Ch. Ant. in Arc. Lond. II. No. 2.
908.	Eadweard . . .	No date.	MS. Soc. Ant. LX. fol. 64.
909.	Eadweard . . .	No date.	Reg. C.C. Cant. A. No. 225. MS. Harl. 1757. fol. 172.
910.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cole. XLV. p. 83.
911.	Eadweard . . .	No date.	MS. Cott. Vesp. B. XXIV. fol. 26, b.

No.	Name.	Date.	Authorities.
912. Eadweard	.	No date.	MS. Cott. Vesp. B. xxiv. fol. 36.
913. Eadweard	.	No date.	Ex Reg. B. pen. Dec. et Cap. S. Paul. fol. 21, b.
914. Eadweard	.	No date.	Autog. S. Michael. in Norm. N. Mon. vi. p. 989.
915. Eadweard	.	No date.	MS. Harl. 743. fol. 8. and fol. 59. MS. Harl. 645. fol. 125, b. and 143, b.
916. Eadweard	.	1043	MS. Lansd. 400. fol. 92. Ex Reg. Scacc. Reg. Rem. West. fol. 75.
917. Eadgið	.	No date.	MS. Harl. 6968. fol. 9.
918. Eadgið	.	No date.	MS. Harl. 6968. fol. 6.
919. Eadnoð	.	No date.	MS. Harl. 311. fol. 19. MS. Reg. Scacc. Reg. Rem. West.
920. Eadwine	.	No date.	MS. Cott. Nero D. i. f. 150, b.
921. Eadwine	.	No date.	MS. Bibl. Publ. Cantab. Ff. 2. 33. fol. 45.
922. Eadwine	.	No date.	Cod. Winton. f. 114, b.
923. Ealdred	.	1049—1058	Autog. Ecc. Wig. MS. Harl. 4660. fol. 15.
924. Fulder	.	No date.	Harl. Ch. 83. A. 3.
925. Geatfied and others	.	No date.	MS. Cott. Dom. vii. f. 43. MS. Chart. S. Nic. Pri. Exeter.
926. Gyða	.	No date.	Collect. Topog. i. p. 386.
927. Wælþeof	.	1066—1069	MS. Soc. Ant. lx. fol. 28, b.
928. Godric	.	No date.	MS. Harl. 311. fol. 18.
929. Godwine and Leofwine	.	No date.	MS. Harl. 311. fol. 29, b. MS. Text. Roff. f. 155.
930. Godwine	.	No date.	Collect. Topog. iv. p. 143.
931. Leofgifu	.	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 45.
932. Leoflæd	.	No date.	Gale. Vet. Script. iii. p. 507.
933. Leofnoð	.	No date.	MS. C.C.C. Cantab. cxii. f. 8.
934. Ægelsige	.	No date.	MS. C.C.C. Cantab. cxii. f. 8.

No.	Name.	Date.	Authorities.
935.	Ægelsige	. . .	No date. MS. C.C.C. Cantab. cxi. f. 8.
936.	Godwig	. . .	No date. MS. C.C.C. Cantab. cxi. f. 8.
937.	Ælfraige	. . .	No date. MS. C.C.C. Cantab. cxi. f. 8.
938.	Leofric	. . .	No date. MS. Cott. Vesp. B. xxiv. fol. 26.
939.	Leofric	. . .	No date. MS. Lansd. 400. fol. 91. MS. Reg. Covent. in Scacc. Rem. Reg. fol. 75.
940.	Leofric	. . .	No date. MS. Harl. 258. fol. 125, b. MS. Bibl. Bodl. Auct. D. 2. 16. fol. 1.
941.	Lyfing	. . .	No date. MS. Cott. Vesp. B. xxiv. f. 27.
942.	Orcy	. . .	No date. MS. in the possession of the Earl of Ilchester.
943.	Ordnoð	. . .	No date. Cod. Winton. fol. 59, b.
944.	Ordric	. . .	No date. MS. Bibl. Publ. Cant. Ee. 3. 60. fol. 161.
945.	Oswulf and Æðelgyð	. .	No date. MS. Cott. Nero, D. 1. fol. 150, b.
946.	Sigfæd	. . .	No date. MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 49, b.
947.	Sigfæd	. . .	No date. MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 2. 33. fol. 49, b.
948.	Bishop Siweard	. . .	After 1058 MS. Cott. Claud. B. vi. f. 112.
949.	Bishop Stigand	. . .	1049—1052 Cod. Winton. fol. 74, b.
950.	Toua	. . .	1049—1052 MS. Cott. Nero, D. 1. fol. 150, b.
951.	Wihburh	. . .	No date. MS. Cott. Tib. A. xiii. fol. 150, b.
952.	Wigferð	. . .	No date. MS. Cott. Tib. A. xiii. fol. 153, b.
953.	Ulf	. . .	About 1066 MS. Soc. Ant. lx. fol. 50, b.
954.	Wulf	. . .	No date. MS. Cott. Nero, D. 1. fol. 150, b.
955.	Wulfgyfu	. . .	No date. MS. Harl. 311. ff. 14, b. and 20.
956.	Bishop Wulfwig	. . .	1052 MS. Cott. Vesp. B. xv. f. 6. MS. Harl. 258, fol. 3.
957.	Bishop Deodred	. . .	No date. MS. Bibl. Publ. Cantab. Ff. 2. 33. fol. 48.

XX LIST OF DOCUMENTS IN THIS VOLUME.

No.	Name.	Date.	Authorities.
968.	Dored	No date.	MS. Cott. Claud. A. iii. f. 5.
959.	Durkytel	No date.	MS. Bibl. Publ. Cantab. Ff. 2. 33. fol. 48, b.
960.	Durkytel	No date.	MS. Bibl. Publ. Cantab. Ff. 2. 33. f. 45.
961.	Durkytel	No date.	MS. Cott. Aug. II. 84.
962.	Ægelwine	No date.	MS. Cott. Nero, D. I. f. 151.
963.	Ælfgar	No date.	MS. Cott. Vesp. B. xxiv. f. 36.
964.	Ælfgar	No date.	MS. Cott. Vesp. B. xxiv. f. 35, b.
965.	Ælfgyfu	No date.	MS. Cott. Claud. A. III. f. 5.
966.	Ælfhelm and Affa	No date.	MS. Harl. 311. f. 16.
967.	Ælfhelm	No date.	Lye. Dict. App. II. ch. 1.
968.	Ælfhild	No date.	MS. Harl. 311. f. 16.
969.	Ælfric	No date.	Collect. Topogr. IV. p. 143.
970.	Ælfric Modercop	No date.	MS. Bibl. Publ. Cantab. Ff. 2. 33. f. 45.
971.	Ærnketel and Wulfrun	No date.	MS. Harl. 311. fol. 16, b.
972.	Ægelflaed	No date.	Ex. MS. Reg. B. pen. Dec. et Cap. St. Paul. f. 20, b.
973.	Æðelgyfu	No date.	MS. Harl. 311. ff. 15 and 20.
974.	Æðelnoð	No date.	MS. Cott. Claud. A. III. f. 5.
975.	Æðelsige	No date.	MS. Text. Roff. f. 162, b. MS. Harl. 311. f. 24.
976.	Harald	1066	MS. Harl. 6968. f. 8.
977.	Services at Hysseburnan	No date.	Cod. Winton. f. 70.
978.	Bishop Stigand	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 3. 33. f. 50.
979.	Wulfsige	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 3. 33. fol. 50.
980.	Durkytel and Æðelgið	No date.	MS. Bibl. Publ. Cant. Ff. 3. 33. f. 50.
981.	Manumissions	No date.	Add. MS. 9381.

CHARTAE ANGLOSAXONICAE.

DCCXXVII.

CNUT, 1018.

✠ Ego denique imperator Knuto, a Christo rege regum, regiminis Anglii in insula potitus, audiens beneficia praedecessorum meorum regum, scilicet regalia priuilegia, similiter cernens libertatem monasteriorum intra Cantiam positionum, archipraesulisque piissimi Liuingi admonitione, placuit cordi amborum praesentem chartulam corroborare; uidelicet, aecclesia saluatoris in Dorobernia sita, omnium aecclesiarum regni Anglieni mater et domina, cum omnibus ad illam pertinentibus, sit libera, nec quisquam hominum in ea et rebus suis aliquid iuris uel consuetudinis praeter archiepiscopum et monachos ibidem deo famulantes, exigat uel obtineat. In sempiternum hoc nostrum decretum inuiolabile tempore meo et successorum meorum pro spe salutis aeternae, stabile perseveret. His testibus quorum signa subtus annotantur.

Ego Knuto gubernator Anglii orbis propria manu confirmo ✠. Ego Liungus metropolitanus archipraesul libenter annuo ✠. Ego Emma regina signo crucis confirmo ✠. Ego Wolstanus Eboracensis consolidauit ✠. Ego Ealdelmus episcopus gratum habens ✠. Ego Ælfgarus episcopus concedo ✠. Ego Leofricus episcopus confirmo ✠. Ego Halldenne princeps regis [dono] pro uiribus assensum praebeo ✠. Et ego Turkillus dux concedo ✠. Facta est autem ista concessio anno dominicae incarnationis, millesimo .XVIII.

DCCXXVIII.

CNUT, 1018.

¶ IN nomine sanctae trinitatis! Cum mundi cursus
 uario, ut cotidie cernimus, incertoque discrimine tendat
 ad calcem, cuique mortalium opus est, ut sic caducam
 peragat uitam, ut quandoque possit dei adiutus [bene-
 ficio] possidere perpetuam, et quamdiu uitiae istius
 utitur aura cuncta quae iusto statuuntur examine certis
 apicum lineis inserere, ne forte subsequentibus ueniant
 in obliuionem, et sic a iunioribus paruipendatur insti-
 tutio seniorum. Quapropter ego Cnut rex subthroni-
 zatus Angligenum, cuidam meo fidelissimo episcopo,
 qui noto uocitamine nuncupatur Burhwold, condono
 in aeternae ius haereditatis, quandam telluris parti-
 culam, cassatas scilicet quatuor, in duobus locis diui-
 sas, ubi ab incolis dicitur Landerhtun, et terra aliud
 Tinieltun; ut habeat quamdiu uitalis spiritus in hac
 aerumnosa uita fragile corpus aluerit; et post obitum
 eius terram Landerhtun commendat pro anima eius
 et regis sancto Germano in perpetuam libertatem; et
 Tinieltun faciat episcopus quod sibi uisum fuerit.
 Maneatque, prout iam praedixeram, donum istud ab
 omni saeculari seruitio exinanitum, cum omnibus ad
 se rite pertinentibus, campis, siluis, pascuis, pratis,
 excepta expeditione tantum si necessitas coegerit, et
 captio furum, libertatem teneat ut superius titulatur.
 Hanc uero meam donationem, quod opto absit a fide-
 lium mentibus, minuentibus atque frangentibus, fiat
 pars illorum cum illis de quibus e contra satur, 'Dis-
 cedite a me maledicti in ignem aeternum,' et caetera;
 nisi hic prius satisficiant ante mortem. Istis terminis
 ista terra hinc inde gyratur, etc. Anno dominicae
 incarnationis millesimo octodecimo scripta est huius
 munificentiae syngrapha, his testibus consentientibus
 quorum nomina inferius caraxata esse uidentur.

¶ Ego Cnut totius Britanniae monarchus meae largitatis donum agiae crucis taumate roboraui. ¶ Ego Liungus Dorobernensis aecclesiae episcopus consensi et subscripsi. ¶ Ego Wlfstan Eboracensis aecclesiae archiepiscopus signo sanctae crucis subscripsi. ¶ Ego Ælfgyfa regina humillima adiuui. ¶ Ego Ælfisinus episcopus non renui. ¶ Ego Brihtwold episcopus adquieui. ¶ Ego Æðelwine episcopus confirmau. ¶ Ego Brihtwine episcopus consilium dedi. ¶ Ego Eadnoð episcopus consolidau. ¶ Ego Burhwold episcopus conclusi. ¶ Ðurcil dux. ¶ Yrric dux. ¶ Egillaf dux. ¶ Ranig dux. ¶ Æðelweard dux. ¶ Godwine dux. ¶ Brihtrig abbas. ¶ Æðelsige abbas. ¶ Brihtmær abbas. ¶ Ælfslige abbas. ¶ Æluere abbas. ¶ Æðelwold abbas. ¶ Ðored minister. ¶ Aslac minister. ¶ Tobi minister. ¶ Ælfgar minister. ¶ Odda minister. ¶ Ælfgar minister.

DCCXXIX.

CNUT, 1019.

¶ RECTOR altipolorum culmine atque architector summae fabricae aethereae aulae, ex nihilo quidem cuncta creavit, coelum scilicet et terram et omnia quae in eis sunt, candida quidem angelica agmina, solem, lunam, lucidaque astra, et caetera quae super firmamento sunt; mundi autem fabricam inenarrabili disponens ordine, ut Genesis testatur, ‘Et hominem sexto die formauit ad similitudinem suam,’ Adam, uidelicet, quadriformi plasmatum materia, unde nunc constat genus humanum quae in terris mouetur et ima terra laruarica latibula, ubi et Lucifer cum decimo ordine per superbiam de coelo ruit. Sed et hoc inuidet pestifer Chelidrus prothoplaustum a deo conditum intellexerat ut hoc impleret, a quo ipse miser et satellites illius de coelo projecti sunt. Heu!

quidem boni creati sunt, sed miserabiliter decepti. Ideoque inuidus Zabulus totis uiribus homini inuidet, suadet mulieri, mulier uiro, per suasionem atque per inobedientiam ambo decepti sunt fraudulenter per gustum pomi ligni uetiti, atque ab amoenitate Paradisi deiecti sunt in hoc aerumpnoso saeculo, et letum sibi ac posteris suis promeruerunt, atque in teturum abyssi demersi sunt. Sed hoc misericors et piissimus pater indoluit perire tandiu nobilem creaturam sui imaginem; misertus est generi humano, misit nobis in tempore, id est, post quinque millia annorum proprium filium suum, ut mundum perditum iterum renouaret; ut sicut mulier genuit mortem in mundo, ita per mulierem enixa est nobis uita in mundo, et sicut per delictum Adae omnes corruimus, ita per obedientiam Christi omnes surreximus, et sicut mors per lignum intrauit, ita et uita per lignum sanctae crucis uenit, et antiquum inimicum superauit, et fortis fortem alligauit et in imo barathro retrusit; iuste periit qui iniuste decepit, atque omnes antiquas sanctas turmas a fauce pessimi leonis eripuit, et ouem perditam in humeris posuit, et ad antiquam patriam reduxit, et decimum ordinem impleuit. Unde ego Cnhut rex Anglorum caeterarumque gentium persistentium in circuitu, patescio omnibus hanc cartulam legentibus et auscultantibus, quod $\text{\textlangle}E\text{\textrangle}\delta elbertus$ dux reuelauit mihi, quod mei praepositi in Defonia prouincia imponebant iugum seruitutis praediis sanctae aecclesiae dei et eius genitricis Mariae, omniumque sanctorum quae est in Exencestria, diruto monasterio a paganis et crematis priuilegiis quae antiqui reges concesserant supradicto coenobio. Quamobrem ego Cnhut, deo sauente, totius Albionis primicerius, pro petitione supradicti ducis, et pro remedio animae meae mearumque culparum emendatione atque incolumitate mei regni, hanc cartulam concedo $\text{\textlangle}E\text{\textrangle}\delta elwoldo$ abbati eiusque fratribus, et suis successoribus in supradicto

monasterio commorantibus ad perpetuam libertatem, ut liberum permaneat ipsum monasterium cum omnibus praediis illi concessis, et cum omnibus rebus ad eum rite pertinentibus, id est, campis, pratis, pascuis, siluis, uenationibus, piscariis, ab omni regali et saeculare grauedine maiore aut minore, exceptis assiduis orationibus, nisi sola expeditione et pontis constructione; et si aliquid pro expeditione, aut pro aliquo regali tributo reddatur, detur monasterio. Quicunque ergo hoc donum uel hanc nostram libertatem augere uel multiplicare uoluerit, amplificet deus bona illius in regione uiuentium, paceque nostra conglutinata uigens et florens, atque inter agmina beatitudinis tripudia succedat, qui nostrae donationis muneri consentiat. Si quis uero tam epilenticus philargyriae seductus amentia, quod non optamus, hanc nostrae eleemosynae dapsilitatem ausu temerario infringere tentauerit, sit ipse alienatus a consortio sanctae dei aecclesiae, nec non et a participatione sacrosancti corporis et sanguinis Ihesu Christi filii dei, per quem totus terrarum orbis ab antiquo humani generis inimico liberatus est, et cum Iuda Christi proditore sinistra in parte depatus, nisi prius hic digna satisfactione humiliis poenituerit, quod contra sanctam dei aecclesiam rebellis agere praesumpsit, nec in uita hac practica ueniam, nec in theorica requiem apostata obtineat ullam, sed aeternis barathri incendiis trusus iugiter miserrimus crucietur. Anno dominicae incarnationis .M°.XIX°. inductione .II. scripta est huius munificentiae syrapha, hiis testibus consentientibus quorum inferius nomina secundum uniuscuiusque dignitatem utriusque ordinis decusatim, domino disponente, carraxantur.

✠ Ego Cnht Britanniae Anglorum monarchus hoc taumate donum agiae crucis roboraui. ✠ Ego Lyu-ing Dorouernensis basilicae primas huic regali dono assensum praebui. ✠ Ego Wulfstanus Eboracensis cathedralae archipontifex signum sanctae crucis laetus

impressi. ✚ Ego Ælfsige episcopus praebui. ✚ Ego Godwyne episcopus consensi. ✚ Ego Ælfwine episcopus adquieui. ✚ Ego Leofsige episcopus annui. ✚ Ego Ælfsige episcopus assensi. ✚ Ego Brichtwolf episcopus iussi. ✚ Ego Æðelfred episcopus roboraui. ✚ Ego Æðelwine episcopus praebui. ✚ Ego Eadnoð episcopus subscripti. ✚ Ego Brihtwolf episcopus impressi. ✚ Ego Ðurcil dux. ✚ Ego Hacun dux. ✚ Ego Leouuine dux. ✚ Ego Halfdan dux. ✚ Ego Yric dux. ✚ Ego Æðelred dux. ✚ Ego Eilaf dux. ✚ Ego Godwine dux. ✚ Ego Haram dux. ✚ Ego Syhrod dux. ✚ Ego Brihtrig abbas. ✚ Ego Ælfsige abbas. ✚ Ego Ælfstan abbas. ✚ Ego Ælfhere abbas. ✚ Ego Leofric abbas. ✚ Ego Æðelwold abbas. ✚ Ego Germanus abbas. ✚ Ego Æðeric abbas. ✚ Ego Aua abbas. ✚ Ego Æðelwine abbas. ✚ Ego Luxihs abbas. ✚ Ego Ælfnoð abbas. ✚ Ego Filnoð abbas. ✚ Ego Ælfwine minister. ✚ Ego Haldan minister. ✚ Ego Swesa minister. ✚ Ego Leofric minister. ✚ Ego Ælfgar minister. ✚ Ego Odda minister. ✚ Ego Ælfwig minister. ✚ Ego Eadwig minister. ✚ Ego Osferð minister. ✚ Ego Leofsige minister. ✚ Ego Eadsið minister. ✚ Ego Ælfgar minister. ✚ Ego Ælfrich minister. ✚ Æðelmar minister. ✚ Eadwyne minister. ✚ Leofnoð minister. ✚ Wulfsighe minister. ✚ Eadwig minister. ✚ Wyne minister. ✚ Ælua minister. ✚ Æðelwine minister. ✚ Sewlf minister. ✚ Ælfric minister. ✚ Sodda minister. ✚ Æðelnoð minister. ✚ Æðelmar minister.

DCCXXX.

CNUT, 1019.

✚ IN trino supernae deitatis nomine! Uniuersarum conditor gubernatorque rerum, ex nichilo cuncta

quicquid usquam est, aut in superis summum, quodue
caeteris amoenum ineffabili maiestatis suae imperio
facta fore fecit. Coelum quippe ut ueridici stoma
prophetae perite profert domino, tellurem, scilicet, filiis
hominum diuisit; postquam uero protoplaustus amaro
uetiti gustamine mali praeceptum heriale in obliuionis
transgressum praeteriens negligenter floccipendit, foeli-
cemque Paradisiacae iocunditatis uetustatem lugubriter
amisit, ignoratur hucusque quid pro dolor mali, quid
moestitiae, quid moeroris, quid angoris, quidue doloris
humanum perpessum sit genus, ob illud quod ante-
cessores fecerant scelus. Sed tandem omnireantis
pia domini clementia mortalibus benigniter miseri-
corditerque permisit, quatinus terrenis mundi pragmati-
bus coelita mercari ualeant tripudia, atque qui per
boni operis fructum peruererit et in aeuum foelix
sine fine manebit. Huius amandaे foelicitatis gloria
cordetenus ineffabili delectatus, ego Knut telluris Bri-
tanniae totius largiflua dei gratia subpetente subtro-
nizatus rex ac rector, cuidam meo ministro, appella-
mine Agemund, aeternam in haereditatem sub potes-
tatis meae regimine, aliquam impendo terrenae parti-
culam mansionis, scilicet .xvi. cassatos ab incolis esti-
matam, in loci ipsius habitamine quod regionis illius
accolae Cheselburne nomine solito nuncupant in cos-
mo, scedulaque istam illi adnotare mandaui, qua-
tinus calcetenus praefatum rus possideat; postque se
cuicumque uoluerit liberaliter iure relinquat haeredi-
tario. Maneat igitur hoc meum inmobile donum
aeterna libertate iocundum, cum omnibus quae ad
ipsa loca pertinere dinoscuntur, tam in notis causis
quam ignotis, in magnis et in modicis, campis, pratis,
pascuis, communi labore excepto, expeditione, pontis
arcisue munitione. Sed tamen torpentes auaritiae in-
cessus omnimodo in nomine agii saluatoris ab omnibus
interdico, eo uidelicet tenore, ut meum donum corro-
boratum sit; etiam si quis alium antiquum libellum

in propatulo protulerit, nec sibi nec aliis proficiat, sed in sempiterno graphio deleatur, et cum iustis non scribatur. Si qui denique, mihi non optanti, hanc libertatis cartam philargyriae liuore depresso uiolare satagerint, cum tetrae tortionis agminibus delapsi uocem audiant examinationis ymera districti arbitris sibi horribiliter dicentis, 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum,' ubi cum zabilicis gehennarum parasitis ferreis sartaginibus crudeli torqueantur in poena, si non ante mortem digna hoc emendauerint poenitentia. Praefata igitur tellus undique hiis limitibus circumgyrari uidetur. *Ærest of Bertes welle on ðare ealde dîches héued;* of ðare dîch on flexcumbes héuede; on ðane ealde paðe; of ðane paðe on ða ellen þirnen; of ðare þirnen on deuelisc stream; anlang streámes on ðone hwíten welle; of ðane welle on ðane bergh úppen mórhelle; of ðane berghe on ða ealde berig; of ðane bery on ðane rugen bergh; of ðane bergh on sebergh; of seberghe on horðiel; of horðiuele on nedan pól; of ðane pôle inné ða þornen; of ðare þyrnen on ðane þorn úp an Grétindûne; of ðane þorne on ðo stâncysten on holencumbe; of ðane stâncyste on blâcmanne bergh; of ðane berghe be ánne héfden on hippe pað; of ðane paðe on Chесelburne on shete bergh; of ðane berghe on brâden bergh; of brâde bergh on ðare dîches hirne; of ðere hirne on þordunes cnep; of ðane cneppe on ðane greáte blinc; of ðare linke on búrestowe on ðat ealden reshbed; of ðane bedde bi streáme in ðane miliere; of ðane miliere on ðo apeltren; of ðare apeltren on ðare háren torre on hiwisc bergh; of ðane berghe on liscbrôc; úppe be brôke on ða sticelen lane; of ðare lane on ðo twéie pettes; of ðone petten on ðane hordþiuel; of ðane þiuel on ðane bergh; of ðane bergh on ánne þornstub; of ðane stubbe on ðane snieren fyrs-gáran; of ðán gáran eft on Bertes welle. Scripta uero est haec cartula anno dominicae incarnationis

.M°.XIX^{mo}. inductione .II^a. hiis testibus consentientibus quorum nomina infra carraxantur.

Ego Knut gratia dei praestante rex hoc donum firmaui sigilloque agiae crucis impressi ✕. Ego Leuing archiepiscopus regis munificentiam Christi crucis uexillo praetitulaui ✕. Ælfgiue thoro consecrata regio hanc donationem sublimauit ✕. Ego Ælfseige episcopus confirmaui ✕. Ego Brihtwine episcopus conscripsi ✕. Ego Brihtwold episcopus corroborauit ✕. Ego Æðelwine episcopus consolidauit ✕. Ego Wine episcopus consensi ✕. Ego Buruhwold episcopus non renui ✕. Ego Ðurkil dux ✕. Ego Godwine dux ✕. Ego Yrc dux ✕. Ego Æðelred dux ✕. Ego Eilaf dux ✕. Ego Hacun dux ✕. Ego Brihwig abbas ✕. Ego Brihtmer abbas ✕. Ego Ælfuere abbas ✕. Ego Ælfnoð abbas ✕. Ego Ælfstan abbas ✕. Ego Brichtnoð abbas ✕. Ego Æðelwold abbas ✕. Ego Acun minister ✕. Ego Hastin minister ✕. Ego Aslac minister ✕. Ego Toga minister ✕. Ego Bo- ui minister ✕. Ego Toui minister ✕. Ego Kærli minister ✕. Ego Æðelmer minister ✕. Ego Ælfget minister ✕. Ego Brichtric minister ✕. Ego Siward minister ✕. Ego Eadmund minister ✕. Ego Brichtrich minister ✕.

DCCXXXI.

CNUT, 1013—1020.

✚ CNUT cing grét Lyfing arcebiskeop and Godwine bisceop, and Ælmær abbot, and Æðelwine scírmán, and Æðelríc, and ealle míne þegnas twelfhynde and twihynde freóndlice; and ic cýðe eow ðæt se arcebiskeop spæc tó me ymbe Christes circean freols, ðæt heó hæfð nū læsse munde, ðone hið hwílan ær hæfde; ðá lýfde ic him ðæt [he] móste niwan freols settan

on mínan naman; þá cwæð he tó me ȝæt he freolsas genoge hæfde gif hí áht forstódan; þá nam ic me sylf ȝá freolsas and gelede hí úppan Christes ágen weorod on ȝæs arcebiscopess gewitnysse, and on Ðurkilles eorles, and on manegra góddra manna ȝe me mid wæron, tó ȝán ylcan foreweardan ȝe hit Æðelbyrht cing gefreode, and ealle míne foregenggan, ȝæt næfre nán man ne sý swá dyrsti, sý he gehádode, sý he læwode, ȝæt ænig ȝára þinga gelytlie ȝe on ȝám freolse stænt. Gyf hit hwá ȝenne dō, sý his lif hér gescert and his wunung on helle grunde, bútan he hit ȝe stiðlicor gebéte ȝær his ende be ȝæs arcebiscopess tæcunge.

DCCXXXII.

GODWINE, 1016—1020.

¶ HER swutelað on ðysan gewrite þa foreward ȝe Godwine worhte wið Byrhtric ȝā he his dohter ȝwo-gode. Ðæt is ȝerest ȝæt he gæf hire ȝanes pundes gewihta goldes, wið ȝone ȝe heó his spæce under-fenge, and he geúðe hire ȝæs landes æt Stræte mid eallan ȝon ȝe ȝærtó hérð, and on Búrwaramersce ȝðer healf hund æcera, and ȝærtó þrittig oxna and twentig cúna, and tyn hors, and tyn þeówmen. Ðis wæs gespecen æt Cincgestúne beforan Cnute cincge on Lyfinges arcebiscopes gewitnesse, and on ȝæs hiredes æt Cristes circan, and ȝelfméries abbodes and ȝæs hiredes æt sancte Augustine, and ȝædlwines scíre-geréfan and Siredes ealdan, and Godwines Wulfeágessunu, and ȝelfsige cild, and Eádmér æt Búrhám and Godwine Wulfstánes sunu, and Kar[!] ȝæs cincges cniht. And ȝā man ȝæt mædan fette æt Byrhtlingan, ȝā eóde ȝyses ealles on borh ȝelfgár Syredes sunu, and Frerð preóst on Folcestáne, and of Doferan Leófwine preóst, and Wulfslige preóst, and Eádræd Eádmelmes sunu, and Leófwine Wærelmes sunu, and Cen-

wold Rust, and Leófwine Godwines sunu æt Hortúne,
and Leófwine se reáde, and Godwine Eádgeofe sunu,
and Leófsunu his brðer. And swá hwæðer heora
læng libbe fó tó eallan æ[h]tan ge on ðám lande ȝe
ic heom gæf, ge o[n] ȝelcon þingan. Ðyssa þinga is
gecnæwe ȝelc dohtig man on Kænt and on Sūð-
Sexan, on þegenan and on ceorlan; and ȝyssa gewrita
synd ȝreó, án is æt Cristes cyrkan, óðer æt sancte
Augustine, and ȝridde hæfð Byrhtríc self.

DCCXXXIII.

ÆLFSIGE, before 1022.

¶ Hic comprobatur quod Ælfsius abbas de Burch
quartam partem stagni de Witelesmere cum omnibus
aquis et paludibus in circuitu attinentibus emit ab
optimatus regis nomine Ðored, data, scilicet, ei terra de
Overtune et pecunia quantum eis conuenerat; sicque
adiunxit istam partem eiusdem stagni illi parti quam
deo amabilis praesul Æðeluoldus summopere acquisi-
erat ipsi monasterio in Burch, quod gratia principis
apostolorum Petri eximie dilexit, et pro posse re-
staurauit, maxime quia a primordio Anglicae christ-
ianitatis regio et apostolico priuilegio illud sublimiter
institutum perpenderat; quique ad ipsum quicquid
potuit rerum et possessionum perpetualiter contulit et
perenni libertate in uniuersis rebus suis descripto
priuilegio sub gloriose rege Eadgaro stabiliuit, atque
insuper plures diuersarum terrarum cartas eidem
aecclesiae ingressit. Praedicta ergo emptio stagni ita
confirmata est Lundoniae coram rege Cunut libenter
annuente simulque episcopis atque omnibus primati-
bus collaudantibus et tam uenditore quam emptore
praesentialiter postulantibus quatinus hæ duae partes,
hoc est tota medietas ipsius stagni, cum omnibus
adiacentibus aquis et paludibus ut dictum est, nun-

quam a praefati monasterii haereditate separantur, sed ibidem solida et perpetua beati Petri ditione possideantur. Quod si quis unquam transgredi prae-
sumperit, separetur a deo et omnibus electis eius, et daemonum collegio in aeternas poenas societur. Huius pacti summi testes affuerunt archiepiscopus Æðelnoðus Cantuariae, et archiepiscopus Eboracensis Wlfstanus, et dioceseos pontifex Æðelricus, cum ipso, scilicet, rege Cunut et regina Emma et magna principum ac patriae curia. Hic autem ipsarum aquarum uel paludum terminus describitur ne quis ignorantia laedatur, quomodo stagnum quod uocatur Witeles-
mere cum suis piscariis, paludibus, et aquis terminatur. In septentrionali parte stagni est aqua nomine Merelade exiens de amne Nen, ubi terminus septen-
trionalis est ipsius stagni; haec uero cum suis paludi-
bus illi adiacet, habens in fine piscarium unum quod dicitur Æðemuðe. In orientali parte illius sunt duo stagna quae uocantur Wellepol et Trendmære; inter haec stagna est aqua angusta duorum stadiorum longa quae uocatur Trendmære bece, habens in se duo piscaria; est etiam ibi aqua angusta unius miliarii longa quae uocatur Falet, habens in se unum pisca-
rium; in illa parte inter Witlesmere et Kyngesdelf ubi terminus est orientalis, est spatium paludis trium miliariorum in latitudine, habens in se aquam angus-
tam quae uocatur Ihescuf et siluam quae dicitur Ragreholt. In australi uero parte illius est aqua angusta trium stadiorum longa quae uocatur Scælfre-
mære bece habens in se duo piscaria, in cuius fine est stagnum quod uocatur Scelfremære, habens ad suam australem plagam aquam angustam, quae uocat-
ur Ubbemærelade dimidi miliarii longa. In huius etiam capite id est in fine stagni est unum piscarium; ad huius aquae medietatem in longitudine est locus e contra in palude qui uocatur Ealduuines baruuue, ubi australis est terminus. In occidentali autem parte

illius est aqua angusta duorum stadiorum longa, quae uocatur Trendmære bece habens in se unum piscarium, in cuius fine est stagnum quod dicitur Westrendmære. Sunt in illa parte etiam aquae quarum nomina sunt Dreigmære, Wellepol, Wiðibusmære, Langemære, Heninges, et Musclemære; est etiam ibi aqua unius miliarii longa usque ad terram [quae] Deop bece uocatur, habens in se unum piscarium; in huius aquae fine est terminus occidentalis paludum et aquarum ad Witlesmære pertinentium.

DCCXXXIV.

CNUT, 1022.

¶ IN nomine Christi saluatoris mundi imperpetuum regnantis, cuius sunt dispositione uniuersi ordines et potestates tocius dignitatis et principatus ordinati, qui iure cunctis principatur et dominatur ut pote creator omnium! Ego Cnut rex tocius gentis Anglichenae, eius amore prouocatus, et uenerabilis orientalis episcopi Ælfwini, et abbatis Leofrici monasterii Elyensis, et fratrum eorumdem petitionibus incitatus; ac pro remedio animae meae feci commutationem, apud abbatem eiusdem monasterii Leoffricum, scilicet, dando eis reciproca uicissitudine uillam quae proprio notamine appellatur Dictone, cum omnibus ad se iure attinentibus in longitudine et latitudine, ut michi in potestate stetit, accipiens quoque pro ea uillam siluosam uocabulo Cheaflea, cum omnibus quae ad eam attingunt, in pratis, in pascuis, in siluis, et in quibuslibet negotiis. Facta est haec commutatio anno incarnationis dominicae M.XXII. inductione quinta, epactae quindecim, concurrentes septem, die festivitatis sanctae Æðeldredae reginae et uirginis, quae sanctis suis méritis cum sororibus suis, uidelicet, Wyðburgh, Sexburgh, et filiae Sexburgis, Eormenild, illud

monasterium patrocinatur et regit. Si quis hanc nostram placitam uicissitudinem malo molimine machinatur mutare absque uoluntate seruorum dei in monasterio illo inhabitantium, sit pars eius cum diabolo, participium sumens de omnibus poenis eius aeternaliter, nec contingat ei perpetualiter uicissitudo, cuius uicissitudine possit sibi gaudium aliquod in hoc saeculo, uel in futuro sperare. Hiis astipulantibus fulcitur haec commutatio.

In primis. Ego Cnut basileus totius Albionis gentis cum uiuifico signo crucis corroborauit aequa perenniter uolo ut inuiolabiliter ab omnibus fidelibus roboretur ✕. Ego Aelfgifu regina praescripti regis cum omni alacritate mentis hoc sanciui ut perpetualiter inconcussum sit ✕. Ego Wlfstanus archiepiscopus Eboracensis ciuitatis apostolica auctoritate firmaui ✕. Ego Aedelnoðus modernus archipraesul Cantuariorum cum principalitate et decreto Petri principis apostolorum confirmaui ✕. Ego Gerbrandus Roscylde parochiae Danorum gentis confirmaui ✕. Ego Brihtwoldus episcopus confirmaui ✕. Ego Aelfsinus episcopus corroborauit ✕. Ego Eadricus episcopus consolidaui ✕. Ego Aelmerus episcopus consignauit ✕. Ego Leofinus episcopus affirmaui ✕. Ego Aedelwinus episcopus consensi ✕. Ego Bryhtwinus episcopus stabilii ✕. Ego Aelfwig episcopus sanciui ✕. Ego Godwinus episcopus corroborauit ✕. [Ego Aelfwinus Orientalium Anglorum episcopus qui hanc uicissitudinem petui ut fieret cum consensu eiusdem regis Cnut corroborando sanciui ✕. Ego Bryhtwig abbas ✕. Ego Aelfsige abbas ✕. Ego Aeluere abbas ✕. Ego Aedelwinus abbas ✕. Ego Aelmerus abbas ✕. Ego Aelfweardus abbas ✕. Ego Leofwinus abbas ✕. Ego Aedelstanus abbas ✕. Ego Yric comes assentiendo corroborauit ✕. Ego Eglaf comes ratum duxi stabilire sapientum decretum ✕. Ego Godwine comes quod dominus meus rex

statuit confirmo ✕. Ego Godricus minister ✕. Ego
Æselwinus minister ✕. Ego Durstanus minister ✕.
Ego Drumm minister ✕. Ego Wulfricus minister ✕.
Ego Ælfwinus satrapa ✕. Ego Ælfwig satrapa ✕.
Ego Ælfricus satrapa ✕. Ego Godwinus satrapa ✕.
Ego Ælfweardus satrapa ✕.]

DCCXXXV.

* CNUT, 1020—1023.

✠ IN nomine poliarchis Ihesu Christi saluatoris mundi totiusque creaturae creatoris, cuius diuino dominatui quaeque dominationes debito seruitio subnixe deseruiunt, cuius etiam omnipotentatui uniuersi potentatus obsecundari examussim properant, quia bonitas eius bonitas est incomprehensibilis et miseratione interminabilis, dapsilitas bonitatis ineffabilis, longanimitas quoque super prauorum nequicias quantitatis prolixitate cuiuslibet longior, qui cotidianis admonitionibus religiosam conuersationem ducentes monet, ut pie sectando iustitiae culturam non eam deserendo linquant, quin potius perseverabili instantia in eius cultura, ut permaneant paterno affectu hortatur, qui nihilominus eadem affectione mandet peccatoribus ut resipiscant a suis iniquitatibus conuertentes, quia eorum execratur mortem! Eius amoris stimulo et fide suffultus, cuius largiflua miseratione, ego Cnut rex totius Albionis insulae aliarumque nationum plurimarum in cathedra regali promotus, cum consilio et decreto archiepiscoporum, episcoporum, abbatum, comitum, aliorumque omnium meorum fidelium, elegi sanciendum atque perpeti stabilitamento ab omnibus confirmandum, ut monasterium quod Beadriches worðe nuncupatur sit per omne aeuum monachorum gregibus deputatum ad inhabitandum, et ab omni dominatione omnium episcopo-

rum comitatus illius funditus liberum, ut in eo domino seruientes monachi sine ulla inquietudine pro statu regni dominum praeualeant precari. Placuit etiam in hanc optionis electionem roborare priuilegio isto in quo uidere praecepi libertatis donum, quod iam olim Eadmundus rex Occidentalium Saxonum largitus est suo aequiuoco, pro nanciscenda eius gratia et mercede aeterna, scilicet, Eadmundo regi et martyri, quod bono uoto augere cupimus, quatinus eius promereri precibus merear portionem eius beatitudinis post huius uitae cursum, tali libertate concedo fundo frui illi, in quo idem sanctus pausat, ut quotiens populus uniuersus persoluit censem Danis, uel ad naues seu ad arma, persoluant inhabitan tes in ipso fundo eadem ad usus quos elegerint fratres illius loci. Sitque nobis remedio hoc mihi quippe aequae reginae meae Ælfgife ac filiis nostris, omnibusque qui pridem ei hoc contulerunt. Huic libertati concedo additamentum, scilicet, maritimos pisces, qui mihi contingere debeant annualiter per thelonii lucrum et piscationem quam Ulfkitel habuit in Welle, et omnia iura quarumcunque causarum in uillis quae monasterio adiacent et quae adiiciendae sunt per gratiam dei. Dedi, quoque regina mea assensu concedens ei, pro sua eleemosyna dare .^{III} millia anguillarum cum muneribus quae pertinent ad illas pro annuali censu in villa quae cognominatur lakingheðe. Si quislibet, quod absit, istam libertatem quolibet conatu nititur seruitutis iugo subigere, uel praua intentione transmutare, ut rursus clericos in eo collocet loco, sit addictus captiuitati aeternae carens sempiterna libertate, et mancipatus seruitio diaboli eiusque consortio sit inextricabilibus habenis constitutus, nisi satisfactio eius erratui subueniat, quod prorsus optamus.

✠ Ego Cnut rex gentis Anglorum aliarumque nationum nihilominus hoc priuilegium iussi componere et

compositum cum signo dominicae crucis confirmando impressi. ✕ Ego AElgifa regina omni alacritate mentis hoc confirmaui. ✕ Ego Wlfstanus archiepiscopus consensi. ✕ Ego AEdelnoðus archiepiscopus confirmau. ✕ Ego Godwinus episcopus corroboraui. ✕ Ego AElfwinus episcopus assensum dedi. ✕ Ego AElfsinus episcopus consignau. ✕ Ego AEð[el]ricus episcopus conclusi. ✕ Ego AElfwinus episcopus roboraui. ✕ Ego Brihtwaldus episcopus. ✕ Ego Iric dux. ✕ Ego Godwinus dux. ✕ Ego Ulf dux. ✕ Ego Eglaf dux. ✕ Ego Hakun dux. ✕ Ego Leofwinus dux. ✕ Ego Godricus dux. ✕ Ego AElfwinus abbas. ✕ Ego Leofwinus abbas. ✕ Ego Wlfredus abbas. ✕ Ego Oskitellus abbas. ✕ Ego Leofricus abbas. ✕ Ego AElfwardus abbas. ✕ Ego AEðelstanus abbas. ✕ Ego Oslacus miles. ✕ Ego Ðord miles. ✕ Ego Ðurkil miles. ✕ Ego Ðrim miles. ✕ Ego Broðor miles. ✕ Ego AElfriðus miles. ✕ Ego AElwinus miles. ✕ Ego AElfwinus. ✕ Ego AElfriðus. ✕ Ego Leofsius. ✕ Ego Leofricus. ✕ Ego AElfriðus. ✕ Ego Leofricus.

Idem Anglice interpretatum et eidem chartae principali insertum.

In ælmichtin drichtines name! Ic Cnut kyng kīðe alle manne þa wed ðat ic mid míne rédgienen réd habbe for míne sáule þearfe, and for alle míne þédschipes sendfulnessesse; ðat is, ðat ic an éce fredómes ðán hálegen kinge seint Eádmund só forð só he firmest hauede intó ðére stowe ðat he on resteð, and so wille ic ðat se fredóm stonde on his welde unáwend býten álkes bisschopes anwelde ðére schíre ékilíke fre; and só fele síðe só men gildeð hire geld óðer tó schipgeld, gelde se túnschipe só óðere men dóñ tó ðére moneke néðe ðe ðér binnen schulen for hús þéwien, and we

curan þat it nefre ne schulde áni man wenden tō óþre
Godes manne, bûten he wolde ben áschired from Godis
manne and alle hise hálegen. And ic an þo monekes tō
fóde al þat fischnóðe þat Wlfketel áichte at Welle and
mín gouelfisch ðe me árist be sélonde; and mín quen
Ælgiue an þen hálegen four þúsend ele mid hire lôc
ðe ȝértó bireð at lakinghêðe; and ic an hem alle
here tûne sôcne of alle hire lond ȝe he nû habben and
get bigeten schulen on Godes este.

DCCXXXVI.

CNUT, 1021—1023.

PREGNANTE dño nro iñu xpo impp&xnu quā-
obrem summopere—. festinandum ad amoe-
nia arua la&itię ubi ymnidicę iubilationis
organa angelica dulcissimaq. odoramina flagrantia'
rosarū a iustis idoneisq. capiunt' naribus. Ergo
p̄digiis manifestissimis sine aliq^m int̄capedine demon-
strat^r quod ea que sepiissime arbitrant^r r&ineri cū
gaudio agillime transeunt sine la&itia. Quapp̄ ego
Cnut. basileon angelsaxonū disponente clementia
creantis partem aliq^m telluris mei meo dilectissimo
familiarissimoq. monacho nomine Æuic. in loco quē
solicole noto nuncupant nomine. æt niwanham.
quinq. cassaturas pp&im concedo. Quaten⁹ possi-
deat & fruatur cū oñibȝ utensilibȝ suis. pascuis.
pratis. siluis. & post se cuicūq. uoluerit. heredi
sine ullo obstaculo derelinquat. Istud ergo donū
ut iam predixerā maneat ab oñi seruitio seculari
pr&ter arcis muniñ & pontis expeditionē. Precipi-
mus u^o in nōe saluatoris. ut si in postmodū quisquis
alios libellos ptulerit nichil omnino cont^r istū p̄ua-
leant. sed sint condempnati & anathematizati & ad
nichilū redacti. & iste semp firm⁹ stabilisq. pmaneat

¹ Sic MS.

ad utilitatē se possidentis. Si q's autē tetri demonis fastu instinctus hoc nřm decretū infringere uoluerit . sit ipse a sc̄e di aecclae consortio separat⁹ . & infernalib⁹ aeternalit⁹ flammis cū iuda xp̄i pditore cruciandus . nisi hic prius digna satisfactione penituerit quod cont⁹ nřm decr&um deliquit. His limitib⁹ prephatū rus circumgyratur. ✕ Dis syndon ja landgemæra innto niwanhā. Ærest on ja dic je ælfric bispop let dician . of þære dic on þene cyric pæð . andlang pæþes on ȝæne bradan weg . andlang weges on helmstanes lege . of ȝære lege betwux þā twā wegū on ȝæne stōcc . of ȝam stocce on ȝa dic . of ȝære dic on ȝone broc . andlang broces on þ fule sic . of ȝæs sices heafdon into þæm pytte . of ȝam pytte on ja dic . andlang dice on ȝone wyll . of ȝam wylle on ȝæne pæð . of ȝam pæþe on ȝæne mær pytt . of ȝam pytte andlang fyrh on ja heafda . andlang heafda on ȝæne grenan pæð . andlang pæþes est on ȝa heafda . andlang heafda norð on ȝone stybb . of ȝam stybbe on ȝa stræt . andlang stræt on ja mær furh . andlang fyrh to þā west heafdon . of ȝam heafdon norðriht on ȝæne wyll . on þā wylle into dræghæma gemære . andlang gemæres on ja hæfenan byrgelsas . of ȝam byrgelson andlang pæþes on hindehlyp . of hindehlype andlang pæþes on ja wyrtwalan . of ȝam wyrtwalan on heort sole . of heort sole on ȝone smejan hlæw . of ȝam hlæwe on ȝa furh . andlang fyrh on ȝa wyrtwale . swa be ȝære wyrtwale on wiðig wylle . of ȝære wylle on þene stodfald þanon on þæm haran pæð andlang pæþes on ȝæne mær ȝorn . þanon suðriht on ȝæne heafod æcer . of ȝam heafdon on ȝæne weg . of ȝam wege on ȝa buttucas . of ȝam buttuc on ȝone broc . andlang broces on þ reada clif . of ȝa clife on ja furh andlang fyrh on leofsunes heafod æcer syððan æft̄ doddafordung gemære on ȝa port stræt . of ȝære stræt suðriht on þene mere . of ȝa mere on ȝone broc . j swa est upp andlang broces on fearn-

hylles sic andlang sices be efordunenga gemære on
þa stræt. andlang stræt wiðutan þa wyrtwalan þanon
on þa dic þe we ær onfengon. Þan myln binnan doddafordinga land score. Þ of rotaby innto niwanhā twa
hund swina meaſten. Þ wuduræden loca hwæs man
beþurfe. His testibȝ consentientibȝ quoꝫ hic inferius
nomina caraxari uident̄.

- ✠ Ego cnut totius britannie monarchus mee largitatis donū agyę crucis taumate roboraui·
- ✠ Ego ælfgiuu regina stabilitatē testimonii confirmau·
- ✠ Ego æbelnoȝ dorobernensis æcclesie archipresul adquieui·
- ✠ Ego wulfstan eboracensis aecclie archipresul consignau·
- ✠ Ego Aƿericus eƿs in nōe saluatoris iubente rege sub testimonio optimatū hanc scedulā dictitando pscribere iussi·
- ✠ Ego Godwine eƿs adquieui·
- ✠ Ego Bryhtwold eƿs subscrpsi·
- ✠ Ego Aƿfsige eƿs adstipulaui·
- ✠ Ego leofsige eƿs consolidau·
- ✠ Ego Aƿelmær eƿs testificaui·
- ✠ Ego Aƿelwine eƿs non rennui·
- ✠ Ego Aƿelwine eƿs corroborau·
- ✠ Ego Aƿe[1]stan eƿs. collaudau·
- ✠ Ego Godwine dux· ✠ Ego Aƿfsige abbas
- ✠ Ego Yric dux· ✠ Ego Aƿelwine aðb·
- ✠ Ego Eghlaf dux· ✠ Ego Leofsige aðb·
- ✠ Ego Leofwine dux· ✠ Ego Aƿelward aðb·
- ✠ Ego Leofric miles· ✠ Ego Leofwine aðb·
- ✠ Ego Aƿelwine miles· ✠ Ego Eadric aðb·
- ✠ Ego Ceolric miles· ✠ Ego Eadnoȝ aðb·
- ✠ Ego Aƿelwine miles· ✠ Ego Brihtwig aðb·

Doro. Into niwanham.

DCCXXXVII.

*CNUT, 1023.

¶ IN nomine dei summi et saluatoris nostri Ihesu Christi! Certis adstipulationibus nos sancti patres frequentatiuis orationibus admonent, ut deum quem diligimus et credimus intima mentis affectione cum bonorum operum diligentia incessanter eum timeamus et amemus, quia retributionem omnium actuum nostrorum in die examinationis iuxta uniuscuiusque meritum reddet! Ideoque subtilissima mentis certatione illum imitari satagamus, licet mortalis uitae pondere pressi et labentibus huius saeculi possessionibus simul infoecati, tamen miserationis eius largitate caducis opibus aeterna coelestis uitae praemia mercari queamus. Quapropter ego Cnut diuina fauente gratia Anglorum caeterarumque adiacentium insularum basileus, propriis manibus meis capitis mei [auream] coronam pono super altare Christi in Dorobernia ad opus eiusdem aecclesiae, et concedo eidem aecclesiae ad uictum monachorum portum de Sanduic et omnes exitus eiusdem aquae ab utraque parte fluminis cuiuscumque terra sit, a Pipernæsse usque ad Mearcesfleote, ita ut natante naue in flumine cum plenum fuerit quam longius de naui potest securis paruula quam Angli uocant taper-eax super terram proiici, ministri aecclesiae Christi rectitudines accipient, nullusque omnino homo habet aliquam consuetudinem in eodem portu, exceptis monachis aecclesiae Christi. Eorum autem est nauicula et transfretatio portus et theloneum omnium nauium cuiuscumque sit et undecumque ueniat quae ad praedictum portum et ad Sanduic uenerint. Si quid autem in magno mari extra portum quantum mare plus se retraxerit, et adhuc statura unius hominis tenentis lignum quod Angli nominant spreot et tendentis ante se quantum potest, monachorum est. Quic-

quid etiam ex hac parte medietatis maris inuentum et delatum ad Sanduuic fuerit, siue sit uestimentum, siue rete, arma, ferrum, aurum, argentum, medietas monachorum erit, alia pars remanebit inuentoribus. Quod si aliter deinceps quilibet codicellulus emerserit qui priscae tempestatis stilo digestus huic nostrae confirmationi uisus fuerit aliquatenus refragari, illius modi litteraturae membranula suricum morsibus conrodenda, aut certe potius igniuomi uaporis incendio comburenda adnichiletur, eiusque praesentator cuiuscumque extiterit personae, pro purgamento fauillae deputetur, et ignominiosissima confusione subsannetur, et ab omnibus in circuitu praesentibus uni animo detestetur. Huiusque priuilegii rata confirmatio semper in posterum praeualeat, et tam dei omnipotentis auctoritate quam mea simul et omnium concorditer optimatum corroboratione confirmata contra uniuersa refragatorum cogitamenta cunctis succedentibus aei temporibus stabilis et inconcussa, columnaris status similitudine, perseuerantissimo iure consolidetur. Si autem, quod non optamus, aliquis tumido supercilie inflatus hanc nostram corroborationem infringere uel minuere temptauerit, nouerit se anathematizatum esse a deo et sanctis eius, ni ante mortem digna satisfactione emendauerit quod iniuste deliquit. Scripta est haec scedula anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi millesimo .XXIII°. his testibus concordantibus quorum onomata inferius lucide karaxantur.

✠ Ego Cnut rex Anglorum hanc litteraturae confirmationem indeclinabiliter confirmo. ✠ Ego Ædelenodus Dorobernicus archipraesul hanc praerogatiuam uexillo sancto confirmaui. ✠ Ego Ælfricus Eboraensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis benevolentiam cum sanctae crucis signo corroboro. ✠ Ego Ælswinus Lundoniensis aecclesiae pontifex consensi. ✠ Ego Ælfinus Wentoniae episcopus assensum praebui. ✠ Ego Byrhtwoldus Coruiniensis aeccl-

siae episcopus condonau. ✕ Ego Aðelricus Dorcensis aecclesiae episcopus consolidau. ✕ Ego Aelmær bisceop. ✕ Ego Godwine bisceop. ✕ Ego Bryhtwine bisceop. ✕ Ego Aðelstan bisceop. ✕ Ego Aelmær abbot. ✕ Ego Brihtmær abbot. ✕ Ego Brihtwig abbot. ✕ Ego Wulnoð abbot. ✕ Ego Godwine dux. ✕ Ego Eglaf dux. ✕ Ego Drym dux. ✕ Ego Yric dux. ✕ Ego Dord minister. ✕ Ego Agemund minister. ✕ Ego Aðelric minister. ✕ Ego Aðlfwine minister. ✕ Ego Brihtric minister. ✕ Ego Leofric minister. ✕ Ego Siræd minister. ✕ Ego Godwine minister. ✕ Ego Eadmær minister.

✠ On ðas hégestes Godes and úres hláuordes hælendes Christes naman ! Ure hálige and úre rihtwise fæderes mid sôðre gesfæstnunge and mid gelomrædre ménunge ús geménegit, ðæt we ȝone aelmihti God ȝe we luuiað and we on beléuað mid inweardre gelustfulnesse úre heorten and mid geornfulnesse gódre wurke unatirendlíce ondræden and luuian, forði ȝe he scel geldan edleán ealre úre worke on dómes dæge æfter áeghwilces mannes earnunge, and forði mid ȝám héhlicastan gewinne úres modes swinke we him tó gefolgiinne, þeáhðe we gesæmde beón mid ȝáre berdene ðæs deádllices liues, and ȝáre gewitendre áhte ȝises middaneardes beón áwemde, þeáhhwæðere we magen gebecgen ȝa écce méden ȝás heouenlíces liues mid ȝám riósenden welan ; and forði ic Cnut þurh Godes geue AEngelandes kinning and ealre ȝáre eglande ȝe ȝártó licgeð, legge úp an Christes weouod inne Cantwarebyrig mínes heouodes kinehelm mid mínen ágenen handen tó ȝás ilcen mestres freme, and ic ann ȝám ilkan mestre tó ȝáre munece bigleoue ȝa hæuene on Sandwíc and ealle ȝa laendinge and ȝa gehrihte of ȝám ilkan wætere, of áegðer healue ȝás streámes, áge land se ȝe hit áge, fram Pipernæsse tó Mærcesfleóte, swá

þæt ȝonne hit bið full flōd, and þæt scip bið áflote swā
 feorr swā mæg án taper-aæx beón geworpen út of þám
 scipe úp on ȝæt land, ȝa gereflanges of Christes circean
 underfóu ȝa gerihte; ne næfre nán man an ánes kennes
 wisan næfð nænne anweald on ȝære ilikere hæuene
 bútan ȝa munekes of Christes circean; and heora is ȝæt
 scip and se ouerfærd ȝære hæuene and se tolne of
 ealle scipen bi ȝás ȝe hit beō and cume ȝanon ȝe hit
 cume, ȝe tó ȝære ilikare hæuene æt Sandwíc cumð;
 and gif áht is in ȝære micelre sē wiðútan ȝære hæuene,
 swā micel swā seō sē heō mæst wiðteóhð and git
 ánes mannes længe ȝe healt ȝenne spreot on his hand,
 and strecð hine swā feor swā he mæg áræcen intó ȝære
 sē, ȝæt is ȝære muneke; and eal ȝæt ȝe of ȝás healue
 ȝære middelsæ wurð gefunden and tó Sandwíc ge-
 broht, bi hit scrúd, bi hit net, oððe wæpne, oððe ísen,
 gold oððe seoluer, ȝæt healue dæl sceal bión ȝære
 muneke, and ȝæt óðer dæl scel beliuian ȝám ȝe hit find-
 æð. And gif ȝenig óðer gewrit heonesford wurð forð-
 gebroht, ȝe beō heortóforen gemaked ȝe on ȝeniges
 kinnes wisen beō gedūht ȝissere úre gesæstnunge tó
 wiðcweðene, ȝæt gewrit beō geworpen mūsen tó
 gnagene, oððe on fere tó forbærnenne and se ȝe hit
 forðbraengð beō, swilces hádes swilc he beō, bió he
 gehealden for aescgeswap, and mid ealre ȝære un-
 wurðreste scame beō he gescænt, and of eallan ȝán
 mannen ȝe ȝær gehænde beōð mid áne mode wurðe he
 gescuned. And seō strange gesæstnunge ȝissere land-
 bóc æfremá heonesford beō gestranged, and ægðer mid
 ȝæs almihtiges Godes ealderdóme and míre and ealre
 mínre hegene gesæstnunge tógaenes ealre ȝære wiðcweð-
 endre smæigunge on écnesse staðelfæst and unáwæ-
 gendlic mid þurhwuniende rihte beō gesæstned. And
 gif ȝenig is ȝæt gewilnað oððe tó brekenne oððe tó ge-
 litligene mid tóðundene modignesse ȝás úre gesæst-
 nunge, wite he hine selfne ámansumod fram Gode
 and fram eallen his hálgan, bútan he tóforan ȝám

deaðe mid wurðe behriwsunge gebéte ðæt he unriht-wíslice forgelte. Ðeos landbóc wæs gewriten on ðán þúsende and þri and twentehte gære fram úres hláuordes hélendes Christes ákennednesse, mid ðære geðwærunge ðissere manne ðe here naman hérafter beoð gewritene.

✠ Ic Cnut se kining of Aenglelande ðás gefæstnunge of ðisen gewrite unawendedlīce gefæstni. ✠ Ic Æðelnóð erebisceop of Cantwareberig ðás sundergeoue mid ðám hálige tācne getremde. ✠ Ic Aelfrīc se ercebisceop of Euerwic ðás ilkes kinges gōdne wille mid ðám hālegen rōde tācne gefæstni. ✠ Ic Aelfwine se bisceop of Lundene geðwærðe. ✠ Ic Aelfwine bisceop of Winccestre gæf geðwærunge. ✠ Ic Brihwald bisceop Coruiniensis aeccliae geðwærde. ✠ Ic Ægelrīc bisceop of Dorsætscire gefæstnede. ✠ Ic Ælmér bisceop. ✠ Ic Godwine bisceop. ✠ Ic Brihtwine bisceop. ✠ Ic Æðelstán bisceop. ✠ Ic Ælmér abbot. ✠ Ic Brihtmér abbot. ✠ Ic Brihtwine abbot. ✠ Ic Wulnóð abbot. ✠ Ic Godwine eorl. ✠ Ic Ægeláf eorl. ✠ Ic Ðrim eorl. ✠ Ic Yric eorl. ✠ Ic Ðord minister. ✠ Ic Agemund minister. ✠ Ic Ægelrīc minister. ✠ Ic Aelfwine minister. ✠ Ic Brihtrīc minister. ✠ Ic Leófrīc minister. ✠ Ic Siræd minister. ✠ Ic Godwine minister. ✠ Ic Eádmér minister.

DCCXXXVIII.

WULFRÍC, 1023.

✠ HER swutelað on ðisum gewrite ymb ða forwerda ðe Wulfrīc and se arcebiskeop geworhtan ðā he begeat ðæs arcebiskeopes swuster him tō wife. Ðæt is, ðæt he behét hyre ðæt land æt Ealretūne and æt Ribbedforda hire dæg, and behét hire ðæt land æt Cnihtewican, ðæt he wolde hit hire begytan þeora

manna dæg æt ðām hirede on Wincelcumbe, and sealde hyre ðæt land æt Eanulfintūne tō gyfenne and tō sylenne ðām ðe hire leōfest wære on dæge and æfter dæge, ðær hire leōfest wære; and behæt hire .L. mances goldes, and .xxx. manna and .xxx. horsa. Nū wæs ðyses tō gewitnesse, Wulfstān arcebiscop, and Leōfwine ealdorman, and Æðelstān bisceop, and Ælfword abbud, and Britē munuc, and manig gōd man tō eācan heom, ægðer ge hādode ge leawede, ðæt ðās forewearda ðūs geworhte wāran. Nū syndon tō ðysam forewordan twā gewrita, óðer mid ðām arcebiskeope on Wigerecastre, and óðer mid Æðelstāne bisceop on Herforda.

DCCXXXIX.

CNUT, 1023.

¶ REGNANTE Christo Ihesu saluatore nostro in aeternum, cuius nutu omnium ordinum potestates et omnia iura disponuntur regnorum! Anno incarnationis eiusdem Ihesu Christi millesimo .xxiiiiº. indicacione .vi. ego Cnut rex Anglorum deuoto mihi ministro qui Leofwine nomine et Bondan sunu appellatur cognomine hanc cartulam haereditariam ad uillam quae .vii^{em}. cassatorum continens capacitatem Hannington dicitur scribi praecepi, ut hoc donum meum semper inuiolabile et incommutabile permaneat. Uir quippe praedictus hanc terram ab Æðelredo rege puri auri pondere libram argenti pensantem in ius sibi comparauit perpetuum; idcirco regia auctoritate decerno ut quod a priore rege comparatum et a me donatum est, nullis umquam mutetur temporibus. Quapropter si quisquam uirum prae nominatum libertate spoliauerit ista, maledictus et dampnatus a deo et omnibus sanctis sine fine permaneat, nisi facinus suum digna aboleuerit poenitidine. Concessi quoque ut haec

terra ab omni seruitio alieni domini ingiter libera fiat,
excepto expeditione, et pontis arcisue constructione.
Ecce praefatae limites terrae Anglo notantur hic
eloquio. Dis sind ȝa landgæmæræ tō Hanitūne. Ðæt
is, ærest on eama sôl; of eama sôlæ on Tis leá; of
Tis leá on wæcha hric; of weca hricg on byrig weg;
forð bæ byrig wæge on Ælfwines mearcæ; forð bæ
Ælfwines mearcæ on lufæ hammas; of lufe hamman
on dod holcan; of dod holcan on dûnlæáge gæt;
of dûnleáge geatae on grænlægæ; of grænlége on
ywyrstæ stigele; of ȝære stigele on Hæringæs gæt;
of Hæringes geatae tō hæselholtæ; forð bæ hæsel-
holtæ on collpytt; of collpyttæ on swealewan hlypan;
of swealewan hlypan on hrittan wæg; forð bæ hrittan
wæge tō bæcce funtan; of bæccæ funtan on ȝa ris-
cæan; of ȝære riscean on sagelmære on ȝæt hæcc-
geat; of ȝám hæccgetæ tō twybyce; of twybycæ tō
swínhamman; of swýnhamman tō ȝære hwítan díc;
of ȝære hwítan díc tō ȝæra geburna mærcæ; forð
bæ ȝære merce on wudacotan; of wudacotan tō swa-
can hlypan; of swacan hlypan æft tō hrihtan wegæ.

✠ Ego Cnut rex hoc donum meum ad remedium
animæ meæ confirmavi. ✠ Ego Ælfgynu regina
hanc regiam dapsilitatem collaudau. ✠ Ego Æðel-
noð archiepiscopus. ✠ Ego Ælfinus episcopus.
✠ Ego Byrhtwold episcopus. ✠ Ego Ælmaer epi-
scopus. ✠ Ego Æðelric episcopus. ✠ Ego Byrht-
wine episcopus. ✠ Ego Byrhtwy abbas. ✠ Ego
Byrhtmer abbas. ✠ Ego Æðelwinæ abbas. ✠ Ego
Æeluere abbas. ✠ Ego Æðelweard abbas. ✠ Ego
Ælfisige abbas. ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego
Ælaf dux. ✠ Ego Yrik dux. ✠ Ego Hakun dux.
✠ Ego Hrani dux. ✠ Ego Siræd dux. ✠ Ego
Leofric minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego
Ælfgar minister. ✠ Ego Ðureð minister. ✠ Ego
Ðurkill minister. ✠ Ego Ðoreð minister. Bene-
dictio sanctæ et indiuiduae trinitatis cum omnibus

consentientibus huic priuilegio; contradicentibus
aeterna adsit maledictio.

Rubric. Dis is ȏára .vii. hida bóc tó Hanitúne Ȧe
Cnut cing gebócode Leóswine Bondan sunu on éce
yrfæ.

DCCXL.

CNUT, 1021—1024.

¶ CHRISTO omnipotenti, qui est omnium regum rex, omnino persoluendae sunt gratiarum actiones pro omnibus indebitis beneficiis, quibus hominibus sua sola pietate intercedente suffragatur nullis nostris promerentibus meritis. Ne ergo simus ingrati beneficiorum tantorum eius cuique magnopere studendum est nostrum, ut aliquid conferamus ei cuius sunt omnia et qui nobis non habita contulit habere cuique non possumus dare nisi propria et de suo proprio tribuit nobis mercari, et in usus proprios uti quae minime proprio usu potuimus habere, nisi eius tribueret gratia, scilicet, regni coelorum coelicolarum contubernium. Eius quippe largiflua bonitate regia dignitate subtronizatus, ego Knuð rex Angligenae nationis, pro nanciscendo eius inmensitatis misericordiae dono, concedo sibi de suo proprio quae mihi gratuito concessit, uillam noto nomine con-gnominato Horningga, cum pascuis, siluis, atque confinibus sibi rite subtercentibus, scilicet, Ludham cum pertinentiis, Netheshird cum suis pertinentiis. Est denique nostrum donum a Christo nobis collatum cui dantes foenoratum exposcimus, ut rursum suae largitionis donationem accipere dignetur a nobis omni intentionis affectu oblatam, quatinus possimus per sua sibi data consequi, quae a nobis non possunt possideri nisi a se collata. Si quisquam, quod absit, a diaboli incitatione fuerit inflatus, ut deo omnium rerum possidenti suum temptauerit,

quod nobis sibi concessit tribuere, abstrahere ui uel fraude qualibet utinam remaneat nobis ad gratiam eius quae concessimus, et sit ei adinteritus aeternae dampnationis qui prauae mentis annisu hoc alio transferre conatur, nisi plenitudo satisfactionis eius subueniat.

✠ Ego Knuð rex hanc donationem Christo contuli pro consequendo praemio coelestis haereditatis. ✠ Ego Ælgyfus regina hanc regiam donationem augendo confirmavi. ✠ Ego Wlstanus archiepiscopus corroboravi. ✠ Ego Æðelnoðus archiepiscopus confirmavi. ✠ Ego Godwinus episcopus corroboravi. ✠ Ego Ælfwinus episcopus assensum dedi. ✠ Ego Ælfinus episcopus consignavi. ✠ Ego Æðericus episcopus conclusi. ✠ Ego Ælfwius episcopus corroboravi. ✠ Ego Brihtwaldus episcopus consensi. ✠ Ego Huc dux. ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego Ulf dux. ✠ Ego Eglaf dux. ✠ Ego Hacun dux. ✠ Ego Leofwine dux. ✠ Ego Godric dux. ✠ Ego Brihtwig abbas. ✠ Ego Leofric. ✠ Ego Ælfward. ✠ Ego Æðelstan.

An ealwealdendes drihtnes naman ȝe ealle þing geworhte and him silfum tō anwealde hilt and syld ȝām ȝe is willa is. Ic Knut of his ágenum ȝe he for his gódnisse, bútan mínre geearnunge, me forgifen haffð; ic sylle for mínre sáule alfdernisse ȝat land at Horninggen, mid felda and wudu swā forð swā ȝa landgemæru tāecað intó Holme ȝām Godes þeówum tō þearfe on éce yrfe.

DCCXLI.

CNUT, 1024.

P MUNDANIS cladibus ista erumpnosa uita [tam uar]iiis defectibus ita lacescendo tabescit ac deficit ut inmatuȝ mortis occiduis casibus

heu pro dolor quamplurimi aeternum trahantur ad interitum. Sed n[obis cu]nctis elaborandum omnibus notis extat sane sapientibus ut spurcitas belial euntantes . theorice uitae amoenissima consequi mereamur contubern[ia]. Quamo]brem ego Cnut annuente ac fauente dei omnipotentis clementia totius anglorum basileus ceterarumque nationum in circuitu degentium regens atque [gubernans q]uandam ruris particulam .vii. scilicet terre mansas eo in loco ubi ruricole terre illius nomen indidere aet Porteshamme. meo ministro quem noti atque a[mici Orcy uoc]itare solent pro eius amabili fidelitate libenti animo libertate perpetua largitus sum . quatinus ille habeat atque perpetualiter possideat quamdiu uita[le suum st]amen uiguerit. Cumq: dissolutionem sui corporis imminere cognoverit . cuicunque sibi libuerit heredi iure hereditario in aeternam possessionem derelinqu[at]. Sit autem haec prenominata uillula libera cum omnibus ad illam rite pertinentibus . in campis ac pascuis pratis aquarumq: cursibus . rebus tantummodo tribus excepti[s expeditione] uidelicet pontis arcisue recuperatione. Si autem tempore contigerit aliquo quempiam hominum aliquē antiquiorē librū contra istius libri libertatem produ[cere irritum] computetur . isto p omnia in sua stabilitate permanente atque uigente. Si quis autem quod non optamus nostrę munificentiae donum peruertere conamine s[uo praesumpserit] collegio priuatus perpetuae felicitatis . erumpnam hauriat atrocissime calamitatis . mortis nisi ante terminum presumptionem hanc temerariam legali [satisfactione] emendare studuerit.

¶ His uero uocabulis diuulgari uidentur termini agrorum, uidelicet, praedictorum. Ærest of Mylebroce on Cuceles hylle. of Cuceles [hylle on holun . of] holun on Motbearh . of Motbeorge on þe stræt . of þære stræt on þone ealdan wæg ȝurh ȝone graf ȝ swa on ȝone smalan pæð ofer ȝa stræt on ȝone ealdan weg

7 swa andlang wegēs on Atange b eārh . 7
 swa on ætstealles beorh . of þam beorge suþ on þa
 ealdan wale . swa on corf getes westran cotan . of
 þam cotan suþ be wale on þære dice hyrnan . 7 swa
 west be dic on oþre hyrnan swa suþ be dic on þære
 mæde hyrnan . 7 þær west be dic on oþre mæde hyrn-
 an . 7 swa suþ andlang dic on halgan wyl . of hal-
 gan wylle west be dic on þa clæian lane . of þære
 clæian lane on Mylebroc adun be streame eft of Myle-
 broce on Cuceles hylle :

¶ Acta est autem haec prefata donatio anno do-
 minicae incarnationis .MXXIIII. indictionis .VII. horum
 consilio et testimonio quorum nomina hic infra ha-
 bentur.

¶ Ego Cnut rex anglorum alme crucis signaculo
 hanc munificentiam consignauit.

¶ Ego æbelnoð archiep.	¶ Ego byrhtmær abb.
¶ Ego aelfsie eþs.	¶ Ego æbelwerd abb.
¶ Ego byrhtwold eþs.	¶ Ego aðelwold abb.
¶ Ego aelfmær eþs.	¶ Ego aelfwi abb.
¶ Ego byrhtwi eþs.	¶ Ego lyfing abb.
¶ Ego godwine dux.	¶ Ego eadsie prb.
¶ Ego eglaf dux.	¶ Ego eadwold prb.
¶ Ego hacun dux.	¶ Ego aelfwine prb.
¶ Ego þorð miñ.	¶ Ego broðor miñ.
¶ Ego agemund miñ.	¶ Ego aelfget miñ.
¶ Ego þorð miñ.	¶ Ego boui miñ.
¶ Ego leofwine miñ.	¶ Ego þurgod miñ.
¶ Ego þurcyl hoga miñ.	¶ Ego æbelmær miñ.
¶ Ego karl miñ.	¶ Ego byrhtric miñ.
¶ Ego toui hwita miñ.	¶ Ego sigewerd miñ.
¶ Ego byrhsie miñ.	¶ Ego winhus miñ.
¶ Ego kartoca miñ.	¶ Ego wulfnoð miñ.
¶ Ego toui reada miñ.	¶ Ego þurstan miñ.

DCCXLII.

HEALDEGEN SCEARPA, 1026.

¶ In nomine domini nostri Ihesu Christi, anno dominicae incarnationis millesimo .xxviº. Ego Healdegen Scearp do Saltuuda per concessionem domini mei regis Cnut aecclesiae Christi Cantuariae Christo ibi seruientibus monachis ad uictum eorum pro remedio animae meae, et pro salute animae Leofedæge uxoris meae, proque absolutione animae Leoflæde quae ante me eandem uillam eidem aecclesiae Christi in Dorobernia concessit. Si quis, quod non optamus, hanc nostram donationem infringere temptauerit, sit pars et societas eius cum Iuda qui pro auaritia sua tradidit ueritatem quae est Christus, nisi plena satisfactione reconcilietur deo et hominibus.

¶ Ego Cnut rex signo sanctae crucis Christi roboraui et subscrispi. ¶ Ego Aelfgifa regina consensi et subscrispi. ¶ Ego Aegelnoðus archiepiscopus consensi et subscrispi. ¶ Ego Wlstanus archiepiscopus Eboraceae ciuitatis consensi et subscrispi. ¶ Ego Aeluinus episcopus Uuentoniensis consensi et subscrispi. ¶ Ego Merehuuit episcopus Uuellensis consensi et subscrispi. ¶ Ego Grimcytel episcopus Australium Saxonum consensi et subscrispi. ¶ Ego Brihtuualdus episcopus Scirburnensis. ¶ Ego Goduuinus þegen consensi et subscrispi. ¶ Ego Siuuardus dux consensi et subscrispi. ¶ Ego Ealgar dux consensi et subscrispi. ¶ Ego Ðurcyllus dux consensi et subscrispi. ¶ Ego Leofricus dux consensi et subscrispi. ¶ Ego Suuegen dux consensi et subscrispi. ¶ Ego Tosti dux consensi et subscrispi. ¶ Ego Eadredus dux consensi et subscrispi. ¶ Ego Egberhtus minister consensi et subscrispi. ¶ Ego Brihtnoðus minister consensi et subscrispi. ¶ Ego Aðseluulf minister consensi et subscrispi. ¶ Ego Ealdred consensi et subscrispi.

DCCXLIII.

CNUT, 1026.

¶ CUM mundi cursus, uario, ut cotidie cernimus, incertoque discrimine tendat ad calcem, cuique mortaliū opus est ut sic caducam peragat uitam ut quandoque possit dei adiutus beneficio possidere perpetuam, et quamdiu uitae istius utitur aura cuncta quae isto statuuntur examine, certis apicis lineis inserere, ne forte subsequentibus ueniant in obliuionem, et sic a iunioribus paruipendatur institutio seniorum. Quapropter ego Cnut rex subthronezatus Angligenum, cuidam meo uenerabili episcopo qui noto uocitamine nuncupatur Lufinc, condono in aeternae haereditatis ius, quandam telluris particulam, cassatas scilicet .v. in loco ubi dicitur Worði, ut habeat ac possideat praedictam donationem secundum meam regalem dignitatem, quamdiu uiuat; et post se cuicunque uoluerit haereditati derelinquat in aeternam haereditatem. Praedictum autem munificentiae donum mundiali iugo libertatem habeat quamdiu christianitas in gente Anglorum uigeat; tali autem tenore largiendo concessi ut omnia utensilia quae pertinere cum rectitudine dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis, pratis, siluis, excepto istis tribus quod communiter omnibus conductum est, expeditione, pontis arcis co-aedificatione, habeat et possideat cum mentis alacritate sicut superius praenotatum est; proscribimus autem per has apices quas perpetualiter liberas esse cupimus sub attestacione sanctae et indiuiduae trinitatis omnes antiquiores testamentorum litteras huius praedii, et ad nichil dampnamus, sint in cuiuscunque custodia qui sint uel umquam fuerint repertae. Qui autem hoc nostrae munificentiae donum augere uoluerit, adaugeat illi deus gaudia semper mansura. Si quis uero, quod non optamus, bohemotico instinctu tempore succedenti

hoc infringere uel in aliud quam constituimus permuteare conatus fuerit, sciat se tali pro reatu a numero secerni beatorum, ni ante obitum congrua oboleuerit poenitidine tale delictum. His metis praedicta telluris particula undique gyratur circumcincta. Dis sind ȝéra .v. hid a landgemáero at Wurðige ȝæ Cnut cing hét gebócian Lyfince bisceope on áece yrfae. Ærest on Beoccung mæde; fram Beoccung mæde on ȝa gewrincloda díc tó wassa díc dûne ende; ȝonne tó deópan dæne; ȝanon tó witan díc; ȝonne fram hwitan díc tó ænta díc; of ænta díc tó ȝære rôde; of ȝære tó ȝám swalan wege; ȝanan tó ȝære hâran apeldran; fram ȝæra hâran apeldran tó stapol þornæ; ȝonnæ tó ȝære bæce; fram ȝæræ bæcæ útt on Icenan ádún on streám; æst on Beoccung mæde. Acta est haec praefata donatio, anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi millesimo .xxvi. indictione .ix.

✠ Ego Cnut Brittanniae totius Anglorum monarchus hoc agiae crucis taumate roboraui. ✠ Ego Æðelnoð Dorobernensis aeccliae archiepiscopus eiusdem regis principatum et benevolentiam sub sigillo sanctae crucis conclusi. ✠ Ego Ælfgysfo regina humillima adiuui. ✠ Ego Ælmer episcopus dictando titulaui. ✠ Ego Ælflege episcopus assensum praebui. ✠ Ego Brychtwold episcopus dignum duxi. ✠ Ego Byrihtwig episcopus confirmauui. ✠ Ego Lyfing episcopus consolidaui. ✠ Ego Bryhtmer episcopus conclusi. ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego Hakun dux. ✠ Ego Wrytsleof dux. ✠ Ego Hrani dux. ✠ Ego Sihtric dux. ✠ Ego Æðelsige abbas. ✠ Ego Byrhtmer abbas. ✠ Ego Æðelwerd abbas. ✠ Ego Ælfhere abbas. ✠ Ego Æðelnoð abbas. ✠ Ego Kynsige presbyter. ✠ Ego Leofstan presbyter. ✠ Ego Wunsige presbyter. ✠ Ego Toui minister. ✠ Ego Osgod minister. ✠ Ego Ðorð minister. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Godwine minister. ✠ Ego Leofric

minister. ✕ Ego Byrhtric minister. ✕ Ego Ælfgar
 minister. ✕ Ego Æffa minister. ✕ Ego Eadric
 minister. ✕ Ego Ælfric minister. ✕ Ego Leofsige
 minister. ✕ Ego Wunsige minister.

Rubric. Dis is ȳāra .v. hida bōc tō Worðiae ȳæ
 Cnut cing gebōcode Lyfinge bisceope on ēce yrfe.

DCCXLIV.

CNUT, 1031.

PIN altithroni onomate qui nos qui uoluit creauit
 plasmate. Ego. Cnut. rex totius albionis cete-
 rarumq: gentiū triuiatim psistentiū basileus dum
 plerumq: cogitarem de huius caduci seculi rebȝ quo-
 modo supni arbitris examine cuncta quę uident^r uana
 & labilia rite censemur. Uerbi gratia quę quasi
 tenuis uenti flat^o. Aut fumigantis ignis uapor ad
 nihilum redacta euanescunt. secundū illud quod p̄co
 gentiū in sacris scripturū paginis clara p̄mulgt predi-
 catione. Dicens omnia que uident^r temporalia sunt.
 Que autē non uident^r &erna. Idcirco quandā rusculi
 particulā dimedie uidelic& manse in loco qui a solicolis.
 mæwi. uocitat^r nomine. Cuidā fideli ministro nomine.
 æþeric. Libens ppetualiter in &ernā hereditatē
 concedo. Quatenus cuicunq: post fragilis uite curri-
 culum uoluerit heredi. Liberā habeat cum omnibȝ
 ad se rite ptinentibȝ eternaliter in ius ppriū potestatē
 tradendi. Sit autē p̄dictum rus omni terrenę seruitutis
 iugo liberū tribȝ exceptis rata uidelic& expeditione
 pontis arcisue restauratione. Nunc uero pace nřa
 conglutinata uigens & florens inter agmina scā eterne
 beatitudinis tripudia succedat qui nře donationis mu-
 niri¹ consentiat. Si quis uero non phorrescat euertere
 machinans nřm decretum. Sciat se corrueant in p̄fund-
 dum barathrū eternī orci & eternalit̄ letalis laquei in
 diris flammis cruciatum. Acta est autē hēc mea do-
 natio. Anno ab incarnatione dñi nři ihu xp̄i. Millesimo

¹ Sic MS. for muneri.

.XXXI. Indictione .III. Istis terminis p̄dicta tellus circumgyrata esse uidet'. Dis is þære healfan hide landgemæro æt mæwi ærest on cleaca þoñ adun on mæwi of ȝelbrōc þonne on ȝelbrōc of þone ȝewylman þonne east on gerihte to þā merc stane of þam merc stane to þam blacan pytte ȝ han[ne] on gerihte to odda wylle adun on odda wylles lace to þan ford lace upp on stream to þā ȝewylman þanon eastrihte to boc sætena hig wege þonne út on þone hig weg tō þam cyric wege þanon on gerihte tō þā mere of þā mere to edswyþe torre fram edswyðe torre on gerihte est on cleaca. Huius namq; n̄q munificent̄ testes extiter̄ quoq; inferius nomina decusatim dño disponente caraxantur.

✠ Ego Cnut brittannie totius angloꝫ monarchus hoc agie crucis taumate roboraui.

✠ Ego æbelnoꝫ eboracensis basilicę primas insegnis hoc donū regale confirmauit.

✠ Ego ælfgifo reg[i]na humillima adiuui.

✠ Ego ælfsgige eƿs assensum prebui.

✠ Ego byrhtwold eƿs dictando titulaui.

✠ Ego byrhtwig eƿs dignum duxi.

✠ Ego ælmaer eƿs confirmaui.

✠ Ego lyfinc eƿs consolidauit.

✠ Ego æbelric eƿs consensi.

✠ Ego byrhtwine eƿs conclusi.

Ego godwine Dux.	Ego osgod mīn :
------------------	-----------------

Ego hacun Dux.	Ego toui mīn :
----------------	----------------

Ego sihtric Dux.	Ego odda mīn :
------------------	----------------

Ego hrani Dux.	Ego ordgær mīn :
----------------	------------------

Ego brihtmaer aðb.	Ego æbelmær mīn :
--------------------	-------------------

Ego æbelwerd aðb.	Ego leofsige mīn :
-------------------	--------------------

Ego ælfere aðb.	Ego eadmær mīn :
-----------------	------------------

Ego æbelwine aðb.	Ego eadsige mīn :
-------------------	-------------------

Dorsio. þis is þære healf[an hide] landboc to mæwi þe cnut cing het gebocian æþerice his þegene on ece yrfe.

DCCXLV.

CNUT, 1032.

† HER swutelað on ðysan gewrite hū Cnut cyneg
and Ælfgifu seó hlæfdige geūðan Eādsige heora
preoste ðā he gecyrde tō munece ðæt he mōste āteón
ðæt land æt Apoldre swā him sylfan leōfast wære.
Ðā sealde he hit intō Cristes cyrican ðām Godes
þeōwum for his sāwle, and he hit gebohte ðæt æt ðām
hirede his dæg and Eādwines mid feower pundum,
on ðat forwyrd ðæt man gelæste ēlce geare intō
Cristes cyrican .III. waega cāses of ðām lande, and
þreō gebind ēles; and æfter his dæg and Eādwines
gange ðæt land intō Cristes cyrican, mid mete and
mid mannum eal swā hit ðænne gegōdod sý for Eād-
siges sāwle; and he gebohte ðæt land æt Werhornan
æt ðām hirede his dæge and Eādwines eāc mid feower
pundan; ðænne gāð ðæt land forð mid ðām oðran,
æfter his dæge and Eādwines intō Cristes cyrican,
mid ðāere tilðe ðe ðār ðænne on sý, and ðæt land on
his dæg æt Berwīcan, ðe he ge-earnode æt his hlāforde
Cnute cyng; and he ge-unn eāc ðæs landes æt Or-
pedingtūne on his dæge for his sāwle intō Cristes
cyrican ðām Godes þeōwum tō scrūd-land ðe he ge-
bohte mid hundeahigum marcan hwītes seolfres be
hustinges gewihte; and he ge-un eāc ðæs landes æt
Palstre and æt Wiħrīceshamme æfter his dæge and
Eādwines forð mid ðām oðrum ðām Godes þeōwum tō
fōstorlande for his sāwle. Dises cwides he ge-unn
ðām hirede tō ðām forwyrdan ðæt hī æfre hine wel
healdan, and him holde beón on life and æfter life;
and gif hī mid ēnegan unrāede wið hine ðās forwyrd
tōbrecen, ðonne stande hit on his āgenan gewealde
hū he sīðan his āgen āteón wille. Dises is tō ge-
witnesse.

Cnut cyng and Ælfgifu seó hlæfdige, and Æðel-

nōð arcebiscop, and Ælfstán abbud, and se hired aet sancte Augustine, and Brihtric geōnga, and Æðelrīc bigenga, and Ðorð Ðurcyllis nefā, and Tofi, and Ælfwine preōst, and Eādwold preōst, and ealle ðæs cynges rāedesmen. And ȳissa gewrita syndon .iii. ȏn is aet Cristes cyrican, and ȏn aet sancte Augustine, and ȏn hæfð Eādsige mid him sylfan.

DCCXLVI.

CNUT, 1032.

¶ PAX et uictoria apostolicae fidei in perpetuum cultoribus! Aecclesiae uero catholicae auctoritas iugis et indefessa optamus ut permaneat; ad sacra autem sanctuaria in domini gazophylacio diuersa iubentur iactari ac offerri munuscula, quia regi nato coelorum ut scriptum est, ‘Reges terrae optulerunt munera.’ Unde ego Cnut eius gratuita miseratione et inolita benignitate totius Albionis basileus, paruam ruris particulam quod ab huius patriae incolis Linford nuncupatur, duorum, uidelicet, manentium quantitatem quod-damque monasteriolum in honore sancti Martini praesulsi consecratum cum adiacenti praediolo in urbe quae famoso nomine Oxanford nuncupatur, domino nostro Ihesu Christo eiusque genitrici semperque uirgini Mariae ad usus monachorum loco qui celebri Abbandun uocitatur onomate, aeterna largitus sum haereditate; in nomine sanctae trinitatis et indiuiduae unitatis praecipiens, ut nullus alicius personae hominum praefatam donationem a praedicto coenobio auferre praesumat. Haec autem ruris particula libera ut maneat praecipio, causis tribus segregatis, expeditione, scilicet, hostili, fundatione arcis regiae pontisque restauratione. Si quis uero inuidus ignicomis philargyriae flammis accensus huic ueridico libellulo alium circum-atramentatum cupiditatis fallacia libel-

lum superimponere conatus fuerit, sit anathema maranatha, hoc est, alienatio a consortio christianorum, donec resipiscens poeniteat quod in inuidiae fallacis liuore probarat. Praedicta igitur terra a circum-marentibus incolis ita dicitur esse determinata. Ærest of Eoccan eāst andlang ȝære ealdan dīc on ȝa lāmpytes; of ȝām pyttan ēst be gemāere on byttman dīc; of ȝære dīc ēst be gemāere on cylf riðe; andlang cylf riðe tō bottan ige; of bottan ige be Leōfrīces gemāere tō Winagāres stapule; of ȝām stapule tō Wihtlufe hamme westwerdon; eft on Eoccan. Disne landsplot becwæð Æðelwine intō Abbendūne and ȝone hagan on Oxnaforda ȝe he sylf onsat on mycelre gewitnysse. Acta est ergo haec cartula anno dominicae incarnationis .XXXII. post mille, inductione .XV. Et ut haec scedula inuiolabilis firmitatis soliditatem obtinere possit,

Ego Cnut regali dextera eandem uexillo sanctae crucis ✕ corroboro manibus quod omnium mihi subiectorum confirmare praecepio. Ego Ælfgyfa prædicti regis conlaterana istud datum uenerandæ crucis uexillo ✕ consolidau. ✕ Ego Æðelnoð Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus regium munus gabulo sanctæ crucis confirmau. ✕ Ego Elfric Eboracæ ciuitatis archiepiscopus huius munificentia dapsilitatem signo adorandæ crucis stabiliui. ✕ Ego Æðelsie episcopus adquieui. ✕ Ego Byrhtuuold episcopus adiuui. ✕ Ego Æðelric episcopus consensi. ✕ Ego Æðeric episcopus non renui. ✕ Ego Lyfing episcopus conclusi. ✕ Ego Byrhtwig episcopus faui. ✕ Ego Æðeluueard abbas. ✕ Ego Elfuuine abbas. ✕ Ego Siuueard abbas. ✕ Ego Æðeluueard abbas. ✕ Ego Elfuuine presbyter. ✕ Ego Eaduuold presbyter. ✕ Ego Goduuine dux. ✕ Ego Leofric dux. ✕ Ego Siuuard minister. ✕ Ego Harold minister. ✕ Ego Ælfuuine minister. ✕ Ego Ælfgar minister. ✕ Ego Tofig minister. ✕ Ego Osgod minister. ✕

Ego Ðuryd minister. ✕ Ego Leofuin minister.
 ✕ Ego Ælfwig minister. ✕ Ego Tofig minister.
 ✕ Ego Karl minister. ✕ Ego Lyfing praefectus.
 ✕ Ego Ælfstan minister. ✕ Ego Ðurkyl minister.
 ✕ Ego Ælsgar minister. ✕ Ego Ceolric minister.

DCCXLVII.

* CNUT, 1032.

✠ REGNANTE in perpetuum domino, qui sua inef-
 fabili potentia omnia disponit atque gubernat, uices-
 que temporum hominumque mirabiliter discernens,
 terminumque incertum, prout uult aequanimiter impo-
 nens, et de secretis naturae mysteriis misericorditer
 docet, ut de fugitiis et sine dubio transitoriis man-
 sura regna dei suffragio adipiscenda sunt! Qua-
 propter ego Cnut rex Anglorum caeterarumque gen-
 tium in circuitu persistentium gubernator et rector,
 cum consilio et decreto Æðelnoti simulque cuncto-
 rum dei sacerdotum, et consensu optimatum meorum,
 ob amorem coelestis regni, et peccaminum meorum
 remissionem, et anima fratris mei regis Eadmundi,
 concedo aecclesiae sanctae dei genitricis semperque
 uirginis Mariae Glastoniae, iura et consuetudines in
 omni regno meo, et omnes forisfacturas omnium terra-
 rum suarum, et sint terrae eius sibi liberae et solutae
 ab omni calumpnia et inquietatione sicuti meae michi
 habentur. Uerum illud praecipue ex omnipotentis
 patris et filii et spiritus sancti auctoritate et perpetuae
 uirginis interdictione prohibeo, et uniuersis regni mei
 praepositis et primatibus super suam salutem prae-
 cipio, ut nullus omnino illam insulam intrare audeat,
 cuiuscumque ordinis sit aut dignitatis; set omnia tam
 in aecclesiasticis quam in saecularibus causis tantum-
 modo abbatis iudicium et conuentus expectent, sicuti
 praedecessores mei sanxerunt et priuilegiis confirma-

uerunt, Kentwines, Ines, Cuðredus, Aelfredus, Eadwardus, Eadmundus, et incomparabilis Eadgarus. Si quis autem quoquis deinceps tempore sub aliqua occasione interrumpere aut irritum facere huius priuilegii testimonium nisus fuerit, sit a consortio piorum ultimi examinis uentilabro disperitus. Si quis uero beneuola intentione haec facere, probare, et defendere statuerit, beatissimae dei genitricis Mariae et omnium sanctorum intercessione, amplificet deus portionem eius in terra uiuentium. Scripta est huius priuilegii donatio et promulgata in lignea basilica sub praesentia regis Cnutonis, anno ab incarnatione domini .M.XXXII.

DCCXLVIII.

* CNUT, 1032.

✠ CNUTUS rex totius Angliae et Danmarchiae et Norwagiae et magnae partis Swauorum, omnibus provinciis, nationibus, et populis meae potestati subiectis, tam minoribus quam maioribus, salutem ! Cum terram Angliae progenitores mei et parentes duris extortionibus et diris depraedationibus saepius oppreserunt, et, fateor, innocentem sanguinem frequenter in ea effuderunt ; studium meum a principio regni fuit, et semper erit in futurum, tam poenas coeli quam poenas saeculi, propter haec mea peccata et parentum meorum satisfacere ; et statum totius sanctae matris aeccliae, et uniuscuiusque monasterii sub imperio meo constituti, cum in aliquo meo patrocinio indiguerint, deuotione debita emendare ; omnesque sanctos dei, per haec et alia bona opera mihi in meis necessitatibus reddere benignos, ac deprecationibus meis fauorabiles et placatos. Ideo in arras huius meae satisfactionis offero sancto Guðlaco de Croyland, et caeteris sanctis eiusdem loci de substantia mea unum

calicem, confirmans Brihtmero abbatii et monachis suis totum monasterium suum Croylandiae cum insula circumiacente et duobus mariscis adiacentibus, scilicet, Alderlound et Goggislound, eisdem terminis et limitibus quibus in chirographo incliti quondam regis Eadredi restauratoris sui, dicta insula dictique duo marisci satis aperte describuntur. Confirmo etiam omnes aecclesias et capellas, terras et tenementa, libertates et priuilegia in eiusdem regis chirographo contenta, cum quibus omnibus dictus rex Eadredus dictum monasterium Croylandiae ad honorem dei et sancti Guðlaci confessoris sui corporaliter in eo requiescentis dotauit, donauit, ditauit, et suo chirographo confirmauit. Nullusque hominum meorum audiat amodo dictos monachos inquietare, uel in aliquo conturbare pro praedictis. Quod si quis facere prae-
sumpsert uel tentauerit usurpare, uel gladii mei sentiet aciem, uel gladii poenam sacrilegis debitam subibit absque omni remissione et redemptione puniendus, iuxta modum et mensuram iniuriae dictis monachis irrogatae.

✠ Ego Cnutes rex anno dominicae incarnationis millesimo tricesimo secundo Londoniis istud meum chirographum signo sanctae crucis confirmavi. ✠
Ego Ægelnoðus archiepiscopus Doroberniae signo sanctissimae crucis confirmavi. ✠ Ego Ælfricus archiepiscopus Eboracae hoc regis chirographum affirmavi. ✠ Ego Leffius Wiciorum episcopus consignavi. ✠ Ego Ælfwardus Londoniae episcopus collaudavi. ✠ Ego Brihtmerus Lichefeldensis episcopus constabiliui. ✠ Ego Brichtegus abbas Persorensis communiuui. ✠ Ego Wulfnoðus abbas Westmonasterii signavi. ✠ Ego Oswius abbas Dorneiensis approbavi. ✠ Ego Godwinus comes consensi. ✠ Ego Leofricus comes concessi. ✠ Ego Eadwinus frater Leofrici [comitis] affui. ✠ Ego Haroldus filius Godwini comitis interfui. ✠ Ego Ælfgarus filius

Leofrici comitis astiti ✕. Ego Turkillus minister regis audiu ✕. Ego Aelfgetus minister regis aspexi ✕.

DCCXLIX.

CNUT, 1033.

✠ IN nomine dei uiui et ueri domini nostri Ihesu Christi mundi redemptoris ! Anno uero dominicae incarnationis .M.XXXIII. ego Cnut omnipotentis dei disponente clementia, Angligenarum omniumque gentium secus habitantium rex, hanc scedulam ducitare promisi, non immemor quomodo et quam mirabiliter omnia supernus rector firmae rationis serie gubernat atque custodit, ceu omnibus sapientibus notum ac manifestum constat, quod quosdam nutu mirifico interdum exaltat, quosdam iterum sicut stipulam uento raptam fortunali euentu illico depellit. Et iccirco quoddam regni mei rus meorum optimatum testimonio cuidam uenerabili uiro meo archiepiscopo Aelfrico, uidelicet, Eborum aeccliae, id est .XLIII. cassatos loco qui celebri aet Partingtune nuncupatur uocabulo, pro redemptione animae meae patrisque mei, omniumue propinquitate mihi coniunctorum, perpetua largitus sum haereditate, atque omnibus suis successoribus, ut terram iam praefatam, meo scilicet ouante consensu, tramitibus suae possideat uitiae ; deinceps namque sibi succedenti digno haeredi quemcumque deus eligeret derelinquat, ceu praedixi, in aeternam haereditatem. Maneat igitur meum hoc inuiolabile donum aeterna libertate iocundum, cum omnibus quae ad ipsum locum pertinere dinoscuntur, tam in magnis quam in modicis rebus, campis, pascuis et pratis, excepto communi labore expeditione, pontis arcisue co-aedificatione. Si qui denique, mihi non optanti, hanc libertatis cartam liuore depresso uiolare satage-

rint, agminibus tetrae caliginis lapsi uocem audiant examinationis die arbitris sibi dicentis, 'Discedite a me maledicti in ignem aeternum,' ubi cum daemonibus ferreis sartaginibus crudeli torqueantur in poena, si non ante mortem digna hoc emendauerint poenitentia. His terminis circumdatur praedicta tellus. Dis sind ȝa landes marc, etc. Haec, uidelicet, donatio facta est anno dominicae incarnationis .M.XXXIII. hiis testibus consentientibus quorum nomina subnotata recensentur.

✠ Ego Cnut rex Anglorum hanc donationem libenti animo dedi. ✠ Ego ȝElugiu regina consensi. ✠ Ego ȝEðelnoð archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego ȝElfric archiepiscopus corroborau. ✠ Ego ȝElfwine episcopus. ✠ ȝEðelric Brihtmer episcopus. ✠ ȝEðelstan episcopus. ✠ Ego Godewine dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Siward dux. ✠ ȝElfwine dux. ✠ Osgod Clapa. ✠ Toui Pruda. ✠ ȝDurcyl. ✠ Harald. ✠ ȝDord. ✠ Halfden. ✠ Godric. ✠ ȝElfric. ✠ Rold. ✠ Swane. ✠ Orm. ✠ Ulfkitel. ✠ Forna. ✠ Godwine. ✠ Faryem. ✠ Ketel. ✠ Merseat. ✠ Gamal. ✠ Basins. ✠ Orm.

Rubric. Concessio Cnut regis facta beato Petro tempore ȝElfri archiepiscopi Eborum super .XLIII. cassatos in Patringtona.

DCCL.

CNUT, 1033.

✠ IN EDICIBILI dispensatione diuinae pietatis secundum omnipotentiam clementiae suae propitiante iustoque moderamine superna ac infima clementissime regente nobis terrigenis duntaxat dignatus est temporalia ac transitoria impertire, quatinus per ea quae conspicuntur praesentia et caduca supernae miserationis suffragante gratia ualeamus cum coetibus

angelicis aeternis potiri praemiis. Quapropter ego Cnut misericordia dei basileus, omnis Britanniae regimen adeptus, ad promerenda tantae foelicitatis gaudia quae religiosorum actuum salutari distributione adquiritur, libuit mihi benigna mente tribuere coenobio beatorum apostolorum Petri et Pauli quod in Wentana urbe habetur et Uetus nuncupatur quoddam rus quod uulgo vocatur Hylle, cum tribus mansis et omnibus ad hoc iure pertinentibus in perpetuam cleronomiam. Existat autem praefatum rus absolutum ab omni famulatu, ternis exceptis negotiis, scilicet, auxilio expeditionis, reparatione pontis, et renouatione arcis. Si quis uero peruersus malignitate sua huius doni largitatem euertere aut infringere temptauerit, maledictionem perennis accipiat dampnationis et consors fiat Beelzebub in tartareis flammis, ni resipuerit et satisfactione correxerit. His autem limitibus cingitur praedicta tellus. Dis syndan ȝære þryre hidaland gemare æt Hylle. Of ȝam ealdan hornforda sūð on ȝone herpeð; of ȝam herpaðe west on ȝa lange réwe on ȝone stán; of ȝon stáne west be wyrtrum on fiducforda; of fiducforda ádún on ȝone streám; of ȝan streáme on norðeward efsleá; of efsleá on hrumpwyll; of hrumpwyll on hudecumes heáfod; of hudecumes heáfde ádún on ealda tān; swá anlang streámes on ealda hornford. Anno ab incarnatione domini .M.XXXIII. haec regalis concessio atque donatio facta est, sub astipulatione primatum quorum nomina hic caraxata sunt.

✠ Ego Cnut rex Anglorum cum regina mea Ȣlfgyfu propriam donationem regali stabilimento confirmo. ✠ Ego Ȣðelnoðus archiepiscopus perhibeo testimonium. ✠ Ego Ȣlfricus archiepiscopus consentio. ✠ Ego Ȣlfinus episcopus confirmo. ✠ Ego Godwinus comes assigno. ✠ Ego Leo fricus comes affirmo. ✠ Ego Osgod minister.

DCCLI.

CNUT, 1033.

¶ CONFIRMAT nos sacrae auctoritatis scriptura, dicens, ‘ Nudus egressus sum de utero matris meae, et nudus reuertar illuc;’ et iterum, ‘ Nichil intulimus in hunc mundum, uerum nec auferre ab eo quid poterimus ! ’ Quapropter lubrici potentatus non immemor, ego Cnut, Christo conferente, rex et primicerius tocius Albionis regni fastigium humili praesidens animo, ob remunerationem maioris praemii aliquantulam ruris particulam tribus comparatam casatis in loco cui uocabulum certa astipulatione Mytun profertur, ad aecclesiā beatae Mariae genitricis dei ac domini nostri Ihesu Christi in loco qui Abbendun dicitur, Siwardo abbati fratribusque ibidem deo seruientibus libenter concedo, obsecrans et praeciopiens in nomine Christi ut nemo successorum nostrorum superioris uel inferioris gradus hoc nostraē deuotionis donum aliquo temeritatis aliquatenus instinctu disrumpat. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata, uidelicet, expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aeccliae aeternis barathri incendiis iugiter puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. Si quis uero inuidus igniuomis philargyriae flammis accensus, huic ueridico libellulo alium circum-atramentatum cupiditatis fallatia libellum superimponere conatus fuerit, sit anathema maranatha, hoc est, alienatio a consortio christianorum, donec resipiscens poeniteat quod in inuidiae fallacis liuore probarat. His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Dis sind ȝāra .III. hidā landgemāera aet Mytūne. Ærest on leomenan ā be healfon streāme;

swá of leomanan on doddan lēw; of ȝám lēwe on ȝone hárān þorn; of ȝám þorne on ȝone brádan mérē; of ȝám mérē on tæceles brōc; á be healfon streáme on Auene; andlang Auene á be healfon streáme est on leomene. Anno dominicae incarnationis .XXXIII. post mille, indictione .I. scripta est carta, hiis testibus consentientibus quorum inferius nomina caraxantur.

✠ Ego Cnut regali dextera eandem uexillo sanctae crucis corroboro manibusque omnium mihi subiectorum confirmare praecipio. ✠ Ego Ȑelfgyfa prae-dicti regis conlaterana istud datum uenerandae crucis uexillo consolidau. ✠ Ego Ȑelðnoð Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus regium munus gabulo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Ȑelfric Eboracae ciuitatis archiepiscopus huius munificentiae dapsilitatem signo adoranda crucis stabiliui. ✠ Ego Brihtuuold epis-copus adquieui. ✠ Ego Ȑelfuuine episcopus adquieui. ✠ Ego Ȑelðric episcopus adiuui. ✠ Ego Bryhtmer episcopus consensi. ✠ Ego Bryt-heh episcopus non renui. ✠ Ego Ȑelðluward abbas. ✠ Ego Ȑelfuuine abbas. ✠ Ego Ȑelfuuard abbas. ✠ Ego Stigand presbyter. ✠ Ego Eaduuold pres-byter. ✠ Ego Goduuine dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Ȑelfuuine minister. ✠ Ego Tofig minister. ✠ Ego Osgod minister. ✠ Ego Ȑured minister. ✠ Ego Leofuuine minister. ✠ Ego Tokig miles. ✠ Ego Godric praefectus. ✠ Ego Tofyg. ✠ Ego Ȑelfuuard praefectus. ✠ Ego Ouuine. ✠ Ego Tofig. ✠ Ego Osmund praefectus. ✠ Ego Karl miles. ✠ Ego Ulf miles.

DCCLII.

CNUT, 1033.

¶ CHRISTI omnipotentis dei largiflua bonitas omnino laudanda omnius est laude praferenda, quae nullo bonitatis termino ualet concludi, utpote idem deus ipse sit suaे bonitatis bonitas, distribuens gratis non tantum dignis uerum etiam indignis participium bonitatis suaे; est quippe rex regum omniumque subsistentium uisibilium atque inuisibilium creator et suaे creationis discretissimus dispositor, disponens omnia sibi libito uti competit diuinæ dominationi eius; nam quosdam libero arbitrio quibusdam præficit dignitate huius saeculi et opibus diuersis, quibus rursum mandat ut ipsi eorum inopiam sua sufficientia reueare debeant qui minus abundant saecularibus negotiis, et pro hoc possint maiori mercede ab eo donari. Unde ego Cnut rex Anglice nationis eius ammonitione prouocatus, pro adipiscenda remunerationis mercede, dono cuidam familiari duci meo Godwino pro fideli obsequio quo michi fideliter obsecundatur .x. scilicet, mansas in loco quem solicolae illius uocant Polhematun ut eas quoad uiuit libere possideat; et post mortem det sibi placito cuicunque elegerit. Sit itaque rurisculum illud ab omni mundiali seruitio liberum, excepto communi seruitio, hoc est, arcis recuperatione, et pontis restauratione, ac expeditione in hostes patriae. Si quispiam quoquomodo malae mentis conamine hoc meum donatiuum donum infringere uel abripere per violentiam uoluerit, priuatus consortio dei qui nos imperat iuniorum nostrorum necessitatibus subuenire pro suo amore, constringatur et obligetur inextricabilium nodorum habenis perpetuae dampnationis, nisi resipiscat et poenitentiae uenia deleat. Dis synd ȝāra .x. hida landgemāera tō Polhematūne. Dæt is ȝonne, ærest of þrim beorgan on

cobban dene; ðæt on sūðlēge eāstewarde; of sūðlēge on beānleāge; of beānleāge on þistelleāge; of þistelleāge andlang strēt ðæt on Terstān; of Terstān ūpp on ȝone gemēnan þorn; ȝonne on enta hlēwe on fecces wuda eāstewardne; of fecces wuda on bosen hangran; of bosen hangran on ȝa strēt; andlang strēt on ȝone wulpsyte; of ȝām wulpsyte sýð andlang dene be ȝæs cynges gemāre; of ȝæs cynges gemāre on ȝone herepað; of ȝām herepaðe ūpp on ceabban dūne; andlang dūne on cealcriðe; of cealcriðe on hecenes hangran andlang mearce on norðe-wewardne sæwwe leā; andlang sæwwe leā on ȝa strēt innan sūðleā; of ȝāre strēte swā on weastewardan þutinga scylf; ðæt be repple on eāstewardne cobbe-leā; swā eft tō þrym beorgam. Anno ab incarnatione domini millesimo .xxxiii. haec regalis concessio atque donatio facta est, sub astipulatione primatum quorum nomina hic caraxata sunt.

✠ Ego Cnut rex Anglorum cum regina mea Aelfgyfu propriam donationem regali stabilitamento confirmo. ✠ Ego Aedelnoðus archiepiscopus perhibeo testimonium. ✠ Ego Aelfricus archiepiscopus consentio. ✠ Ego Aelfwigus episcopus assentio. ✠ Ego Bryctwoldus episcopus consentio. ✠ Ego Aelfwinus episcopus affirmo. ✠ Ego Aðericus episcopus corroboro. ✠ Ego Aedelstanus episcopus astipulor. ✠ Ego Brytwigus episcopus consentio. ✠ Ego Godwinus comes assigno. ✠ Ego Leofricus comes consentio. ✠ Ego Aelfwine minister. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Aðwine minister. ✠ Ego Aelfgar minister. ✠ Ego Touig minister. ✠ Ego Ceolsige minister. ✠ Ego Osgod minister.

Rubric. Dis is ȝāra .x. hida bōc aet Polhēmatún ȝe Cnut cing gebōcodae Godwine urlæ ou éce yrſæ.

DCCLIII.

* CNUT, 1035.

¶ Ego Cnut rex per dei gratiam totius Angliae regni atque Danorum pontificibus meis reuelo et ducibus meis optimatibus cum eis etiam insimul Danis et Anglis, quod ad monasterium uetus quod est in Wintonia aeternaliter concedo, Christi ad laudem, sanctoque Petro atque Paulo sanctisque inibi quiescentibus quatinus monasterium illud liberum permaneat ab omni seruitio saeculari, exceptis operibus illis quae cunctis populis communia sunt, scilicet, expeditione siue sit in nauali collectione siue in pedestri, pontisque instauratione, muriique fabrica, et quicquid interea ab omnibus generaliter pernecessarium fuerit; uiguit autem libertas ista longo tempore ad praedictum monasterium in diebus priorum regum qui ante nos regnauerunt. Proinde generaliter omnibus diuulgo augmentum quod huic libertati adiicere curauit, pro animae meae redemptione omniumque ante uel post me regnantium regum, id sunt sceleratae quae dicuntur Anglice hamsocone and forsteallas and myndbrycas omnisque correctio siue magni siue parui super uniuersos quibus obediunt debent qui monasterio illo ad manum dei praesunt. Nunc ergo annuo et concedo hanc libertatem domino meo qui bona mihi plurima concessit quibus in hoc saeculo perfunctus sum, et beato Petro qui potestatem habet in coelo et in terra ligandi itemque soluendi ad aeternum incolum contra crimina quaeque nefaria. Proinde praecipio per magnum maiestatem dei ut nullus successorum meorum hanc commutare praesumat libertatem. Si quis forte per quamlibet temeritatem aut per diabolicam instigationem hanc libertatem perfringere uoluerit siue hanc institutionem in aliud mutare praesumpserit, sit maledictus omnibus maledictionibus quae in uniuersis

sanctis ascriptae sunt libris, sitque segregatus a communione domini nostri Ihesu Christi omniumque sanctorum suorum, ligatusque perseveret quamdiu uixerit eisdem uinculis quae per seipsum dominus suis tradidit apostolis Petro atque Paulo; et post maledictum extum suum crucietur iugiter in profundissimo puteo ardeatque in inferno cum diabolo et cum maledictis spiritibus secum sine fine habitantibus, nisi ante mortem suam emendauerit quod iniuste commiserat.

¹Cnut cing þurh Godes gyfe ealles Englelandes and ealre Dene cýðe mínan biscopan and mínum eorlum and eallan mínan þegnán ággðer ge Deniscan ge Englishcan hwæs ic gean intó Ealdan mynstre on Winceastre, Gode tó lufe and sancte Petre and sancte Paule and ðám hálgan þe ðær binnan restan; ðæt is, ðæt ic wylle ðæt ðæt mynster síg frig áelces woruldlican weordes búton ðám þe eallum folce gæmène is, ðæt is fyrdfara síg hit on scipfyerde síg hit on landfyerde, and bryggeweorc and wealgewuorc, and lóc hwet síg gemæne neód ealles folces. Nú stóð ðis áer intó ðám mynstre on ðára cininga dagum, þe ús ætforan wære. Nú switelige ic hér on ðisan gewrite hwæt se eáca is þe ic ðærtó geunnen hæbbe mynre sawle tó onlysednesse and ealra míra forgenga and efterfyliendra, ðet syndan hámsócne and forsteallas and myndbræcas and áelces wítes smales and greátes ofer eallæ ða men þe ðám ealdre hýran sculan þe ðæt mynster bewát Godes handa. Nú gean ic ȝyse frylsas míne dryhtene tó wyrðmynte þe me ealla ða góð forgeaf ðæt ic on ȝyssere worulde gebiden habbe, and ðám eadigan sancte Petre þe ða myhta hæfð on heofenan and on eorðan tó gewrýðenne and eft tó onlýsenne ða fæstan cnotten fyranlicra synna. Gyf hwá ðonne þurð áenige dyrstnysse oððe þurð deófles láre ðysne freols ábreacan wylle, oððe ðás gesetednysse on

¹ The same Charter in Anglosaxon.

Óðer áwendan durre, síg he áwyrged mid eallan ȝán áwyrgednyssan ȝæ synd áwritene on eallan hálgan bócan, and síg he áscyred fram úres drihtnes gemánan and ealre his hálgana, and sýg he gebunden ȝa hwíle ȝe he libbe on ȝissan life mid ȝám ylcan bendan ȝe God elmihtig þurh hine sylfne betéhte his hálgan apostolan Petre and Paule; and efter his áwyrgedan forðsige ligce he æfre on helle grundleásan pytte and byrne he on ȝám écan fýre mid deófle and mid ȝám áwyrgedum gástan ȝe him midwuniað æfre búton ende, búton he hit áer his forðsíðe gebéte. Haec siquidem libertas renouata fuit anno dominicae incarnationis .M. XXXV. omnibus Anglorum episcopis et ducibus, abbatibus et principibus consentientibus atque maledictionem aeternam imponentibus huic libertati uiolatoribus; pacem quoque et uitam aeternam optantes huic ipsi libertati piis sautoribus, quorum seniorum et principum uocabula stilus praesens hoc ordine luculenter demonstrat.

✠ Ego Cnut rex Anglorum multarumque in circuitu adiacentium insularum nationum hoc nostrae donum renouationis hac scedula demonstrari congruum duxi. ✠ Ego Ælfgyfu regina eiusdem regis donationem ouanter diuulgaui. ✠ Ego Æðelnoðus Dorouernensis aecclesiae archiepiscopus confirmau. ✠ Ego Ælfricus archiepiscopus Eboracensis aecclesiae corroborau. ✠ Ego Ælfwinus Wintoniensis aecclesiae episcopus conscripsi. ✠ Ego Ælfwius Lundoniensis aecclesiae episcopus consolidau. ✠ Ego Bryhtwoldus Wiltoniensis aecclesiae episcopus consigillau. ✠ Ego Godwinus dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Asgod minister. ✠ Ego Ælfwine minister. ✠ Ego Ðurcil minister. ✠ Ego Ordgar minister.

DCCLIV.

* ÆDELNÓÐ, 1020—1038.

¶ IN nomine domini nostri Ihesu Christi ! Ego Ægelnoðus peccator, seruus seruorum dei, et minister aecclesiae Christi, Anglorum quoque licet indignus archiepiscopus, notum uolo esse omnibus nostrae mortalitatis successoribus, quod quandam terram dominicam sanctae Mariae Raculfensis monasterii .L. scilicet, agros in praestariam annuo duobus ministris meis Ælfwoldo et Eadredo, ex consensu fratris nostri Guichardi decani eiusdem aecclesiae sanctae matris dei, ut illam terram habeant non longius quam ipsi placuerit decano uel eius successori. Quamdiu uero eam tenuerint singulis annis dent in ipso monasterio deo famulantibus rectam decimam frugum et omnium pecorum quae in ipsa terra nutriunt, et pro censu .L. denarios, et de subiectis pascuis .I. pensam caseorum; et si quid fracturae contigerit. Ubi uero eidem fratri nostro decano uel eius successori uisum fuerit ut illam terram possint fructificare dominicatu suo, recedant ab ea absque querela et contradictione, quia dominica est sanctae Mariae, nec eam sibi uel posteris suis ullo modo possunt defendere ; quod si praesumpserint, et ipsi et fautores sui iram dei et excommunicationem omnium dei fidelium incurant, et legem patriae domino suo soluant. Huius praestariae traditionis testes sunt fratres eiusdem monasterii et quidam milites mei qui subter sunt ordinate descripti.

¶ Ego Guichardus subscrpsi. ¶ Ego Fresnotus monachus subannotationi. ¶ Ego Tancradus monachus recognoui. ¶ Ego Milo monachus assignau. ¶ Ego Siward miles contestificaui. ¶ Ego Godric miles testis fu. ¶ Ego Wluui miles. ¶ Ego Wlsige miles. ¶ Ego Radwine miles. ¶ Ego Ordnoð miles. ¶ Ego Ælfric miles. ¶ Ego Osward miles.

✠ Ego Ælfhelm miles. ✠ Ego Lefsona miles. ✠
 Ego Ælfric miles. ✠ Ego Sibriht miles. ✠ Ego
 Ælfwine miles. ✠ Ego Haimericus presbyter iu-
 bente domino Ægelnoðo archiepiscopo hanc cartulam
 conscripsi die nativitatis sancti Iohannis baptistae.

DCCLV.

EĀNWĒNE, before 1038.

✠ HER swutelað on ðissem gewrite ðæt an scirge-
 mótt sæt æt Ægelnóðes stáne be Cnutes dæge cinges.
 Ðær sáton Æðelstán biscop, and Ránig ealdorman,
 and Eádwine ðæs ealdormannes [sunu], and Leóf-
 wine Wulfsiges sunu, and Ðurcil Hwíta, and Tofig
 Prúda com ðær on ðæs cinges færende; and ðær wæs
 Bryning scirgeréfa, and Ægelweard æt Frome, and
 Leófwine æt Frome, and Gódríc æt Stoce, and ealle
 ða þegnas on Herefordscíre. Ðá com ðær farende
 tó ðám gemóte Eádwine Eánwēne sunu, and spæc
 ðær on his ágene móðor æfter sumon dæle landes, ðæt
 wæs Weolintún, and Cyrdes leáh. Ðá ácsode ðe
 bisceop hwá sceölde andswieran for his móðor; ðá
 andsweorode Ðurcil Hwíta and saede ðæt he sceölde
 gif he ða talu cūðe. Ðá he ða talu ná ne cūðe, ðá
 sceáwode man þreō þegnas of ðám gemóte [ða sceöld-
 on rídan] ðær ðær heó wæs, and ðæt wæs æt Fælig-
 leah, ðæt wæs Leófwine æt Frome, and Ægelsig ðe
 reáda and Winsig scægðoman. And ðá ðá heó tó
 hire comon, ðá ácsodon heó hwylce talu heó hæfde
 ymbe ða land ðe hire sunu æfter spæc. Ðá saede heó
 ðæt heó nán land hæfde ðe him áht tó gebyrede, and
 gebealh heó swiðe eorlīce wið hire suna and gecleo-
 pade ðá Leóflæde hire magan tó hire, Ðurcilles wíf,
 and beforan heom tó hire ðús cwæð: Hér sit Leóflæd
 mén mæge, ðe ic geann áegðer ge mínes landes, ge
 mínes goldes, ge hræglæs, ge reáfes, ge ealles ðe ic áh,

æfter mínon dæge. And heó sýðan tó ðám þegn-on cwæð: Dóð þegnlíce and wel! Abeódað míne ærende tó ðám gemôte beforan eallum ðám góðan mannum, and cýðað heom hwéam ic mínes landes geunnen hæbbe, and ealre mínre wéhte; and mínan ágenan suna næfre nán jing; and biddað heom beón ðisses tó gewitnesse. And heó ðá swá dydon; ridon tó ðám gemôte and cýðon eallon ðám góðan mannum hwæt heó on heom geled hæfde. Ðá ástód Ðurcil Hwíta úp on ðám gemôte and bæd ealle ða þægnas syllan his wífe ða landes cléne ðe hire mage hire geúðe, and heó swá dydon; and Ðurcil rád ðá tó sancte Æðelberhtes mynstre, be ealles ðæs folces leáfe and gewitnesse, and let settan on áne Cristes bóc.

DCCLVI.

*CNUT.

¶ Ego Knut per dei misericordiam basileus, Ægelnoðo archiepiscopo et omnibus episcopis, abbatibus, comitibus, vicecomitibus, et omnibus fidelibus totius Angliae, salutem et amicitiam! Sciatis me dedisse deo ac sancto Augustino et fratribus, ut habeant eorum sacra et socna, et pacis fracturam, et pugnam in domo factam, et uiae assaltus, et latrones in terra sua captos, latronumque susceptionem uel passionem super illorum proprios homines infra ciuitatem et extra, theloniumque suum in terra et in aqua, atque consuetudinem quae dicitur theames, et super omnes allodiarios quos eis habeo datos. Nec uolo consentire ut aliquis in aliqua re de hiis se intromittat, nisi eorum praepositi quibus ipsi haec commendauerint, quia habeo has consuetudines deo datas et sancto Augustino, pro redemptione animae meae et successorum meorum, ita ut eas libere et pleniter habeant et possideant imperpetuum. Et qui hanc donationem

meam infringere uel irritam facere temptauerit, a deo omnipotente et omni sancta aecclesia excommunicatus sit. Amen.

DCCLVII.

* CNU^T.

+ CNU^T rex salutat Leofsinum episcopum et Hancun comitem et Leouricum vicecomitem et omnes barones in Wireceastrescire amicabiliter; et ego manifesto uobis quod ipse concedo Brihtwino meo baroni illas quinque hidias apud Beningwurðe in suis diebus, propterea quod ipsa terra ad meam manum fuit forisfacta; nunc habet ipse meam amicitiam adquisitam sicut nos concordauimus, ea conuentione, ut post suos dies eat ipsa terra in sancto monasterio de Eouesham illis dei seruis ad uictum semper imperpetuum. Et si quis hoc peruerterit, habeat sibi cum deo iudicium et cum sancta Maria, et cum omnibus sanctis ante deum in die iudicii. Uale!

DCCLVIII.

HAROLD HARANFÓT, 1038.

HER kyþ on þison gewrite þ harold king. let be ridan sandwic of xþes cyrcean him sylfan to handa. Þ hæfde hit him wel neh twelf monað. Þ twegen hæringc timan swa þeah fullice. eall ongean godes willan. Þ agen ealra þara halgena þe restað innon xþes cyrcean swa swa hit him syððan sorhlice þær-æfter agiode. Þ amanc þisan siðe wearð ælfstan aðð. æt sc̄e A. Þ begeat mid his smeh wrenca. Þ mid his golde. Þ seolfre eall dyrnunga æt steorran þe þa wæs þæs kinges rædesmann þi hi gewearð se þridda penig of þære tolne on sandwic þa gerædde eadsige

arceb þa he þis wiste. ȝ eall se hired æt x̄pes cyr̄c betweonan heom þ man sende aelfgar munuc of x̄pes cyr̄c to harolde kingce. ȝ wæs se king þa binnan oxanaforde swyþe geseocled. swa þ he læg orwenæ his lifes. þa wæs lyfingc þ of defenanscire. mid þam kincge. ȝ þancred munuc mid him. þa com cristes cyr̄c sand to þā þ. ȝ he forð þa to þam kincge. ȝ aelfgar munuc mid hī. ȝ oswerd æt hergerdes hā. ȝ þancred. ȝ sædon þā kinge. þ he hæfde swyðe agylt wið crist þ he æfre sceolde niman ænig þing. of x̄pes cyr̄c þe his foragengceon dydon þider inn. sædon þā kinge þa embe sandwic þ hit wæs hī to handa geriden. þa læg se king ȝ asweartode eall. mid þare sage. ȝ swor syþjan under god aelmihtine ȝ under ealle halgan þarto þ hit næfre næs. na his rāed na his dæd. þ man sceolde æfre sandwic don ut of x̄pes cyr̄c. þa wæs soðlice gesyne. þ hit wæs oðra manna ȝþeaht næs na haroldes kinges. ȝ soðlice aelfstanas abbodes ræd wæs mid þā mannan þe hit of x̄pes cyr̄c ut geræddon. þa sende harold king aelfgar munuc agen to þā arceb eadsige. ȝ to eallon x̄pes cyr̄c munecan. ȝ grette hig ealle godes gretincge ȝ his. ȝ het þ hig sceoldan habban sandwic into x̄pes cyr̄c. swa full. ȝ swa forð swa hig hit æfre hæfdon on ænies kinges dæge. ge on gafole. ge on streame. ge on strande. ge on witun. ge on eallon þā þingan þe hit æfre ænig king fyrmost hæfde æt foran hī. þa aelfstan aðb. þis ofaxode þa com he to eadsige arceb. ȝ bæd hine fultumes to þā hirode embe þone. þriddan penig. ȝ hi begen þa to eallon gebroþran ȝ bædon þone hired þ aelfstan aðb moste beon þæs þriddan peniges wurðe of þære tolne. ȝ gysfan þā hirede .x. þd. ac hy forwyrndon heom ealle togædere endemes. þ he hit na sceolde næfre gebidan. ȝ wæs þeah eadsige arceb swiðor his fultum þoñ þæs hiredes. ȝ þa he ne mihte na forð her mid þa gyrnde he þ he moste macian fornán gen mildryþe

æker ænne hwerf wið þone wodan to werianne . ac eall se hired him forwyrnde þas forð út mid ealle . ḡ se arceb eadsige let hit eall to heora agene ræde . þa gewearð se aðb ælfstan æt . mid micelan fultume . ḡ let delfon æt hyppeles fleote an mycel gedelf . ḡ wolde þ scip ryne sceolde þærinne licgean eall swa hig dydon on sandwic . ac hī na speow nan þingc þeron . for þam he swingð eall on idel þe swincð ongean x̄p̄es willan . ḡ se aðb let hit eall þus . ḡ se hired fengc to heora agenan . on godes gewitnesse . ḡ s̄ca marian ḡ ealra þara halgena þe restað innan x̄p̄es cyrcean . ḡ æt s̄cē augustine . þis is eall soð gelyfe se þe wylle . na gebad ælfstan aðb næfre onnanan oþre wisan þone þriddan penig of sandwic . Godes bletsung si mid us eallon a on ecnyssse . amen .

DCCLIX.

BISHOP ÆLFRIC.

¶ her swytelað on þissū gewrite hu ælfric þ wille his are beteón þe he under gode geernode ḡ under cnute kyncge his leofue laforde ḡ siþban haefð rihtlice gehealdan under haralde cyncge ; þ is þonne ærest þ ic geān þ land et wilringawerþa into s̄cē eadmunde for mira saule ḡ for minas lafordas . swa ful ḡ swa forð swa he hit me to handa let¹ . ḡ ic geān þ land æt hunstanes tune be æstan broke ḡ mid þan lande et holme into s̄cē eadmunde . ḡ ic wille þ þa munecas on byrig sellan syxtig punde for þan lande et Tices welle ḡ et doccynge ḡ þ herto gehérað² . ḡ ic geān leofstane dæcane þæt land et grimas tune swa ful ḡ swa forð swa ic hit ahte . ḡ ic geān mire cynelaforde haralde .II. marc gol . ḡ ic geān mire hlefðigen an marc gol . ḡ gelæste man ægelrice .III. pund mire fat

¹ MS. Cantab. bot.² MS. Cantab. gebirað.

fylre. ⁊ sela man mina cnihtas þa mina stiwardas witan .xxxx. punda. ⁊ fif pund into elig. ⁊ fif pund into holm. and fif pund wulfwarde muneke minne mæge. ⁊ fif pund ælfſæh min fesæmestre¹. ⁊ ic wille þ man sella þ land et walsingaham swa man derast mage. ⁊ gelesta man þ feoh swa ic gewissod hæbbe. ⁊ ic wille þ man selle þ land et fersafeld swa man derast mage. ⁊ recna man iungerebrun án marc gol. ⁊ mid þan laue scytte man mina borgas. ⁊ ic gean ælfwine minan preoste et walsingaham .xxx. akera et eggemæra. ⁊ uui prouast habba þone ofar aecan². ⁊ ic gean ædwine muneke þa mylne et geleysæte þe ringware ahte. ⁊ ic gean ælwig preoste. þ land et rygedune³ þe ic bohte to leofwenne. ⁊ ic gean þ myln þe wulnoð ahte into sœ eadmunde. ⁊ ic gean sibriht þ land þe ic gebohte on mulantune. ⁊ ic gean þ fen þe þurlac me sealde into ælmham þa preostas to foddan; ⁊ ic gean into hoxne. þa preostas. an þusend werð fen. and ic gean þ fen þe ælfric me sealde into holme. ⁊ ic gean þon hage binnon norðwic for mire saule ⁊ for ealra þe hit me ge-urðon into sœ eadmunde. ⁊ ic gean þan hage into sœ p&re binnon lunden. ⁊ ic gean iungrebrun þ healf þusend fen.

DCCLX.

BISHOP LYFING, 1038.

¶ ANNO dominicae incarnationis .M.XXXVIII. in-
dictione .vi. Ego Lyfingus superni rectoris fultus iu-
uamine Wiogerna ciuitate aecclesiae, cum licentia
Haroldi regis, ac Leofrici ducis Merciorum, meo fideli
homini qui a gnosticis noto Æðelr . . . nuncupatur
uocabulo ob eius fidele obsequium, quandam ruris par-
ticulam .v. uidelicet mansas, in loco quem illius terrae

¹ MS. Cantab. sestemaistre.² MS. Cantab. aker.³ MS. Cantab. Weydone.

solicolae Hylcromban et Bocctun uocitant, libenti concedo animo, cum omnibus ad se rite pertinentibus, ut ipse, uita comite, fideliter perfruatur; et post uitae suae terminum duobus quibus uoluerit cleronomis derelinquat; quibus etiam ex hac uita migratis, rus praedictum ad usum primatis aecclesiae in Wiegerna ciuitate restituatur immune. Sit autem praedicta terra libera ab omni saeculari negotio, tribus exceptis, id est, expeditione, pontis arcisue aedificatione; sed et his confiniis praefata circumincta habetur.

✠ Ego Harald rex hanc praefatam donationem concessi. ✠ Ego Ælfric Christi largitione archiepiscopus carraetere sanctae crucis consignau. ✠ Ego Lyfing episcopus dignum duxi. ✠ Ego Æðelstan episcopus confirmaui. ✠ Ego Duduc episcopus titulaui. ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Ðuni dux. ✠ Ego Odda miles. ✠ Ego Bryhtric miles. ✠ Ego Eadwine miles.

DCCLXI.

* HARDACNUT, 1038—1039.

✠ IN nomine sanctae trinitatis et indiuidue unitatis! Descriptio immunitatis Hardcnut Anglorum regis, super monasterio sancti Eadmundi martyris. Quum diuina scriptura multis in locis attestante liquet omnino cursum praesentis uitae in ualle lacrimarum constitutum fore, perspecta uolubili rota transeuntis mundi nulli cuiuslibet scientiae perspicaci uigore polenti hic inuestiganda est aut appetenda foelicitas ueri gaudii, cum quantalibet dignitas carnis nostrae non tantum calcabili foeno comparata assimiletur prophetica uoce, uerum etiam eius momentaneo flori quo nil in uniuersitate rerum materialium uisibili fragilius aut labilius inuenitur haberi. Cum ergo ita se rei ueritatem proculdubio liqueat habere, adeo proh do-

lor, hebetate mentis inuoluimur caeca caligine, ut odio digna amplecti sollicite studeamus et quae diligenda merito forent omnino uitemus et postponamus, dum relinquenda iugiter tenere concupiscimus, et ad perpetuitatem coelestis gloriae ad quam diuina admonitione sanctorumque patrum crebra institutione inuitamur cotidie, nullius affectu desiderii satagimus anhelare. In cuius rei serie si quis uoluerit perspicaci diligentia animaduertere, quamplurima nobis competet aduersa digne peruenire, dum irretiti transitoria pompa ambitionis mundanae salubria animarum nostrarum remedia et utilitatem praesumimus uitare et fugere, ponderosaeque carnis superati proh nefas fragilitate; sed iuxta uocis dominicae testimonium, 'In quo ualeat perficere aliquis hominum lucrator uniuersarum mundanarum rerum si contigerit animae suae pati mortale detrimentum.' Quinetiam expediret ualde meditari iugiter et recolere uerba exhortationis dominicae quibus conscientiarum testis ipse conuertentibus ad eum se permittit appropinquare et non deesse, interminans ab eo elongantes de terra uiuentium delendos fore; quod si nil est dulcius, iocundius, atque foelicius quam cum eodem domino regnare perpetualiter in coelestibus, facile e contrario agnosci datur prorsus nil esse difficilius, miserius atque lugubrius, quam cum diabolo membrisque eius suppliciis addiici gehen-nalibus, cuius exactio[n]is si effugere conamur passionem, ne p[ro]igeat euangelicis uerbis mentis sollicitam adhibere intentionem, cuius instigamur salutifera admonitione, non solum tales de mammona iniquitatis nobis amicos praeparare, quorum fulti auxiliu leuamine corporaliter hinc deficientes recipi mereamur in aeternam beatitudinem; sed etiam sanctam aecclesiam nostrarum facultatum quantitate ditare, et quieti domino famulantium inibi prouidere. Si uero id necessarium fore credatur christiana fidei impressione insignitis omnibus pro facultate uirium deuotius insudare de-

beant hiis ac huiusmodi similibus caeterorum bonorum operum exercitiis et fructibus, cum praecipue tam bonae deuotionis liberalis munificentia nobis inesse debet regibus, quorum ditioni, non quorumlibet meritorum qualitate, sed solius diuinae clementiae prouidentia et dispositione ad regendum concessus est subiectus populus et ad tuendum a malis imminentibus sexus utriusque ordo aecclesiasticus. Denique quoniam iuxta quantitatem commissi talenti durius nos esse exigendos non ignoramus in conspectu iudicis adorandi et tremendi, et pro cursu transactae uitae adepturos locum remunerationis aut poenae, ideo expedit ut in suscepti officii cura ita strenue uigilare studeamus, quatinus hic cum fructu bonorum operum tranquilla pace degentes de triumphoque sanctae dei aecclesiae hostium et nostrorum gaudentes ab eodem domino ditari mereamur auditu, ' Boni euge,' et perpetuus foueri in promissa sanctorum consortio requie. Cuius adeptionis ardore inhianter succensus, ego Hardcnut rex Anglorum uocatus gratum mecum duxi notificare omnibus, tam praesentibus quam futuris, utriusque sexus fidelibus, praecellentissimum Cnut genitorem meum cum assensu, laude et consilio suorum archiepiscoporum, episcoporum, abbatum, monachorum, clericorum, et regni sui deuotorum procerum, et caeterorum minoris ordinis gregariorum militum, sicut in ordine eiusdem continetur regalis praecepti, eo tenore constituisse monachos in loco sancti Eadmundi, uti nulli regum aut hominum unquam in futuro liceat ponere inibi ordinem alium. Quo uitalibus auris exempto, meque in eiusdem regni solio diuina opitulante clementia substituto, et Londoniae praesidenti in generali curiae placito, Ægelnoðus Cantuariensis archiepiscopus, cum eiusdem comitatus praesule, Ælfrido nomine, et cum praefati sancti uiri uocato abbate, in praesentia mea palam astitit, et utrumque a me cum eisdem petiit, ut descriptam prius a uenerabili patre

meo, ut dixi, eiusdem loci confirmationem propriae firmitatis auctoritate roborarem, et quod adhuc supererat perficere minime differrem; ad haec me quid sibi uellet, et quo tenderet huius rationis prolatio requirente; illi e contra indicauerunt repente se id uelle a nostrae principalitate serenitatis ab omnibusque aecclasiasticis personis atque proceribus ibidem congregatis humiliiter petere, quatinus pro remedio animae patris et matris atque meae, et prospera regni stabilitate nostri, hanc libertatis inmunitatem sancti Eadmundi loco eiusque habitatoribus dignarer concedere, ne inibi famulantes domino coenobitae pastorum aecclasiastico rum aut ad se pertinentium personarum ullo deinceps tempore quaterentur seu impedirentur molestia aut oppressione. Dixerunt igitur se id pluribus modis quamdiu uitalibus auris fruerentur uelle fieri, tum quoniam ipsi ambo interfuerunt paterna confirmationi, tum quia meritis praefati sancti pro petito beneficio huiusmodi sperabant a domino mihi sibique perpetuam remunerationem prouenire, tum quia uerebantur ne peruersioris intentionis et animi nostri successores sentirentur et inuenirentur atque sui; quo patefacto nostro generaliter auditui, licet non potior esset eis uoluntas petendi, quam mihi desiderium exequendi, tamen perquisito inde consilio communi, uniuersali concordia inprimis a deuotissima matre mea Ymma, deinde ab omnibus opportunum responsum accepi, hoc probabile, utile, dignumque effectum esse a nullo eorum abnegari posse. Quapropter dei omnipotentis succensus amore, et eiusdem martyris patrocinio gaudens et honore, cum fauore laudeque aecclasiasticorum pastorum mundanorumque principum taliter descriptum constituo roboroque praeceptum, ut nullus archiepiscoporum aut episcoporum, aut aliqua secundi ordinis eorum disciplinatui adhaerentium personarum audens, quoquomodo huius nostrae constitutionis uiolare iudicium prae sumat quicquam consuetudinis siue dominationis amo-

do in eodem monasterio et uilla super monachos, clericos, aut laicos proclamare, usurpare, iustitiam aliquam facere, aut missas celebrare, nisi monitus fuerit ab ipsius loci abbate, aut ipsi abbati pro homicidio aut adulterio placuerit aliquem suorum ad eum mittere. Si quis uero posterorum, quod non optamus futurum, hoc aggressus fuerit temere calumpniari aut infringere decretum, praesentium aecclesiasticorum prolatae excommunicationi subiaceat, et cum Iuda traditore ignis Tartarei poenas indesinenter luat et sustineat et insuper regio fisco .xxx. auri talenta persoluat. Et super conseruatores domini ueniat benedictio, adiutorium, et consolatio uitae, et rerum congrua tranquillitas, corporis et mentis iugis protectio salus et sanitas, ut et hic prosperam uitam ducant cum fructu deo placitorum operum, atque post carnis obitum perpetuum diuinae contemplationis adepti gaudium foeliciter in sorte maneant et consortio sanctorum.

✠ Ego Hardcnut rex Anglorum aliorumque nationum hoc priuilegium iussi componere et compositum propria manu impressione dominicae crucis confirmaui.
✠ Ego Ymma regina mater ipsius Hardcnut gaudenter assensum praebui. ✠ Ego Ægelnoðus Dorobernensis archiepiscopus signo crucis consignau. ✠ Ego Ælfricus Eboracensis archiepiscopus consignau. ✠ Ego Ælfwinus Wintoniensis episcopus consignau. ✠ Ego Ælfricus Elmhamensis episcopus consignau. ✠ Ego Lyuingus Wigornensis episcopus consignau. ✠ Ego Wlsinus Lichefeldensis episcopus consignau. ✠ Ego Ælfwardus Londoniensis episcopus consignau. ✠ Ego Brihtwaldus Wiltoniensis episcopus consignau. ✠ Ego Grimketel Suðsaxoniae episcopus consignau. ✠ Ego Eadmundus Lyndisfarnensis episcopus consignau. ✠ Ego Sigeward abbas consignau. ✠ Ego Elias abbas consignau. ✠ Ego [Godwinus] comes assensum praebui. ✠ Ego Ðuri comes consensi.

✠ Ego Leofricus comes consensi. ✠ Ego Sywardus
comes consensi. ✠ Ego Reoni comes consensi.

DCCLXII.

* HARDACNUT, 1042.

✠ CUNCTA saeculorum patrimonia incertis nepotum haeredibus relinquuntur, et omnis mundi gloria appropinquante debitae mortis termino, ad nihilum reducta fatescit; huius rei gratia terrenis caducarum rerum possessionibus, semper mansura supernae patriae emolumenta adipiscentes, domino iuuante, lucremur. Quapropter Iubrici potentatus non immemor, ego Hardacnut, Christo conferente, rex et primicerius Anglorum atque Danorum, ob remunerationem coelestis praemii, aliquantulam ruris particulam .x. scilicet mansas, loco qui celebri aet Fernbeorgan profertur, ad aecclesiam beatae Mariae genitricis dei ac domini nostri Ihesu Christi, illo in locello qui dicitur Abbendun, ad usus ibidem fratrum deo seruientium libenter concedo; obsecrans et praecipiens in nomine Christi ut nemo successorum nostrorum superioris inferioris gradus hoc nostrae deuotionis donum aliquo temeritatis aliquatenus instinctu disrumpat. Si quis ergo alium libellulum falsae cupiditatis atramento praetitulatum contra istum in palam protulerit, nec sibi nec suae proficiat auaritiae, sed a diuino sit in perpetuum perforatus graphiolo, et ipse meo atque meorum interdictu pontificum permaneat anathematizatus, et a christianorum consortio alienatus, insuper a corpore et a sanguine domini sequestratus, et in poenis infernalibus post obitum miserabiliter dampnatus. Et ut praefatae telluris ruricolae inuiolabile robur libertatis semper obtinere ualeant, regali libertate sunt praesepta ab omni saeculari iugo, exceptis trium rerum obsequiis, expeditione scilicet populari, uiatici

fundatione pontis, arcis conditione regalis. Nunc uero dicendum est qualibus uidetur terminis praedicta adesse terra circumcirca determinata. Dis sindan ȝa landgemæro ȝe tō Fernbeorgan gebyrigæð. Of Fernbeorge west on ȝone weg tō ȝām stānum; of ȝām stānum sūð on ȝone weg oð ȝa andheáfda; of ȝām andheásdum on ȝa hlincrewe úp tō ȝære díc be norðan stódfaldan; ȝonne forð on ȝa díc tō meárflōdan be eāstan lilling leá; ȝonne forð andlang ȝæs súðeran weges oð ȝæt lange treow; ȝonne forð west on ȝone weg ofer beócum tō ȝām stāncrundele; ȝonne norð on ȝone smalan weig wið eāstan brocan beorh tō ȝām wege ȝār eāst ligð; ȝonne forð on ȝone weg tō cytelflōdan be westan mûles cumbe ȝær ȝa weges twisligað; ȝonne forð tō Scyldmære; ȝonne forð on ȝa furh tō fýrcumbe; andlanges fýrcumbes midde-weardes tō ȝære dene; ȝonne forð on ȝa denu tō ȝæra wega gemýðan; ȝonne forð tō ȝām hwítan wege tō ȝām hâran þornan; ȝonne of ȝām hwítan wege on Feornbeorh and se leág be éstan catmære ȝe ȝærtó gebyrað, ȝæt is on ȝone weg ȝe lið tō stánleáge; ȝonne forð siððan súð on ȝone stánihtan weg of stánmeringa gemære; ȝonne forð on ȝone smalan weg tō ȝām fûlan wege se hâtte Stifincweg, ȝæt is catméringa gemære and ȝæs landes tō Feornbeorgen; ȝonne forð andlang ȝæs weges út on ȝone feld; and ȝonne ealle ȝa hangras betweonan ȝām wege and ȝām ȝe tō stánleáge lið gebyriað ealle tō Feornbeorgan. Acta est ergo huius donationis kartula anno dominicae incarnationis .XLII. post mille, inductione [.x.] anno scilicet imperii mei .II. feria lunae, in regali uilla quae Suðtun nuncupatur, sub horum testimonio quorum nomina inferius sunt descripta.

✠ Ego Hardacnut rex meum donum circumquaqué praetitulo et circumroboro sanctae crucis signaculo.

✠ Ego Ælfgiua eiusdem regis mater regium munus trophyo uenerandae crucis corroboro. ✠ Ego Ead-

ward praedicti regis frater uerus testis adesse cupio.
 ✕ Ego Eadsige Doruernensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donationem cum trophyo agiae crucis consigno. ✕ Ego Ælfric Eboracensis aecclesiae archiepiscopus hilari uultu consentio. ✕ Ego Byrhtwold episcopus confirmo. ✕ Ego Ælfwine episcopus hilari uultu assentio. ✕ Ego Doduca episcopus propria manu firmo. ✕ Ego Byrhwine episcopus testis adsum fortissimus. ✕ Ego Lufing episcopus laeto corde hoc testificor. ✕ Ego Eadnoð episcopus non renuo. ✕ Ego Æðelstan episcopus uerus testis adesse cupio. ✕ Ego Wulfsige episcopus non denego. ✕ Ego Æðelward abbas. ✕ Ego Ælfuuine abbas. ✕ Ego Siuuard abbas. ✕ Ego Wulfsige abbas. ✕ Ego Ælfuuig abbas. ✕ Ego Eadwold presbyter. ✕ Ego Stigand presbyter. ✕ Ego Ælfuuine presbyter. ✕ Ego Spiritus presbyter. ✕ Ego Hereman presbyter. ✕ Ego Leofric presbyter. ✕ Ego Goduuine dux. ✕ Ego Leofric dux. ✕ Ego Sig dux. ✕ Ego Osgod miles. ✕ Ego Ækig miles. ✕ Ego Tokig miles. ✕ Ego Ordgar praefectus. ✕ Ego Urki minister. ✕ Ego Ælfgöt minister. ✕ Ego Ulfnoð praefectus. ✕ Ego Karl minister. ✕ Ego Ælfstan minister. ✕ Ego Æðeluuiig minister. ✕ Ego Kineuerd praefectus. ✕ Ego Æðelmar minister. ✕ Ego Tofig minister. ✕ Ego Ælfuuig praefectus. ✕ Ego Æðelic praefectus. ✕ Ego Brihtric minister.

DCCLXIII.

HARDACNUT, 1042.

✠ IN nomine altithroni qui cuncta supra simul et in imis gubernat atque regit! Quique sua multimoda potentia omnibus ut uoluerit finem imponit, et de secretis humanae naturae mysteriis docet ut cum his fu-

gitius et sine dubio transitoriis possessiunculis, iugiter mansura et aeternaliter regna mercanda dei suffragio adipiscenda sunt. Qua de re ego Harðacnut diuina mihi arridente gratia rex Anglorum, et aequo totius Albionis, aliquam ruris partem, unam uidelicet mansam, illo in loco qui a solicolis Seolescumb est dictus, in perpetuam haereditatem condono Ælfuino Uintoniensis ciuitatis episcopo, pro eius amabili subiectione atque obedientia, ut telluris illius partiunculam cum omnibus ad se rite pertinentibus, aeternaliter possideat quamdiu uitam habeat; et post generalem transitum qui cunctis certus constat, cuicunque haeredi uoluerit in perpetuum derelinquat. Terra uero prae nominata in omnibus sit libera sibi suisque successoribus, praeter arcis pontis constructione, expeditionisque adiuuamine. Si quis, quod absit, diabolico inflatus spiritu, hanc meae compositionis ac confirmationis breuiculam demere uel infringere temptauerit, sciat se diuinis carere muneribus, et poenis subiacere perpetuis, nisi citius emendauerit hoc quod contra nostrum decretum deliquit. Et quicumque hoc nostrum stabilire uoluerit donum, omne habeat bonum in saecula saeculorum. Praedicta siquidem tellus his circumcincta clarescit limitibus. Dis synd þa landgemæra tō þære hide æt Seôlescumbe. Ærest of Seôlesburnan andlang þæs beces; of þám bece súð andlang þæs weges on Leôfwines dene; of Leôfwines dene eâst andlang þæs weges on brâdan leâ; of þám leâ súð andlang weges on Citware mearce; of Citware mearce west innan Seôlescumb. Anno dominicae incarnationis millesimo quadragesimo secundo, inductione decima, uiginti sex epactis occurrentibus, et quatuor concurrentibus adplaudentibus, propalata est haec libertas ad notitiam principum his literis, quorumque principum onomata inferius ita sunt designata.

✠ Ego Harðacnut rex totius Britanniae præfatum meam donationem cum sigillo sanctæ crucis regali

stabilimento affirmaui. ✕ Ego *Ælfgyfu* eiusdem regis mater hanc regalem donationem cum trophyeo agiae crucis ouanter diuulgau. ✕ Ego *Eadsinus* archiepiscopus triumphalem agiae crucis trophyaeum huic regio muneri gaudenter impressi. ✕ Ego *Ælfricus* archipraesul hanc territoriam scedula signo sanctae crucis diligenter adsignare curaui. ✕ Ego *Ælfwinus* *Uintoniensis* episcopus consolidau. ✕ Ego *Beorhtwoldus* *Uuiltuniensis* episcopus coadunau. ✕ Ego *Ælfweardus* *Londoniensis* episcopus corroborau. ✕ Ego *Lyfingus* *Cridiensis* episcopus confirmau. ✕ Ego *Æðelstanus* *Hersfordensis* episcopus consigillaui. ✕ Ego *Eadnoðus* *Dorcensis* episcopus conscripsi. ✕ Ego *Duduco* *Uuillensis* episcopus consensi. ✕ Ego *Grimkillus* *Australium Saxonum* episcopus condixi. ✕ Ego *Wulfsinus* *Licetfeldensis* episcopus conclusi. ✕ Ego *Brihtwinus* *Scirburnensis* episcopus commodum duxi. ✕ Ego *Godwine* dux. ✕ Ego *Leofric* dux. ✕ Ego *Siwerd* dux. ✕ Ego *Durig* dux. ✕ Ego *Ælfwine* abbas. ✕ Ego *Æðelwērd* abbas. ✕ Ego *Siwerd* abbas. ✕ Ego *Leofsige* abbas. ✕ Ego *Æðelstan* abbas. ✕ Ego *Ælfstan* abbas. ✕ Ego *Osgod* minister. ✕ Ego *Ordgar* minister. ✕ Ego *Durgils* minister. ✕ Ego *Odda* minister. ✕ Ego *Brihtric* minister. ✕ Ego *Carl* minister. ✕ Ego *Attser* minister. ✕ Ego *Dured* minister. ✕ Ego *Ælfstan* minister. ✕ Ego *Bryxsige* minister.

DCCLXIV.

LYFING, 1042.

✕ Ego *Lyfing* superni rectoris fultus iuuamine in *Wiogorna* ciuitate aeccliae [praesul], cum licentia *Heardecnuti* regis ac *Leofrici* ducis Merciorum, meo fideli homini, qui a gnosticis noto *Ægelric* nuncupa-

tur uocabulo, ob eius fidele obsequium, quandam ruris particulam .ii. uidelicet mansas, in loco quem illius terrae solicolae Elmlæh uocitant, libenti concedo animo, cum omnibus ad se rite pertinentibus, ut ipse, uita comite, fideliter perfruatur; et post uitae suaे terminum duobus quibus uoluerit cleronomis derelinquat; quibus etiam ex uita migratis, rus praedictum ad usum primatis aecclesiae in Wiogorna ciuitate restituatur immune. Sit autem praedicta terra libera ab omni saeculari negotio, tribus exceptis, id est, expeditione, pontis arcisue aedificatione. Sed et his confiniis praefata terra circumcincta habetur. Dis synd þa landgemær intō Elmleā. Ðæt is ȝonne, ærest of Netelcumbe æfter Wulfrices gemære in ȝone steort; of ȝám steorte andlang wegēs on fúlan bryc; of fúlan brycce andlang westbróces ongean streám in ealda ford; of ealda forda on halsbróc; of halsbróke intō ȝám halan; of ȝám halan andlang pohweges innon neōðere hæma gemære; æfter ȝám gemære in Nottestán; of Nottestáne andlang gemære in Byrdingewican æfter ȝám mōre in Wifyrððes mère; of Wifyrððes mère andlang heáfdon on hinhæma gemære; æfter hinhæma gemære in þa ealdan stræt; ȝér ofer þa stræt æfter ȝám gemære in saltwyllan; of saltwyllan in segchæma gemær; of segchæma gemær on æschæma gemær intō ȝære munuca gemærū up tō ȝære hyrstte; of ȝære hyrstte in pohweg; ȝæt on halsbróc; of halsbróke andlang ȝæs rycweges innan scírford; of scírforda ofer ȝæne stányhta weg ȝæt on calcstánes mōr; of calcstánes mōre ȝæt eft innan Netelcumbe.

✠ Ego Heardecnut rex præfatam donationem concessi. ✠ Ego Ælfric Christi largitione archiepiscopus cum carractere sanctae crucis consignau. ✠ Ego Eatsie archiepiscopus confirmau. ✠ Ego Lyfing episcopus dignum duxi. ✠ Ego Æðestan episcopus addesco. ✠ Ego Duduc episcopus adnuo.

✠ Ego Ælfweard episcopus. ✠ Ego Godwine dux.
 ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Harald dux. ✠ Ego
 Godwine abbas. ✠ Ego Ælfric abbas. ✠ Ego Ælf-
 wine abbas. ✠ Ego Æðelwine sacerdos. ✠ Ego
 Eatstan sacerdos. ✠ Ego Wulfwi sacerdos. ✠ Ego
 Wulfweard sacerdos. ✠ Ego Wilstan sacerdos. ✠
 Ego Wulfstan sacerdos. ✠ Ego Leofwine diaconus.
 ✠ Ego Eadwi diaconus. ✠ Ego Odda miles. ✠
 Ego Byrhtric miles. ✠ Ego Ælfric miles. ✠ Ego
 Byrhtric miles. ✠ Ego Bryhtwine minister. ✠ Ego
 Leofric minister. ✠ Ego Æðelric minister. ✠ Ego
 Doddæ minister. ✠ Ego Atsere minister. ✠ Ego
 Ælewi minister. ✠ Ego Eadwi minister. ✠ Ego
 Ðuri minister. ✠ Ego Wigod minister. ✠ Ego
 Godric minister.

DCCLXV.

LYFING, 1042.

✠ ANNO dominicae incarnationis M.XLII. indicatione .x. Ego Lyfing superni rectoris fultus iuamine praesul, cum licentia Heardacnuti regis Anglorum, ac consensu Leofrici ducis Merciorum, uni meo fideli qui a gnosticis noto Æðelric nuncupatur uocabulo, ob eius fidele obsequium, quandam ruris particulam .vi. uidelicet mansas, quod solito uocatur nomine Beonetleag, cum omnibus ad se rite pertinentibus liberaliter concessi, ut ipse uita comite fideliter perfruatur; et post uitae suae terminum duobus quibus uoluerit cleronomis derelinquat; quibus etiam ex hac uita migratis rus praedictum cum omnibus utensilibus ad usum primatis aecclesiae dei in Wiogornaceastre restituatur immune. Dis syndon þa landgemærū tō Beonetleáhge. Of Sæfern in Bæle; andlang Bæle in Fúlebróc; of Fúlebróce in Sihtfyrð; of Sihtfyrð in ȝa ealdan rôde; andlang ȝære

ealdan rōde tō ðære niðerbogenan ác ; of ðære nyðerbogenan ác eft in ða ealdan rōde ; andlang ðære rōde tō þrym gemære ; of þrym gemære in Doferic ; andlang Doferic eft in Sæfern. And ða hagan on porte ðæt is se ordceard æt mærðice on ðe ðærtō byriað, ðæt syndon ðā betweox Ælfrices smiðes and Eadwines Æddan sunan, and ænne mædsplot be eāstan Sæfern forne gean Hyltūn, and twégen ofnas æt ðære sealtwīc.

✠ Ego Lifting episcopus consensi. ✠ Ego Earnwig clericus. ✠ Ego Eatstan presbyter. ✠ Ego Wulfwi presbyter. ✠ Ego Wilstan presbyter. ✠ Ego Wulfstan presbyter. ✠ Ego Wulfwerd presbyter. ✠ Ego Leofwine diaconus. ✠ Ego Ælfstan diaconus. ✠ Ego Durkyl diaconus. ✠ Ego Byrhtmær diaconus. ✠ Ego Godric clericus.

DCCLXVI.

LEÓFRÍC AND GODGYFU.

✠ HER swutelað on ðissum gewrite ðæt Leófric earl and his gebedda habbað geunnen twā land for Godes lufan and for hyra sáule intó ðære hālgan stowe sancta Marian mynstre æt Wihgraceastre, ðám gebrōðrum tō bryce intó heora beödderne, ðe ðær dæighwāmlīce Gode þeowiað, tō ðám foreweardan ðæt ða gebrōðra beon þingiende for uncrum sáulum; ðæt synd .v. hida landes æt Wulfweardigleā, and twā æt Bláca-wyllan, and ænne hagan on porte, ðæt hit sīg æfre intó heora beödderne freols, and hit nán man ne geútige, and gyf ænig sý ðe hit mid ænigan þingan geécean wylle oððe gōdian, God ælmihtig him geunne gesundfull lif and éce méde. And gyf ænig ȝonne sý úp áhafen and swá swíðe grēdig ȝissere worulde, and ðás úre sylena geútian wylle, hæbbe he hér on ȝisse life Godes curs and sancta Marian and sancte Oswaldes and ealra

gehádedra manna, and sý he ámansumod on dómes
dæige tóforan drihtnes cneówan fram Gode and fram
eallan his hálgan, and mid Iudan and his geséran æfre
on éce wite cwylmed, bútan he geswice and tó rihte
gecyrre, and wit synd ȝisra landa hald and mund intó
ðám hálgan mynstre ȝa hwile ȝe unker lif bið.

¶ Hac inscriptione manifestatur Leofricum
comitem et Godgiuam comitissam duas uillas concessisse,
gratia diuina inspirante, pro suorum remissione pec-
catorum, aecclesiae sanctae Mariae in ciuitate Uui-
gorna, fratribusque ibidem deo seruientibus, ad usum
refectorii, quo pro salute animarum suarum inter-
cessores semper existant, scilicet, quinque cassatos
terrae apud Uulfordilea, et .ii. apud Blakeuuellan, et
curtem unum in supradicta ciuitate, et ita, ut hae
liberae ad usum eorum refectorii permaneant. Si
quis autem hanc nostram donationem largioribus am-
plificare muneribus studuerit, largiflua diuinæ pietatis
clementia sua in hoc saeculo adaugeat bona, atque
post uitiae praesentis cursum, faciat eum haeredem
regni coelorum. Quod si uero quisquam, instinctu
diabolico elatus, aut rerum cupiditate terrestrium in-
flatus, haec elemosinarum dona a sancto praedicto
loco conatus fuerit abstrahere, excommunicatus sit ab
omnipotente deo omnium creatore, et ex parte sanc-
tissimae genitricis Mariae necnon sancti Oswaldi,
sanctorumque reliquiarum ibidem quiescentium, et sit
illi pars et haereditas in profundo abyssi, et in locis
tenebrarum, et cum Iuda Scariothe similem sortiatur
poenam gehennæ, nisi poenitendo deo et hominibus
satisfaciat, et talibus insistere iam amplius cessen.

DCCLXVII.

EÂDWEARD, 1043.

NIChIL ergo in hoc saeculo prolixa foelicitate fruitur, nichil diuturna donatione potitur, nichil quod non ad fatalem uitiae terminum ueloci cursu tendatur. Ideoque ut orthodoxorum demonstrant paradigmata, sic nobis mundanarum rerum patrimoniae sunt perfruendae ut tamen aeternae patriae emolumenis numquam fraudemur. Quamobrem ego Eadward annuente altithroni moderatoris imperio Anglorum basileus, cuidam ministro meo Ælfstan nominato .x. mansas ubi dicitur æt Seofonhæmtune libens donabo, quatinus habeat atque possideat; ac post se qualicumque libuerit haeredi derelinquat. Sit autem rus praedictum ab omni mundano seruitio liberum, tribus tamen exceptis, uiatici restaurazione pontis, arcis constructione regalis, expeditione etiam populari. Si quis uero, quod absit, cupiditatis flamma accensus, hoc nostrum infringere temptauerit donum, sciat se dampnaturum cum filiis perditionis in tartareis tormentis, nisi resipiscens digna satisfactione emendauerit. Nam praedicta ruris particula his metis constat circumcincta. *Ærest on þa háran apeldran; of þære apeldran andlang pinnan rôde; of þære rôde betweox mórsceagan and middelleá þwyres on þa ealdan díc; of þære díc andlang hrices on byde wil; of þán wille andlang stræte on hægla þorn; of þán þorne andlang hrices on hodan mère on gerihte on fíf þornas; of fíf þornon þwyres on þæne ealdan ellenstyb; of þán stybbe on þa ealdan díc; of þære díc andlang herpaðes þæt hit cymð be norðan bienhylle in on þæt slæd; swá andlang fura on þæne smalan weg; swá andlang weges on þone wiðig; of þán wiðige on stânwyl; of þán wille þwyres on þæne gáran; of þán gáran on þæs bróces bige; of þán bige on þa ealdan*

eorðbyrig; of ȝære byrig on ȝone ácstyb; of ȝán stibbe eft on ȝa hárān apeldran. Scripta est ergo huius regalis doni cartula anno dominicae incarnationis .XLIII. post mille, indictione .XI. his confirmantibus quorum uocabula infra sunt praetitulata, et cernentibus apparent adnotata.

✠ Ego Eadward rex Anglorum meum donum signo crucis confirmaui. ✠ Ego Ælfgysfa praedicti regis mater regium munus corroborau. ✠ Ego Eadsinus archiepiscopus almo sanctae crucis uexillo confortau. ✠ Ego Ælfric archipraesul istud datum libens consolidau. ✠ Ego Bryhtwold episcopus. ✠ Ego Æðelstan episcopus. ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego Godeman presbyter. ✠ Ego Karl minister. ✠ Ego Ælfseget minister. ✠ Ego Ælfwig praefectus. ✠ Ego Ælfwine episcopus. ✠ Ego Grimkyl episcopus. ✠ Ego Dudoca episcopus. ✠ Ego Lyfing episcopus. ✠ Ego Brihtwine episcopus. ✠ Ego Eadnoð episcopus. ✠ Ego Æðelweard abbas. ✠ Ego Ælfwine abbas. ✠ Ego Siward abbas. ✠ Ego Wulfsige abbas. ✠ Ego Leofric presbyter. ✠ Ego Siward dux. ✠ Ego Swegen dux. ✠ Ego Eadwold presbyter. ✠ Ego Hereman presbyter. ✠ Ego Leofric presbyter. ✠ Ego Osgod miles. ✠ Ego Ælfstan miles. ✠ Ego Esbern miles. ✠ Ego Lyfing miles. ✠ Ego Ordgar miles. ✠ Ego Odda miles. ✠ Ego Brihtric miles. ✠ Ego Dodda Æðelmer. ✠ Ego Urki minister. ✠ Ego Ælfseget minister. ✠ Ego Wulfnoð praefectus. ✠ Ego Kinewerd praefectus. ✠ Ego Ðokig minister. ✠ Ego Æðelwig minister. ✠ Ego Leofric et Tofig ministri. ✠ Ego Ælfwig praefectus. ✠ Ego Æðelmer minister. ✠ Ego Æðelric minister. ✠ Ego Totig minister. ✠ Ego Leofwine minister. ✠ Ego Godsunu minister. ✠ Ego Ulfkitel et Æðelric ministri.

DCCLXVIII.

ÆLFWINE, 1038—1044.

PHER cýð on ȝysum gewrite ȝa forewearde ȝe
Ælfwine bisceop and se hyred on Ealdan mynstre
worton wið Osgód ȝá hý letan him tó ȝæt land aet
Eádburge byrig, wið ȝán lande aet Wroccesheale ȝe
he binnan Wiht hæfde, ȝæt wæs ȝæt Osgód brúce ȝæs
landes aet Eádburge byrig his deg; and æfter his dege
gá ȝæt land eft intó Ealdan mynstre mid mæte and
mid mannum and mid eallum þingan swá swá hit
stande eall swá hý hit him ár tó handa leton. ȝyses
is tó gewitnesse,

Eadweard cinc and Ælfgifu seô hléfdige, and
Eádsige arcebiscoep and Ælfric archebiscoep, and
Brihtwold bisceop, and Lyfincg bisceop, and Duduc
bisceop, and Æðelstân bisceop, and Eádnôð bisceop,
and Ælfwerd bisceop, and Grimcytel bisceop, and
Godwine eorl, and Leófric eorl, and Siwerd eorl, and
Swegen eorl, Ordgár and Odda and Ælfgár, and ȝær-
tó eácan manig góð mann ægðer ge hádode ge lewede
ȝe heora naman ne magon beón hæron ealle ámearc-
ode. ȝyssa gewrita syndon þreó, án is on Ealdan
mynstre, óðer is mid ȝæs bisceopes landbócan, þridde
hæfð Osgod.

DCCLXIX.

EADWEARD, 1038—1044.

PCUNCTITONANTIS clementissima conditoris
clementia clementer sacris sacrorum uoluminum
exemplaribus diátim nos ammonere dignatus est
alacri cordis intentione. ad ipsius sine satanę parasit-
orūmque eius impeditio misericordiam unanimiter
pertingere. pacis concordiam diligere. atque ueritatis

integritatem reseruare. ne ulla umquam interruptio discordiae. pandat introitum maligno deceptore. Dño denique donante cordetenus studeamus recogitare: quam fugitiua est uita presens. quam breuis et momentanea est delectatio spurce carnis. astque quam ignominiosum ac confusione dignum esse dinoscitur. ut malum nomen uituperabilēmque famam post se quis derelinquit. & future beatitatis brauia perdat. Consideremus ergo in quāta uelocitate huius uite tempora deficiunt. Nullus hic hominum perpetuaueriter uiuere poterit. nullus umquam tam ualide regnum habuit. ut mortem euadere quiuiss&c. Sed quamdiu in istius seculi labore extiterimus. pietatem di humiliter cum caducis mansura impetrēmus. Propter hec & his similia a doctoribus ammonitus ego Eadwardus disice uoluntatis permissione regali fretus dignitate. cuidam meo optimati proprio uocitamine æbelredo quandam ruris portiunculam. id est duorum cassatorum in loco qui dicitur aet clife aeterna liberalitate cum omnibus ad sē rite pertinentibus impertior. quatinus uita comite possideat. Postque segregationem corporis & anime. cuicumque sibi placuerit cleronomo dapsiliter concedat. Diss synd þæra twegra sulunga gemæro to clife. On east healfe þæs hiredes länd to dofran aet clife. 7 on suð healfe þæs hiredes länd aet cubyrum. 7 on west healfe beocceding länd. 7 on norð healfe þæs hiredes länd to folcanstāne. Oxena gehæg. 7 an mylen be doferware broce. 7 seofon æceras þarto. 7 cubyra. 7 soltun.

Si autem quod absit aliquis typho turgentis supercilii inflatus. hanc meę donationis ac confirmationis breuiculam peruertere uel infringere temptauerit. Sciat sē cum satane satellitibus tormentorum ignibus sine fine penaliter arsūrum. nisi a prauo sensu desistat. Et huius doni constipulatores extiterunt. quorum inferius onómata caraxari cernuntur ueridica.

¶ Ego Eadwardus gratia di prestante basileus . hoc
meum donum consummaui . agiaeque crucis tau-
mate pretitulaui.

¶ Ego Eadsinus dorobernensis ecclesiae archyeps .
munificentiam regis . xp̄i crucis uexillo sublimau.

¶ Ego ælfricus archyepiscopus eboracensis ecclesiae
regalem donationem confirmaui.

¶ Ego ælfwinus episcopus adquieui.

¶ Ego Brihtwoldus eps impressi.

¶ Ego lyfincgus episcopus subscrispi.

¶ Ego ælfwerdus episcopus consolidani.

¶ Ego eadnoðus episcopus interfui.

¶ Ego æbelstanus episcopus corroborau.

¶ Ego godwinus episcopus consensi.

¶ Ego ælfstanus abbas ¶ Ego ælfwerd minister

¶ Ego æbelwerdus abbas ¶ Ego brihtric minister

¶ Ego wulfwerdus abbas ¶ Ego ælfwine minister

¶ Ego siwerdus abbas ¶ Ego aelfric minister

¶ Ego leofsige abbas ¶ Ego leofcild minister

¶ Ego ælfssige abbas ¶ Ego segelwine minister

¶ Ego siwerdus abbas ¶ Ego eadmær minister

¶ Ego Godwine dux ¶ Ego aegelric Minister.

¶ Ego leofric dux ¶ Ego eadwine Minister.

¶ Ego swegen dux ¶ Ego ælfwine Minister.

¶ Ego siwerd dux ¶ Ego aelfric Minister.

¶ Ego osgod minister ¶ Ego leofwine Minister.

¶ Ego odda minister ¶ Ego karl Minister.

¶ Ego ordgar minister ¶ Ego wulfbold Minister.

¶ Ego godric minister ¶ Ego adsur Minister.

¶ Ego ælfstan minister ¶ Ego godric Minister.

DCCLXX.

EADWEARD, 1044.

REGNANTE in euum dño nřo ihu xpo . Qui monachiam mundi totius ac celsitudinē celoꝝ abditamque profunditatē turgentis oceanii in altis & in imis omnia cū sue maiestatis imperio nunc & in euum gubernat. Quappter ego Eadueardus. Angulsaxonum rex cuiđa meo ministro fideli . cui nomen insitū est Ordgar. unā pticam . concedo in illo loco qui dicitur . Benyðan . Elddin . cum omnibus ad se rite ptinentibus campis . pascuis . pratis . silluis en in suo uiuere cum prosperitate semp istum exenium obtineat . & post sē cum cirographo pp&uo cui uoluerit tradat. Prefatum rus omni seruitio careat pr&ter expeditionē pontis & arcis munimen . celum scandalat cupiens inapp&at rennuens . Iстis terminis p̄dicta terra circumgirata esse uid&ur. D̄ys is þære anre gyrdē landgemæru be niðan elddin . ærest on sehfrod . þonne adūn ȝlang stremys of hyt scyt ut on æni . þonne adūn on strem on þone torr . þanune to þan hwitan stan beorhge . þanune to þan ealdan wege . of þā wege to þā mere . frā þā mere a gerihte to eldin byrig middeweardre . þanon to þan mægean stane . þanone west to þā grenan wege . þonne andlang wegēs eft to sehford. Anno dominice incarnationis dñi nři ihu xpi . post mitt .XLIII. Indictione .XII. scripta est hec cartula.

Ego Eadweard rex angloꝝ pfatam donationē concessi.

Ego Eadsie archieps cum signo sc̄e crucis roboraui.

Ego Aelfric archipresul sigillū agie crucis impressi.

Ego Aelfwine eþs consignauui.

Ego Lyfing eþs corroborauui.

Ego Dudoc eþs consolidauui.

Ego Ealdred eþs adquieui.

Ego Godwine . dux.

Ego Leofric. dux.	Ego dodda. m̄.
Ego Sig[werd.] dux.	Ego osmær m̄in.
Ego Swegen. dux.	Ego Godwine m̄in.
Ego Osgod. m̄.	Ego ecgulf m̄in.
Ego Aelfstan. m̄.	Ego ælfwine m̄in.
Ego odda. m̄.	Ego æpelric m̄in.
Ego ordgar. m̄.	Ego ælfwerd m̄in.
Ego ælfgar. m̄.	Ego wulfnoð. m̄in.
Ego ecglaf. m̄.	Ego leofnoð. m̄in.

Dorsum. ✕ Dys is þære anre gyrdे landboc beniðan Elddin þe Eadweard kyng let gebecean ordgære hys þegene to ecere þearfe.

DCCLXXI.

* EADWEARD, 1044.

✠ IN nomine sanctae et indiuiduae trinitatis! Ego Eadwardus Anglorum dei gratia basileus, omnibus post me futuris regibus, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, uicecomitibus, omnibusque baronibus ac ministris, cunctisque praesentibus et futuris, salutem, et huius rei notitiam! Summum in regibus ac principibus bonum est iustitiam dei colere et aecclesiarum quietis prospicere, et de illarum perpetua securitate sollerter tractare; quia qui eam exaltant et honorant, cum ea et in ea et per eam exaltantur et honorantur. Et quoniam in locis plurimis inquietudines plurimas, molestias, persecutio[n]es, scandala atque grauamina monachos a nonnullis pertulisse cognouimus, decet ut nostrae excellentiae regia prouisio de ipsorum uentura quiete, salubri meditetur dispositione, ut in ipsis manentes tranquilla mente in seruitute dei ipsius subueniente gratia permaneant; unde praesentes et posteri sciant uniuersi, quod antiqui gloriosi reges, Aelfredus, uidelicet, et Eadwardus filius eius, aecclesiam sancti Petri de Gant quae in monte Blandinio

sita est nimio affectu dilexerunt, honorauerunt; et donationem illam, Leuesham, scilicet, cum omnibus sibi pertinentibus, quam *Ælfrudis* praefati *Ælfredi* neptis aecclesiae eidem libere contulit, regia concessione et libertate perpetua munierunt. Quorum boni operis intentione perpendens ne eorum statuta unquam ducantur in irritum, aut ullis, quod absit, posteris turbentur temporibus, ego quidem huius libertatis patrocinator, donis eorum fauens, pro eorum et mea omniumque successorum meorum regum, atque Baldwini comitis cognati mei, necnon et omnium fidelium prosperitate et salute, deo et beato apostolo Petro, pio fautori nostro, et abbatи Richardo monachisque praefatae aecclesiae de Gant concedo atque mea regia auctoritate confirmо manerium de Leuesham, cum omnibus sibi pertinentibus, uidelicet, Greenwic, Wulewic, Modingeham, atque Cumbe, et cum uallibus etiam in Andreda eisdem maneriis adiacentibus, scilicet, *Æschore*, *Æssehaga*, *Wingindene*, *Scarendene*, *Sandherste*, et cum aecclesiis, cimiteriis, decimis, redditibus, in campis et siluis, in pratis et pascuis, in aquis et paludibus, in piscariis et pisationibus, in molendinis et in omnibus suis appendiciis. Praeterea addidi loco illi praelibato infra Londoniam, partem terrae de terra illa, uidelicet, quae Wermanecher Anglice nuncupatur, cum huero eidem terrae pertinenti, et cum omnibus rectitudinibus et consuetudinibus, quae ad illam pertinent. Concedo eis etiam in omnibus terris suis praenominatis, consuetudines hic Anglice scriptas, scilicet infangeneðeof, mondbruce, mischenninge, uðleaw, ferdwite, wearwite, blodwite, hleastyngе, sceawinge, hamsocne, forstall, aliasque omnes leges et consuetudines quae ad me pertinent. Donauи etiam Richardo religioso abbatи et omnibus futuris post eum, ibidem abbatibus, et fratribus eiusdem loci, in omni praedicta monasterii possessione, sacam et socam, theloniumque

suum in terra et in aqua, et consuetudinem quae dicitur teames, latrones latronumque captiones uel emis-
siones, et pacis fracturam, et pugnam in domo factam,
et domus innvasionem, et omnes assultus in suo iure,
in uia et extra, in festo et extra, in urbe et extra, in
aqua et extra, tam plene et tam libere sicut eas habe-
bam in manu mea; nullis itaque unquam grauentur
oneribus expeditionum nec pontium uel castrorum
restrictione, nec regalium siue episcopalium minis-
trorum exactione. Defendo insuper, et ex nomine
sanctae trinitatis prohibeo, ut nullus regum succe-
dentiū, episcoporum, principum, comitum, vicecomit-
um, procuratorum, siue aliorum regum clientium, uel
episcoporum, ministrorum, pastum, censem, uel in-
pensionem seu aliud quidlibet ab aecclesia illa uel a
terris praescriptis ad eam pertinentibus per uim aut
per consuetudinem exigat, sed omnimodam libertatem
mea regia corroboratione perpetualiter possideant,
quatinus ipsa religiosa concio, pro remedio animae
meae, et successorum meorum regum Angliae, omni-
umque benefactorum eiusdem aecclesiae, ac fidelium
salute, peruigiles persoluat deprecationes, oleumque
bonae actionis more sapientium uirginum sub habitu
religionis seruans Christo domino et eius beato apostolo Petro indefesse deseruiat. Si quis autem contra
hanc auctoritatis nostrae paginam senserit, quicunque
ille fuerit, cuiuscunque aetatis uel potestatis, gradus
et ordinis, et eam infringere uoluerit, uel alias ad hoc
conduixerit, unusquisque pro seipso libras .v. partibus
sancti Petri persoluat, et quicquid exinde fiscus noster
in murbris, geldis, danegeldis, omnibusque aliis rebus
uel stipendiis, quae in terris illis surrexerint, ad
partem nostram sperare poterat, in luminaribus siue
fratrum ipsius monasterii uictus aminiculis perenniter
per nostra oracula ad integrum sit concessum atque
indultum. Quicunque successorum meorum hanc
donationis libertatem firmiter atque inuiolabiliter cus-

todierit, aeterna coronetur claritate, coelestisque regni perfruatur felicitate; si quis uero eam, quod absit, destruere uoluerit, siue eandem possessionem a donatione et seruitio saepedictae aecclesiae et abbatum eiusdem loci, et monachorum, subtrahere conatus fuerit, uel per partes quasi haereditatis iure auferre praesumpserit, sicut contradictor et conuulsor huius nostri decreti ac temerator, cum Iuda traditore domini aeterno anathemati subiaceat, nisi deo et beato suo apostolo Petro digna poenitentia satisfecerit. Non enim superiorem uel inferiorem aliquem decet hominem illud sibi in ius haereditatis uendicare, quod per regiam corroborationem ad illud, cuius esse debat, prouida ratione fuerit redactum. Anno igitur dominicae incarnationis .M.XLIII. inductione .XII. et .VII. concurrentibus, atque .XI. epactis rotantibus, haec regalis concessio et donatio facta est sub astipulatione primatum quorum nomina karaxata uidentur.

Ego Eadwardus rex totius Britanniae banc propriam donationem regali stabilimento affirmaui ✕. Ego Ælfgyfu eiusdem regis mater assensum accommodaui ✕. Ego Eadsinus Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus hanc pietatem diuulgaui ✕. Ego Ælfricus Eboracensis ciuitatis archipraesul hanc territoriam scedulae diligenter assignauit ✕. Ego Ælueardus Londoniensis episcopus consolidauit ✕. Ego Godwinus Rofensis episcopus gaudenter impressi ✕. Ego Æluuynus Wintoniensis episcopus corroborauit ✕. Ego Beorhtwoldus Wiltuniensis episcopus coadunaui ✕. Ego Liuингus Cridiensis episcopus confirmauit ✕. Ego Æðelstanus Herfordiensis episcopus consignauit ✕. Ego Wulstanus Wigorniensis episcopus hanc diuulgaui ✕. Ego Eadnoðus Doricensis episcopus condixi ✕. Ego Duduco Willensis episcopus conscripsi ✕. Ego Grimkillus episcopus Australium Saxonum consensi ✕. Ego Wulsinus episcopus Licetfeldensis commodum duxi ✕. Ego

Britwinus episcopus Scireburnensis conclusi ✕. Ego Godwinus dux Amen dixi ✕. Ego Leofricus dux testificaui ✕. Ego Siwardus dux testificaui ✕. Ego Haroldus dux testificaui ✕. Ego Leofwinus dux testificaui ✕. Ego Swegenus dux testificaui ✕. Ego Tostig dux testificaui ✕. Ego Gyrdus dux testificaui ✕. Ego Eadwinus abbas Westminsteriensis ✕. Ego Wulwoldus abbas Certesige ✕. Ego Ælsi abbas sancti Augustini ✕. Ego Godwine abbas Wincelcumbe ✕. Ego Manny abbas Eoueshamensis ✕. Ego Ælfricus abbas Perscorensis ✕. Ego Hugelinus camerarius ✕. Ego Esgar stallere ✕. Ego Roldbertus filius Wimarc stallere ✕. Ego Ordgar minister ✕. Ego Osgod minister ✕. Ego Odda minister ✕. Ego Ælfgar minister ✕. Ego Karl minister ✕. Ego Ðured minister ✕. Ego Æðelwig minister ✕. Ego Ædridg minister ✕. Ego Ordulf minister ✕. Ego Ðuduco minister ✕. Ego Siward minister ✕.

DCCLXXII.

EADWEARD, 1044.

Postquam^{**} protoplasti serpentina suasione seducti stola immortalitatis pdita in hui⁹ terre peregrinationis erumpnis multiplicibus onus-tam creatoris sententia multati sudatis uultibus prop'o conamine humum terre colere coepunt. Semp seq'cibus necessitas inoleuit alimoniam ceu mortalibus ex terre germinib; adquirere. ne deficiente uictu deficeret et uita; Ideoque ego Eadweard rex angloꝝ dedi cuidam meo fideli ministro qui iuxta sue pp'e gentis consuetudinem ab infantili estate nomen accepit. Orc. in eternam hereditatem impendo telluris particulā. id est .v. pticarum agelluli. illo in loco ubi iamdudum solicole regionis illius nomen inposuerunt æt wude-

tune . liben̄ concedo quatenus ille libe possideat uita [comite] cum cunctis utilitatibꝫ campis . paschuis . prat̄is . siluis . et post metam huius labilis uite cuicumq; heredi sibi placuerit derelinquat in eñnam hereditatē ; Si autem tempore contigerit aliquo quempiā hominū aliquē libellum ob istarum apicum adnichilationem in palam pducere sit omnimodis ab omnibꝫ hominum ordinibꝫ condempnatus . om̄iq; abolitus industria ueritatis cuiuscumq; regum fuerit tempore pscriptus . Sit autē istud p̄fatum rūs liberrimum ab om̄i mundiali obstaculo exceptis que usuali ritu obseruant̄ . id est cum glomerata sibi al̄natim expeditioni compulerit populari commilitonū configere castra atq; cum sua petunt pontis titubantia munīri uada . Ac cum conciuim ſma urbium indigent munīri stabili⁹ septa ; Et si quis hanc nr̄am largitionē uoluerit cupido conāmine adnullare et ad pp'ium usum puertere sciat se dignā mercedē receptū suae tyrannidis cum complicib; iude pditoris xp̄i . nisi satisfactione emendare antea satagerit ; his namq; confiniis p̄fatum rus circumcincta est , etc. Scripta est autē hæc singrapha . Anno dominice incarnationis . Millesimo quadragesimo JIII° . Indictione uero .xII°. Hoꝫ consilio et testimonio quorum no[mina] hic infra habentur .

- ✚ Ego eadweard rex angloꝫ a[giae crucis] signaculo hanc munificentia consignauſ
- ✚ Ego eadsige doruernensis aeccl̄e archieps consensi et subscripti
- ✚ Ego ælfric eboracensis aeccl̄e archieps.
- ✚ Ego goduine dux . ✚ Ego dudoc . eþs
- ✚ Ego leofric dux . ✚ Ego ealldred . eþs
- ✚ Ego siwerd dux . ✚ Ego ælfstan aþb
- ✚ Ego ælfwine . eþs ✚ Ego ælfwine aþb
- ✚ Ego brihtwold . eþs ✚ Ego æðelweard aþb
- ✚ Ego lyfincg . eþs ✚ Ego ælfric aþb
- ✚ Ego brihtwine . eþs ✚ Ego ælfwig aþb
- ✚ Ego alfwold . eþs ✚ Ego æþelwi aþb

✠ Ego ælfric aðð	✠ Ego ælfget m̄
✠ Ego osgod m̄	✠ Ego siwerd m̄
✠ Ego brihtric m̄	✠ Ego wulfnoð m̄
✠ Ego ælfstan m̄	✠ Ego ecglaf m̄

DCCLXXIII.

ÆGELRÍC, 1044.

✠ HER swutelað on þisum gewrite embe þa forewyrd þe ægelric worhte wið eadsige arcebisceop aet þam lande aet cert. þe ceolnoð arcebisceop gebohete aet hæleþan þā þegene mid his agenan sceatte. Þ aðelulf cing hit gebocode ceolnoþe arcebisceope on ece yrfe. þis synd þænne þa forewyrd þe ægelric hæbbe þ land aet cert his dæg. Þ aefter his dæge ga þænne þ land þam arcebisceope eadsige on hand. swa gegodod swa heom bam gerisan mage. Þ syððan heora begra dæg agan si. ægelrices Þ þæs arcebisceopes eadsiges. þænne ga þis foresprecene land into xþes cyrcean mid mete Þ mid mannan eal swa hit stande. for ægelrices sawle. Þ for eadsiges arcebisceopes. þam godes þowan to fostre. Þ to scrude. þe þærinne godes lof dreogan sceolan dæges Þ nihtes. Þ ægelric gifð þa landboc þe þerto gebyreð on his life criste. Þ þam hirede hī to ecere ælmessan. Þ bruce ægelric. Þ esbearn his sunu þara oðra landa heora twegra dæg to þā ilcan forewyrdan þe ægelnoð arcebisceop Þ ægelric ær geworhtan. þ is stuting. Þ melentun. Þ se haga binnan port þe ægelric himsylfan getimbrod hæfde. Þ aefter heora twegra dæge so se arcebisceop eadsige þerto. gyf he leng libbe þænne hi. oððe loc hwa his aefter gencga þænne beo. butan sum heora freonda þa land furþor on þæs arcebisceopes gemede ofgan mage. to rihtan gafole. oððe to oþran forewyrdan. swa hit man þænne findan mage wið þone arcebisceop þe þanne libbe. Þ þises is to gewitnesse eadweard cuncg. Þ ælfgyfu seo

hlaefdigē. ⁊ ælfwine þ. ⁊ stigand þ. ⁊ godwine þ.
 ⁊ godric decanus. ⁊ eal se hired æt cristes cyrcean.
 ⁊ wulfric abbud. ⁊ eal se hired æt sēe augustine.
 ⁊ ælfwine abbud. ⁊ siweard abbud. ⁊ wulfnoð abb.
 ⁊ godwine eorl. ⁊ leofric eorl. ⁊ atsur roda. ⁊ ælfstan
 steallære. ⁊ eadmær æt burhham. ⁊ godric æt burnan.
 ⁊ ælfwine se reada. ⁊ mānig man þerto eacan
 ge gehadude ge lēwede. binnan burgan ⁊ butan. ⁊ gif
 ænig man on useran dagan gehadud oððe lēwede þisne
 cwyde wille awendan. awende hine god ælmihtig
 hraedlice of þisan lēnan life into helle wite. ⁊ þær a
 wunige mid eallan þā deoflan þe seo laðlice wunung
 betæht is. buton he þe deoppur hit gebete aer his
 ende. wið crist sylfne ⁊ wið þone hired. Nu synd
 þissa gewrita þeo. an is innan cristes cyrcean. ⁊
 oþer æt sēe augustine. ⁊ þ þridde hæfð aegelric mid
 himsylfan.¹

¶ Hyer swotelez on ȝisen ywrite embe ȝo fore-
 werde ȝe Aðselrīch wroyte wyð Eádsiðe archebiscop
 at ȝán londe at Cherth ȝe Chelnōð archebiscop bogte
 at Heleðen ȝán þegne mid his ogene sheatte and
 Aðseluf kyng hit ybokede Ceólnōð archebiscoppe on
 éche yrule. Dis sind ȝanne ȝe forewerde ȝet Aðselrīch
 habbe ȝat lond æt Chert his dey; and efter his dage
 go ȝet land ȝán archebissope Eádsiðe an hand swó
 ygöded swó hem bam yrisen mage; an síððen hire
 beyre dei ágon sí Aðselrīches and ȝas archebiscopes
 Eádsiðes, ȝanne go ȝis uorespekene land intó Christes
 cheriche mid mete and mid mannen alswó hit stondeð
 for Aðselriðes sáule and for Eádsiðes archebiscoppen
 ȝán góðe þeuwen tó uostre and tó scrúde ȝe ȝérinne
 Godes lof þreugon shulle dages and nigtes; and Aðsel-

¹ I subjoin an English translation of this charter, made in the 13th century, not only for the sake of a philological comparison with the Anglosaxon text, but as a means of judging other and similar translations which are to follow hereafter.

rīch gift ȝe landbōc ȝe ȝērtō yberð on his lyue Criste and ȝān hirde him tō echcher elmesse, and brūke Ȣðelrið and Esbarn his sune ȝāre Ȣðre londe hēre tuéyre dey tō ȝān ilcke uorewerde ȝe Ȣðelnōð archebiscop and Ȣðelrīch er ywrogten, ȝat is Stutinge and Meletūne and se haðe binne port ȝe Ȣðelrīch himself ytymbred hauede; and efter hire twéyre dage uo se archebiscop Eādsiðe ȝērtō gef he leng libbe ȝanne hī Ȣðer hwō is efter gingle ȝanne by, bûte sum of hyre frende ȝet lond furðer on ȝas archebiscoppes ymēde ofgon mage tō rigten gauole, Ȣðer tō Ȣðre uorewerde swō hit man ȝanne uinden mage wið ȝane archebiscop ȝet ȝanne libbe. And ȝissem is tō ywiðnesse, Eādward king, and Ȣlsgiue si léuedi, and Ȣlfwine bispoc, and Stigand bispoc, and Godwyne bispoc, and Gōdrīch decan, and al se hired at Christes cheriche and Wolfrið abot, and al se hyrd at seynt Austines, and manie abottes and hierles, and manie Ȣðre men yhōdede an[d] liawede binne burg and bûte. And gef ēni man on ūre dagen yhōded Ȣðer liawed ȝisne quyde wille [awendan], áwende hine God almighti rāðliðe of ȝise leue intō belle wite, and ȝe á wonie mid alle ȝān deulen ȝer si lōdlīche woniinge is bitagt, bûte he ȝe dipper hit ybête ēr his ende wið Christ selfne and wið ȝāre hird. Nū sind ȝise yrīte þrie; ón is at Christes cheriche, Ȣðer at seynt Austine, and ȝet þridde aueðe Ȣðelrīch mid himselue.

DCCLXXIV.

EĀDWEARD, 1044.

¶ OMNIBUS flebilis et detestanda huius fluctuantis saeculi piacula, diris obscoenae horrendaeque mortalitatis latratibus circumsepta omniq[ue] spurcitia saginata, non nos patriae indeptae pacis securos, sed quasi foetidae corruptelae in uoraginem casuros pro-

uocando ammonent, ut ea toto mentis conamine cum casibus suis despiciendo abiiciamus, et penitus uelut fastidiosam melancoliae nausiam abominando fugiamus, et diligenter ad illud attendamus quod praecipit sermo euangelicus, ita inquiens, ‘ Date et dabitur uobis;’ uere sicut quidam dicit sapiens ‘ Hilarem datorem diligit deus.’ Hac ergo salutari ammonitione ad tactus ego Eadwardus annuente superna dei clementia rex tocius Anglicae nationis, huius saeculi caduca pro nichilo ducens, sed cum transitoriis aeternaliter permansura adipisci cupiens, fugitiuam et sine dubio transitoriam dare non differo possessiunculam, ut iugiter mansuram in regno Christi et dei recipiam. Proinde omnibus innotesco, me nunc aliquam telluris partem ouanter dedisse sancto Petro et co-apostolo eius Paulo, ut peccatorum meorum magnitudo ex parte releuetur a domino Ihesu Christo, qui est uera et exoptata omnium peccatorum remissio. Huius ergo telluris uocabulum Pipmynster est appellatum illaque terra quindecim mansarum retinet amplitudinem, quam etiam sicut supradixi ad Uetustum dedi monasterium quod in ciuitate Wintonia est situm, et in honore supradictorum apostolorum consecratum, pro meae animae salute et parentum meorum. Sit autem praedicta terra ab omni mundiali seruitio libera, cum pascuis et pratis, siluarumque densitatibus, et cum omnibus aliis ad se rite pertinentibus, exceptis his tribus, communium utilitatum necessitatibus, hoc est, arcis recuperatione, uel pontis restauratione, seu expeditione in hostes patriae. Si quis autem, quod absit, diabolico inflatus spiritu hanc meae compositionis ac confirmationis scedula[m] demere uel infringere temptauerit, et terram supradictorum apostolorum per uiolentiam sibi usurpare praesumpserit, segregetur a dei consortio et participatione omnium sanctorum in hoc sancto monasterio requiescentium, et aeterna confusione edacibus tormentorum flammis

deputetur in saecula saeculorum, nisi quantocius suam peruersam emendare curauerit rapinam per condignam satisfactionem. Praenotatae uero telluris limites ita plane sunt dilatatae. Dis synd ȝéra .xv. hidā land-gemērē tō Pipmynstre; ȝæt is, érest on binnacumbes brōc; ȝonne andlang bróces ondún tō ȝære hæc-ginge; ȝanon on gerihta on fyrslége; of forslége on ȝone eastran streám; andlang streámes on Tugeles mór; of Tugeles mōre tō ȝære foxēc; of ȝære foxēc tō heardan geate; of heardan geate tō Twinteles ham; of Twinteles hamme tō deópa forda; of deópa forda eást on gerihte tō drindleá; of trindleá andlang bróces tō wægela byrig; of wegela byrig on ȝone gré-gean stán; of ȝám grégean stáne tō reádan forda; of reáda forda on gerihte tō Scora díc; of Scora díc andlang herpaðes tō langgan hamme; of langgan hamme on ȝone grégean stán; of ȝám grégean stáne upp on epsgweg tō ȝære gréatan lindan; of ȝære gréatan lindam on oxena feld eásteweardne upp tō ȝám stán-beorge; of ȝám stánbeorge upp on wealderes weg tō pidles beorge; of pidles beorge on wiðicumbes heáfod; of wiðicumbes heáfde west on gerihta tō ȝære reádan díc; of ȝære reádan díc norð on gerihte on ȝone ác-beara eásteweardne; of ȝám ácbeara west andlang herpaðes tō ȝære hárān apelduran; of ȝære hárān apeldyran eft on binnacumbes brōc. Anno dominicae incarnationis millesimo quadragessimo quarto, indicatione duodecima, et septem concurrentibus, atque octo-decim epactis rotantibus, haec regalis concessio atque donatio facta est, sub astipulatione primatum quorum nomina hic caraxata sunt.

✠ Ego Eadwardus rex tocius Brittanniae prae-fatam meam donationem cum sigillo sanctae crucis regali stabilimento affirmaui. ✠ Ego Ælfgyfu eiusdem regis mater hanc regalem donationem cum sigillo sanctae crucis ouanter diuulgauui. ✠ Ego Eadsinus archiepiscopus triumphalem agiae crucis trophyum

huic regio muneri gaudenter impressi. ✕ Ego Aelfricus archipraesul hanc territoriam scedulam signo sanctae crucis diligenter adsignare curau. ✕ Ego Aelfwinus Wintoniensis episcopus consolidau. ✕ Ego Byrhtwoldus Wiltuniensis episcopus coadunaui. ✕ Ego Aelfweardus Lundoniensis episcopus corroborau. ✕ Ego Lyfingus Cridiensis episcopus confirmaui. ✕ Ego Aedelstanus Herfordensis episcopus consigillau. ✕ Ego Eadnoðus Dorcensis episcopus conscripsi. ✕ Ego Duduco Willensis episcopus condixi. ✕ Ego Gringillus Australium Saxonum episcopus consensi. ✕ Ego Wulfsinus Licetfeldensis episcopus conclusi. ✕ Ego Brihtwinus Scirburnensis episcopus commodum duxi. ✕ Ego Godwine dux. ✕ Ego Leofric dux. ✕ Ego Siweard dux. ✕ Ego Swegen dux. ✕ Ego Aelfwine abbas. ✕ Ego Aedelweard abbas. ✕ Ego Siweard abbas. ✕ Ego Leofsige abbas. ✕ Ego Aelfsige abbas. ✕ Ego Aelfstan abbas. ✕ Ego Ordgar minister. ✕ Ego Osgod minister. ✕ Ego Odda minister. ✕ Ego Aelfgar minister. ✕ Ego Brichtric minister. ✕ Ego Aedelwig minister. ✕ Ego Dureð minister. ✕ Ego Aelfstan minister. ✕ Ego Carl minister. ✕ Ego Ordulf minister.

Rubric. Dis is ðæra fiftyna hyda land boc to Pymynstre ðe Eadweard cyng gæbocodæ sanctæ Petræ and sanctæ Paulæ intó Ealdan mynstræ.

DCCLXXV.

EADWEARD, 1044.

✚ CHRISTI omnipotentis dei largiflua bonitas omnino laudanda, omniue est laude praeferenda, quae nullo bonitatis termino ualet concludi, utpote idem deus ipse sit suaे bonitatis bonitas, distribuens gratis non tantum dignis uerum etiam indignis participium

bonitatis suae; est quippe rex regum, omniumque subsistentium uisibilium aequi inuisibilium creator et suae creationis discretissimus dispositor, disponens omnia sibi libito uti competit diuinae dominationi eius; nam quosdam libero arbitrio quibusdam praeficit dignitate huius saeculi et opibus diuersis, quibus rursum mandat ut ipsi eorum inopiam sua sufficientia reuare debeat qui minus abundant saecularibus negociis, et pro hoc possint maiori mercede ab eo donari. Unde ego Eadwardus rex Anglice nationis eius ammonitione prouocatus, pro adipiscenda remunerationis mercede, dono cuidam familiari episcopo meo Ælfwino pro fideli obsequio quo michi fideliter obsecundatur .xxx. uidelicet mansas, in loco quem solicolae illius uocant Wittannige, ut eas quoad uiuit libere possideat; et post mortem det sibi placito cuicunque elegerit. Sit itaque rurisculum illud ab omni mundiali seruitio liberum, excepto communi seruitio, hoc est, arcis recuperatione, et pontis restauratione, ac expeditione in hostes patriae. Si quispiam quoquomodo malae mentis conamine hoc meum donatiuum donum infringere uel abripere per uiolentiam uoluerit, priuatus a consortio dei qui nos imperat iuniorum nostrorum necessitatibus subuenire pro suo amore, constringatur et obligetur inextricabilium nodorum habenis perpetuae dampnationis, nisi resipiscat et poenitentiae uenia deleat. Dis synt þa landgemæra tō Wittannige. Ærest andlang ðæs streámes on ðone mædham ðe hýrnð intó Scylftúne; and fram Scylftúne andlang streámes ðæt it cymð tō ðám mylewere ðe hýrnð intó dueling dûne; of ðæm wære ofær ðone wegean mór intó hocslew; ðanon on ða niwan díc; of ðære díc on horninga mære; of horninga mære andlang ðæs gemæres tō hlæwan slæde; of ðám slæde intó dusfan doppe and swâ andlang gemæres intó Leofstánes bricge; of Leofstánes bricge intó kytelaceras; of kytelaceras innon ða wudestrét; andlang ðære

strēte intō hafoces hlæwe; of hafoces hléwae innon wænric; of wénric tō swondæne; æfter swondæne tō ðære hāran apeldran; of ðære apeldran andlang gemæres innan swonlége; of swonléage úpp tō ðám heáfdam; of ðám heáfdan andlang súrode innan huntenan weg; andlang huntenan wege intō Wíchám; of Wíchám á be ðare wyrtruman ðæt hit cymð on sceapa weg; of sceapa wege andlang rihtes gemæres innan æcenes¹ feld; of æcenes¹ felda andlang rihtes gemæres on kicgestán; of kicgestáne intō æceres felda; of æcenes¹ felda ðær ða cnihtas licgað; and fram hám ðe ða cnihtas licgað on mætseg; andlang metseg intō wénric. Anno dominicae incarnationis millesimo quadragesimo quarto, inductione duodecima et septem concurrentibus, atque .xviii. epactis rotantibus, haec regalis concessio atque donatio facta est sub astipulatione primatum quorum nomina hic caraxata sunt.

✠ Ego Eadwardus rex totius Brittanniae præfata meam donationem cum sigillo sanctae crucis regali stabilimento affirmau. ✠ Ego Ælfgyfu eiusdem regis mater hanc regalem donationem cum trophyo agiae crucis ouanter diuulgaui. ✠ Ego Eadsinus archiepiscopus triumphalem agiae crucis trophyum huic regio muneri gaudenter impressi. ✠ Ego Ælfricus archipraesul hanc territoriam scedula signo sanctae crucis diligenter adsignare curau. ✠ Ego Ælfrinus Wintoniensis episcopus consolidau. ✠ Ego Beorhtwoldus Wiltuniensis episcopus coadunau. ✠ Ego Eaðnoðus Dorcensis episcopus corroborau. ✠ Ego Lyfingus Cridiensis episcopus confirmau. ✠ Ego Æðelstanus Herfordensis episcopus consigillau. ✠ Ego Ælfweardus Lundoniensis episcopus conscripsi. ✠ Ego Dudoco Uuillensis episcopus condixi. ✠ Ego Grimkyllus Australium Saxonum episcopus consensi. ✠ Ego Wulfsynus Licetfeldensis episcopus conclusi. ✠ Ego Bryhtwinus Scirburnensis episcopus commo-

¹ Sic MS.

dum duxi. ✕ Ego Godwine dux. ✕ Ego Leofric dux. ✕ Ego Siwerd dux. ✕ Ego Swegen dux. ✕ Ego Ælfwine dux. ✕ Ego Ælswerd dux. ✕ Ego Sywerd dux. ✕ Ego Leofsige dux. ✕ Ego Ælfslige dux. ✕ Ego Ælfstan dux. ✕ Ego Ordgar minister. ✕ Ego Osgod minister. ✕ Ego Odda minister. ✕ Ego Ælfgar minister. ✕ Ego Brihtric minister. ✕ Ego Æðelwig minister. ✕ Ego Ðureð minister. ✕ Ego Ælfstan minister. ✕ Ego Carl minister. ✕ Ego Ordulf minister.

Rubric. Dis is þāra .xxx. hidæ bōc æt Witanigæ ȝe Eādward cing gebōcode Ælfrinæ bisceope on ēce yrfe.

DCCLXXVI.

EĀDWEARD, 1045.

✚ REGE regum et domino dominantium in aeternum omnipotenter ubique regnante summaque et ineffabili sua clementia uniuersa coelestium et terrestrium atque infernorum agmina moderante atque gubernante. Cunctis sapientibus notum ac manifestum constat, quod omnium mortalium dicta uel facta pro multiplici huius fragilis uitae perturbatione frequenter recedent ex memoria, nisi ob recordationis cautela litteris sint commendata, sicque ad memoriam frequentius reuocata. Idcirco ego Eadweardus gratia dei industrius rex Anglorum omniumque insularum in circuitu persistentium, audiens huius fragilis uitae miseriam et breuitatem et magnam futurae uitae beatitudinem et aeternitatem, mente compunctus tradidi sancto Petro principi apostolorum et coapostolo eius Paulo, qui omnium est doctor gentium, aliquam ruris portiunculam, octo uidelicet cassatos retinentem, illo in loco quem uulgares prisco more mobilique relatione Stanham appellare solent, ea ratione, ut illud modicum

nostrum donatiuum iugiter maneat subiectum illo sancto monasterio, quod solito uocitabulo nominatum est Uetustissimum, quodque in honore sanctae trinitatis est dedicatum ad supradictorum apostolorum memoriam, ut per eorundem apostolorum adiutorium merear consequi ueniam delictorum, et aliquam partem aeternorum gaudiorum. Maneat igitur hoc meum largifluum donum aeterna libertate iocundum, cum omnibus ad se rite pertinentibus, pascuis, pratis, aquarum riulis, siluarumque densitatibus, excepto tantummodo communi omnium labore, arcis, uidelicet, constructione, pontisue recuperatione, necnon et expeditione contra hostes patriae. Quicunque igitur hanc nostram augere uoluerit elemosinam ad honorem et memoriam supradictorum apostolorum, hic et in futuro cunctorum recipiat incrementa bonorum eorundem sanctorum precibus apostolorum. Et si aliquis, quod absit, diabolico inflatus spiritu hanc ruris partiunculam a supradicto Uetusto praesumpserit tollere monasterio, excommunicatus sit a domino Ihesu Christo et omnibus sanctis eius cum Iuda proditore domini nostri Ihesu Christi saluatoris, et cum miserrimo Pilato suppliciis deputetur infernalibus, nisi praeuaricationis suae nequitiam digna satisfactione dum uacat aboleuerit quantocius. Circuitio igitur supradictae telluris his circumgyratur limitibus. Ðis synd ða landgemæro tō Stānhām. Ærest on swæðeling wylle; andlang streāmæs úpp on ðæs cingæs ræwe, andlang ræwæ on ða ealdan Icenan; of ðære ealdan Icenan on úfwyrd ðonæ orcerd on ða niwan eā; of ðære niwan eā andlang mearcæ on ða lāmpyttas; of ðām lāmpyttan andlang mearce on waddan stoce; of waddan stocce andlang mearce on ðæne hwītan stān; of ðām hwītan stāne andlang mearce on wichyðe æt midne streām; andlang streāmæs úpp on ða lace; of ðære lace andlang mearce tō æcergeate; of æcergeate on holan brōc; andlang brōces on portes wuda norðewyrðan

on ȝone grānan weg; andlang strāete æft on swæðeling wylle; and seō feldles gemāne, and ȝæt mynster æt Wīc, and seō hid ȝæt ȝærtō lið, and .vi. æcceras and se iggað et portes bricge and healfe sāwære and se mylnstede at Mannæs bricge. Anno dominicae incarnationis millesimo quadragesimo quinto, indictione .xiii. et nullis epactis, atque uno concurrente rotantibus, haec regalis concessio atque donatio facta est, sub astipulatione primatum quorum nomina hic caraxata sunt.

✠ Ego Eadweardus rex tocius Brittanniae praefatam meam donationem cum sigillo sanctae crucis regali stabilimento affirmaui. ✠ Ego Eadgyð eiusdem regis conlaterana hanc regalem donationem gaudenter stabiliui. ✠ Ego Sywardus archiepiscopus triumphalem agiae crucis trophyaeum huic regio muneri gaudenter impressi. ✠ Ego Ȑelfricus archipraesul hanc territoriam scedula signo sanctae crucis diligenter adsignare curau. ✠ Ego Ȑelfwinus Wintoniensis episcopus consolidaui. ✠ Ego Lufingus Cridiensis episcopus coadunaui. ✠ Ego ȐEselstanus Herfordensis episcopus corroborau. ✠ Ego Eadnoðus Dorcensis episcopus confirmaui. ✠ Ego Duduco Uuillensis episcopus consolidaui. ✠ Ego Heremanus Wiltuniensis episcopus consensi. ✠ Ego Grimkillus Australium Saxonum episcopus condixi. ✠ Ego Wulfsinus Licetfeldensis episcopus conscripsi. ✠ Ego Brihtwinus Scireburnensis episcopus conclusi. ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Siweard dux. ✠ Ego Swegen dux. ✠ Ego ȐElfwine abbas. ✠ Ego ȐEðewerd abbas. ✠ Ego ȐEðelstan abbas. ✠ Ego ȐElfstan abbas. ✠ Ego Siwerd abbas. ✠ Ego Harold minister. ✠ Ego Ordgar minister. ✠ Ego Osgod minister. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Brihtric minister. ✠ Ego ȐElfgar minister. ✠ Ego ȐElfstan minister. ✠ Ego Carl minister. ✠ Ego Dured minister.

Rubric. Dis is ȝára .viii. hida landbóc tó Stánham
ðe Eadward cing gebócode sancte Petre on éce yrfae.

DCCLXXVII.

LYFING, 1045.

¶ ANNO dominicae incarnationis millesimo .xlv.
..... consensu monasterialis
familiae quandam uocatur
nomine Sapertun quodam mea m
.... rite pertinentibus, campis, pascuis, pratis, l . . .
..... quamdiu uiuat; et post uitam suam duobus ; his defunctis ad episcopalem sedem restituatur
.... libera, praeter pontis arcisue restauratione
..... Hii sunt testes et consentientes donationi

¶ Ego Lyfingus episcopus hanc praephata[m] donationem

¶ Ego Wulfsige abbas. ¶ Ego Manni abbas.
¶ Ego Godwine abbas. ¶ Ego Ȑelfric abbas.
Ego Ȑigelwine sacerdos. Ego Wulfwig sacerdos.
Ego Wilstan sacerdos. Ego Wulfstan sacerdos.
Ego Godwi Ego Odda Ego
Ȑelfric Ego Berh

DCCLXXVIII.

EADWEARD, 1045.

¶ REGNANTE in perpetuum domino nostro Ihesu Christo ! Cum cuncta cotidie fugitiuae uitae tempora prosperis et aduersis causis consistere cernimus, rapi-dissimoque cursu annorum spacia et regnorum, ubique gaudia finita esse manifestissimis signis declaratum est. Quapropter ego Eadwardus rex, dei

natu, tocius Albionis, quandam telluris partiunculam, uidelicet, duas mansas et dimidiam, in illo loco cui solicolae æt Dichæmatune antiquum nomen indiderunt, meo ministro cui uocabulum est Ðorð, in perpetuam haereditatem libenter tribuo, cum campis, pratis, pascuis, riulis, omnibusque ad eam rite pertinentibus, quatenus sine aliquo exosae seruitutis iugo, praeter communem expeditionis laborem, pontis arcisue instructionem, habeat quamdiu uiuat; post generale uero istius decursus exitium hac praefata conditione cuicunque maluerit haeredi perpetualiter derelinquat. Si quis autem, quod absit, diabolico inflatus spiritu, hoc meum regale donum infringere temptauerit, sciat se procaldubio ante districti tribunal iudicis titubantem tremebundumque tuba archangeli perstrepente anathematizatum, nisi prius digna satisfactione emendare uoluerit. Praefata autem tellus his limitibus circumcincta clarescit. *Æryst of brytta pôle on þone ealdan weall; andlang welles on þa eā; of þære eā on þane portweg; andlang wegēs on Uggafordinga landscore; andlang þære landscore on þone wuduweg; andlang þes wuduwegeſ on þone grēne pað; of þām paðe on þane grētan þora ȝe stynt wið Grimes dīc; andlang þære dīche on þone hāran þorn; of þān þorne þreora ækera brāde be westan þān grētan beorhge; and þreora ækera brāde be norðan þān beorhge on gerihte ofer þone hæðfeld in stānwale; andlang þære wale on þone portweg; of þān portwege on þa ealdan lake; on þa ealdan eā; of þære ealdan eā on wili streām; andlang strēmes eft on bryttan pôl.*

Anno dominicae incarnationis .M°. XLV. indictione .XIII. scripta est haec carta, hiis testibus consentientibus quorum inferius nomina notauntur.

✠ Ego Eadwardus rex hanc donationem meam cum signo sanctae crucis roboraui. ✠ Ego Eadgyð regina eiusdem regis donationem confirmaui. ✠

Ego Eadsige archiepiscopus. ✕ Ego Ælfric archiepiscopus. ✕ Ego Siward episcopus. ✕ Ego Ælfwine episcopus. ✕ Ego Brihtwold episcopus. ✕ Ego Lyfing episcopus. ✕ Ego Æðelstan episcopus. ✕ Ego Dodica episcopus. ✕ Ego Grimkytel episcopus. ✕ Ego Eadnoð episcopus. ✕ Ego Ælfwine abbas. ✕ Ego Æðelstan abbas. ✕ Ego Leofsige abbas. ✕ Ego Siward abbas. ✕ Ego Wulfsie abbas. ✕ Ego Wulfweard abbas. ✕ Ego Ælfwig abbas. ✕ Ego Æðelwig abbas. ✕ Ego Ælfric abbas. ✕ Ego Ælfwig abbas. ✕ Ego Godwine dux. ✕ Ego Leofric dux. ✕ Ego Siward dux. ✕ Ego Swegen dux. ✕ Ego Beorn dux. ✕ Ego Odo minister. ✕ Ego Osgod minister. ✕ Ego Ordgar minister. ✕ Ego Osolf minister. ✕ Ego Brihtric minister. ✕ Ego Carl minister. ✕ Ego Ælfgar minister. ✕ Ego Yrc minister. ✕ Ego Ælfget minister. ✕ Ego Osbern minister. ✕ Ego Ælfstan minister. ✕ Ego Duri minister. ✕ Ego Ælfward minister. ✕ Ego Tofi minister. ✕ Ego Leofsige minister.

Rubric. Dis hys ȝære þriddan healfere hide bōc at Dīchāmatūne ȝe Eadweard cyning gebōcude Ðorð his þegene on ēche yrfe.

DCCLXXIX.

*EADWEARD, 1045.

IN nomine sc̄ae et indiuiduae Trinitatis. Ego Eadward[us dei gratia Anglorum rex futuris] post me regibus. ep̄is. abbatibus. comitibus. vicecomitibus. & oīibus [omnino christianis] salutem. Cum piae uoluntatis] desideriū & laudandē deuotionis intentio regalibus sit semp studiis adiuu[anda cura est sollicitudinis adhibenda, ut ea] quę pro quiete religiosę conuersationis sunt ordinata. nec dissimulatio negligere,

nec ulla ualet presumptio perturbare, sed] sicut hoc q^od ratio exigebat oportuit definiri. ita quod definitū est non debet uiola[ri; quapropter nouerit praesentium futurorumque] uniuersitas. quod fidelissim^o nř Wlno-thus abbas. et monachi monasterii ter beati ap[ostolorum principis Petri] peculiaris patroni nři. adierunt serenitatē nřam humiliter obsecrantes. ut sicut antiqui & gloriosi anglorū reges. eadgarus. eaduuardus. æthelredus. eadmundus. cnut^o. & reliqui qui usq; ad nřa tempora idem Westmonasteriū supradicti sc̄i apti. decretorū suorū sanctionib^o [co]ntra iniquoꝝ puasionē munierant. atq; episcoporū & apostolicoꝝ consensu & auctoritate postulatione regia plen[issime] roborari] poposcerant. ita nos dei nři uoluntatē in om̄ibus sequentes. & illos pr̄decessores nřos in hoc fidel[iter] imi[tantes nostram illi mon]asterio adderemus. immo nřam sanctione illoꝝ roboraremus. Et quoniā in ipsis diebus nřis inter [Robertum episcopum clerumque Lond]oniensē & abbatē pr̄fati monasterii monachosq; orta quedam contentio fuerat. ep̄o & cler[o sibi uolentibus in sup]radic[to mona]sterio sc̄i petri contra leges atq; decreta supramemorata quasdam consuetudines & obson[ia usur]pare [et abbatis mona]chisq; contra sēsē defendantib^z regū & apticorū & maxime sc̄i Dunstani qui prius fuerat londoniensis [episcopu]s & poste[a Cantuarien]sis archieps̄a plata p'uilegii auctoritate^o hui^o contentionis causa corā epiſ & optimatibus regni nři & in presentia [nostra uentialata et fini]ta nos^o demū iusticię fauentes^o diffinitę cause consensus nři uigorē prestarem^o. Igitur fidelii nřoꝝ atq; pa[latino]rū usi consili[o et hoc] prospiciens[tes ipsi] ecclie & habitantib^o in ea siue ptinentibus ad eā utile fore. non solū in pr̄senti sed & in futuro. regū qui fuer[unt ante nos decret]a. sed & sc̄i Dunstani priuilegium. & anglicorū episcoporū seu romanorū apticorū priuilegia sc̄i & egr[eg]ii apti petri monasterio indulta. p hanc preceptionis nře paginā decernimus in

ppetuū seruanda. Et ut sine ulla pturbatione nel inquietudine epi lundoniensis clericorumue eius fratres ibidem oīipotenti deo ualeant famulari. & p nobis ipsis & stabilitate regni nr̄i attentius deprecari? omnino generales corū accessus ad monasterium phibemus fieri. & cōmunes stationes ab eisdem ne inde praua consuetudo surrepat aliquando in eodem sepe fato monasterio celebrari. qualiter sicut est in eius monasterii priuilegiis constitutū? inpetuis temporibus maneat inuiolatū. Si quis autē contra hanc preceptionis & auctoritatis nr̄e paginā senserit. quicunq; ille fuerit. cuiuscunq; nominis & honoris. etatis & potestatis. gradus & ordinis. & eā uel in magno uel in minimo infringere uoluerit? & id quod cupid non efficiat. & ad erarium nr̄e domus .xii. libras ex auro purissimo coactus addat. & insup reus maiestatis habeatur. & pphanus ab oīibus nisi satis pro emendatione fecerit computetur. Ut igitur hoc decretū a nobis pmulgatū pleniorē obtineat uigorem? nr̄a manu subter apposito signo roboraui⁹. atq; fidelibus nr̄is presentibus roborandum tradidim⁹. firēq; imaginis sigillo insup assignari iussimus. Ego Eadwardus xpi grā largiente anglorū rex. sigillo etiā sc̄e crucis ✕ signo hoc priuilegiū. ut si quis illud infregerit? ab eo qui p nobis crucifixus est aeterna pditione damnetur. ✕ Ego aelfgyfa imma mater eiusdē regis assensū accōmodau. ✕ Ego eadgytha eiusdem collaterana regis. eidem donationi regali consensi. ✕ Ego eatsinus dorobernensis ecclie archieps hanc donationē confirmaui. ✕ Ego aelfricus eboracensis ecclie archieps. pietatē hanc corroborau. ✕ Ego aelfuuinus eps consensi & subscrispi. ✕ Ego brihtuuoldus eps consensi & subscrispi. ✕ Ego lyuingus eps c̄ss & subscr̄. ✕ Ego aethelstanus eps c̄ss & subscrispi. ✕ Ego eadnothu[s episcopus consensi] & subscr̄. ✕ Ego aegelricus epc consensi & subs̄. ✕ Ego duduco eps c̄ss & subscr̄. ✕ Ego grymcillus eps

cōs & subsc̄. ✕ Ego [Ælf]uuinus abbas cōs & subsc̄.
 ✕ Ego ætheluuardus abbas cōs & subsc̄. ✕ Ego siuuardus abb cōs & subsc̄. ✕ Ego ælf[sta]nus abb [consensi] & subsc̄. ✕ Ego goduuin⁹ comes. ✕ Ego leofricus comes. ✕ Ego siuuardus comes. ✕ Ego suuein⁹ comes. ✕ Ego osgod⁹ minister. ✕ Ego ord[ga]rus minist̄. ✕ Ego odda minist̄. ✕ Ego alsstanus minister. ✕ Ego ordulfus min[ister]. Wulfwius regie dig[nit]at[is c]ancellarius relegit & sigillauit. Datū kī Augusti. anno .v⁹. regnante serenissimo & glori[osissimo] eaduua[rdo Anglorum re]ge. ab incarnatione autē dñi .M.XL^{mo}. v⁹. inductione .XII^a. concur̄ .VIItm. atq; .XVIII^{to}. epact[ae. Actum] londonie palatio regi[o i]n dei no[mine foelic]iter. Amen.

DCCLXXX.
EĀDWEARD, 1045.

✖ REGNANTE imperpetuum domino nostro Ihesu Christo super omnia quae in coelo et in terra ab eo mirabiliter gubernantur! Ego Eadwardus rex Anglorum priuilegii huius descriptionem omnibus innotesco me Wentanae ciuitatis episcopo nomine Ælfwino, quandam ruris partem octo, uidelicet, mansarum illo in loco quem solicolae Heantun uocitant in possessionem sempiternam dedisse, ita prorsus, ita plane, quatinus hoc donum nostrum sicut sibi uoluntas fuerit, quamdiu uixerit possideat; postque se quemcunque elegerit haeredem succedaneum praeficiat. Et quicunque cum libertatis huius dignitate exhaeredauerit maledictione perpetua dampnetur, nisi nequitiae suaे prauitatem poenitidine correxerit digna. Sit uero libertas haec in uniuersis rebus, paruis et magnis, absque omni humana seruitute liberrima, exceptis tribus causis, arcis, scilicet, pontisue constructione, et expeditione. Praenotatae uero telluris limites hi sunt. Dis synd ȝa landgam̄ero tō Heān-

tūne. Ærest on ȝone sūðan hlinc; of ȝām hlince on ellenford īupp on ȝone hrīcg; andlang hrīges on wines heāfdes þorn; of ȝām þorne on colan treōw; of colan treōwe on crāwan þorn; of crāwan þorne innan ȝa bæc; of ȝām bæce on ȝone middemestan beorh on brōmdæne; andlang brōmdæne innan smalan dæne; of smalan dæne on clinca leāge; of clinca leāge on ȝa grēatan bæce innon naeddærheall; of nedderheale on linleāge; of linleāge on hyrdes treōw; of hurdes treōwe on ȝone grētan hlincg; of ȝām grēatan hlince on ácstede leāge; of ácstede leāge on ȝone rugan beorh; of ȝām beorga on weōleāge; of weōleāge on Wulfrēdes wyrð; of Wulfrēdes wyrðe on cadan hangre; of cadan hangran on raeling beorgas; of reling beorgan on ȝone grēatan hlincg. Anno dominicae incarnationis millesimo quadragesimo quinto, indictione .xiii. et nullis epactis, atque uno concurrente rotantibus, haec regalis concessio atque donatio facta est, sub astipulatione primatum quorum nomina hic caraxata sunt.

✠ Ego Eadweardus rex totius Brittanniae praefatam meam donationem cum sigillo sanctae crucis regali stabilimento affirmavi. ✠ Ego Eadgyð eiusdem regis conlaterana hanc regalem donationem gaudenter stabiliui. ✠ Ego Siwardus archiepiscopus triumphalem agiae crucis trophyaeum huic regio muneri gaudenter impressi. ✠ Ego Ælfricus archipraesul hanc territoriam scedula signo sanctae crucis diligenter adsignare curau. ✠ Ego Ælfwinus Wintoniensis episcopus consolidau. ✠ Ego Lyfingus Cridiensis episcopus coadunau. ✠ Ego Æselstanus Herfordensis episcopus corroborau. ✠ Ego Eadnoðus Doricensis episcopus confirmau. ✠ Ego Heremannus Wiltuniensis episcopus consigillaui. ✠ Ego Dudoco Willensis episcopus conscripsi. ✠ Ego Grimkillus Australium Saxonum episcopus condixi. ✠ Ego Wulfsinus Licetfeldensis episcopus consensi.

✠ Ego Brightwinus Scirburnensis episcopus conclusi.
 ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Siwerd dux. ✠ Ego Swegen dux. ✠ Ego Ælfwine dux. ✠ Ego Æðelweard dux. ✠ Ego Æðelstan dux. ✠ Ego Ælfstan dux. ✠ Ego Siwerd dux. ✠ Ego Harold minister. ✠ Ego Ordgar minister. ✠ Ego Osgod minister. ✠ Ego Odda minister. ✠ Ego Brihtric minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Ælfstan minister. ✠ Ego Carl minister. ✠ Ego Dured minister.

Rubric. Dis is ȝæra eahta hida landboc tō Heāntūne ȝæ Eādweard cing gebōcade Ælfwine bisceope on ȝece yrse.

DCCLXXXI.¹

EĀDWEARD, 1045.

P IN nomine dñi nr̄i ihū xp̄i qui cuncta gubernat & regit quiq: sua multimoda potentia omnibus ut uoluerit finem inponit: & de secretis humanae naturae mysteriis docet. ut cum his fugitiuis & sine dubio transitoriis possessiunculis iugiter mansura. & eternaliter regna mercanda di suffragio adipiscenda sunt. Qua de re ego Eadueardus diuina mihi arridente gr̄a rex anglorum. & eque totius albionis aliquam ruris partem septem uidelicet cassatos illo in loco qui uulgariter Melebroc dr̄. Cuidam eporum meorum ppetualiter trado. Ælfuino uidelicet uuentanę ciuitatis ep̄o. ut hoc nr̄m donum habeat quamdiu uiuat. & post se cuicunque uoluerit heredi derelinquat. cum campis. pascuis. pratis. siluis; Haec igitur tellus a cuncta sit sequestrata seruitute. nisi pontis. & arcis. ac expeditionis iuuamine; [Si quis] autem hoc nr̄m donum infringere temtauerit. nullius aduentantis consolationem uspiam repperiat.

¹ The Codex Wintoniensis, at fol. 76 b, has a charter the same as the above, but with the substitution of Earl Godwine for Bishop Ælfwine of Winchester.

nisi an[te] obijtum suum emendauerit? quod hic contra nřm decretum peregit; Istis namque terminis? ambitur predicta tellus; Dis synd þa landgemæra to mylebroce ærest of hre[od bri]cge on tærstan stream. andlang streames on hnut scyllinga mearce. 7 swā andlang mearce on þone holan weg. of þan holan wege 7lang mearce on fearinga broc. and swā 7lang mearce on mylebroces ford. 7 swā east andlang [m]earce on þunres leā norðeweardne. þānan 7lang weges on cynges dic. and swā 7lang mearce on þone oðerne holan weg. of þam wege on ða eā 7 se werstede be suðan hreod bricge út þurh þone stream on þas cynges stæð. and swa 7lang streames eft on hreod bricge 7 se haga on hāmtune þe þerto gebyrað.

Anno dominicae incarnationis. Mihi quadragesimo quinto. in[d]ictione .XIII. & nullis epactis atq: uno concurrente rotantibus? haec regalis concessio atque donatio facta est. sub astipulatione primatum quorum nomina hic caraxata sunt:

✠ Ego Eadueardus rex totius bryttanniae prefatam meam donationem cum sigillo s̄cae crucis regali stabilimento affirmaui.

✠ Ego Eadgyð eiusdem regis conlaterana hanc regalem donationem gaudenter stabiliui.

✠ Ego Siwardus archieps triumphalem agiae crucis tropheum hic¹ regio munere¹ gaudenter impressi.

✠ Ego Ælfricus archipresul hanc territoriam sedulam signo s̄cae crucis diligenter adsignare curaui.

✠ Ego Ælfwinus uintoniensis eþs consolidauit.

✠ Ego Lyfingus Cridiensis eþs coadunaui.

✠ Ego Heremannus uultuniensis eþs corroborauit.

✠ Ego Æbelstanus Herfordensis eþs confirmauit.

✠ Ego Eadnoðus Dorcensis eþs consensi.

✠ Ego Duduco Uuillensis eþs consigillaui.

✠ Ego Grimkillus Australiū saxonū eþs conscripsi.

✠ Ego Wulfsinus Licetfeldensis eþs condixi.

✠ Ego Brihtwinus Scirburnensis eþs conclusi.

¹ Sic MS.

✠ Ego Godwine dux.	✠ Ego Ordgar minister.
✠ Ego Leofric dux.	✠ Ego Osgod minister.
✠ Ego Siwerd dux.	✠ Ego Odda minister.
✠ Ego swegen dux.	✠ Ego Brihtric minister.
✠ Ego Harold dux.	✠ Ego Aelfgar minister.
✠ Ego Beorn dux.	✠ Ego Aelfstan minister.
✠ Ego Aelfwine abb.	✠ Ego Carl minister.
✠ Ego Aebelwred abb.	✠ Ego Aelfric minister.
✠ Ego Aeb[el]stan abb.	✠ Ego Godric minister.

Dorsum. ✠ Dis is þæra .vii. hyda landboc to mylebroce þe Eadweard cing gebocade Aelfwine ǣ. on ēce yrfe.

DCCLXXXII.

WULFGYD, 1046.

✠ HER swutelað on ȝyssum gewrite hū Wulfgyð ge-an hire þinga æfter hire forðsīðe ȝe hire se ælmihtig God ge-ūðe on life tō brúcanne. Ðæt is ȝonne, ærest mínum hláforde his rihte heriot. And ic ge-an ȝæs landes æt Stistede be Godes gewitnesse and míra freóna intó Cristes cyrian ȝám munecum tō fôstre, on ȝám gerád ȝæt Aelfcytel and Kytel mínc bearn brúcen ȝæs londes hyra dæg; and sýðan gange ȝæt lond intó Cristes cyrian bûtan ælcire arentale for míne sawle and for Aelfwines mínes hlásfordes, and for ealra míra bearna, and beón healf ȝa men freó æfter hira dæge; and ic ge-an intó ȝare cyrian æt Stistede tō ȝám ȝe ic on life ge-ūðe Eldemes landes and ȝærtó Hyekenes, ȝæt ȝær sýn ealles fiftig æceras [on wude and] on feld æfter mínum forðsīðe; and ic ge-an tō Wolk[itele] and Kytel mínum sunum ȝæs londes æt Wæsingahám and æt Karlútune and Herlingahám; and ic ge-an mínum twám dohtrum Gôde and Bôte, Seaxlingahám and Sumerledetúne; and intó ȝære cyrian æt Sumerledetúne sixtyne æceras londes, and ȝenne æcer mæd; and ic ge-an Aelgyðe

mínre dēhter ȝæs landes aet Certaecere and aet Essetes-forde and ȝæs wuda ȝe ic legde ȝærtō; and ic ge-an Godwine eorle and Haralde eorle, Friðtunes; and ic ge-an intō Cristes cyrican tō Cristes weofede ánre lytlere goldenre rōde and ánes sethrægles; and ic ge-an sancte Eādmunde twégea gebonedra horna; and ic ge-an sancte Æðelrýðe ánes wullenan kyrtles; and ic ge-an sancte Osýðe healf pundes feos [and ȝe geue mine barnes]; and ic ge-an sancte Augustine ánes sethrægles. And seðe mínne cwyde bereafige ȝe ic nū becwenen hæbbe on Godes gewitnesse, bereafod he wurðe ðisse eorðlicre myrgðe, and áscyrige hine se aelmihtiga drihten ȝe ealle gesceafta gesceóp and geworhte, fram ealra háligna gemáenysse, on dōmes dæg; and sý he betáht Satane ȝám deófle and eallum his áwergedum gesérum intō helle grunde and ȝær ácwylmie mid Godes wiðsácum búte geswíce, and mine árfenuman næfre ne áswence. Ðisses is tō gewitnesse, Eadweard cyning and manige oðra.

DCCLXXXIII.

EADWEARD, 1046.

P INSPIRANTE gratia diuina aegregius agonista sermocinatus est in scripturis diuinis, dicens, ‘Omnia quae uidentur temporalia sunt, quae autem non uidentur aeterna;’ iccirco superflua utentibus diuinus sermo ut suprataxati sumus terribiliter praemonet ut huius saeculi caduca contempnentes et spiritualia imitantes coelestia properemus ad regna. Quamobrem ego Eadwardus desiderio regni coelestis exardens fauente superno numine basileus industrius Anglorum cunctarumque gentium in circuitu persistentium, cui-dam episcoporum meorum Ælfwino Wintoniensem prouidenti parochiam dignatus sum sex largiri mansas in illo loco ubi uulgares prisco more nobilique relatione Hodingatun uocitant, cum pratis, pascuis, nec-

non et siluis, siluarumque densitatibus, ut haec prospere possideat ac aeternaliter teneat, dum huius aei fragilis cursum tenuerit; post se autem, ueluti adfirmauimus, cuicunque voluerit haeredi derelinquat, ceu supradiximus, in aeternam haereditatem. Fiat enim praefata terra ab omni seruili iugo libera, cum omnibus sibi rite pertinentibus, exceptis his tribus, expeditione, pontis arcisue coaedificatione. Denique uero si quis, nobis non optantibus, nostrum hoc donum uiolari fraudulenter perpetrando consenserit, consideret hinc se die ultima iudicii coram deo rationem redditurum, atque cum reprobis quibus dicitur, ‘Discedite a me maledicti in ignem aeternum’ poenis atrocibus esse passurum, si non antea corporea lamentatione emendauerit. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur. Dis sind ȝæra syx hida landgemæra tō Hodingatūne. Ærest of ȝære bydene úp andlang díc innan ȝa hyrnan; ȝet sūð andlang díc innan ȝa hyrnan; of ȝære hyrnan on horsgerstun sūðewurdne; ȝet úp bæ díc innan ȝa strēt; ȝet on feower wegas; swā andlang hecgan on hlid-geat; ȝet úp on weargeburninga gemæra; ȝet sūð andlang ȝere hornréwe on mapoldre get; ȝet anlang dene on ȝone gemænen þorn; swā be scealdedeninga gemæra tō ȝære díce herde andlang hrices tō wrute sole; of wrute sole andlang hrices on riscmære; and swā on holan dene on úpicenes hlywan; andlang réwe innan humbaldinggrāf westeweardne; ȝet on heselmæres grāf eästeweardne; swā þurh ȝone pryuet on þristan dene; ȝet úp be hecgan on hadaca leā; swā on Ælgāres hagan æt ȝām héðanan byrigelsan; ȝet andlang dene eft on ȝa bydene. Anno siquidem incarnationis dominicae .M.XLVI. his litteris fuit haec libertas ad notitiam principum quorum inferius notantur onomata ita.

✠ Ego Eadwardus rex totius Brittanniae prefatam meam donationem cum sigillo sanctae crucis

regali stabilimento affirmauit. ✕ Ego Eadgiꝫ eiusdem regis conlaterana hanc regalem donationem gaudenter stabiliui. ✕ Ego Siweardus archiepiscopus triumphalem agiae crucis trophyaeum huic regio muneri gaudenter impressi. ✕ Ego Ælfricus archipraesul hanc territoriam scedulam signo sanctae crucis diligenter adsignare curauit. ✕ Ego Ælfwinus Wintoniensis episcopus consolidauit. ✕ Ego Hermannus Wiltoniensis episcopus confirmauit. ✕ Ego Godwinus dux. ✕ Ego Leofric dux. ✕ Ego Ordgar minister. ✕ Ego Osgod minister.

—
DCCLXXXIV.

EADWEARD, 1046.

✚ REGNANTE in perpetuum domino nostro Ihesu Christo, qui imperio patris cuncta simul sancti spiritus gratia uiuificant disponit! Quamuis enim uerba sacerdotum et decreta iudicum in robore firmitatis iugiter perseuerent; attamen pro incerta futurorum mutabilitate annorum cyrographorum testamento sunt roboranda. Quapropter ego Eaduuardus totius Britanniae basileus quandam telluris particulam .III. uidelicet, cassatos loco qui celebri Æðelstanæ tun nuncupatur uocabulo, cuidam ministro mihi oppido fidieli uocitato nomine Æðelstan, cum omnibus utensilibus, pratis, uidelicet, pascuis, siluis, aeterna largitus sum haereditate. Sit autem praedictum rus omni terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio sanctae dei aecclesiae, aeternis barathri incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit congrua quod contra nostrum deliquit decretum. His

metis praefatum rus hinc inde gyratur: Dis sind ȳa landgemere intō Æðelstānes túne; ȳet is of Dornhám bróc intō Dures lége bróc; swá intō Martines hō; swá intō holebróc; of holebróc swá intō bróc holes; swá intō rēd wege; of rēd wege swá intō wengeforde; and swá est intō Dornhám bróc.

Anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi, millesimo .XLVI. indictione .XIIII. scripta est huius donationis syngrapha, his testibus consentientibus quorum nomina inferius caraxantur.

✠ Ego Eaduuardus rex praefatam donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Æti archiepiscopus consignau. ✠ Ego Ælfric archiepiscopus confirmaui. ✠ Ego Eadnoð episcopus conscripsi. ✠ Ego Siuuerd episcopus consensi. ✠ Ego Æðelstan episcopus corroboraui. ✠ Ego Ælfuine episcopus. ✠ Ego Goduine episcopus. ✠ Ego Grimkytel episcopus. ✠ Ego Stigand episcopus. ✠ Ego Rodbert episcopus. ✠ Ego Hereman episcopus. ✠ Ego Duduc episcopus. ✠ Ego Ælfuold episcopus. ✠ Ego Leofric episcopus. ✠ Ego Ealdred episcopus. ✠ Ego Goduine dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Siuuard dux. ✠ Ego Susgn dux. ✠ Ego Beora dux.

DCCLXXXV.

*EÁDWEARD, 1044—1047.

✠ EADWARDUS rex Anglorum omnibus deum timentibus et fidelibus suis totius Angliae, salutem! Christo omnipotenti deo, qui est omnium regum rex, omnino persoluendae sunt gratiarum actiones pro omnibus indebitis beneficiis quibus hominibus sua sola pietate intercedente suffragatur, nullis nostris meritis promerentibus. Ne ergo simus ingrati tantorum eius beneficiorum cuique magnopere studendum est nostrum ut aliquid conferamus ei cuius sunt omnia; itaque ego

rex Eadwardus Anglicæ nationis, sola largiflua dei
bonitate regia dignitate subthronizatus, pro nanciscen-
do eius misericordiae dono inmensae de suo proprio,
quod mihi concessit gratuito, do et concedo sibi et
aecclesiae almiſlui confessoris sui Benedicti, aeccle-
sias, uillas, terras, libertates subscriptas; uidelicet,
uillam de Horninghe, cum aecclesia, siluis, pascuis,
atque confinibus sibi rite subteriacentibus; et cum
hundredo de Tunstede, aecclesias de Neteshirda cum
tota uilla; aecclesias de Houetonne et Belahe, cum tota
uilla de Houetonne; et terras de Suðwalsham, quae
fuerunt Rodulfi stalre; aecclesiam de Wrœstede
cum tota uilla; aecclesiam de Hanninge, cum terra
quae fuit Eadrici sciresman in eadem uilla; aeccle-
siam de Ðurgartun, cum tota uilla; et aecclesiam de
Ðweyt, cum tota uilla; aecclesiam de Caleſorp cum
terra quae fuit Eadrici sciresman; aecclesiam de To-
tingtonne, cum tota terra quae fuit Ægelwini ealder-
man; aecclesias de Erpingham et de Antingham cum
terra quae fuit Eadrici sciresman in ipsis uillis; aeccle-
siam de Norðwalsham, cum ipsa uilla quae fuit Sket;
aecclesiam de Swanetonne, cum terra quae fuit Saxii in
eadem uilla; aecclesias de Scoteho et Lammesue cum
terra quae fuit Ægelwini ealderman in ipsis uillis;
et in Estone, terram quae fuit Ægelwini ealderman in
Hobbesse; aecclesiam de Ludham, cum terra eiusdem
uillæ et pertinentiis suis; aecclesiam de Bestone
cum terra quae fuit Ægelwini ealderman in eadem
uilla; aecclesiam de Stalham cum terra quae fuit
Odulfi; aecclesiam de Waxtonesham, cum terra quae
fuit Eadrici sciresman; aecclesias de Wintertonne et
Sumertonne, cum terra quae fuit Godrici; aecclesias de
Dirne et Askeby, cum terra quae fuit Ægelwini ealder-
man in ipsis uillis et in Rollesby; aecclesiam de
Castra cum terra quae fuit Grimolfi Dani in eadem
uilla; terram de Redham et de Nortuna, quae fuit
Ægelwini ealderman; aecclesiam de Bastwik cum terra

quae fuit *Ægelwini* ealderman in eadem villa; aecclesiam de Randewrœ cum terra quae fuit *Ægelwardi* presbyteri; aecclesiam sancti Martini de Shotesham, cum terra quae fuit Bribtrich in eadem villa; et in Grenes-villa terram de Tybenham quae fuit *Ægelwini* ealderman. Omnia igitur quae praedicta aecclesia in praesenti possidet, siue in futuro ex dono fidelium possidere poterit, tam in propriis uocabulis expressa quam non expressa, libere et quiete eidem aecclesiae possidenda concedo, ipsamque abbatiam integre ab omni saeculari seruitio et potestate delibero in cuiuscumque potestate uel hundredo possessiones habet, pro salute animae meae et antecessorum et posteriorum meorum. Et ideo uolo et firmiter praecipio quod aecclesia sancti Benedicti de Holm, in omnibus possessionibus suis ubicunque sint, habeat sache et sokne, et toll et theam, et infangeneðeof, et grīðbreche, et forestal, et dom, et som, et wrek in mari et in litore maris et in portibus maris, et hamsokne, et blodwite, et flīðwyte, et ferdwite, et flemmeneferd, et hauerpeni, et wardpeni; et praeter haec omnes alias libertates et liberas consuetudines quas ego ipse habeo in dominicis terris meis et elemosinis pertinentibus coronae meae. Et haec habeat aecclesia praedicta in bosco, in plano, et pratis, et pascuis, et molendinis, et turbariis, et stagnis, et uiuariis, et uiis, et semitis, in mari et in portibus maris, in mariscis, et in aqua, et extra aquam, in feriis et mercatis, in ciuitate et extra, in burgo et extra burgum, et in omnibus locis. Sit etiam praenominata aecclesia libera et quieta per totam Angliam de thol, et habeat regalem liberam licentiam ducendi et portandi omnia sua quocumque uoluerit uel necesse fuerit; ita ut aliquis in tota Anglia, thol uel aliquam aliam consuetudinem pro rebus suis ab ea non praesumat exigere, seu ui extorquere. Et prohibeo ne quis super hoc scriptum meum et sigilli mei protestationem, illam inquietare, per-

turbare, aut in seruitutem deinceps redigere praesumat.

✠ Ego rex Eadwardus hanc donationem Christo et sancto Benedicto pro consequendo praemio coelestis haereditatis contuli. ✠ Ego Egeda regina hanc regiam donationem augendo confirmavi. ✠ Ego Eadsius archiepiscopus Cantuariensis confirmavi. ✠ Ego Aeluricus archiepiscopus Eboracensis corroboravi. ✠ Ego Aelwinus Wintoniensis episcopus hoc donum laudaui. ✠ Ego Robertus Londoniae episcopus assensum dedi. ✠ Ego Aegelmerus Deffordensis episcopus consignavi. ✠ Ego Wlsius Lichefeldensis episcopus conclusi. ✠ Ego Haroldus dux laudaui. ✠ Ego Tosti dux laudaui. ✠ Ego Leuricus dux laudaui. ✠ Ego Aelgarus dux laudaui. ✠ Ego Rodulphus dux laudaui. ✠ Ego Sywardus dux laudaui. ✠ Ego Egelwardus abbas de Glastonia audiui et uidi. ✠ Ego Lewinus abbas de Couentre audiui et uidi. ✠ Ego Godwinus abbas de Winchel audiui et uidi. ✠ Ego Godricus abbas de Euesham audiui et uidi.

On ealweldendes drihtnes naman þe ealle þing gewrohte and him seluum tō anwelde hilt, and sold ȝām ȝe his willa is, ic Eadward of his āgenum ȝe he for his gōdnisse būtan mīnre geearnunge me wealden let, ic sylle and sker cwede wiðūten hende for mīnre sāule ály-sednisse eal ȝa kirken tūnes landes fredōmes ealswā hī hēr anūppen on Leden gewritene standeð intō Holme minstre, ȝām abote and ȝām brōdere ȝe in ȝa stede Gode simble þēwieð tō þerfe on ēcnesse á ábūton eande.

DCCLXXXVI.

*EADWEARD, 1049.

✠ DEI unigenitus et coaeternus filius, mortis dampnato principe, patris consedit dexteræ, quae perierat

TOM. IV.

I

primitus ouem reducens coelitus, nobis siue credentibus uniuersis fidelibus in unius aecclesiae sinu matris catholicae toto in orbe statuit inuicem fratres fieri et haeredes quidem dei, cohaeredes autem Christi; nos adoptini filii per Christum sumus et dei ueritatis attentius si contestes existimus; unde doctor egregius Paulus ait apostolus, ‘Loquimini ueritatem unusquisque cum proximo suo, quoniam sumus inuicem membra.’ Igitur ego Eadwardus dei fauente gratia regias Angliarum monarchus, penitus sub firmo ueritatis Christianae testimonio meorum euidam militari obsequio subditorum nomine *Ælfwino* in loco vulgari usitatione Hamaladuna dicto terram carrugae unius cultibilem, una cum pratis, pascuis, campis, atque siluis, annuendo dispono et disponendo annuo, quatinus perpetualiter omni absque contradictione et aduersione etiam et seruitio dum uixerit possideat; et postmodum haereditabiliter cuicunque posterorum uoluerit eodem absoluto uel expedito ritu possidendam relinquat. Unde mea regali sanctione procerumque meorum opitulatione, anno ab incarnatione dominica .M.XLIX. praesentis testimonii carta in Wentana describitur urbe, praesulante in ea dei gratia Stigando antistite eodemque cum caeteris meis fidelibus consignante quorum nomina patent; ecce quae memoriter teneantur in testimonio sine falsitate.

✠ Ego Eadwardus sic confirmo primus ne sit ullus unquam in Anglorum terra qui destruat cartam. ✠ Ego Eadsinus Dorobernensis aecclesiae archiepiscopus hanc pietatem diuulgau. ✠ Ego *Ælfricus* Eboraensis ciuitatis archipraesul hanc donationem adsignaui. ✠ Ego Stigandus Wintoniensis aecclesiae episcopus consolidau. ✠ Ego Heremannus Wiltuniensis episcopus confirmaui. ✠ Ego Leofricus Cridiensis episcopus corroborau. ✠ Ego Godwine dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Harold dux.

DCCLXXXVII.

EADWEARD, 1049.

¶ REGNANTE domino nostro Ihesu Christo! Dum archirectoris prouidentia omnes creaturae in principio formatae formoseque creatae sunt, ac multis modis ac diuersis speciebus Olymphum cum sideribus rotari suo, perficiens nutu quique frugiferis seminibus terram, oceanique maris abyssos, ex omni parte, supra simul et infra, ut uoluerit sua multimoda potentia gubernat; sicque ab initio mundi triumphalia temperamenta usque ad diffinitionem cessantis saeculi statuta praecepta conditoris custodiunt; et tamen inprouida fragilitas hominum omnibus creaturis praelatior, propter praeuaricationem corruens in caecitatem caliginosae mortis et primam immortalitatis stolam lugubriter amisit; idcirco meritam incurrit iram omne genus humanum, regnumque post regnum mobiliter manens et perniciter recedens. Qua de re, ego Eadweardus, diuina adridenti gratia, Angol-Saxonum et aeque totius Albionis rex, dedi quandam partem terrae, id est, unam perticam et dimidiam meo fideli ministro uocitato nomine Eadulf, illic ubi ruricoli aet Trefhrigoni and aet Trefhryt uocitant, animo libenti concedo, nisi tantum expeditione si necessitas exigat, et pontis instructione arcisue; ea autem conditione, ut ipse habeat utensque foeliciter fruendo possideat quamdui uiuat; et si de hoc migrante saeculo cuicunque placabile sit libenter dei hominumque in perpetuum in eadem libertate relinquendi licentiam habeat. Si quis uero non perhorrescat machinari nostrum decretum, sciat se corruentem in profundum barathrum aeterni orci, et aeternaliter laetali laquei [post termin]um uitiae suae diris flammis cruciaturum. Acta est autem haec mea donatio, anno ab incarnatione domini nostri Ihesu

Christi .M.XLVIII. indictione .II. epacteque .XIII. concurrente .VI. etc.

¶ Ego Eadweardus rex totius Anglicae gentis huius donationis libertatem hilari animo fieri concessi. ¶ Ego Eadsinus Christi aecclesiae archipraesul corroborauit. ¶ Ego Ælfricus archipraesul Eboracensis aecclesiae corroborauit. ¶ Ego Leofricus episcopus dictando titulani. ¶ Ego Stigandus episcopus assensum praebui. ¶ Ego Heremann episcopus dignum duxi. ¶ Ego Dodica episcopus non rennui. ¶ Ego Ælfwoldus episcopus adquieui. ¶ Ego Ægelwerdus abbas adiuui. ¶ Ego Ælwinus abbas adiuui. ¶ Ego Sintricus abbas adiuui. ¶ Ego Godwine dux. ¶ Ego Leofric dux. ¶ Ego Siwerd dux. ¶ Ego Harald dux. ¶ Ego Beorn dux. ¶ Ego Tosti nobilis. ¶ Ego Leowine nobilis. ¶ Ego Ordgar nobilis. ¶ Ego Odda nobilis. ¶ Ego Ælfgar nobilis. ¶ Ego Dodda minister. ¶ Ego Ælfric minister. ¶ Ego Ordulf minister. ¶ Ego Ælfric minister. ¶ Ego Ælfwerd minister. ¶ Ego Osmær minister. ¶ Ego Ecgulf minister. ¶ Ego Ægelmær minister. ¶ Ego Osulf minister. ¶ Ego Godwine minister. ¶ Ego Osulf minister. ¶ Ego Ordlaf minister.

DCCLXXXVIII.

ÐURSTĀN, 1049.

¶ HER cyð on þysan gewrite þ þurstan gean þæs landes æt wimbisc into xþes cyrcean for his saule. 7 for leofware. 7 for æðelgyðe. þam hirede to fostre. æfter þurstanes dæge. 7 æfter æðelgyðe. buton twam hidan. 7 gelæste se hired æt xþes cyrcean for þurstanes saule 7 for æðelgyðe þam hirede into sœcne augustine. twelf pund be getale. þis syndon þa gewitnysse þæs cwydes. Eadwerd kyneg. 7 ælfgyfu seo hlæfdige. 7 eadsige

arcebiscop . 7 ælfric arceb . 7 godwine eorl . 7 leofric eorl . 7 ælgar þes eorlles sune . 7 ælfwærd þ on lundene . 7 ælfwine þ on winceastr . 7 Stigand þ . 7 eadwold þ . 7 leofcild scirgeref . 7 osulf fila . 7 ufc . 7 ælfwine wulfredes sunu . 7 ælfric wihtgares sunu . 7 ealle þa þegenas on eastsexan . 7 beon heora menn frige æfter heora beira dæge . 7 nastinge nan mann æfter heora dæge on þ land buton se hyred æt xþes cyrcean . 7 yrfa hi swa hi wyrðe witan . 7 þissera gewrita sindan þeo . an is æt xþes cyrcean . oðer æt sœc augustine . þridde mid heom sylfan .

Dorsa. Ðurstan dedit winchest eccl .x. i. cōuēto. äglice. Anno m° xlix.

DCCLXXXIX.

GODRÍC, 1038—1050.

¶ HER swutelað on þisū gewrite hu godric æt burnan begeat þ land æt offaham þ is ȝonne þ he sealde eadgyuan his sweostor an marc goldes 7 xiii. pð . 7 lxiii . peñ . on geceapodne ceap to gyfanne 7 to syllanne on dæge 7 æfter dæge þam þe him leofust sy . þes ceap wæs geceapod on wii ætforan ealra scyre . þises is to gewitnesse eadsige arceb . 7 siward þ . 7 godric decanus . 7 eall se hired æt cristes cyricean . 7 wulfric abb 7 se hired æt sœc augustine . 7 ægelric bygga . 7 þurgar ælfgares sunu . 7 eadric ælfrices sunu . 7 osweard æt hergeardes ham . 7 leofwine preost 7 godric portgeref . 7 wulfsige þæs cynges gerefa . 7 manig god mann þarto . Nu synd þissa gewrita þeo an is æt cristes cyricean . 7 oþer æt sœc augustine . 7 þridde hæfð godric mid him .

DCCXC.

GODWINE, 1038—1050.

¶ HER swutelað on ȝisum gewrite [ða forew]eard
 ðe Godwine eorl worhte betweonan Ȑelfstāne abbot
 and Ȣām hirede æt sancte Augustine, and Leōf-
 wine preōste embe sancta ne. Ðæt is ȝæt
 Leōfwine cende ȝæt he bohte ȝa áre æt Cnute cinincge,
 and se abbot cænde ȝæt Cnut cing gelogode ȝa
 hālig e ra eama wergeld wæs intó
 sancte Augustine unawendedlīce, Ȣām Godes þyowan
 bi tō libbanne ȝa hwile se seht ðe God-
 wine eorl worhte betweonan Ȣām arcebiscop and
 Ȣām hirede æt sancte Augustine and Leōfwine preōste
 man Leōfwine preōste .ii. suling landes,
 án æt Langtūne, and Ȥðer æt Gildinge, and .v. púnd
 penega elmaessan and healf tō Midlæng-
 tene onful his dæge gá land and feōh intó
 sancte Augustine and magum
 geborenan mæn, sí abbot se ȝe sí.

Nú is ȝises tō gewitnesse; Eádsi arcebiscop and
 Siword bisceop and Godwine eorl ȝe ȝone
 se hired on Cristes circean, and se hired æt sancte
 Augustine [Nú si]nd ȝisse gewrite þreō, án is
 æt Cristes cyrcean, and Ȥðer æt sancte Augustine,
 and þridde hæfð Leōfwine preōst.

DCCXCI.

* EĀDWEARD, 1050.

¶ Igitur cum uniuersa in sapientia a deo bene
 condita sunt, uidelicet, coelum, aruum, et quae in eis
 continentur, dignum quippe aequumque dinoscitur fore
 quamquam impossibilitas aegrae humanitatis humanos

actus pluris calamitatibus conturbet, quo nos qui rectores hominum a deo constituti dicimur instinctu supernae clementiae iuxta modulum nostrae censurae prudenter aequitatem civilis exquirere studeamus scientiae, et praecipue res aecclesiasticae denique discutiendo tractare ea quae cernuntur nostris non aequa optutibus rectius constituere, sicque sancita ad profectum innocentiae siue utriusque nice corroborando gubernare. Evidem gloriosum est nimiumque laudabile destructas aedes sanctorum locorum ad diuinum adminiculum inposcendum reaedificare, sacraque altaria uenustis uelis cum nitore pii cordis uelare, et unamquamque nocturnam siue diurnam sinaxim armiacis modulis resonare. Quapropter ego Edwardus dei gratia Anglorum rex consilio imbutus bonae uoluntatis quum prouisum est mihi, secundum quod praecipitur in diuinis decretis cathedralm pontificalem consolidare Exoniae ciuitatis in monasterio beati Petri apostolorum principis quod est situm infra moenia eiusdem urbis, auctoritate superni regis meaque meaeque coniugis Eadgyðae, uniuersorum episcoporum ducumque meorum, per hoc priuilegium testamenti atque cautionem cyrographi in perpetuo tempore constituto Leofricum, ut sit ibi pontifex, et post illum caeteri affuturi ad laudem et gloriam sanctae et indiuiduae trinitatis, patris, et filii, et spiritus sancti, et ad honorem sancti Petri apostoli. Dono etiam possessiones omnes ad eundem locum pertinentes quaecumque sint, tam in ruribus, quam in pascuis, pratis, siluis, aquis, liberis, seruis, ancillis, legibus, censu, pagis, deo sanctoque Petro fratribusque canonicos ibi famulantibus ut habeant iugiter subsidium hubesum corporis quo ualeant Christo militare sine ulla molestia animi. Hoc tamen notum papae domino in primis Leoni facio ipsiusque attestatione confirmo, deincepsque cunctis Anglorum magnatibus quod Cornubiensem diocesim, quae olim in beati Germani me-

moria atque Petroci ueneratione episcopali solio assignata fuerat, ipsam cum omnibus sibi adiacentibus parochiis, terris, uillis, opibus, beneficiis, sancto Petro in Exonia ciuitate trado, scilicet, ut una sit sedes episcopalis unumque pontificum et una aecclesiastica regula propter paucitatem atque deuastationem bonorum et populorum quoniam pyratici Cornubiensem ac Cryditonensem aecclesias deuastare poterant, ac per hoc in ciuitate Exoniae tutiorem munitionem aduersus hostes habere uisum est et ideo ibi sedem esse uolo. Hoc est ut Cornubia cum suis aecclesiis et Deuonia cum suis simul in uno episcopatu sint et ab uno episcopo regantur. Itaque hoc priuilegium ego Eadwardus rex manu mea super altare sancti Petri pono et praesulem Leofricum per dexterum brachium dicens, meaque regina Eadgyða per sinistrum, in cathedra episcopali consisto praeuentibus meis ducibus et consanguineis, nobilibus necnon capellanis, et affirmantibus laudantibusque archiepiscopis Eadsino, et Ælfrico, cum caeteris aliis quorum nomina describuntur in meta huius cautionis. Enimuero si quis hoc testamentum priuilegii affirmare post meum uitiae transitum et bona aecclesiae augere tuendo voluerit, adaugeat omnipotens deus dies uitae eius, atque centuplo fructu nono decimo coronet eum aeterno praemio in gaudio aethereo. Si autem, quod absit, aliquis compilator fraudis uel cauillator fautoris naeuo fomitatis iniquae cupidinis hanc cautionem seu decretum huius episcopi destituere aut permutare contempnendo praesumpserit, uel eiusdem minuere et subtrahere substantiam temptauerit, aeternis mancipatus habenis cum diabolo eiusque ministris sit separatus a Christo ipsiusqne sanctis dissegregatione perpetuae anathematis fiat. Anno igitur incarnationis dominicae .M.L^{mo}. indictione tertia, epactaeque .xxv. et concurrentes .vii. haec cautio scripta est edictione solida karecterata karecteribus testium iubente piissimo rege Anglorum Eadwardo

gubernante eodem foeliciter totius monarchiam maioris Britanniae.

✠ Ego Eadwardus rex hoc donum cautione hac affirmo. ✠ Ego Eadsinus archiepiscopus Christi aecclesiae manu mea subscrispsi. ✠ Ego Elericus archiepiscopus Eboracensis aecclesiae confirmauit. ✠ Ego Stigandus episcopus signum duxi. ✠ Ego Herimanus episcopus corroborauit. ✠ Ego Rodbertus episcopus testis fui. ✠ Ego Ealdredus consolidaui. ✠ Ego Doduca episcopus consensi. ✠ Ego Godwinus dux. ✠ Ego Leofricus dux. ✠ Ego Siwerdus dux. ✠ Ego Haraldus dux. ✠ Ego Radulfus dux. ✠ Ego Tosti nobilis. ✠ Ego Ægelwerdus abbas adiuui. ✠ Ego Ælfuinus abbas assensi. ✠ Ego Ræinbaldus presbyter commendaui. ✠ Ego Godwinus presbyter aspirauit. ✠ Ego Godmannus presbyter interfui. ✠ Ego Petrus presbyter laudaui. ✠ Ego Odda nobilis. ✠ Ego Rymhtricus nobilis. ✠ Ego Ordsanus minister. ✠ Ego Celericus minister. ✠ Ego Touinus minister. ✠ Ego Radulphus minister. ✠ Ego Dodda minister. ✠ Ego Eadulfus minister. ✠ Ego Ordulfus minister. ✠ Ego Ecgulfus minister. ✠ Ego Eabpisus minister. ✠ Ego Celfpendus minister.

DCCXCII.

EADWEARD, 1050.

✠ CONFIRMAT nos sacrae auctoritatis scriptura, dicens, ‘Nudus egressus sum ex utero matris meae, et nudus reuertar illuc;’ et iterum, ‘Nichil intulimus in hunc mundum, uerum nec ab eo auferre quid poterimus?’ Quare propter lubrici potentatus non immemor, ego Eaduard, Christo conferente, rex et primicerius totius Albionis regni fastigium humili praesidens animo, ob remunerationem maioris præmii, aliquantulam ruris particulam .viii. mansas iux-

ta flumen quod Cynete uocatur, illud, uidelicet, rus, quod Eadric quidam rusticus habuisse cognoscitur, largiendo libenter concedens perdonabo ad aeccliam beatae Mariae genitricis dei ac domini nostri Ihesu Christi, in loco qui dicitur Abbandun, ad usus ibidem fratrum deo seruientium libenter concedo, obsecrans et praecipiens in nomine Christi ut nemo successorum nostrorum superioris uel inferioris gradus hoc nostrae deuotionis donum aliquo temeritatis aliquatenus instinctu disrumpat. Sit autem praedicta tellus, quam ego cum consensu optimatum meorum praefato largitus sum coenobio, ab omni terrenae seruitutis iugo libera, tribus his exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis autem laruarico instinctus spiritu hoc donum uiolare immutareue praesumptuosus temptauerit, nisi digna satisfactione ante obitum suum reus poenituerit, aeternis barathri prostratus incendiis cum Iuda Christi proditore aeternaliter lugubris puniatur. Istis terminis praedicta terra circumgyrata esse uidetur.
 Ærest on Cynetan æt Sceolles ealdcotan; ðæt úp andlang strémes oð Eádgife gemære; swá norð innan Hyddene; ðanon norð on lámburninga mærce; swá ést andlang mearce oð Ælfwiges mære; swá súð andlang gemæres on Hyddene; swá súð be gemære ðæt eft innan Cynetan strém. Acta est haec præfata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu

.M.L.

✠ Ego Eadwardus rex Anglorum præfatam donationem sub sigillo sanctæ crucis indeclinabiliter consensi atque roboraui. ✠ Ego Eadsinus Dorobornensis aeccliae archiepiscopus eiusdem regis donum sigillo sanctæ crucis subscripsi. ✠ Ego Stigandus Uintoniensis aeccliae episcopus testudinem sanctæ crucis confirmaui. ✠ Ego Hermannus episcopus subscripsi et conclusi. ✠ Ego Ulfo episcopus consensi. ✠ Ego Hoica episcopus consignauui. ✠ Ego Dodica

episcopus confirmaui. ✕ Ego Leofricus episcopus corroborau. ✕ Ego Ælfuuoldus episcopus conclusi. ✕ Ego Ealdredus episcopus consensi. ✕ Ego Rodbeardus episcopus consignau. ✕ Ego Æðeluueardus abbas stabiliui. ✕ Ego Ordricus abbas quieui. ✕ Ego Wulfuardus abbas confirmaui. ✕ Ego Goduuine dux. ✕ Ego Leofric dux. ✕ Ego Harold dux. ✕ Ego Sihroð dux. ✕ Ego Raulf dux. ✕ Ego Tosti minister. ✕ Ego Brihtric minister. ✕ Ego Ælfstan minister. ✕ Ego Tofi minister. ✕ Ego Ælfuui praepositus. ✕ Ego Leofuuine minister. ✕ Ego Rodbriht presbyter. ✕ Ego Goduuine presbyter. ✕ Ego Regnbold presbyter. ✕ Ego Lifing presbyter. ✕ Ego Uuilelm presbyter. ✕ Ego Brihtric presbyter. ✕ Ego Unsige presbyter. ✕ Ego Uuinsige presbyter. ✕ Ego Nefetofi minister. ✕ Ego Ælfweard minister. ✕ Ego Kyneward praepositus.

DCCXCIII.

EADWEARD, 1050.

✚ REGNANTE ac gubernante omnia uisibia et inuisibia domino nostro Ihesu Christo! Ego Eadwardus basileus totius gentis Anglo-Saxonum caeterorumque populorum in circuitu habitantium gratia dei gubernator et rector, operae pretium arbitror propter diuersas praesentis uitiae per temporum cursum uicissitudines meum inexsiccabile donum indissolubilibus litteris roborare; quia uero ad memoriam illud crebro reuoco quod secundum euangelicae astipulationis experimentum prouulgatum est, ‘Date et dabitur uobis;’ idcirco uni meo fideli duci nuncupato uocamine Godwino .III. mansas perenniter tribuo illic in communia terra ubi uulgas prisca relatione uocitat at Sandforda, cum omnibus ad se iure pertinentibus, campis, pascuis,

pratis, quatenus secure uita comite possideat et bene perfruatur; et haeredi cuicunque sibi placuerit post se derelinquat, ut ante taxatum est, in aeternam possessionem. Maneat autem praefatum rus immune a cunctis mundialibus seruitiis, tamen exceptis tribus, expeditione, pontis arcisue constructione. Si quis autem huius nostrae donationis quid aut cum antiquo libello uel cum aliquo falsae subuersionis obstaculo interrumpere voluerit, sit autem ipse sub Stigii fluminis unda praeceps in ima Tartara trusus, nisi hic prius ad satisfactionem uenire maluerit. Istis terminis predicta terra circumgyrata esse uidetur. Dis sind þa landgemæra tō Sandforda on þām gemannan lande. Ærest of stibbucwere swā norð æfter þāre Temese be healfan streāme intō Sandfordes lāce; swā andlang þāre lace intō Santforda; of Sandforda ēst andlang þāre lāce up tō ferniges heāsdon; of ferniges heāsdon up þurh þone mōr eāst intō þāre strāt; and swā sūð andlang þāre strāt intō bealddūnheāma gemære; and swā west andlang gemæres intō niwanhæma gemæra; and swā andlang gemæres on sūðewerde hōchylle; of hōchylle swā west on gerihte est on stybbucwere. Acta est haec praefata donatione ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi millesimo .L.

✠ Ego Eadwardus rex Anglorum praefatam donationem sub signo sanctae crucis indeclinabiliter consensi atque roboraui. ✠ Ego Eadsius Dorobornensis aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donum sigillo sanctae crucis subscripsi. ✠ Ego Stigandus Wintoniensis aecclesiae episcopus testudinem sanctae crucis confirmaui. ✠ Ego Ulfo episcopus subscripsi et conclusi. ✠ Ego Hoica episcopus consensi. ✠ Ego Dudica episcopus consignaui. ✠ Ego Leofricus episcopus confirmaui. ✠ Ego Heremannus episcopus corroborau. ✠ Ego Ælfwoldus episcopus conclusi. ✠ Ego Ealdredus episcopus consensi. ✠ Ego Rod-

beardus episcopus consignau. ✕ Ego *Æðelweardus* abbas stabiliui. ✕ Ego Sperhafocus abbas quieui. ✕ Ego Wlfwardus abbas confirmaui. ✕ Ego Godwine dux. ✕ Ego Leofric dux. ✕ Ego Harold dux. ✕ Ego Sihroð dux. ✕ Ego Raulf dux. ✕ Ego Tosti minister. ✕ Ego *Ælfstan* minister. ✕ Ego *Ælfwig* praepositus. ✕ Ego Leofwine minister. ✕ Ego Rodbriht presbyter. ✕ Ego Godwine presbyter. ✕ Ego Regnbold presbyter. ✕ Ego Lyfing presbyter. ✕ Ego Wilhelm presbyter. ✕ Ego Brihtric presbyter. ✕ Ego Kinsige minister. ✕ Ego Uuihtsi minister. ✕ Ego *Æðelric* minister. ✕ Ego Nefetofi minister. ✕ Ego *Ælfueard* minister. ✕ Ego Godwine praepositus ciuitatis.

DCCXCIV.

* EADWEARD, 1038—1051.

✕ Ego Eadwardus gratia dei rex Anglorum domino Wlfgato abbatte Croylandiae postulante, dominoque Gerardo priore dicti monasterii deuote supplicante, testamenta praedecessorum meorum regum Angliae, scilicet, piissimi regis Eadredi et inclyti regis Eadgari aui mei, monasterio Croylandiae concessa, in omnibus laudo, approbo, et confirmo. Dederunt enim et suis chirographis confirmarunt deo et sancto Guðlaco, ac monachis suis totam insulam Croylandiae in situ separalem monasterii dictorum monachorum, sicut iacet circa dictum monasterium limitibus et terminis in praedictorum regum chirographis satis aperte descripta et definita cum duobus mariscis eius, scilicet, Alderlound, et Goggislound, ex opposito eiusdem insulae ad eius occiduum iacentibus, similiter cum iisdem finibus et metis quibus in iisdem chirographis describuntur. Haec et omnia alia donaria praedictorum regum,

scilicet, Eadredi restauratoris dicti monasterii, et Eadgari cui mei, predictis monachis et eorum successoribus concedo et confirmo cum omnibus libertatis et priuilegiis in eorum chirographis dicto monasterio concessis et contentis, habenda sancto Guðlaco et predictis monachis suis in puram regalem eleemosynam in perpetuum.

Testibus; Eadgīða regina mea, Eadsio et Ælfrico archiepiscopis, Godwino, Leofrico et Siwardo, comitibus, cum caeteris optimatibus meis, qui assunt in curia mea multis.

DCCXCV.

* DOROLD, 1051.

XEgo Doroldus de Bukenhale coram nobilissimo domino meo Leofrico comite Leycestriæ, et nobilissima comitissa sua domina Godiua sorore mea, cum sensu et bona uoluntate domini et cognati mei comitis Ælfgari primogeniti et haeredis eorum, donaui et tradidi deo et sancto Guðlaco Croylandiae in manibus domini Wl[f]gati abbatis dicti Croylandiae monasterii, ad fundationem cellae Croylandensium monachorum, in honorem sanctae dei genitricis semperque uirginis Mariae, in uilla de Spaldyng, totum manerium meum situm iuxta parochialem aecclesiam eiusdem uillae, inter manerium predicti domini mei Leofrici comitis, et ripam occidentalem fluminis eiusdem uillae, cum omnibus terris et tenementis, redditibus, seruitiis, aueris, et utensilibus quae habui in dicto manerio et in dicta uilla, et in campis eius, tam in parte orientali fluminis quam in eius parte occidental, cum omnibus appendiciis suis, scilicet, Colgrinum praepositum meum, et totam sequelam suam, cum omnibus bonis et catallis quae habet in dicta uilla et in campis eius et mariscis, absque aliquo de omnibus retinimento. Item Hardyngum fabrum, et totam sequelam

suam, cum omnibus bonis et catallis quae habet in dicta uilla et in campis eius et mariscis absque aliquo de omnibus retinemento. Item Leofstanum carpentarium, et totam sequelam suam, cum omnibus bonis et catallis quae habet in dicta uilla et in campis eius et mariscis absque aliquo de omnibus retinemento. Item Ryngulphum paruum, et totam sequelam suam, cum omnibus bonis et catallis quae habet in dicta uilla et in campis eius et mariscis absque aliquo de omnibus retinemento. Item *Ælfstanum* piscatorem, et totam sequelam suam, cum omnibus bonis et catallis quae habet in dicta uilla et in campis eius et mariscis absque ullo de omnibus retinemento. Item Gunterum Liniet, et totam sequelam suam, cum omnibus bonis et catallis quae habet in dicta uilla et campis eius et mariscis, absque ullo de omnibus retinemento. Item Outy Grimkelson, et totam sequelam suam, cum omnibus bonis et catallis quae habet in dicta uilla et in campis eius et in mariscis absque ullo de omnibus retinemento. Item Turstanum Dubbe, et totam sequelam suam, cum omnibus bonis et catallis quae habet in dicta uilla et in campis eius et in mariscis absque ullo de omnibus retinemento. Item *Ælfgarum* nigrum, et totam sequelam suam, cum omnibus bonis et catallis quae habet in dicta uilla et in campis eius et mariscis absque ullo de omnibus retinemento. Item Eadricum filium Siwardi, et totam sequelam suam, cum omnibus bonis et catallis quae habet in dicta uilla et in campis eius et mariscis absque ullo de omnibus de retinemento. Item Osmundum molendinarium, et totam sequelam suam, cum omnibus bonis et catallis quae habet in dicta uilla et in campis et mariscis eius absque ullo de omnibus retinemento. Item Besi Tuk et totam sequelam suam, cum omnibus bonis et catallis quae habet in dicta uilla et in campis eius et mariscis absque ullo de omnibus retinemento. Item *Ælmerum* de Pyncebek et totam sequelam suam cum omnibus bonis et catallis quae

habet in dicta villa et in campus eius et mariscis absque ullo de omnibus retinemento. Item Gouse Gamelson et totam sequelam suam cum omnibus bonis et catallis quae habet in dicta villa et in campus eius et mariscis absque ullo de omnibus retinemento. Istos seruos meos, et omnia bona et catalla eorum, cum omnibus cotagiis quondam meis, situatis in orientali parte fluminis circa ligneam capellam sanctae Mariae in villa de Spaldyng, ab antiquo, Croylandensi monasterio pertinentem, cum omnibus iuribus et aliis rebus appendentibus, dedi deo et sancto Guðlaco, ad constructionem praedictae cellae, una cum omnibus pisationibus meis tam in mariscis adiacentibus, quam in mari ad dictam villam accedente, in liberam et perpetuam eleemosynam meam, pro salute animae meae et animarum omnium progenitorum et parentum meorum. Istud meum chirographum apud Leycestriam in praesentia multorum Christi fidelium, ibidem in die sancto Pentecostes collectorum, anno dominicae incarnationis .M.LI.

✠ Ego Doroldus signo sanctae crucis confirmaui.
 ✠ Ego Wlfinus episcopus Dorcaciensis confirmaui.
 ✠ Ego Wulgatus abbas Croylandiae gaudens acceptau. ✠ Ego Leofwinus abbas Dorneyensis collaudau. ✠ Ego Leofricus comes concessi. ✠ Ego Godiua comitissa diu istud desiderau. ✠ Ego Elfgarus comes consensi. ✠ Ego Turnerus capellanus domini mei Wlfini episcopi Dorcacestrensis praesens affui. ✠ Ego Wulnarus capellanus eiusdem domini mei Wlfini episcopi auscultau. ✠ Ego Sitricus capellanus dicti domini mei Wlfini aspexi. ✠ Ego Stanardus minister domini mei comitis Leofrici interfui. ✠ Ego Fulco monachus Croylandiae applausi. ✠ Ego Pigotus monachus Dorneiensis conspexi. ✠ Ego Liungus clericus istud chirographum manu mea scripsi et domino meo Doraldo uicecomiti tradidi praedicto Wulgato abbatii Croylandiae de manu in manum donandum.

DCCXCVI.

EADWEARD, 1052.

¶ CONFIRMAT nos sacrae auctoritatis scriptura dicens, ‘ Nudus egressus sum ex utero matris meae, et nudus reuertar illuc ;’ et iterum, ‘ Nichil intulimus in hunc mundum, uerum nec ab eo auferre quid poterimus.’ Quapropter lubrici potentatus non inmemor, ego Eaduuard, Christo conferente, rex et primicerius totius Albionis, regni fastigium humili praesidens animo, ob remunerationem maioris praemii, aliquantulam ruris particulam .v. comparatam cassatis [in loco] cui uocabulum certa astipulatione Cildatun profertur, ad aecclesiam beatae Mariae genitricis dei ac domini nostri Ihesu Christi, in loco qui dicitur Abbandun, ad usus ibidem fratrum deo seruientium libenter concedo, obsecrans et praecipiens in nomine Christi ut nemo successorum meorum superioris uel inferioris gradus hoc nostrae deuotionis donum aliquo temeritatis aliquatenus instinctu dirumpat. Sit autem praedicta tellus, quam ego cum consensu optimatum meorum praefato largitus sum coenobio, ab omni terrenae seruitutis iugo libera, tribus his exceptis, rata uidelicet expeditione, pontis arcisue restauratione. Si quis autem laruarico instinctus spiritu hoc donum uiolare immutareue praesumptuosus temptauerit, nisi digna satisfactione ante obitum suum reus poenituerit, aeternis barathri prostratus incendiis cum Iuda Christi proditore aeternaliter lugubris puniatur. His metis praefatum rus hinc inde gyratur. Ærest of wáddúne andlang weges tó ðán grestúne, swá andlang ðæs grestunes díc tó ðám wege on eástewardne ðæne tún; swá andlang weges tó ðære dice hyrnan; swá andlang díc innon ðæne easc; of ðán æsce ipnon ðæne ealdan mære; of ðán ealdan mære innon ðám brece; andlang breces innon ródstubban; swá of ródstub-

ban tō lodderðorne; swā of lodderðorne tō flegestāne; of fleccestāne tō ȳān fearngāran; of ȳān fearngāran est on wāddūne tō ȳān ealdan beche. And ȳis sind ȳēra wudabæra landgemāru at Ðæclēge ȳe ȳertō hýreð. Ærest of ȳān hæcce tō Dudemāres hele; of Dudemāres hele tō mærcleȝe; of mærcleȝe tō stānlēge; of stānlēge tō ȳēre dūnlēge; of ȳēre dūnlēge swā est innon ȳone hæcc. Acta est haec praefata donatio anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .M.LII.

✠ Ego Eadwardus rex Anglorum præfatam donationem sub signo sanctae crucis indeclinabiliter concessi atque roboraui. ✠ Ego Eadsius archiepiscopus eiusdem regis donum sigillo sanctae crucis subscripsi. ✠ Ego Stigandus episcopus. ✠ Ego Hermannus episcopus. ✠ Ego Ulfso episcopus. ✠ Ego Leofricus episcopus. ✠ Ego Ordricus abbas. ✠ Ego Æseluuardus abbas. ✠ Ego Ælfuuinus abbas. ✠ Ego Goduuine dux. ✠ Ego Leofric dux. ✠ Ego Harald dux. ✠ Ego Siuuard dux. ✠ Ego Raulf dux. ✠ Ego Tostig minister. ✠ Ego Kineward præpositus. ✠ Ego Regenbold presbyter. ✠ Ego Rodbriht presbyter. ✠ Ego Kinsig presbyter. ✠ Ego Æðelwig presbyter. ✠ Ego Brihtheh minister. ✠ Ego Æðelmaer minister. ✠ Ego Eadwine minister.

DCCXCVII.

EADWEARD, 1052—1053.

✠ REGNANTZ domino nostro Ihesu Christo imperpetuum ! Siquidem sacris insertum uoluminibus legitur quorum præclaris satisque salutaribus cotidie instruimur oraculis, hoc solum superesse homini in omni labore suo quod laborat sub sole, et in cunctis quae possidet diebus uitae suae, si quid in eleemosinarum largitate piis intentus operibus expenderet, proximor-

umque communicanda necessitatibus pro possibilitate
uirium, faciat sibi, secundum saluatoris praeceptum,
amicos de mammona iniquitatis, qui eum recipient in
aeterna tabernacula. Quamobrem ego Eadwardus,
diuina collubescente gratia, Albionis rex primicerius-
que, quandam ruris particulam .v. scilicet cassatorum,
loco qui uulgari [uocitamine] Lench dicitur, meo fideli
mihi oppido qui ab huiusce insulae gnosticis noto Os-
ferð nuncupatur onomate, in aeternam largior haere-
ditatem, ut ipse, uita comite, cum omnibus utensilibus,
pratis, uidelicet, pascuis, siluis, uoti compos habeat; et
post uitiae suae terminum quibuscumque uoluerit immu-
nem derelinquat. Sit autem praedictum rus omni
terrenae seruitutis iugo liberum, tribus exceptis, rata
uidelicet expeditione, pontis, arcisue restauratione. Si
quis igitur hanc nostram donationem in aliud quam
constituimus transferre uoluerit, priuatus consortio
sanctae dei aecclesiae aeternis barathri incendiis lugu-
bris iugiter cum Iuda Christi proditore eiusque com-
plicibus puniatur, si non satisfactione emendauerit
congrua quod contra nostrum deliquit decretum. His
metis praefatum rus hinc inde gyratur. Hēr swutelað
on ðissere bōc ȝæt Osferð bohte .v. hidā landes aet
Lence aet Lifince bisceope þreora manna dæg, mid saca
and mid sōcne, on ȝā gerād ȝæt he werað hī for .ii. on
ðæs cyncges gehwitnesse and on ealra his hwitena.
Ualete!

✠ Ego Eadwardus rex totius Britanniae praefatam
donationem cum sigillo sanctae crucis confirmaui.
✠ Ego ȝElfricus archiepiscopus consensi. ✠ Ego
Stigandus episcopus consensi. ✠ Ego ȝEselstanus
episcopus consensi. ✠ Ego Wulsinus episcopus
consensi. ✠ Ego Godwine dux consensi. ✠ Ego
Leofricus dux consensi. ✠ Ego Siuuardus dux con-
sensi. ✠ Ego ȝDuri dux consensi. ✠ Ego Manni
abbas consensi. ✠ Ego ȝElfricus abbas consensi.
✠ Ego Goduinus abbas consensi. ✠ Ego Earwini

abbas consensi. ✕ Ego *Æ*ðelwinus decanus consensi.
 ✕ Ego Wulfwius monachus consensi. ✕ Ego Wilstanus monachus consensi. ✕ Ego Wulstanus monachus consensi. ✕ Ego *Æ*lfstanus monachus consensi.
 ✕ Ego Odda monachus consensi. ✕ Ego *Æ*lfricus monachus consensi.

DCCXCVIII.

EADWEARD, 1053.

✚ In nomine domini Ihesu Christi! Ego Eadward gentis Anglorum et in circuitu degentium populorum monarchiam optinens, cuidam meo fideli ministro nuncupato uocamine Lutrise¹ dimidiam mansam aeternaliter tribuo in illo loco ubi Anglico more dicitur at Bageslucesleia dum uero uitale spiramen suum fouerit corpus animo iocundo nostra dapsili deditio ne perfruatur; decurso, scilicet, suaे curriculo uitae, haeredi cui uoluerit impendat imperpetuum carisma, cum campis, pascuis, pratis, siluis. Haec tellus cum omnibus sit immunis seruitii, nisi pontis et arcis ac expeditionis iuuamine. Placenti gaudium; Responentia taedium. Istis terminis circumgyrata asseritur ante, scilicet supra, dicta terra. Anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi .M°.LIII. indictione .III. et epactae .XXVIII. et concurrentes quatuor. Huius doni testes extiterunt quorum inferius nomina esse car raxata uidentur.

✚ Ego Eadward rex Anglorum concessi. ✕ Ego Stigandus episcopus cum signo crucis roborau. ✕ Ego Hereman episcopus consignau. ✕ Ego Leofric episcopus conclusi. ✕ Ego Sulsise² episcopus confirmaui. ✕ Ego Ealdred episcopus consolidau.

Rubric. Carta Eadwardi regis facta Lutrise¹ de terra de Bayrokesleya.

¹ ? Leofrice.² ? Wulfsige.

DCCXCIX.

BRIHTMÆR, 1053.

¶ HYER swotelen on ðisen yurite embe ȝo uorewerde
ðe Briðmér at gerscheriche urogte wyð Stígan archie-
biscop, and wið Gôdrich ȝane den, and wyð alle ȝán
hyred at Christes cheriche at Cantwarbery, ȝet is
ȝanne ȝet he úðe Christe intó Christes cheriche ȝane
hómstal ȝet he on set, and alre hálegene cheriche efter
his dage and efter Eádgesfan his ybedden and efter his
childrene dage Eádméres and Æðelwynes, swó hí hit
alðer best ygódeden uor hire sáule álésednesse, and
swó ȝet ge hyred sholde wyten ȝet se þendóm ne
ádeswen ȝe intó ȝáre cheriche belimpe hene ne atfalle
al be ȝán ȝe si cheriche were ygóded. Hyertó byeð
ywiðnesse Lyesstán portyreue and bисcop, and Eyl-
wyne stikehare, and manie oðre ȝás þeyne binne burg
and bûte.

DCCC.

EÁDWEARD, 1054.

¶ CUNCTA saeculorum patrimonia incertis nepo-
tum haeredibus relinquuntur, et omnis mundi gloria
adpropinquante debitae mortis termino ad nichilum
reducta fatescit! Huius rei gratia terrenis caduca-
rum rerum possessionibus semper mansura supernae
patriae emolumenta adipiscentes domino iuuante lu-
cremur! Quapropter lubrici potentatus non inmemor,
ego Eadwardus, Christo conferente rex et primicerius
Anglorum, ob remunerationem coelestis praemii ali-
quantulam ruris particulam .III. mansas in communi
terra, loco qui celebri aet Sandfordan profertur, ad
aecclesiam beatae Mariae genitricis dei ac domini
nostri Ihesu Christi, illo in locello qui dicitur Abban-
dun, ad usus ibidem fratrum deo seruientium libenter

concedo, obsecrans et praecipiens in nomine Christi,
 ut nemo successorum nostrorum superioris inferio-
 risue gradus hoc nostraræ deuotionis donum aliquo
 temeritatis aliquatenus instinctu dirumpat. Si quis
 ergo alium libellulum falsae cupiditatis attramento
 praetitulatum contra istum in palam protalerit, nec
 sibi nec suae proficiat auaritiae, sed a diuino sit in
 perpetuum perforatus graphiolo, et ipse meo atque
 meorum interdictu pontificum permaneat anathemati-
 zatus, et a christianorum consortio alienatus, insuper a
 corpore et sanguine domini sequestratus, et in poenis
 infernalibus post obitum miserabiliter dampnatus. Et
 ut praefatae telluris ruricolae inuiolabile robur liber-
 tatis semper obtainere ualeant regali libertate sunt praec-
 septi ab omni saeculari iugo, exceptis trium rerum ob-
 sequiis, expeditione scilicet populari uiatici, fundatione
 pontis, arcisue conditione regalis. Nunc uero dicend-
 um est qualibus uidetur terminis praedicta adesse
 terra circumcincta determinata. Dis sind þa landge-
 mæra tō Sandforda on ȝām gemānnan lande. Ærest
 of stubbucwere; swā norð æfter ȝāre Temese be
 healfan strēme intō Sandfordes læce; swā andlang
 ȝāre lace intō Sandforda; of Sandforda eāst andlang
 ȝāre lace úp tō ferniges hēafdon; [of ferniges hēaf-
 don] úp þurh ȝone mōr eāst intō ȝāre stræt; and
 swā sūð andlang ȝāre stræt intō bealdanhēma ge-
 mære; and swā west andlang gemæres intō niwan-
 hēma gemære; and swā andlang gemæres on sūðe-
 wearde hōchylle; of hōchylle swā west on gerihte
 est on stubbucwere. Acta est haec praefata donatio
 anno ab incarnatione domini nostri Ihesu Christi
 .M°.LIII°. his subscriptibus testibus.

✕ Ego Eaduuardus rex Anglorum praefatam dona-
 tionem sub signo sanctae crucis indeclinabiliter con-
 sensi atque roboraui. ✕ Ego Eadsius Dorobornensis
 aecclesiae archiepiscopus eiusdem regis donum sigillo
 sanctae crucis subscripsi. ✕ Ego Stigandus episcop-

us. ✕ Ego Ulfo episcopus. ✕ Ego Dudoca episcopus. ✕ Ego Heremannus episcopus. ✕ Ego Leofricus episcopus. ✕ Ego Ealdredus episcopus. ✕ Ego Rodberdus episcopus. ✕ Ego Leofsige abbas. ✕ Ego Ordricus abbas. ✕ Ego Wulfwardus abbas. ✕ Ego Ælfrinus abbas. ✕ Ego Godwine dux. ✕ Ego Leofric dux. ✕ Ego Siuuard dux. ✕ Ego Harold dux. ✕ Ego Ranulf dux. ✕ Ego Tosti minister. ✕ Ego Ælfstan minister. ✕ Ego Brihtric minister. ✕ Ego Tofig minister. ✕ Ego Kyneueard praepositus. ✕ Ego Ælfuuig praepositus. ✕ Ego Rodbriht presbyter. ✕ Ego Regnbold presbyter. ✕ Ego Goduine presbyter. ✕ Ego Uuihelm presbyter. ✕ Ego Kinsige presbyter. ✕ Ego Brihtric presbyter. ✕ Ego Leofuuine minister. ✕ Ego Uuihtsige minister. ✕ Ego Neuetofig minister. ✕ Ego Ælfuuerd minister. ✕ Ego Uulfstan minister. ✕ Ego Æðelric minister.

DCCCI.

EADWEARD, 1055.

✚ ANNO dominicae incarnationis .M.LV. ego Eadwardus tocius Angliae basileus, pro remedio animae meae et successorum meorum, concessi aecclesiae sanctae Mariae et sancti Ecgwini de Eouesham aliquam telluris partem, trium, scilicet, cassatorum in loco qui dicitur aet Suuelle, quae mihi per iudicium nobilium et principum meorum euenit ab Erusio nomine Oce filio, pro suo commisso, et eam libens abbati Mannio in ius aecclesiasticum ad uictum monachorum praefatae aecclesiae perpetuo iure donaui, et sex marcas auri ab eo accepi, et regina uxor mea inde habuit unam marciam auri. Uolo autem et praeципio istam terram funditus secerni ab omni mole seruitii, tribus solitis causis exceptis, uidelicet, expedi-

tione, arcis necnon pontis reformatio[n]e. Si quis ergo daemonis instinctu hanc meam donationem effringere temptauerit, aut aliquo modo reprobare voluerit, maledictionis gladio transfixus anathema sit, et sulphureis laticibus in inferno demersus perpetualiter maneat condempnatus cum eis qui dixerunt domino deo, ‘ Recede a nobis, scientiam uiarum tuarum nolumus,’ et cum Iuda traditore, et Pilato, et Herode, cum Beelzebub et omnibus inferni principibus.

✠ Ego rex Eadwardus Anglorum hanc meae donationis cartulam propria manu subscripsi et signo crucis corroborau[er]i. ✠ Ego Eadgið regina mihi placere professa sum. ✠ Ego Stigandus archiepiscopus donum regis confirmaui. ✠ [Ego] Ealdredus archiepiscopus consensi. ✠ Ego Ægelmerus [episcopus] consensi. ✠ Ego Hermannus episcopus consensi. ✠ Ego Wlfwi episcopus consensi. ✠ Ego Leofricus episcopus consensi. ✠ Ego Ælfwoldus episcopus consensi. ✠ Ego Wlstanus episcopus consensi. ✠ Ego Haraldus dux consensi. ✠ Ego Tostinus dux consensi. ✠ Ego Girð comes consensi. ✠ Ego Eadwynus comes consensi. ✠ Ego Leofsinus abbas consensi. ✠ Ego Ælfsinus abbas consensi. ✠ [Ego] Ægelnōð abbas consensi. ✠ Ego Godricus abbas consensi. ✠ Ego Ranulf minister. ✠ Ego Ingold minister. ✠ Ego Wlford minister. ✠ Ego Lifinc minister. ✠ Ego Ælwoldus minister. ✠ Ego Esgar minister. Est autem haec praefata terra his terminis circumsepta.

DCCCII.

LEOFWINE before 1056.

✠ HER swutelað on þissem gewrite ðæt Leofwine Leoflædes bróðor hæfð geboht healfe hide landes æt Malueshylle, æt Eádríce his mæge Usices suna, mid healf marce goldes and mid áne punde seolfres and

twégan oran, æfre in his cynn tō fáne and tō syllanne
 ðám ðe him æfre leófost beó, on Swegnes eorles gewit-
 nesse, and Æðelstánes bisceopes and Ðurceles Hwítan,
 and Ulfceteles scíregeréfan, and ealra ðára þegna on
 Herefordscíre, and ðára twégra hireda aet sancte
 Æðelberhtes mynstre, and sancte Gúðlæces.

—
DCCCIII.

GODWINE before 1056.

HER swutelað an [ðissem gewrite] ðæt Godwine
 Earwiges sunu hæfð gelæd fulle lade aet ðán unriht-
 wífe ðe Leófgár bisceop hyne tiht; and ðæt wæs læd
 aet Licitfelda.

—
DCCCIV.

EALDRED, 1049—1058.

¶ HER swutelað on ðissem gewrite ðæt Ealdred
 bisceop hæfð ge-unnen Wulfgeate sumne dæl landes,
 ðæt is óðer healf hid on ðám túne ðe Dicford is
 genamad, tō habbanne and tō brúcane þreóra manna
 dæg; and æfter hys dæge gange ðæt land eft agean
 tō ðám ðe se wylle ðe ȝonne bisceoprices wealde on
 Wigeraceastre; and hīg sýn æfre underþeodde and
 gehersume, and ðám hláfordscipe folhgien ðe ȝonne
 bisceop beó, and gif hīg ænigne framþygedon þolian
 ðære áre. And ȝisses is tō gewitnysse, eall se hired
 on Wigeraceastre, and se hired on Eofeshamme, and
 se hired on Persceoran; and Leófric eorl, and Odda
 eorl, and Ælffric his bróðor, and Berhtric Ælfgáres
 sunu, and Owine, and Wagan, and Ægelríc ðæs bis-
 ceopes bróðor, and Ceólmær, and Atsur, and Ece-
 bearne, and Ordwig, and Æðestán fætta, and Ælf-
 ward aet Langadúne, and calla ða yldestan þegna s

on Wigeraceastrescire Denisce and Englisce. And hreddde he þa ӯðra healf he for ӯre, þreora manna dæg tō cinges banne.

DCCCV.

EALDRED, 1046—1060.

¶ REGNANTE in perpetuum rege regum domino nostro Ihesu Christo! Ego Ealdredus Wigornensis aecclesiae episcopus, quandam telluris partem, scilicet rus quod ab incolis Deotinctun uocatur cum alio uiculo ad illud pertinente qui Ælfasiges tun nominatur, tres, uidelicet, hidias terrarum in duabus, ut praedixi, uillulis, cum licentia domini mei regis Eaduuardi, pro remedio animae meae et ipsius domini mei, deo et sanctae dei genitrici Mariae condono ad usus fratrum deo seruientium in aecclesiae ipsius sanctae et perpetuae uirginis Mariae in Uuigornaceastre; ut habeant et possideant iure aecclesiastico perpetua haereditate, cum saca et socne, tolle et teame, redditibus et campus, pascuis et pratis, et cunctis utilitatibus ad praenotatam uillam pertinentibus. In ciuitate etiam Uuigorna curtem unam ad eam pertinentem, ut habeant et pacifice utantur, et quamdiu fides christiana in Anglia permanserit, his donationibus minime careant. Hanc terram Toki praepotens et diues minister regis, iure haereditariae successionis, liberam ab omni seruitio humano, praeter regale, quod dumtaxat toti patriae commune est, quamdiu uixerit, tenens, mihi, ob amicitiam inter nos confirmatam, et pro animae suae remedio moriens testamento donauit. Sed cum filius suus Aki nomine, potens et ipse minister regis, patris testamentum irritum facere uolens, eam parentum successione ad suum ius reclamasset, fauente et consentiente ipso domino meo rege, et Leofrico comite, et caeteris optimatibus huius prouinciae

attestantibus, datis sibi .viii. marcis auri purissimi, liberam a sua et ab omni parentelae suae haereditaria proclamatione, eam mihi reddidit, et scripto coram testibus firmato reconsignauit, ut libere eam possem dare seu uendere cuicunque uellem absque ullius contradictione. Unde et ego cum licentia ipsius domini mei regis, deo et sanctae dei genitrici, ad aeccliam quae sita est, ut praediximus, in Uuigornaceastre, ita eam liberam trado sicut ipse eam liberam ipse tenebat et ego eam liberam ab eo accepi, tam a seruitio uillae episcopalis Breodune, ad quam dicebatur antiquis temporibus pertinere debuisse, licet hoc nullius iam uiuentis hominis memoria posset recolere, quam a caeteris cuiuscumque hominis seruitiis, praeter, ut diximus, regis, iuxta morem patriae. Sit autem, ut praediximus, haec terra libera a Breodune, ab omni seruitio tam aecclasticō quam saeculari et episcopali etiam, cum saka et socne, tolle et teame, ciricsceatte, et decimis, et omnibus redditibus, ita ut nullus successorum meorum, aut eorum praepositi, ad Breodune quicquam seruitii de hac terra, nec de pertinentibus ad eam, habeant reclamare, quia iniustum est.

✠ Ego Eaduwardus rex Anglorum donationem hanc mea licentia factam signo crucis munio. ✠
 Ego Eadgið regina Anglorum consensi. ✠ Ego Ealdredus episcopus consensi. ✠ Ego Leofricus dux consensi. ✠ Ego Ælfgarus dux consensi. ✠ Ego Odda dux consensi. ✠ Ego Owine minister. ✠ Ego Wagen minister. ✠ Ego Berhtric Ælfgares sunu. ✠ Ego Atsor minister. ✠ Ego Osgod apud Healea.

DCCCVI.

EADWEARD, 1051—1060.

✠ PROPTER breuitatem et uarias mutationes mortaliū rerum cartae scribuntur in testimonium, ut quod

mors et obliuio delent litterae superstites repraesentent. Ego itaque Eaduuardus dei munificentia rex Anglorum sciendum omnibus pertendo, quod meus optimas Askyllus Romam pergens dedit sancto Petro in Burch terram suam Walecote quae est iuxta fluuium Humbrae, et rogauit me tam ipse quam abbas eiusdem monasterii Leofricus, ut regiam libertatem ipsius concederem illi sancto loco; et ego pro redemptione animae meae ita concedo, praesentique descriptione in aeternum constituo, quatinus ipsa terra sancti Petri in usus seruentium sibi semper sit libera, sicut omnes aliae quae sunt ipsius liberrimae, et nichil inde requiratur ab ullo rege praeter publica iura, hoc est arcis, pontis, et expeditionis obsequia. Quicumque autem haec decreta nostra transgredi praesumpserit, deo et sanctis eius regique suo reus habeatur, et si digne non emendauerit in infernum inferiorem cum diabolo semper arsurus dimergatur. Huius assertionis hi testes idonei comprobantur.

✠ Ego Eaduuardus rex praefatam donationem concessi. ✠ Ego Stigandus Cantuariensis aecclesiae archiepiscopus consignau. ✠ Ego Kynsinus Eboraensis archiepiscopus subscripti. ✠ Ego Wulfuinus Lincolnensis episcopus corroborau. ✠ Ego Ealdredus Uuigornensis episcopus confirmaui. ✠ Ego Haroldus comes non renui. ✠ Ego Tostinus comes adquieui. ✠ Ego Ascarus minister regis consensi. ✠ Ego Marlesuein uicecomes. ✠ Ego Ulf filius Tofi minister. ✠ Ego Ulf de Lincolnia minister. ✠ Ego Iaulf Maltesune minister. ✠ Ego Ælfnoðus minister.

DCCCVII.

ÆGELWINE, 1051—1060.

✠ HAC declaratur inscriptione Ægelwinum decanum Wigornensis aecclesiae fratremque illius Ordricum

nomine, terram trium cassatorum apud Cundicotan, cum eiusdem monasterii pecunia emisse, et illam postmodum ad usus fratrum deo ibidem seruientium redditisse. In quo, uidelicet, monasterio filium ipsius Ordrici, pro remedio animarum suarum, deo commendauere, et monachilem suspicere habitum fecere. Nec multo post, idem Ordricus, diuina sibi inspirante gratia, relictis quae in mundo possidebat, sanctae monachorum regulae se totum mente deuota subiiciebat.

✠ Ego Eadwardus rex Anglorum ad confirmationem sermonum istorum signum sanctae crucis impono.
✠ Ego Eadgiꝝ regina consentio. ✠ Ego Kynsi archiepiscopus. ✠ Ego Ealdredus episcopus. ✠ Ego Duduc episcopus. ✠ Ego Manni abbas. ✠ Ego Ælfricus abbas. ✠ Ego Godwinus dux. ✠ Ego Leofricus dux. ✠ Ego Ægeluuinus decanus. ✠ Ego Wilstanus monachus. ✠ Ego Wulstanus monachus. ✠ Ego Britricus minister. ✠ Ego Osegod minister. ✠ Ego Orduuius minister. ✠ Ego Azor minister. ✠ Ego Kyneward minister.

DCCCVIII.

EADWEARD, 1060.

✠ OPORTET nos quos deus praefecit temporaliter rectores populo suo ad omnes facere iusticiam, maxime autem ad matrem nostrae salutis ecclesiam per quam christiani facti perueniamus ad aeternam domini misericordiam qui iudicabit reges terrae, et secundum opera sua reddet unicuique! Quapropter ego Eadwardus rex Anglorum pro uilla Fiskertuna data in Burch sancto Petro, iubeo fieri nostrae confirmationis testamentum contra omnem, scilicet, calumniam iniquorum. Hanc quippe uillam cum Leofgyua foemina Lundonica haberet omnino propriam et liberam beato

Petro in praedictum locum post obitum suum donauit eam, siout fideli testimonio nobis probatum est, perpetuo possidendam, ea scilicet plena libertate qua ipsa possidebat. Haec obiit in uia Ierosolymae, quod ubi Leofricus abbas de Burch cognouit, ad nos causam suam retulit, et per idoneos testes iustum comprobauit, nostrumque assensum inde postulanit. At regina mea Eadgyð cum terram uendicasset, dicendo quod hanc sibi eadem foemina decreuisset, idem abbas per me et principes meos reginae fratres Haroldum et Tostinum ipsius potentiam flexit, datusque ei in gratiam .xx. marcis auri et ornamentis aecclesias quae ad alias .xx. marcas apportiantur, terram monasterio suo liberrimam et integerrimam restituit. Hanc igitur donationem ego rex Eaduuardus cum ipsa regina, ita annue, concedo et confirmo, quatinus tota illa possessio Fiskertuna in aeternum sit propria et dominica ipsius sancti Petri in Burch ad usus sibi seruientium, atque ita maneat libera in terris, aquis, silvis, pratis, pascuis, cunctisque rebus et iustitiis pertinentibus, cum sacra et soena, ut nullus inde quicquam repetat praeter arcis et expeditionis subsidium. Hinc ergo contestor omnes posteros meos reges et iudices per dominum omnium iudicem, iustitiae amatorem et totius iniustitiae uindicem, ne quis unquam audeat quicquam tam ex his quam de omni iure sancti Petri detrahere aut diminuere, quia re uera sicut illi consequuntur aeternam uitam qui aecclesiam dei amplificant, ita illis mament sempiterna tormenta qui eam in aliquo spoliant; qui autem haec uiolauerit, omnium sacerdotum et ministrorum dei ore anathema sit. Anno ab incarnatione domini .M.LX°. confirmatum est hoc testamentum cui testes conspicui subscribendo annotantur.

✠ Ego Eaduuardus rex constitui. ✠ Ego Eadgyð regina concessi. ✠ Ego Stigandus archiepiscopus collaudau. ✠ Ego Ealdredus archiepiscopus com-

probau. ✕ Ego Wlfuuus Lincoliae antistes corroborau. ✕ Ego Haroldus dux faui. ✕ Ego Tostinus dux testis fui. ✕ Signum Raulfi regis dapiferi. ✕ Signum Asgæri regis dapiferi. ✕ Signum Marlesuein. ✕ Signum Godrici filius Eadgyfe. ✕ Signum Ulf de Lincolia. ✕ Signum Askyl Tokes sune. ✕ Signum Iaulf Maltes sune.

DCCCIX.

* EADWEARD, 1060.

✕ IN onomate summi kyrios, omnia iura regnorum gubernantis, et ab alto coeli fastigio cuncta cernentis, ego Eadwardus totius Albionis, dei moderamine et gubernatione, basileus, archiepiscopis, episcopis, abbatis, centenariis, cunctisque sanctae fidelibus aecclesiae clericis et laicis, insuper et omnibus post me futuris regibus, salutem, perpetuamque pacis foelicitatem! Summum regibus ac principibus bonum est iustitiam dei colere, sanctam aecclesiam eius exaltare et honorare, quia qui eam exaltant et honorant, cum ea, et in ea, et per eam, exaltantur et honorantur. Praevenit cor meum gratia dei, ut quod ab antecessoribus meis regibus collatum est eius aecclesiae, mea firmetur autoritate. Aecclesiae namque beatæ dei genitricis semperque uirginis Mariae, sanctique Benedicti, omniumque sanctorum uirginum quae Ramsey nuncupatur, quae olim in tempore praecellentissimi regis Eadgari a quodam insigni uiro Elwyno onomate, ut pote in eiusdem regis gloriosi munificentiae cartula, quam ibidem donauerat, data ac sigillo regio confirmata, legitur, almighty Christi mirabilis cooperante gratia, est constructa, ac terrarum copiosis ditata muneribus. Inprimis eam ita liberam et quietam, tam ab omni exactione episcopali, quam a saeculari esse uolo, ut neque nos, neque successores nostri,

neque quilibet episcopus, nec quicunque de iudiciaria potestate in ipsam sanctam basilicam uel in manentes in ipsa, uel in homines qui cum suis terris, uel quibuslibetcumque substantiis, ad ipsam tradere uel deuouere se uoluerint, nisi per uoluntatem abbatis et omnium suorum monachorum ullam unquam habeant potestatem; sed sit haec sancta mater aecclesia specialis dominae nostrae perpetuae uirginis Mariae, ac patroni nostri sancti Benedicti, et omnium sanctarum uirginum, libera et absoluta ab omni inuasione uel inquietudine omnium hominum cuiuscumque ordinis uel potestatis esse uideantur. Praeterea in perpetuum confirmo ut monachi eiusdem aecclesiae per successiones secundum regulam sancti Benedicti eligere sibi idoneos abbates habeant potestatem; et quisquis fugitiuorum de quoconque loco, pro quaunque causa, cuiuscunque conditionis sit, ipsum sanctum locum uel procinctum eius intrauerit fugiens, membrorum suorum ac uitae impunitatem consequatur. Possessiones uero quae ibi a quibuscunque donatae sunt, non abbas non alia quaelibet persona licentiam habeat uendendi uel extraneis dandi; sed regum munimine deinceps locus ipse tueatur, ipseque abbas regi soli seruiens, atque ei soli os ad os respondens, commissum sibi gregem spirituali et temporali pastu abundanter foueat. Concedo et confirmo omnes donationes terrarum uel libertatum, aut aliarum rerum, quae a regibus Eadgaro, uidelicet, et Hardeknut, seu aliis fidelibus ante me donatae sunt; hoc est Upwode cum Raueleya berewico suo, et cum insula in qua praedictum stat arcisterium cum omnibus sibi pertinentibus; Hemingeford cum omnibus ad se pertinentibus; Walsoke cum omnibus ad se pertinentibus; Sautrey cum omnibus ad se pertinentibus; Hellings cum omnibus ad se pertinentibus; in Welles uiginti piscatores ibidem singulis annis ad usum fratrum .LX. millia anguillarum redentes; Brancestrei cum omnibus ad se pertinentibus,

et cum omni maris projectu, quod nos Anglice shipwrec appellamus; Ripton cum omnibus ad se pertinentibus; Tinell cum omnibus ad se pertinentibus; Kingeston cum Raffleya et Byri, berewicis suis, omnibusque sibi pertinentibus; Wardebuilt cum omnibus ad se pertinentibus; Scepton cum omnibus pertinentiis suis; Chaterih cum omnibus ad se pertinentibus, et unam mansionem orientalem de Elesworð, cum omnibus ad se pertinentibus; Houcton cum omnibus ad se pertinentibus; Witton cum omnibus ad se pertinentibus; Elinton cum omnibus ad se pertinentibus; Biðerum cum omnibus ad se pertinentibus; Briumton cum omnibus ad se pertinentibus; Wichinton cum omnibus ad se pertinentibus; Ysham cum omnibus ad se pertinentibus; Weston cum omnibus ad se pertinentibus; Grauell cum omnibus ad se pertinentibus; Bilinchon cum omnibus ad se pertinentibus; Stocton cum omnibus ad se pertinentibus; Gillinger cum omnibus ad se pertinentibus; necnon et illas quas optimates mei meo tempore addiderunt, scilicet *Æðericus Dorensis* aeccliae episcopus, Clinton, et Bernewell, et Hemington, et unam mansionem in Elesworð occidentalem, et Gretton, et Derefeld, et Sucklingdon, et Westmulne orientalem, et Offerton in Hoylandia, et tres hidæ in Broucton, et tres hidæ in Bodekesham, et cum omnibus ad se pertinentibus; *Æðnotus* successor eius episcopus, Ouer et Barton et Snapwell, cum omnibus ad se pertinentibus; *Æðnoðus* filius Godrici, Accleyam cum omnibus ad se pertinentibus; Eylwynus, Swerte, Cransfeld et Kemestan, et Cloppam, cum omnibus ad se pertinentibus; Leoffius diaconus, Wipsinton, Langetehill, et Watlinworð, cum omnibus sibi pertinentibus; Leoffius nepos eius, Meringe cum omnibus ad se pertinentibus; *Ælfsius de Lampaðe*, Burcwell cum omnibus ad se pertinentibus; Iohol de Lincoln, Querinton cum omnibus ad se pertinentibus; Hardeknut uero frater meus, Hemingeford et Gilling,

cum omnibus sibi pertinentibus. Postremo ego ipse propter spem retributionis aeternae et pro remissione delictorum meorum et pro animabus patris et matris, meae et omnium parentum meorum, ad laudem omnipotentis dei, ad usus fratrum ibidem deo seruientium, de meo iure quod mihi soli competebat, absque ullius reclamatione uel contradictione ista addidi. In primis Kingested cum omnibus ad se pertinentibus, et cum omni maris eiectu, quod shipwrec appellamus, et Wynebodesham cum hundredo et dimidio infra Bicham dich, et cum .LXIV. socmannis ad hundredum pertinentibus, et cum foro de Bunham ad Wynebodesham pertinente. Relaxamus igitur istis et omnibus supranominatis terris, consuetudines omnes et exactiones regalium et episcopalium ministrorum sicut antecessores mei reges primo fecerunt, ut nullis grauentur oneribus expeditionum nec pontium nec castrorum restrictione, nec furis apprehensione et emissione, nec sanguinis effusione, et omnia quae ad locum ipsum pertinent sint omnino libera, cellae, aeccliae, coemiteria, terrae, pascua, siluae, uenationes, aquae, pescationes, cum redditibus, seruitiis, debitis, oblationibus, luminaribus, decimis, donariis, censu morthidis, legibus, consuetudinibus, causarum discussionibus, emendationibus siue aecclasticis siue saecularibus, et cum omnibus quaecunque maris procellosis tempestatibus, in aquam uel in terram eorum eiecta fuerint, quod Anglice shipwrech promulgatum est onomate, et omnibus quaecunque scriptis et testimonio bonorum hominum rememorari potuerint, quae a regibus concessa uel concedenda sunt; et nullus ex iis subtrahere uel diminuere aut dispergere qualibet occasione iudicio uel potestate praesumat. Renouamus etiam et confirmamus priuilegia antiquorum regum atque ob reuerentiam dominae nostrae perpetuae uirginis Mariae sanctique Benedicti sanctarumque uirginum, omnibusque futuris ibidem abbatibus in tota posses-

sione monasterii, sacham et socham theloneumque suum in terra et in aqua concedo, et consuetudines, ut ab omnibus apertius et plenius intelligantur, Anglice scriptas, scilicet, mundbriche, feardwite, fitwite, blodewite, miskeninge, friðsoke, hamsocne, forstall, forphange, þiephang, hangwite, friðbriche, utlep, infongenðef, syþbriche, tol et tem, aliasque omnes leges et consuetudines quae ad me pertinent, tam plene et tam libere sicut eas in manu mea habebam. Et ut omnia concludam, nullus succendentium regum, episcoporum, principum, comitum, uicecomitum, procuratorum, seu aliorum regum clientium, uel alia quaelibet magna uel parua persona, per uim aut per consuetudinem, pastum, censum, uel impensionem, non opera, non tributa, xenia, seu munuscula, uel aliud quidlibet ab eorum possessionibus exigat; sed omnimodam libertatem perpetualiter in terra et in aqua, in urbe et extra, in domo et extra, in villa et extra, in uia et extra, in placito, in soco et saca, in theloneo, et in omnibus suis appendiciis habeant. Quisquis igitur fidelium hanc nostram munificentiam amplificare propriis donis sategerit, augmentet illi omnipotens deus gaudium perenne ubi perpetuitas uiget. Si quis uero, quod absit, eam destruere uoluerit uel huius nostri decreti contradictor, conuulsor, et temerator exstiterit, perpetuo anathemati subiaceat, nisi deo et eius gloriosae matri digna poenitentia satisfecerit. Scripta est namque haec schedula, me iubente, et sigillata, his testibus quorum onomata infra habentur consentientibus, secundo kalendas Decembbris.

✠ Ego Eadwardus rex deo largiente Anglorum signum uenerandae crucis impressi. ✠ Ego Stigandus archiepiscopus concessi et confirmando signo sanctae crucis consignau. ✠ Ego Æðelredus archiepiscopus gratanter corroborau. ✠ Ego Wlfstanus episcopus uexillo sanctae crucis praenotaui. ✠ Ego Gysu episcopus consentaneus fui. ✠ Ego Walterus

episcopus consensum praebui. ✕ Ego Reinbaldus cancellarius consigillando commodum duxi. ✕ Ego Switgarius notarius scripsi. ✕ Ego Aelsius abbas. ✕ Ego Eadwinus abbas. ✕ Ego Aegelwinus abbas. ✕ Ego Baldewinna abbas. ✕ Ego Alwinus abbas hoc meum desiderium ad perfectum adduxi et a rege hilariter suscepit. ✕ Ego Leofricus dux. ✕ Ego Haroldus dux. ✕ Ego Leofwinus dux. ✕ Ego Eadwinus dux. ✕ Ego Hugelinus cubicularius. ✕ Ego Eadgarus stallere. ✕ Ego Robertus filius Wittman. ✕ Ego Wigodus de Lincolne.

DCCCX.

* EADWEARD, 1061.

✠ IN nomine dei et domini nostri Ihesu Christi, anno uero dominicae incarnationis .M.LXI. ego Eadwardus gratia fauente omnipotentis dei rex assistens Angligenarum anno octauo decimo cosmicalis mei imperii scilicet a summo rege qui caput nostrum constat mihi quamuis indigno accommodari, dum plerumque cernerem et attentius cogitarem de huius rebus cosmi transitoris atque caducis et quomodo superni iudicis arbitrio uana cuncta ac superflua redarguuntur atque dissipantur, et quasi uentus aut fumigantis ignis uapor euanescunt, secundum illud quod apostolus Paulus in sacra scriptura clara prædicatione pronunciat dicens, ‘Omnia quae in hoc mundo uidentur temporalia ac transitoria sunt, quae autem non uidentur aeterna.’ Cuius rei gratia cum consensu meorum fidelium caeteris fauenteribus mei regni primatibus, tribui quandam uillam nomine Otregiam sanctae dei genitrici semperque uirgini Mariae Roßomagensis ciuitatis pro salute et redemptione animae meae, et ut ipsa sit interuentrix pro piaculis meis apud dominum nostrum Ihesum Christum, quem ipsa uirgo de spiritu sancto genuit incarnatum. Quid plura? cum omnibus quae rite ad

praedictam uillam pertinere dinoscuntur, campis, pas-
cuis, pratis, siluis, et cum omnibus aliis rebus quae sibi
iure subiugata consistunt a me et antecessoribus meis
hilariter concessi ad illum praefatum locum beatae
Mariae, ut ipsi qui sibi seruitum aecclesiasticum in
illo loco praebuerint uictus sui alimentis alimenta au-
geant et aeternaliter illam possideant et ut me in me-
moria habeant. Sit autem praetitulata donatio libera
ab omni regali seruitio et ab omni ambitione mundia-
lium curarum nisi quod communi populo prouidendum
est, id est pontis arcisue constructione, et regni defen-
sione. Si quis autem huius donationis munificentiam
augere uoluerit foeliciter inter coelibes coelestium tur-
marum sine fine in aeterna gloria uoti compos laetetur.
Sin autem, quod non optamus, aliquis praedictum nos-
trum donum destruere atque delere uoluerit, nouerit
se esse anathematizatum ante tribunal domini nostri
Ihesu Christi nisi prius digna satisfactione emendare
maluerit, etc. Hic sunt designata nomina testium qui
fuerunt in praesentia quando exhibui praefatae dona-
tionis cartulam.

✠ Ego Eadwardus rex Anglorum huius donationis
auctoritatem libenter concessi. ✠ Ego Eadgyð eius-
dem regis conlaterana hanc regalem donationem con-
firmavi. ✠ Ego Stigandus archiepiscopus consignavi.
✠ Ego Ealdredus archiepiscopus consolidavi. ✠
✠ Ego Herimannus episcopus corroboravi. ✠ Ego
Æðelricus episcopus coadunavi. ✠ Ego Leofricus epi-
scopus conquieui. ✠ Ego Siweardus episcopus con-
clusi. ✠ Ego Eadwinus abbas. ✠ Ego Wulfwoldus
abbas. ✠ Ego Ordricus abbas. ✠ Ego Ælfricuſ abbas.
✠ Ego Uulfricus abbas. ✠ Ego Leofstan-
us abbas. ✠ Ego Harold dux. ✠ Ego Tostig dux.
✠ Ego Ælfgar dux. ✠ Ego Geyrd dux. ✠ Ego
Wælþeof dux. ✠ Ego Leofwine dux. ✠ Ego Byrht-
ric minister. ✠ Ego Ælfgar minister. ✠ Ego Es-
gear minister. ✠ Ego Bonsig minister. ✠ Ego

Raulf minister. ✚ Ego Rodbeard minister. ✚ Ego Osbertus canonicus sanctae Mariae. ✚ Ego Regenboldus regis sigillarius. ✚ Ego Hugo regis camerarius.

DCCCXI.

EĀDWEARD, 1061.

✚ In nomine domini nostri Ihesu Christi! Regnante in perpetuum domino nostro Ihesu Christo et omnia de summo coeli apice dispensante ac gubernante. Cernimus omnia temporalia et praesentia perire, labi, transire, aliquando maturius gubernantis dei dispensationibus et euidenter finibus aliquando saecularium rerum ingruentibus accessibus, id est, euidentibus cladibus bellorum, incendiis urbium et terrarum, direptionibus praedarum, auxionibus infirmatum, et aliis innumerabilibus causis existentibus, ne obliuioni tradita quae in nostris temporibus facta sunt uidentur, litterarum apicibus euidenter commendare curauimus. Quapropter ego Eadweard, dei indulgente clementia, Angul-Saxonum rex, aliquantulam terrenae possessionis partem cuidam abbati meo Wlfwoldo libenti animo largitus sum in illa possessione quae uulgo Æscwica uocatur, ea conditione, ut habeat, uita comite, quamdui deus uoluerit; et cum dissolutionem sui corporis imminere sentierit cui uoluerit perpetualiter tribuendam. Haec autem suprascriptorum agellorum possessio ita est ad utilitatem data a supranominato abbatи Wulfwoldo ut ab omni fiscali uectigalique iure libera sit, tribus causis etiam ratis, uidelicet, expeditione, pontis arcisue aedificatione. Qui hanc donationem benigna mentis intentione custodierit, aeterna beatitudine coronetur, ornetur, glorificetur; qui autem maleficio ingenio istud auertere uoluerit, sciat se reum esse gehennae ignis coram aeterno iudice, si non ad poenitentiam reuocatus fuerit. Acta est autem haec

donatio anno dominicae incarnationis .M.LXI. indicatione .XIIII^a. epactae .VI. concurrens .I. Ad confirmandum uero nostrae beneficiae munus hi testes affuerunt quorum nomina infra sunt carraxata.

Ego Giso dei gratia episcopus hanc cartam dictaui ✕. Ego Eadwardus rex sigillum imposui ✕. Ego Stigandus archiepiscopus laudaui ✕. Ego Heremanus episcopus corroborauit ✕. Ego Leofricus episcopus affirmaui ✕. Ego Willelmus episcopus consolidauit ✕. Ego Ægelnoðus abbas confirmauit ✕. Ego Ægeluin abbas laudaui ✕. Ego Haroldus dux ✕. Ego Tostig dux ✕. Ego Ælfgar dux ✕. Ego Gyrð dux ✕. Ego Brihtric consiliarius ✕. Ego Ælfgar consiliarius ✕. Ego Ægeluin minister ✕. Ego Euerwacer minister ✕. Ego Esegar minister ✕. Ego Rotberd minister ✕. Ego Rauf minister ✕. Ego Bondi minister ✕. Ego Æilferð minister ✕. Ego Eadmer minister ✕. Ego Ægelsie minister ✕. Ego Ælfget minister ✕.

DCCCXII.

EADWEARD, 1062.

¶ IN nomine domini nostri Ihesu Christi saluatoris! Ea quae secundum legem canonicam dispositionem salubriter diffiniuntur licet solus sermo sufficeret, tamen pro euitanda futuri temporis ambiguitate fidelissimis scripturis et documentis sunt commendanda. Quamobrem ego Eadwardus rex pro aeternae retributionis spe et relaxatione peccaminum meorum, ad laudem nominis domini et ad honorem sancti Petri apostolorum principis, regali auctoritate renouavi atque restaurauit libertatem ad monasterium quod Cioteseg noto nuncupatur onomate, secundum quod prius illam rex Friðeūoldus et Erkennualdus episcopus constituere, qui se sub iure haereditario ad praefatum monasterium cum tota substantia ac pos-

sessione ad Christo seruiendum commendauerunt, quatinus nobis in commune misericors et clemens rerum conditor ad uicissitudinem huius munificentiae et emolumentum largitatis, errata piaculorum indulgeat, et coelestis regni beatitudinem impendat. Qui etiam praefatus abbas Erkenuualdus illud priuilegium quod hactenus in praefato habetur monasterio in Romulea urbe petebat ab Agathone papa, aliaque quamplurima priuilegia quae nostri antecessores pro redemptione animarum suarum, et pro coelestis regni desiderio constituerunt, in illo monasterio scripta continentur. Haec est interim illa libertas quam ut perpetualiter in saepedicto monasterio permaneat animo libenti constituo, hoc est .v. mansas in situ eiusdem monasterii .x. etiam aet Dorpe .xv. aet Egeham .x. et Chabeham, quas ab omni regali tributo liberas esse concedo, et hanc priuilegii dignitatem confero, ut sine impedimento saecularium rerum et absque tributo fiscalium negotiorum, illius loci habitatores, liberis mentibus deo soli seruant, et monasticam coenobialis uitæ disciplinam Christo suffragium largiente regulariter exerceant, ac pro statu et prosperitate regni nostri et indulgentia commissorum criminum ante conspectum diuinae maiestatis preces fundere contentur, et orationum officia frequentantes in aecclesiis pro nostra fragilitate dominum interpellare nitantur. Haec est enim reliqua uillularum possessio quae ad eundem monasterium rite noscitur pertinere .x. mansas apud Piterichesham .vii. mansas aet Totinge cum Stratham .vii. mansas aet Micham, et Suðtone .xx. mansas cum Bænstede et cum Suðemeresfelda, et Hyætedune .xx. mansas cum Cuðredesdune et cum Cealfadune .xx. apud Mestham, et Chepstede .v. mansas .xx. mansas aet Ebesham cum .vi. mansis aet Cudintone et cum .v. mansis aet Dæddeuruðe .xx. mansas aet Bocham cum Efingeham, et cum Oriðam, et cum Piccingauuðe .xx. mansas aet Couenham cum

.v. mansis æt Esshore, et cum .v. mansis æt Æpse
.x. mansas æt Clenedune et in altera Clenedune .ii.
mansas quas Wlunoldus abbas emebat ab Haroldo
comite cum duobus marcis auri ante Eaduuardum
regem .III. mansas et Ealdeburi .VI. mansas at Hen-
lea .x. mansas at Waltham .VIII. mansas æt Bifleote
cum Weybrigga .II. mansas et Laelham quas abbas
Wluuoldus emebat ab Eaduuardo rege cum .XV. marcis
argenti. et .I. mansam æt Exforde. Hanc ergo liber-
tatem pro petitione et ammonitione meorum optimat-
um meo dilectissimo abbati Wluuoldo qui tunc temp-
oris eidem monasterio praeftuit cunctisque successor-
ibus suis placibili mentis deuotione dictare, scribere,
commendare, procuraui. Hoc uero decretum a nobis
libenter concessum taliter confirmari et seruari de-
cernimus, ut tam nobis, uita comite, propicia diuini-
tate regni gubernacula regentibus quam futuris suc-
cessoribus haereditatis iure regnandi monarchiam
tenantibus inextricabile lege firmiter roboretur. Si
quis uero hanc libertatem augere uoluerit, adaugeat
omnipotens deus sibi longaeuam in hoc saeculo uitam,
et post finem istius uitae coelestis regni iocunditatem.
Si quis uero, quod non optamus, huius decreti syn-
grapham infringere temptauerit, aut aliter quam a
nobis statutum est mutare studuerit, sit a consortio
Christi aecclesiae et a collegio sanctorum hic et in
futuro segregatus, parsque eius cum auaris rapacibusque
ponatur, eiusque ligamine se constrictum sciat
cui Christus claves regni coelestis commendans ait,
'Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo aec-
clesiam meam, et tibi dabo claves regni coelorum, et
quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum et in
coelis, et quodcunque solueris super terram, erit solutum
et in coelis.' Namque adhuc pro ampliori firmi-
tatis testamento omnimodo praecipimus atque praeci-
piendo obsecramus ut maneat ista libertas insolubiliter
ab omni saeculari seruitute, ut praediximus,

exinanita cum omnibus per circuitum ad se rite pertin-
entibus, campis, pascuis, pratis, siluis, riulis, tribus
exceptis, expeditione, pontis arcisue constructione.
Iccirco uero huius donationis munificentiam tam firm-
iter atque immobiliter imperamus quia pro hoc a
domino coelestis regni beatitudinem accipere speram-
us, illo largiente cui est honor, potestas et imperium
per infinita saeculorum saecula. Amen. Acta est
autem praefata donatio anno dominicae incarnationis
.M°.LX°II°. inductione .xv. consentientibus hiis testibus
quorum uocabula infra caraxata clare patescunt.

Ego Eaduuardus Anglorum monarchus hoc donum
agiae crucis taumate roboraui ✕.

DCCCXIII.

EADWEARD, 1062.

✠ IN nomine domini nostri Ihesu Christi, qui unus
deus in trinitate ab omnibus se colentibus ueneratur,
et puro cordis affectu adoratur ! Ego Eadwardus dei
dono Anglorum rex in huius mundi decursu huius
saeculi filiorum qui iusti inueniuntur studens exaltare
cornu utpote regalis imperii iure rite roborati, accedant
ad eum per callem iustitiae qui dat potentibus iuste
et religiose uiuere. Haec tamen beata commutatio
digne censemur in hoc saeculo ut cui foelicitas tantum
deliberauerit animi quod mundialium grauedine cupi-
ditatum postposita uelut granum frumenti a spinis
suffocantibus aliquando uero dumetis arescentibus, de-
cipiat in hunc tenorem emergi ut diuina uirtute firm-
atus uigeat suo creatori et domino. Iotas etenim
inter transitorias mundi procellas cuidam meorum
comitum onomate Haraldo, quandam terram, quae
antiquitus ab incolis illius loci nuncupatur Waltham,
haereditario iure concessi, cum omnibus ad se pertin-
entibus, campis, pascuis, pratis, siluis, et aquis. Ex

hinc sibi tantam deus suae pietatis gratiam contulit ut inter momentanea mundi desideria cogitaret foeliciter desudando coelestia; quinetiam ille qui omnia in omnibus operatur ut uult talem diuinae pietatis dulcedinem ut supramemoraui concessit ei, ut non solum dei cultor efficiatur, uerum etiam canonicae regulae strenuus institutor fieri credatur; nam haec diuinitus fidei declaratione et operum exhibitione caeterarumque aecclesiarum rerum plenitudine probauit euentus. Quis autem finis eius desiderii post haec euenerit, sapientia per Salomonem declarando prompsit, dum ait, ‘Iustis dabitur desiderium bonum.’ Enimuero rationali consilio ditatus ac suae non inmemor conditionis, in praescripto loco monasterium ad laudem domini nostri Ihesu Christi et sanctae crucis construxit. Primum concedens ei terram quae uocatur Norðlande, unde aecclesiam uillae antiquitus dotatam inuenit; post fundatum dehinc sacrae fidei monasterium ad normam sanctae dei aecclesiae dedicari fecit honorifice ob memoriam mei et coniugis meae nomine Eadiðæ, patris ac matris, pro se suisque omnibus uiuis et defunctis sibi consanguinitate coniunctis. Hoc enim perplurimis, sanctorum, apostolorum, martyrum, confessorum, uirginum, reliquiis, ornauit. Hoc non solum terris, quarum uocabula post haec sunt recitanda, uerum etiam libris euangelicis, uestibus, ac diuersis ornamentorum generibus, templo domini congruentibus qui diuinis cultibus clare ac dulcedine imbutus attentius sanctae celebrationis templum excolare coepit ac uenerari. Quid plura? suae denique conditionis non immemor, ibidem quorundam cateruulam fratrum secundum auctoritatem sanctorum patrum canonicae regulae subiectam constituit, quae deo et sanctis eius die noctuque laudes hymnizando decantet. Haec sunt uocabula praediorum ad praeformatum pertinentia monasterium. Passegfæda cum omnibus ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis,

siluis, et aquis ; Walde, cum omnibus ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, et aquis ; Upminster cum omnibus ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, et aquis ; Walhfare cum omnibus ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, et aquis ; Tippedene cum omnibus ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, et aquis ; Alwartune cum omnibus ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, et aquis ; Lambehiðe cum omnibus ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, et aquis ; Nesianum cum omnibus ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, et aquis ; Brikendune cum omnibus ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, et aquis ; Melnho cum omnibus ad se pertinentibus ; Alriches eia cum omnibus ad se pertinentibus ; Wrmeleia cum omnibus ad se pertinentibus ; Neðleswelle cum omnibus ad se pertinentibus ; Hicche cum omnibus ad se pertinentibus, campis, pascuis, pratis, siluis, et aquis ; Lukintone cum omnibus ad se pertinentibus ; Westwaltham cum omnibus ad se pertinentibus. Has omnes supradictas terras ego Eadwardus rex pro redimendis peccatis meis et antecessorum siue etiam successorum meorum, consilio archiepiscoporum et episcoporum necnon et principum terrae meae, ecclesiae sanctae crucis et fratribus ibidem in dei nomine congregatis siue congregandis concedo, cum sacha et soche, tol et team, et infangeneðof, et flemenefyriðe, et gridbreche, forstal, hamsokne, blodwite, ordel, et oreste. Si uero aliquis successorum meorum, quod absit, de terris istis quicquam substraxerit uel subtrahi permiserit, et inde requiritus emendare noluerit, ei deus iustus iudex regnum pariter et coronam auferat. Nos autem archiepiscopi et episcopi ad hanc confirmationem congregati ex pracepto domini nostri regis, eiusdem

hortatu excommunicamus et maledictione perpetua
condempnamus omnes transgressores huius consularis
donationis et regularis concessionis. Dis synd þa
landgemæra intō Passegelde. Ðæt is, ærest of ðære
ealdan hæcce at freoðene felde intō præsta hlype;
intō ðám bece tō Staun dūne; and of Staun dūne tō
Scaldeforda; and of Scaldeforda tō coleboge welle;
of ðære welle est intō ðære ealdan hæcce; and swá
est intō freoðene felda. Dis synd þa landgemæra intō
Welde. Ærest of Dellen norð intō ðære gemýðe;
eást intō hafegeæte; of hafegeæte eást intō ðám wulf-
pytte; of ðám pytte súð intō ðám purce; of ðám
purce súð tō Freobarnes hlype; and swá intō
mannes lande; and ȝanon est intō Dellen. Dis synd
þa landgemære intō Upmynstre. Ærest at Tigel-
hyrste súð tō ðære marcdice; of ðære díce west in
ingcebürne; and of ðære burne norð intō beccengäre;
and of beccengäre norð andlang ðære stráte wald intō
stängäre; of stängäre norð intō mannes lande; of
mannes lande est intō Tigelhyrste. Dis synd þa
landgemære intō Walfare. Ærst of ðám æssce tō
ðære ealdan hlype; of ðære hlype tō ðære ealden wude
hæcce; of ðære hæcce tō ðære ealden stráte; and
of ðære stráte tō sandæcere; and of ðám æcere tō
beadewan eā; of ðære eā tō wine bróce; of ðám bróce
norð est tō ȝán æssce. Dis synd þa landgemære intō
Tippedene. Ærest in Tippaburne; of ðære burne úp
tō ðám héðe; and of ðám héðe tō þecdene gemære
wið æffan hecce; and swá intō ðære eā; andlang ðære
eā ȝæt est cymð in Tippeburne. Dis synd þa land-
gemære intō Ælwartone. Ærest æt Werdhæcce; of
Werdhacce tō eácrofte; of eácrofte intō beolle pôle;
of ðám pôle intō Leófisiges mād; of Leófisges mād
intō Omermād; of Omermād intō Æðerices hlype;
of ðære hlype intō wulfhlype; of wulfhlype intō þes-
falde; of þesfalde intō stânweges hacce; of stânweges
hacce intō Sateres byrig. Dis synd þa landgemære

intō Wudeforde. Ærest in Angrīces burne tō ealdermannes hæcce tō ȳær cynges hæcce; of ȳær cynges hæcce est intō Angrīces burne. Dis synd ȳa landgemære intō Lāmbehyðe. Ærest æt brixges stāne; and swā ford þurhw ȳane gráf tō ȳām mærcdīce; and swā tō bulce treó; and fram bulce treó tō hyse; and fram hyse tō Ȇlsyges hæcce; and swā ēst tō ȳare strāte; and swā andlang strēte ēst tō brixes stān. Dis synd ȳa landgemære intō Nassingan. Dat is, hárst of cerlen hacce andlang mearce tō scelden māre; and of scelden mēre tō ȳare burnan; and of ȳare burnan tō buterwyelle; and of buterwelle tō Ȇuoldes gemāren; and of Ȇuoldes gemāren est andlang marce tō cerlen hacce; and seó mād ȳe ȳārtō gebýrað līð út beligeān. Ego Eadwardus, nutu diuino, rex, omnia praedia quae Haroldus comes monasterio apud Waltham subiecit uel quae adhuc se datrum decernit, subleuans statuo, ut ab omni seruitutis iugo sint semper libera et a shiris et hundredis, et extra curiam sanctae crucis omnibus placitis et omnibus geldis. Scriptum est autem istud priuilegium anno dominicae incarnationis .M.LXII. indictionibus ter quinis, epactis septenis, concurrente .I. Hiis testibus consentientibus.

Ego Eadwardus Anglorum basileus hac inscriptio
nē ✕ salutiferae crucis liberando assigno. ✕
Ego Eadgyða dei munere Christi regina haec eadem
confirmando testimonium do. ✕ Ego Stigandus Do-
roboronensis archipraesul haec eadem affirmo. ✕ Ego
Ealdredus Eboracensis archiepiscopus hoc consolido.
✕ Ego Ȇlfwoldus episcopus ad haec testimonium per-
hibeo. ✕ Ego Heremannus episcopus testimonium
exhibeo. ✕ Ego Leofricus episcopus testimonium
adhibeo. ✕ Ego Willielmus episcopus haec affirmo.
✕ Ego Ailmarus episcopus haec consolido. ✕ Ego
Leofwinus episcopus testimonium perhibeo. ✕ Ego
Wlswinus episcopus haec eadem confirmo. ✕ Ego

Ælwinus episcopus testimonium exhibeo. ✕ Ego
Æfricus episcopus haec affirmo. ✕ Ego Walterus
episcopus haec eadem corroboro. ✕ Ego Gyso epi-
scopus haec omnia praescripta confirmo. ✕ Ego
Ægelnoðus abbas. ✕ Ego Ælfwinus abbas. ✕
Ego Wlfricus abbas. ✕ Ego Leofricus abbas.
✕ Ego Leofstanus abbas. ✕ Ego Ælwig abbas.
✕ Ego Hordricus abbas. ✕ Ego Ægelsinus abbas.
✕ Ego Leofstanus abbas. ✕ Ego Eadmundus ab-
bas. ✕ Ego Sichtricus abbas. ✕ Ego Haroldus
comes operando consolido. ✕ Ego Ælfgarus comes.
✕ Ego Tostinus comes. ✕ Ego Leofwinus comes.
✕ Ego Gyrð comes. ✕ Ego Esgarus regiae pro-
curator aulae. ✕ Ego Rodbertus regis consanguineus.
✕ Ego Radulphus regis aulicus. ✕ Ego
Bundinus regis palatinus. ✕ Ego Hesbernus regis
consanguineus. ✕ Ego Regenbaldus regis cancellarius.
✕ Ego Petrus regis capellanus. ✕ Ego
Baldewinus regis capellanus. ✕ Ego Brihtricus
princeps. ✕ Ego Ælfstanus princeps. ✕ Ego Wi-
godus regis pincerna. ✕ Ego Herdingus reginae
pincerna. ✕ Ego Adzurus regis dapifer. ✕ Ego
Yfingus regis dapifer. ✕ Ego Godwinus reginae
dapifer. ✕ Ego Doddo princeps. ✕ Ego Ælfgarus
princeps. ✕ Ego Brixinus princeps. ✕ Ego Ægel-
noðus princeps. ✕ Ego Esbernus princeps. ✕ Ego
Eadwig princeps. ✕ Ego Eadricus princeps. ✕
Ego Ægelmundus princeps. ✕ Ego Siwardus prin-
ceps. ✕ Ego Alwoldus princeps. ✕ Ego Ælphig
princeps. Haec ego subscripsi Swidar sub nomine
Christi ✕.

DCCCXIV.

EÁDWEARD, 1063.

✕ DIUINAE prospectionis qua reguntur omnia con-
fluentia, ego Eadwardus Anglicis finibus rex ac de-

sensor constitutus, insomni animo deum inuoco, non
 solum regiae protectionis nomen ut non habeam,
 uerum etiam diuino circumuentus auxilio in dei ini-
 micis consilio et actibus praeualeam, regnumque meum
 pacis quiete merear producere. Saepius enim mundi
 uarietas mentem meam inquietat, mouet et conturbat;
 en instat undique depositio legis et iustitiae; undique
 feruet lis et seditio; undique furit iniqua praesump-
 tio; ius et iustitiam postponit pecunia, et haec omnia
 omnium nutrix malorum conflat auaritia. At nos-
 trum est his uiriliter malis resistere; exemplum sumere
 de bonis; hoc est, aecclesias dei ditare, inquis op-
 pressos iudicibus releuare, inter potentem et humilem
 aequum iudicare; haec sunt in quibus delectatur
 deus. Hoc inspirante etiam, rogante quodam pres-
 bytero nomine Scepio, pre remedio animae meae do-
 nauit sanctae Mariae et sancto Thomae apostolo, ac
 sancto Olauo regi ac martyri, cui aecclesia quam
 terra dotaui constructa est, particulam praedii, hoc
 est, dimidiam uirgam et dimidium quatrentem terras
 in loco Kenebiri et Lan... dicto, eo tenore, ut amodo
 idem rus praedictas aecclesias liberum ab omni
 censu et seruitio subiaceat, ac presbytero qui eidem
 praesit aecclesiae, seruiat. Hanc uero donationem
 ac sanctae basilicae dotationem, si quis, quod absit,
 infoelix praesumat euertere, sit socius Iudae, mor-
 tuus cum Annania, sepultus cum Saphira, et in bon-
 orum resurrectione dampnatus existat, nisi in hac
 uita conuersus resipiscat. Anno dominicae incarna-
 tionis .M.LXIII°. inductione secunda, epactaque .XVIII.
 et concurrente secunda. Istis terminis praedicta terra
 circumgyratur, etc.

DCCCXV.

* EADWEARD, 1065.

† IN nomine sanctae et indiuiduae trinitatis !
 Eadwardus, diuina gratia largiente, Anglorum rex.

Quum religiosi antecessores nostri dignitatem aecclesiarum clarissimam interdum fore perspexerunt terrenarum opulentia rerum, tam quae authoritatis robur habere quanta fulciebatur copia diutiarum, digne tenuitatem aecclesiasticam larga amplificare studuerunt manu tam in possessione praediorum quam caeteris redditibus legalium constitutionum. Etenim uero, cum ipsi fideles qui sumus in Christo ab apostolo uocemur et simus aecclesia quamprope quam numerosa multitudine gentium in unitate corporis sui ad aecclesiam dei nuncupamus, sua christiana consecravit gratia uidebimus adulterini et non filii, si in eius non sedules nos exhibuerimus dilatanda gloria. Quapropter ego Eadwardus, Christi pietate rex Anglorum, dolens Eboracum metropolim nostro tempore deiecta, ad antiquam celsitudinem qua illustrabatur; a piis regibus nostris praedecessoribus, in pristinum cupiens reparare dignitatis statum, nostro fideli domino archiepiscopo eiusdem aecclesiae metropolitanae Eadwardo regali domino, dono nostro contulimus ad integrum, quicquid a pio patre nostro Aldredo Anglorum rege eius antecessori Oswaldo predictae sedis pontifici est collatum, et post cum Romae peteret pallium a beato papa Formoso per priuilegii descriptionem ei est traditum donum, scilicet, Wiricestriae episcopatus, per nostrum tamen consilium deponendum, in archiepiscopatus dignitate exaltanda supplementum uicarium, quod etiam idem Oswaldus, et post eum Adulphus et Wlstanus archipraesules regio munere adepti sunt et tenuerunt quietum et solidum, donec Anglia dirupta est et discissa inuasione Danorum, et cum caeteris ornamentis aecclesiarum predictae ciuitatis illud papae Formosi priuilegium constat esse incensum; hic autem charissimus noster Ealdadus episcopi curam suscipiens eiusdemque aecclesiae iura requirens et sciens a beato papa Nicholao Romae pallio donatus, ad nos super aecclesiae sibi

comissa dignitate apostolica scripta signata detulit, quibus cum sua fidelitate commoniti instam petitio-
nem papae et suam nolumus refutare quod absit, praesertim, cum super eadem re apostolicum praes-
sentauit priuilegium. Donauimus igitur consilio re-
ginae meae, et aliorum fidelium, ei eiusque posteris
ordinationem Wirecestriae episcopatus, cum nostro
tamen disponendam consilio, quatenus in exequenda
episcopali cura eo specialius utatur uicario utque a
beato papa Nicholao in eius scriptum habetur priu-
ilegio. Quod si quis e regibus posteris nostris in-
fringere temptauerit, iram dei incurrat, et sit ana-
thema, secundum supradictum apostoli decretum, nisi
resipiscat. Ut autem hoc meae descriptionis priu-
ilegium perpetuo inuiolatum seruatur, manus nostrae
signum sigillique auctoritas subter insignitur; item
regiae uxoris meae testimonio munitur; episcoporum
quoque interminatio cum singulorum nomine et carac-
tere exprimitur abbatum; et principum regni nostri
contestatione fulcitur.

✠ Ego Eadwardus dei gratia Anglorum rex hoc
scriptum confirmaui. ✠ Ego Eadiꝝa dei pietate An-
glorum regina iusu domini mei regis uoluntarie huic
descriptioni faueo. ✠ Ego Stigandus archiepiscopus
subscribo. ✠ Ego Hermannus episcopus subscribo.
✠ Willielmus episcopus. ✠ Leofric episcopus. ✠
Robertus stalre. ✠ Osbernus capellanus. ✠ Raim-
boldus. ✠ Petrus. ✠ Haraldus dei gratia dux.
✠ Tosti. ✠ Ælgarus dux. ✠ Girꝝ dux. ✠
Leofwinus dux. ✠ Brihtric. ✠ Ulf. ✠ Suen.
✠ Ælnoð. ✠ Walder subscrisimus.

Actum Wintoniae in publica curia natalis Christi in
die festiuitatis sancti Syluestri, anno domini .M.LXV.
anno autem regni nostri .XXI. per omnia benedictus
deus, Amen.

✠ Ego Ælfnoð abbas. ✠ Aselnodus abbas. ✠
S. Leofricus abbas. ✠ Ego Ealdredus subdiaconus
scriptum recognoui.

DCCCXVI.

* EÂDWEARD, May 20th, 1065.

¶ REGNANTE in perpetuum Ihesu Christo omnium regum principe! Ego Eadweardus secundum uoluntatem eius monarcha totius Britanniae, sciens gloriosis regibus nihil esse foelicius et praeclaro populo salubrius quam ius aecclesiasticae rectitudinis in omnibus seruare, et in diuinis atque saecularibus negotiis iusta iudicia agere, proposui iuste et clementer regendo mihi subditis prodesse et sic singulorum utilitatibus prouidere, ut confirmatis nostra autoritate quae quibusque contingunt haereditario iure per posteritates sibi succedentes inuiolata queant esse. Unde rogatus a Gysone episcopo Wellensi, quem ante hoc biennium Romae cum commendatitiis literis direxi, et apostolica ordinatione Nicolai papae functum recepi, et maxime ab Eadgyða regina mihi matrimonio sociata, et sibi gratuitae miserationis dignatione propitia, ut ea quae antecessorum largitate donata sunt, uel sagacitate confirmata, apicibus nostrae authoritatis, aecclesiae sedis suae literato confirmarem, et quae in multis cyrographis regum priorum essent aliquibus iam uetustate consumptis in armariolo unius cartulae congregari permitterem. Eorum iustis petitionibus libens annuo, et non solum ea quae ipse a me uel antecessores eius a meis impetrauerunt uel etiam pretio acquisiuerunt ex his quae regibus debentur, habere eum, et omnes successores eius inuolabiliiter permitto; sed etiam quicquid possidere uideatur aecclesia quam regit, constituo in perpetua libertate, exceptis tribus, expeditione, pontis arcisue restauratione. Quod ut per succendentia sibi saeculorum tempora apud filios iusticiae perduret fixum, in hac cartula coram subnotatis testibus manu propria dominicae crucis depingo signum, et meae imaginis adnecto sigillum. Si quis quae a me canonice

decreta sunt infregerit, anathemate irremediabili multatus sententiae aeternae damnationis subiaceat, nisi resipuerit. Quamuis autem in singulis chirographis possessiones eiusdem ecclesiae pleniter annotatae habeantur tamen non infructuosum ratus sum, si in hoc quoque recapitulentur. In primis in territorio Wellensi, quod antiquo uocabulo dicitur Tidington, et in singulis uiculis ad se pertinentibus sunt .l. mansus, hoc est, Paulesham, Woky, Hentun, Gyrdleg, Bleddenhyð et Eastun, Westbirig, Wokyhole et Æbbe-wyrð, Burcotan, Middletun et oðer Middletun, et Ætðam; ðænne Horningdun et oðer Horningdun, et Hwetecirce, Denrenn, Dulcotan, Wælsleg, Wuormestorr, Celicotan, Bægenhangra, Wandestråw, Hlyttun. Item in alio quod Circ dicitur .l. hii sunt uiculi sibi adiacentes, Liteletun, Hæsele, Dundræg et .iii. Suðtunes. In alio autem quod dicitur Euorcric .xx. mansus, Preostle, Cestreblæd, Srættun. Et in illo quod uocatur Cynegesbyrig .xxxviii. mansus et hii sunt eius uiculi, Landbroc, Readwelle, et Ælham-beorge, et Lytlenige, Hiwisc, Cuma, Pibbesbyrig, Cerdren et oðer frisa Cerdren, Cynæmærestun, Langanham, Winesham atque Cungareshbyrig, necnon et Banawelle, cum omnibus ad se pertinentibus. In eo quod Welingtun nuncupatur est possessio .xv. cassatorum, et hae sunt uillulae eorum, Bocland, Hamme, Huntanawoð, Herpoðford, Pitnoesmor, Ceolfestun. Sunt .xv. in altero Wifelescombe nominato, in his uillis distributi, Nunnétun, Upcotan, Hwitfeld, Hwiðicumb, Acumetun, Langele, Forda, Peddesford, Fifehyda et oðer Fifehyda, Dene, Slæw, Hwrentimor. Habentur etiam in eo quod Lidegar dicitur .xv. cassati, et hae curticulae adiacentes sibi, Cuma, Peddenallras, et ðæt Wudu-land, Asce, Baggenbeorge, Anaro, Hylle. In eo loco quod Wedmor dicitur .iv. mansuum est possessio, et hae sunt uillulae huc pertinentes, Biddesham quod Tarnuc proprie appellatur, et alia

quae dicitur Heanican, et Mercern. Haec igitur cum omnibus ad se pertinentibus, id est siluis, campis, pratis, pascuis, piscariis, molendinis, aecclesiae praefatae uel episcopo, ut praedixi, confirmo, et libertatem eius secundum antecessorum meorum statuta amplifico. Scripta est haec carta ab eodem Gisone episcopo iussu meo anno dominicae incarnationis .M.LXV. inductione .III. .xx. die mensis Maii in regali uilla Wendlesore nuncupata.

Signum manus Gisonis episcopi ✕.

Rubric. Dis is eallra ðæra landa landbōc ȝe mid rihte hýrað intó ȝám biscoprice ȝe Eadweard cyng gebōcode sancto Andrea apostolo intó ȝám biscopstole tó Wyllan on éce yrfe.

DCCCXVII.

EADWEARD, 1065.

✚ ‘QUAECUNQUE scripta sunt,’ dicit apostolus, ‘ad nostram doctrinam scripta sunt, scilicet, ut per patientiam et consolationem scripturarum spem habeamus;’ iccirco terrenis et caducis aeterna et mansura mercanda sunt, et cum spe bona perquirenda, ipse enim deus retributionem omnium actuum nostrorum in die examinationis iuxta uniuscuiusque meritum reddet; ideoque subtilissima mentis certatione et ardentи inquisitione illum imitari satagamus, licet mortalis uitae pondere pressi et labentis huius saeculi possessionibus miserabiliter sumus infoecati; tamen miserationis eius largitate, caducis opibus aeterna coelestis uitae praemia mercari quaeramus. Quapropter ego Eadwardus suprema gratia largiente Anglorum regalia sceptra gubernans, rogatus a Brihtrico abbatе Meldunensis coenobii cum consensu episcoporum, optimatumque meorum, ob honorem sanctae dei genitricis Mariae perpetuae virginis, et ob reuerentiam sancti Aldhelmi eiusdem coenobii quondam abbatis, deinde Schiraburn-

ensis praesulis, cuius corpus gloriosum in eadem aec-
clesia uenerabiliter requiescit, et multis patratis mira-
culis eluescit, concedo et regali auctoritate praecipio
quatinus eadem aecclisia omnes terras et possessiones
suas quas hodierna die tenet et possidet uel in futuro
largitione quorumlibet fidelium tenenda est uel possi-
denda, perpetuo iure et perpetua pace teneat atque
possideat. Subscribimus enim nomina terrarum et
nomina eorum qui eas aeccliae fideli deuotione con-
tulerunt. Inprimis Newentuna ex dono *Æðelredi*
regis, terra est .xxx. hydarum sita ab occidentali
parte stratae publicae quae Fossa nominatur. Item
Kemele, terra est .xxx. hydarum, quarum .iiii^{or} sunt
in Chellewrða, hanc terram dedit Aldhelmo abbati
Ceadwalla rex; sita est in orientali plaga stratae
publicae supranominatae. Item Pirituna, terra est
.xxxv. hidarum de orientali parte siluae quae dicitur
Bradon, hanc dedit Chedwalla rex Aldhelmo abbati.
Item Credewilla, terra est .xl. hidarum, de ista ter-
ra est Eastcotun, Honekynton, Morcotun, terram
istam dedit *Æðelwlfus rex* christianissimus. Item
eadem aecclisia tenet Cheorletuna, terra est .xx.
hidarum, hanc dedit idem rex *Æðelwlfus*. Item
Dometesig, terra est .x. hidarum, hanc dedit idem rex
Æðelwlfus. Item eadem aecclisia tenet Wdetun,
terra est .x. hidarum sita intra siluam Bradon, hanc
dedit *Æðelstanus rex* uenerabilis aeccliae Maldun-
ensi. Item Bremela, terra est .xxxviii. hidarum, de
ista terra est Ywerig, Speerful, Chedecotun, Fox-
ham, Auene, terram istam dedit rex *Æðelstanus*.
Item ex donatione eiusdem regis *Æðelstani ipsa aec-*
clesia tenet Nortuna pro .v. hidis, et Sumerford pro
.v. hidis. Item eadem aecclisia tenet Brokeneberge,
terra est .l. hidarum, hanc dedit rex Eadwy; de
hac eadem terra Grutenthal pro .i. hidis. Et ex
occidentali parte fluminis quod Auena nominatur et
Suttuna pro .x. hidis, Rodburna pro .x. Corstuna pro
.x. Cusfalde pro .iii. Bremelham pro .ii. hidis. Item

Brinkewrða, terra est .v. hidarum, hanc dedit quidam uir nobilis Leofsi nomine. Item Hewy, terra est .xi. hidarum, hanc dedit Æðelred rex. Item ipsa aecclesia tenet Littleton terra est .v. hidarum, hanc dedit Uuenoðus Æðelredo rege suo annuente. Ego igitur Eadwardus dei misericordia Anglorum rex, concedo atque praecipio quatinus aecclesia ista sit libera et quieta ab omni mundiali iugo, scilicet, de schiris et hundredis, et placitis et quaerelis, et omnibus geldis et consuetudinibus; concedo etiam ei libertatem plenariam, id est sacam et socam, tol et tem, et infangeneðef, monbriche, hamsokne, forstell. Quicumque ergo hanc nostram donationem seu libertatem seruauerit, perducat eum dominus ad gaudia Paradisi. Qui uero contempserit, ligatis manibus et pedibus mergatur in profundum inferni. Acta est haec praefata libertas anno dominicae incarnationis millesimo .LXV. inductione .III. hiis testibus consentientibus quorum inferius recitantur nomina.

✠ Ego Eadwardus rex Anglorum praefatam donationem cum titulo sanctae crucis confirmaui et impressione sigilli mei consolidau. ✠ Ego Eadgið regina consensi et laudaui. ✠ Ego Stigand archieписcopus subscrispi. ✠ Ego Ealdsið archieписcopus roboraui. ✠ Ego Hereman episcopus adquieui. ✠ Ego Leofric episcopus impressi. ✠ Ego Wyllelm episcopus faui. ✠ Ego Harold dux confirmaui. ✠ Ego Tosti dux carraxaui. ✠ Ego Gyrð dux prætitulaui. ✠ Ego Leofwyne dux subarraui. ✠ Ego Æðelnoðus abbas subscrispi. ✠ Ego Alwy abbas subscrispi. ✠ Ego Ordrich abbas subscrispi. ✠ Ego Æðelsige abbas subscrispi. ✠ Ego Wilfric abbas subscrispi. ✠ Ego Brihticus abbas supranominati coenobii lectis et diligenter perscrutatis aecclesiae nostraes cartis hanc scedula dictaui et propria manu conscripsi et cum titulo uenerandae crucis confirmaui coadunau et conclusi.

DCCCXVIII.

*GODGYFU, 1060—1066.

¶ CLARISSIMO ac reuerentissimo Uictori apostolico nostro Godinu uxori Leurici Anglici consulis quicquid in Christo carius extat! Cum omni christianaе reli- gioni uniuersalis catholicus populus te praelatum et omni sanctitate gloriosum asserit, decet te precibus ancillae tuae placabiles aures parumper accommodare. Precor ergo te pastor summe, quatinus dona quae ego pro redemptione animae mariti mei, meaeque, beatæ dei genitrici Mariae attribui Stou, auctoritate tua confirmes, sicut nostratum compatriotum, episcoporum, atque abbatum, necnon et consulum, quorum nomina subscripta habentur corroborata sunt. Possessionum nomina haec sunt, Newarcha, scilicet, atque Flatburche cum appendiciis suis; et Branðon, et Martine-Welle cum appendiciis. Has ergo per monile meum et murenulas aureas uermiculatas matri domini dedi.

¶ Ego Eadwardus rex Anglorum huius donationis libertatem regni totius fastigium tenens libenter con- cessi. ¶ Ego Ealdredus praesul electus ad archiepiscopalem sedem Dorobernensis aecclesiae huic regali munificentiae assensum praebui. ¶ Ego Wlfwi episcopus. ¶ Ego Leofric dux. ¶ Ego Haraldus comes. ¶ Ego Tosti comes. ¶ Ego Siward dux. Et alii multi.

Apostolicum ¶ signum.

Hoc autem donum omni conamine annuo et Romana auctoritate confirmo, et cartulam signatam meo sigillo re-transmitto. Si quis uero hoc ausus euertere fuerit, cum Pilato et Iuda Scariothen, Caypha quoque, eorumque comanipularibus aeternaliter Acherontica combustionē trudatur, nisi ante mortis articulum satisfactione poenituerit congrua.

DCCCXIX.

EĀDWEARD, 1060—1066.

¶ CUM uniuersorum dominus et iudex dicit, ‘Iudicate pupillo, defendite uiduam,’ quanto magis nos oportet iudicare aeccliae suae et in omnibus eius causas et iudicia adiuuare et ipsi testes adesse sine qua nec christiani esse nec ad deum possumus pertinere! Inter uarias etiam rerum mutationes necessaria sunt litterarum testimonia quae fideliter confirmant et repreäsentant praeterita. Quapropter ego totius Albionis rex Eadwardus rogatus a uenerabili Leofrico abbe de Burch de quadam commodatione et conuentione terrarum quae coram me facta est, annui ut huiusmodi carta fieret in testimonium et possessionem aeternam aeccliae suae. Igitur monachus Brand tres terras suas quas sub abbe Leofrico in propriam haereditatem monasterii sui acquisierat fratri suo Askytelo per conuentionem interim commendauerat, unam Scottun quam de sua proprietate emerat, alteram Scottere quam ei frater suus Siric donauerat, tertiam Malmetun quam ei pater suus uiua uoce concesserat. Conuentio autem talis fuit, ut pro duabus prioribus pecuniam singulis annis quamdiu teneret persolueret, pro Malmetun uero aliam terram nomine Ðorp post obitum fratris simul et suas recipere deberet. Hanc conuentionem sic coram me et optimatibus meis approbatam, ita chartae testimonio tam præsentibus quam posteris iussimus demonstrari, ea uidelicet animaduersione, ut nulla occasio mali ingenii post haec interueniat quo sancta aeclesia quicquid ad se uel ad suos pertinet, quod absit, perdat; sed nunc prædictas terras secundum prædictam conuentionem integre recipiat et in perpetuum ea libertate qua dominicas et liberrimas terras tenet, dei nutu

et nostro assensu possideat. Huius rei testes hic subnotantur.

✠ Ego Eadwardus rex prae scriptum testamentum sancto Petro in Burch confirmaui. ✠ Ego Eadgildus regina eodem tenore faui. ✠ Ego Stigandus archiepiscopus interfui. ✠ Ego Ealdredus archiepiscopus laudaui. ✠ Ego Wulfui episcopus approbaui. ✠ Ego dux Haroldus assensi. Cum his quoque testes assunt regii optimates, Aedelstanus, Iaulfus, Agamundus, Ulf, Wegga, Aelfnoð, Locar, Hacun.

Si quis uero inimicus haec auferre aecclesiae dei conatus fuerit, auferat dominus partem suam de medio omnium electorum suorum. Ego quoque Brand cum abbe nostro Leofrico cunctisque fratribus nostrae congregationis aeternam maledictionem in precor huius descriptionis aduersariis, quicumque sancto Petro prae scriptas terras abstulerit.

DCCCXX.

STIGAND, 1060—1066.

✠ HER swytelað on ðissem gewritæ ðæt Stigand bisceop and sæ hiræð on Ealdan mynstræ lætan tō Aedelmaðeræ áne hidæ landæs æt Spærsholte his dæg and Sæmannes dæg his suna, wyð swylcan sceattæ swylce he hit þā findon mihte. Ðyses is tō gewitnæssæ, Stigand bisceop, and sæ hireð on Ealdan mynstræ, and Aelfwinæ abbod, and sæ hireð on Niwan mynstræ, and eallæ scyrðægenas on Hamtūnscíra. Ðissa gewrita syndan twā, án is on Ealdan mynstræ, and óðær hæfð Aedelmaðer.

DCCCXXI.

WULFWOLD, 1060—1066.

¶ UULFWOLD abbot grēt Gisa bisceop and Aegel-nōð abbot, and Tofig scirgeréfan, and ealle þa þegen-as on Sumersæton freondlike; and ic cýðe eow ðæt Eadweard cingc mín hláford geaf me ðæt land æt Corfeslige ðæt mín fæder áhte and þa feowðer worðias æt Aescwican, and þa ækeras mæde þe ðártó gebyr-riað, and on wuda and on felda, swá micel swá ðæt ic heáfde leás mínan orfe and mínrí manna orfe, and eall swá freóls on eallan þingan eall swá ðæs cinges ágen innland tó gyfanne and tó syllanne, ær dæge and æfter dæge, lóc hwám me leófast is. Nú kýðe ic eow eallan ðæt ic habbe gisen ðæt land intó sanctes Petres mynstre intó Baðan ðám munecan tó scrúdfultume and tó fóðan eall swá full and swá forð, swá þe cingc hit me geúðe on eallan þingan. And se þe míne gyfe geéce þe ic habbe gyfen intó sanctes Petres mynstre, geéce God aelmanhtig his lif hér on worulde, and þonne he heonan fare gyfe him Crist heofona ríce tó médes. And se þe hit þence tó litlian, gelithige hine God elmihtig hér on worulde, and þonne he heonan faran sceal sí his wunung on helle grunde búton he hit ær his ende þe stíðlicor gebéte.

DCCCXXII.

ÆLFWIG, 1060—1066.

¶ HER swutelað on ȝisum gewrite ȝæt Ælfwig abbud, and eall seó geferræden on Baðan, hæfð gelæten tó Stigande archebisceop .xxx. hyda landes æt Dyddenhamme his dæge wið .x. marcan goldes and wið .xx. pundon seolfres; and æfter his dæge gá hyt eft intó ðám hálegan mynstre mid mete and mid

mannum, swā full and swā forð swā hit ðænne byð; and .i. marc goldes tō eācan and .vi. merswín and .xxx. þúsenda hæryngys ǣlce eare. Ðis ys tō gewittnysse, Eādweard cinincg, and Eādgýð seó hlæfdige, and Ealdryd archebisceop, and Hereman bisceop, and Gisa bisceop, and Harold eorl, and Tosstig eorl, and Ȣðelnóð abbot, and Ȣgelwig abbot, and Ȣegylsige abbot, and Ordríc abbot, and Esegár steallere, and Roulf steallere, and Bondig steallere, and manega Ȣre góde menn ȝe heora naman hér áwritene ne syndon. And gyf ȝenig mann sí swā dyrstig ȝæt wylle ȝis áwendan, sí hē ámansumod fram Criste and fram sancta Marian and fram sancte Petre ȝám hælegan apostle and fram eallum Cristes hælegum æfre on ȝecnysse búton he hyt ȝe raðor gebete.

DCCCXXIII.

EALDRED, 1062—1066.

¶ Hoc indiculo declaratur quod Ealdredus archiepiscopus terram .x. cassatorum quae Heamtun uocatur in vicecomitatu Glocestre emit .x. marcis auri de pecunia monasterii, ipsamque terram ad uictum monachorum in Wigornensi ciuitate et monasterio sanctae dei genitricis Mariae deo seruientium tradidit, obtestans et adiurans sub anathematis distinctione ne quis eam ab ipsius monasterii siue fratribus in ipso degentium auderet diripere possessione. Quod si quis daemonis instinctu eam ab ipsorum utilitatibus ui aut aliquo ingenio diriperet, sciret se aeterno anathematis uinculo ligatum, et cum Dathan et Abiron in inferno damnatum aeternaliter luiturum, nisi digna satisfactione emendauerit, et a tam implis conatibus poenitendo cessauerit. Haec autem definitio confirmata atque conscripta est coram testibus quorum hic infra nomina notantur.

✠ Ego Eaduwardus Anglorum basileus hanc donationem consensi. ✠ Ego Eadgyða regina consensi. ✠ Ego Ealdredus archiepiscopus hanc meam donationem confirmo. ✠ Ego Wulstanus episcopus. ✠ Ego Walterus episcopus. ✠ Ego Leofwinus episcopus. ✠ Ego Ægelwinus abbas. ✠ Ego Wilstanus abbas. ✠ Ego Godricus abbas. ✠ Ego Harold dux. ✠ Ego Leofricus dux. ✠ Ego Huhgelin minister. ✠ Signum Elunoldi. ✠ Signum Wynsii. ✠ Signum Esegarii. ✠ Signum Brihtrici. ✠ Signum Siuuardi. ✠ Signum Osegodi. ✠ Signum Azori. ✠ Signum Berhtuuni. ✠ Signum Earnegeati. ✠ Signum Orduui. Cum licentia Eaduardi regis et Haroldi ducis.

DCCCXXIV.

*EĀDWEARD, 1066.

✠ IN nomine sanctae et indiuiduae trinitatis! Ego Eadwardus Æðelredi regis filius, gratia dei Anglorum rex, futuris post me regibus et omnium dignitatum gradibus omniumque aetatum hominibus, salutem et huius rei notitiam. Scire uos uolo quoniam tempore auorum meorum patrisque mei multa et grauia bellorum pericula afflixerunt gentem Anglorum et ipsos, tam a suis quam ab extraneis concitata, adeo ut pene periclitata sit haereditaria regum successio, magnumque interstitium inter fratrem meum Eadmundum qui patri meo mortuo successit meque habitum sit, inuidentibus regnum Suuegeno et Cnuto filio regis, regibus Danorum, ac filiis ipsius Chnuti Haroldo et Hardechnuto; a quibus etiam alter meus frater Ælfredus crudeliter occisus est, solusque sicut Ioas occisionem Oſoliae sic ego illorum crudelitatem euasi. Tandem respectu misericordiae dei post plures annos ego Eadwardus ad paternum regnum reaccessi, et eo potitus sine ullo bellorum labore,

sicut amabilis deo Salomon tanta pace et rerum opulentia abundauit ut nullus antecedencium regum similis mei fuerit in gloria et diuitiis. Sed gratia dei non me, ut assolet, ex opulencia superbia et contemptus inuasit; immo coepi recogitare cuius dono et auxilio ad regni culmen euasi, quoniam 'Dei est regnum et cui uult dat illud,' et, 'Quia mundus transit et concupiscentia eius,' qui autem totum se subdit deo foeliciter regnat et perpetualiter diues est. Itaque deliberauit ire ad limina sublimium apostolorum Petri et Pauli, et ibi gracias agere pro collatis beneficiis, et exorare ut eam pacem firmaret deus perpetuam mihi et posteris meis. Praeparaui ergo et dinumerauit expensas necessarias itineri et honorabilia dona quae ferrem sanctis apostolis; sed grauis super hac re moeror habebat optimates meos, utpote memores malorum quae sub aliis regibus pertulerant, ne tanto domino et pio patre rege absente, regnum nouiter sedatum aliqua turbaretur hostilitate, et metuentes id quod et sanctus Ezechias, ne si forte in uia aut aegritudine aut alio incommode deficerem haereditariis regibus carerent maxime quod nullum habebam filium. Itaque communi habitu consilio, rogabant me ut ab hac intentione desisterem, pollicentes se satisfacturos deo pro uoto meo tam in missarum et orationum oblatione quam in elemosinarum larga distributione. Sed cum obnixe contradicerem tandem utrisque placuit ut mitterentur legati duo ab utraque parte Ealdredus et Heremannus episcopi, et abbates Wulfricus et Ælfwinus, qui apostolico meam uoluntatem et uotum et illorum petitionem indicarent, et secundum eius sententiam quam mihi mandaret promisi me omnino facturum. Factum est ergo quod uoluiimus et uenientes Romam legati nostri, ex uoluntate dei, inuenerunt collectam synodus in eadem urbe. Cumque exposuissent meam uoluntatem et suam petitionem coram .cc.L. episcopis et alia multitudine sanct-

orum patrum, tunc apostolicus ex consultu sanctae synodi hanc epistolam mihi scripsit. ‘Leo episcopus seruus seruorum dei dilecto filio Eaduuardo Anglorum regi, salutem et apostolicam benedictionem! Quoniam uoluntatem tuam laudabilem et deo gratam agnouimus, gratias agimus ei per quem reges regnant et principes iusta decernunt. Sed quia prope est dominus in omni loco omnibus inuocantibus eum in ueritate, et sancti apostoli cum suo capite coniuncti unus spiritus sunt, et pias preces aequaliter audiunt, et quia constat periclitari regionem Anglicam ex tua discessione qui freno iustitiae sediciosos eius motus cohibus, ex auctoritate dei et sanctorum apostolorum et sanctae synodi absoluimus te a peccato illius noti pro quo dei offensam times et ab omnibus negligentibus et iniquitatibus tuis, ea nimirum potestate usi, quam dominus in beato Petro concessit nobis, dicens, ‘Quaecunque solueritis super terram, soluta erunt et in coelis.’ Deinde praecipimus tibi sub nomine sanctae obedientiae et poenitentiae, ut expensas quas ad iter istud paraueras pauperibus eroges, et coenobium monachorum in honore sancti Petri apostolorum principis aut nouum construas, aut uetustum emendes et augeas, et sufficientiam uictualium fratribus de tuis redditibus constituas, quatinus dum illi assidue inibi deum laudauerint, et sanctis augeatur gloria et tibi indulgentia. Cui loco quicquid contuleris, uel collatum est uel conferetur, ut ratum sit apostolica auctoritate praecipimus, et ut semper habitatio monachorum sit et nulli laicæ personæ nisi regi subdatur; et quaecunque priuilegia inibi instituere uolueris ad honorem dei pertinentia concedimus et robustissima auctoritate confirmamus, et infractores eorum aeterna maledictione damnamus.’ Haec et alia apostolici mandata cum referrent nobis legati, interea reuelauit beatus Petrus cuidam probabilis uitæ monacho inclusu nomine Wlfsino uoluntatem suam esse ut restruerem

locum qui dicitur Westmonasterium quod a tempore sancti Augustini primi Anglorum episcopi institutum multaque ueterum regum munificentia honoratum, propter uetustatem et frequentes bellorum tumultus pene uidebatur destructum. Cumque hanc uisionem mihi meisque retulisset, et apostolicae literae aequalia praecepta detulissent, contuli uoluntatem meam cum uoluntate dei et cum tocius regni electione dedidi me ad restrictionem eiusdem loci. Itaque decimari praecepi omnem substantiam meam tam in auro et argento quam in pecudibus et omni genere possessionum, et destruens ueterem nouam a fundamentis basilicam construxi et constructam dedicari feci .v. kalendarum Ianuarii; in qua collocavi ipsa die reliquias quas Martinus papa, et Leo qui eum consecravit dederunt *Ælfredo* regi, et quas ipse a Carlemanno rege Francorum dari sibi impetravit, cuius filiam pater eius *Æðelwifus* rex post mortem primae coniugis duxerat uxorem, quaeque ab ipso ad successorem eius *Æðelstanum* deinde ad Eadgarum ad ultimum ad nos peruerunt, scilicet, duas partes crucis domini, et partem unius clavi, partemque tunicae eius inconsutilis, et de uestimentis sanctae Mariae, et reliquias apostolorum Petri et Pauli, Andree, Bartholomei, Barnabae, et aliorum plurimorum sanctorum, et quinque capsas aliis sanctorum reliquiis plenas; et statui ut quicunque reus maiestatis regiae uel cuiuslibet alterius offendit ad locum in quo pausant istae reliquiae confugerit, eius rei et membrorum ac uitiae impunitatem consequatur. Eodem die renouaui, confirmavi, et emendaui priuilegia quae famosissimus auus meus Eadgarus, patruusque meus deo amabilis rex et martyr gloriosus Eadwardus eiusdem Eadgari filius, et sanctissimus pater Dunstanus Cantuariensis archiepiscopus, ac piissimus rex *Æðelredus* pater meus, illi loco contulerunt; meam quoque auctoritatem adieci augmentans decreta utilia admonitione

uenerabilium archiepiscoporum Stigandi et Ealdredi et aliorum optimatum meorum, uidelicet, ut ille locus in perpetuum ab omni saeculari seruitio sit liber, et secundum beati Benedicti traditionem post obitum abbatis, ex eadem congregatione eligatur alter qui dignus sit, aliorum uero nullus, nisi culpis promerentibus inibi inueniri nequuerit qui dignus sit tali officio fungi; quod si euenerit, quod absit, potestatem habent de alio noto et familiari loco abbatem eligendi, cuius uita sapientia et religione clarescat; laicorum autem uel clericorum nemo ipsius loci dominium usurpare praesumat. Possessiones uero quae ibi a quibuscumque donatae sunt non abbas nec alia quaelibet persona licentiam habeat uendendi uel extraneis dandi, sed regum munimine deinceps locus ipse tueatur, ipseque abbas regi soli seruiens commissum sibi gregem spirituali et temporali pastu abundanter foueat. Concessi etiam et confirmaui donationes quae ab eisdem regibus ante me donatae sunt, hoc est circa ipsum monasterium .xvii. hidam et dimidiā, in Heandune .xx. in Heamstede .v. in Greneford .xii. et unam uirgam, in Hanewelle .viii. in Scepertune .viii. in Sunnabyri .vii. in Ealdenham .x. in Deccewyrðe .iiii. et unam uirgam, in Wattune .iiii. et dimidiā, in Holewelle .vi. et dimidiā, in Hamme .ii. in Wintune .iiii. in Kynleuedene .v. in Fentune .iiii. in Mordune .x. in Æwelle .ii. in Pereham .vii. in Collingtune .iii. in Cillingtune .iiii. necnon et illas quas optimates mei meo tempore addiderunt, scilicet Leofcild, Mulesham cum omnibus ad se pertinentibus, Ægelricus, Kylewendun cum omnibus ad se pertinentibus, Wlfwinus, Mapulderstede cum omnibus ad se pertinentibus, Guðmundus, Kynleuedene et Ræine et Læcedune cum omnibus ad se pertinentibus, Ælfricus, Wænstede cum omnibus ad se pertinentibus, Atsere Swerte, Lygetun cum omnibus ad se pertinentibus, Ingulf, Paclesham cum omnibus ad se pertinentibus.

ibus, Atsere, Leosne cum omnibus ad se pertinentibus, Tostig, Cleigate cum omnibus ad se pertinentibus, Ælfwine, Gottune-Ægete cum omnibus ad se pertinentibus, Wlstanus, Deneham cum omnibus ad se pertinentibus, Siwardus, dimidiam hydam in Agmodesham et unam in Weodune, Leofsi de Lundonia .ii. hydas et dimidiam in Wurmelea. Postremo ego ipse pro spe retributionis aeternae, et pro remissione delictorum meorum, et pro animabus patris mei et matris meae et omnium parentum meorum, ad laudem omnipotentis dei posui in dotalicium et in perpetuam haereditatem super altare uaria ornamentorum genera quibus aecclesiae seruiretur, uel in quotidianis uel solennibus ministeriis; et ad usus fratrum inibi deo seruientium de meo iure quod mihi soli competebat absque ullius reclamatione uel contradictione ista, in primis Langtun cum omnibus ad se pertinentibus, Gihcslewe cum omnibus ad se pertinentibus, Stana cum omnibus ad se pertinentibus, Windlesoran cum omnibus ad se pertinentibus, Huuæthampstede cum omnibus ad se pertinentibus, Stichenæce cum omnibus ad se pertinentibus, Æsczewelle cum omnibus ad se pertinentibus, Dene cum omnibus ad se pertinentibus, Suðburhte cum omnibus ad se pertinentibus, Pertun cum omnibus ad se pertinentibus, Roteland cum omnibus ad se pertinentibus; post mortem Eadgiðae reginae coniugis meae, Perscoran cum omnibus ad se pertinentibus, Deorhyrste cum omnibus ad se pertinentibus. Relaxaui igitur istis et omnibus supranominatis terris consuetudines omnes et exactiones regalium et episcopalium ministrorum sicut antecedentes mei reges prius fecerunt, ut nullis grauentur oneribus expeditionum, nec pontium uel castrorum restrictione, nec furis apprehensione. Et omnia quae ad locum ipsum pertinent sint omnino libera, cellae, aecclesiae, cimiteria, terrae, pascua, siluae, uenationes, aquae, piscationes, cum redditibus, seruitiis,

debitis, oblationibus, luminaribus, decimis, donariis, censu, morthidis, legibus, consuetudinibus, causarum discussionibus, emendationibus siue aecclasticis siue saecularibus, et omnibus quaecunque scriptis et testimonio bonorum hominum rememorari potuerunt, quae a regibus concessa uel concedenda sunt, ut nullus ex his subtrahere uel diminuere aut disperdere quilibet occasione, iudicio uel potestate praesumat. Donauit etiam religioso abbati Eadwino, qui tunc illi loco prae-erat, et omnibus futuris post eum ibidem abbatis in tota possessione monasterii sacam et socam, thelonenumque suum in terra et in aqua, et consuetudinem quae dicitur teames, latrones, latronumque captiones uel emissiones, et pacis fracturam, et pugnam in domo factam, et domus inuasionem, et omnes assultus in suo iure, in uia et extra, in festo et extra, in urbe et extra, et omnes leges et consuetudines tam plene et tam libere sicut eas habebam in manu mea. Et ut omnia concludam, nullus succendentium regum per uim aut per consuetudinem pastum ab eorum possessionibus exigat, sed omnimodam libertatem perpetualiter habeant. Post hanc donationem excommunicauerunt omnes episcopi et abbates tocius Angliae et monachi ac clerici, secundum apostolici Leonis praeceptum, eos qui hoc constitutum infringerent uel infringi permetterent, quantum in ipsis esset. Si quis uero hanc nostram donationem augere et amplificare uoluerit, augeat deus dies eius prosperos hic et in futuro; si autem euenerit ut aliquis aut regum succendentium uel alicuius personae homo, quod non optamus, diabolica temeritate fuerit elatus uel seductus, quatenus hoc nostrum statutum infringere uel minuere aut in aliud mutare uelit, sciat se perpetuo anathemate damnatum, nisi tamen digna satisfactione emendauerit; sin autem emendatione fuerit indignus ipse quidem cum Iuda traditore gehennae ignibus cremabitur. Sed haec carta nichilo-

minus in sua libertate permanebit quamdiu Christiani nominis timor et amor hac nostra gente perseuerauerit. Ad ultimum, cartam istam conscribi et sigillari iussi, et ipse manu mea signum sanctae crucis impressi, et idoneos testes annotari preecepi. Ad corroborandam itaque propriam donationis libertatem,

Ego Eadwardus domino largiente Anglorum rex signum uenerandae crucis impressi ✕. Ego Eadgiða regina huic donationi regis consentiens subscripsi ✕. Ego Stigandus archiepiscopus consensi et subscripsi ✕. Ego Ealdredus archiepiscopus consensi et subscripsi ✕. Ego Walterus episcopus consensi et subscripsi ✕. Ego Leofricus episcopus consensi et subscripsi ✕. Ego Willielmus episcopus consensi et subscripsi ✕. Ego Heremannus episcopus consensi et subscripsi ✕. Ego Wulstanus episcopus consensi et subscripsi ✕. Ego Siwardus episcopus consensi et subscripsi ✕. Ego Wulfwinus episcopus consensi et subscripsi ✕. Ego Giso episcopus consensi et subscripsi ✕. Ego Ælfrinus abbas consensi et subscripsi ✕. Ego Leofricus abbas consensi et subscripsi ✕. Ego Eadwinus abbas consensi et subscripsi ✕. Ego Ægelsius abbas consensi et subscripsi ✕. Ego Wulfwoldus abbas ✕. Ego Reinbaldus cancellarius ✕. Ego Ægelwinus abbas consensi et subscripsi ✕. Ego Baldwinus abbas consensi et subscripsi ✕. Ego Leofwinus dux ✕. Ego Gyrð dux ✕. Ego Haroldus dux ✕. Ego Eadwinus dux ✕. Ego Raulfus minister ✕. Ego Robertus minister ✕. Ego Æsgarus minister ✕. Ego Eadnoðus minister ✕. Ego Bondius minister ✕. Ego Wigodus minister ✕. Ægelnoðus ✕. Wulfricus ✕. Siwardus ✕. Godricus ✕.

Acta apud Westmonasterium .v. kalendarum Ianuarii die sanctorum innocentium anno dominicae incarnationis .M.LXVI. inductione tertia, anno regni serenissimi Eaduuardi regis uigesimo quinto. Swið-

garus notarius ad uicem Reinbaldi regiae dignitatis cancellarii hanc cartam scripsi et subscripti in dei nomine foeliciter. Amen.

DCCCXXV.

* EADWEARD, 1066.

¶ IN nomine sanctae et indiuidue trinitatis! Propter eos qui iusticiam dei contemnunt et suam uolunt constituere, quoniam iusticiae dei non sunt obiecti, procurandum est hiis qui aecclesiarum dei priuilegia constituunt ut multiplices cartas et multitudinem testium atque maledictionum congerant, quibus, etsi non semper tamen aliquotiens, pessimorum hominum impia, proteruia, et perniciosa praesumptio tutius proteratur, retundatur, ac reuerberetur, necnon fortissimo defensionis robore funditus eradicetur. Quapropter ego Eadwardus gratia dei Anglorum rex, notum facio omnibus futuris post me saeculi generationibus quoniam praecepto Leonis papae pro poenitentia et remissione peccatorum meorum, renouauit et meliorauit basilicam sancti Petri, quae sita est prope moenia principalis Anglorum urbis Londoniae et ab occidentali ora eiusdem urbis dicitur Westmonasterium, quae aedificata quidem fuerat antiquitus sub Melito Londoniae primo episcopo socio et contemporaneo sancti Augustini primi Cantuariensis archiepiscopi et per ipsum beatum Petrum angelico famulante seruitio, sanctae crucis impressione et sacri crismatis perunctione dedicata; sed per frequentes incursiones barbarorum et maxime Danorum, qui patre meo Aðelredo uiuente irruptionem in Angliam fecerant, et eo mortuo, cum fratre meo Eadmundo dimidium regnum sub amicitiarum pactione tenuerant, fratremque meum alium Aðlfredum miserabiliter interemptum enecauerant, neglecta et penitus destructa uidebatur. Cum ergo renouasse eam et

multa priuilegia regiae potestatis et apostolicae auctoritatis per beatum Leonem papam in ea constituisse, defuncto ipso Leone et confirmato in eius loco Nicholao, placuit mihi renouare, meliorare, et confirmare consuetudines et donationes pecuniarum quas antecessores mei reges sancto Petro instituerant propter summam deuotionem quam habuit semper Anglorum gens erga eum et eius uicarios. Itaque propter hoc negotium et alia quamplura legatos misi Romam, episcopum unum Ealdredum et duos electos ad ordinandos episcopos Ghysonem scilicet et Walterum, ut a domino papa sacrarentur. Uenientes autem Romanam ab apostolico Nicholao honore quo decebat sunt suscepti, inuenerunt ibi ad synodum congregatam multitudinem magnam episcoporum, abbatum, monachorum, clericorum, caeterorumque fidelium; cumque audiente synodo suae legationis causam perorarent, huius summam epistolae domino papae obtulerunt. Summo uniuersalis aecclesiae patri Nicholao, Edwardus gratia dei Anglorum rex debitam subiectiōnem et omnimodum seruitium. Glorificamus deum quia curam habet suae electae aecclesiae quoniam in loco boni praedecessoris uos optimum successorem constituit, quapropter iustum iudicamus apud uos uelut ad solidam petram acuere et probare omnes bonas intentiones nostras, et uestram notitiam atque societatem in bono habere, quatinus eas donationes et priuilegia quae obtinuimus apud praedecessorem uestrum renouetis et augetis nobis, uidelicet ut quod ille iniunxit nobis sub nomine obedientiae ac poenitentiae propter uotum quod uoueram ire Romanam, et in remissionem omnium peccatorum meorum construere coenobium monachorum in honore apostoli Petri, ratum faciatis, et priuilegia possessionum et dignitatum eiusdem loci confirmetis, renouetis, atque augeatis, et imperpetuum immutabilia stare decernatis. Ego quoque pro modulo meo augeo et confirmo donati-

ones et consuetudines pecuniarum quas habet sanctus Petrus in Anglia, et ipsas pecunias collectas cum regalibus donis mitto uobis ut oretis pro me et pro pace regni mei, et continuam ac sollempnem memoriam haberi instituatis tocius gentis Anglorum coram corporibus sanctorum apostolorum. Ualete.' Hiis igitur litteris a summo pontifice susceptis, cum foeliciter ad uotum suum omnibus pactis a Roma redirent, consulente sancta synodo, transmissam a domino papa mihi detulerunt epistolam. ' Nicholaus episcopus, seruus seruorum dei, gloriosissimo ac piissimo omnique honore dignissimo spirituali quoque filio nostro Eadwardo Anglorum regi uisitationem omnimodam, salutem mellifluam, et benedictionem apostolicam. Omnipotenti deo referimus grates qui uestram prudentissimam excellentiam in omnibus ornauit ac decorauit erga beatum Petrum apostolorum principem et nobiscum habere dilectionem et in omnibus apostolicis consentire censuris, literas igitur uestrae nobilitati transmittimus et per eas societatem sanctorum apostolorum et nostram uobis damus, orantes misericordiam illius qui est dominus omnium et rex super omnia solus, ut ipse uos participem faciat ex omnibus si qua sunt coram deo bonis operibus nostris, et fratres nos ac socios in sua dilectione constituat in omni tempore amplius, ac non minorem partem nostri obsequii uobis reconsignet in suo regno quam nobismet ipsis prouenire optamus. Erimus etiam deinceps pro uobis sine dubio orantes assidue ut ipse deus uobis subiiciat hostes et inimicos qui contra uos noluerint surgere, et confirmet uos in paterno solio et propria haereditate, ac beatus Petrus sit uobis custos et adiutor semper in omni tribulatione. Claret enim Anglorum reges pro reuerentia et deuotione quam exhibuerunt beato Petro gloria et honore floruisse, ac ipsius patrocinio famosos triumphos obtinuisse, cuius beati apostoli meritis uestro desiderio et uoluntati

omnipotens deus praestet effectum, et confirmet uobis paterni regni imperium, et tribuat pacis incrementum, et post praesentis uitiae decursum perducat ad aeternum permanentis gloriae imperium. Renouamus ergo confirmamus et augemus uobis priuilegia uestra; scilicet ut absoluti sitis ab illo uoto quod timebatis, et a omnibus aliis peccatis et iniquitatibus uestris, auctoritate illius qui me licet indignum suae sanctae seculi esse uoluit. Praeterea illi loco quem sub nomine sanctae poenitentiae construendum et meliorandum successum, quoniam ut fertur primam antiquitus consecrationem a beato Petro accepit, cuius licet indigni uicarium simus, et quia regia antiquitus sedes est, ex auctoritate dei et sanctorum apostolorum atque huius Romanae sedis et nostra concedimus, permittimus, et solidissime confirmamus ut amplius imperpetuum regiae constitutionis et consecrationis locus sit, atque repositorium regalium insignium, et habitatio perpetua monachorum, qui nulli omnino personae nisi regi subdantur habeantque potestatem secundum regulam sancti Benedicti per successiones eligere ex se idoneos abbates neque introducatur per violentiam extranea personae nisi quem concors congregatio sibi praeesse elegerit. Absoluimus etiam illum locum ab omni seruicio dominatione episcopali, ut nullus episcopus illuc introneat ordinaturus aut praeceperthus aliquid nisi ex petitione et consensu abbatis et monachorum, et habeat idem locus liberum praecinctum id est ambitum et coemeterium mortuorum circa se absque episcopatu[m] cuiuscunq[ue] respectu uel exactione, et omnibus quae ad libertatem et exaltationem illius loci a honorem dei pertinentia per nostram auctoritatem accedere possunt hilari et promptissima uoluntate concedimus. Possessiones autem quas antiqui reges seu quicunque alii homines uos quoque ac uestimentarios ad eundem locum contulisti, et cartas quae ex eis factae sunt, diuina et nostra auctoritate robora-

amus et ratas ac stabiles esse decernimus, et infractores earum uel inuasores aut diminutores aut dispersones, uenditores etiam, aeterna maledictione cum Iuda proditore dampnamus, ut non habeant partem in beata resurrectione, sed a beato Petro se iudicandos sciant quando sedebit cum suis coapostolis iudicans .XII. tribus Israel. Uobis uero et posteris uestris regibus committimus aduocationem et tuitionem eiusdem loci et omnium tocius Angliae aecclesiarum, ut uice nostra cum consilio episcoporum et abbatum constituatis ubique quae iusta sunt, scientes pro hoc uos recepturos dignam mercedem ab eo cuius regnum et imperium nec desinet nec minuetur in saeculum. Ualete.' Hanc igitur epistolam apostolici priuilegii placuit inserere huic nostrae confirmationi ut secundum quod sancto Leoni prius placuerat michique praeceperat, concordante ad hoc successore eius Nicholao et eadem aut maiora mihi praecipiente, sciant omnes futurae generationes, me uoti praedicti absolutione, peccatorumque meorum omnium remissione, et aeternae uitiae remuneratione, pro animabus regum tam successorum quam praedecessorum meorum et omnium parentum meorum, et pro pace et stabilitate regni mei et prosperitate totius Anglorum populi, loco illi omnimodam libertatem quantum ad potestatem terrenam concessisse et quod illi de aecclesiastica hoc de regia libertate statuo. Eius igitur amoris stimulo et fide plenissima ac deuotissima suffultus, cuius largiflua miseratione in cathedra regali promotus sum, cum consilio et decreto archiepiscoporum, episcoporum, comitum, aliorumque omnium meorum optimatum, prospiciens hoc ipsum, aecclesiae et habitantibus in ea siue pertinentibus ad eam, utile fore, non solum in praesenti sed etiam in futuro elegi sanctiendum atque perpeti stabilimento ab omnibus confirmandum, ut pro Christi honore et amore et pro reuerentia summi apostolorum principis Petri cuius patrocinio

me ipsum commisi et pro deuotione et ueneratione
sanctorum reliquiarum quas eidem loco contuli, beat-
orum uidelicet apostolorum, martyrum, confessorum, et
uirginum, ut omnipotens dominus per istorum suf-
fragia sanctorum depulsis cunctis aduersitatibus, cum
pacis et honoris sui stabilitate ac perpetuae tranquil-
litatis sullimatione locum illum custodiat, disponat,
et protegat, et pro magnifica dignitate siue regali
excellentia ipsius aeccliae et pro quiete monachor-
um ibidem deo famulantium tantus honor eidem
aeccliae habeatur imperpetuum et obseruetur ut
neque nos neque successores nostri neque quilibet
episcopus nec quicunque de iudicaria potestate in
ipsam sanctam basilicam uel in manentes in ipsa, uel
in homines qui cum suis terris uel substancialiis qual-
ibetcunque ad ipsam tradere uel deuouere se uoluerint
nisi per uoluntatem abbatis et suorum monachorum
ullam unquam habeant potestatem. Sed sit haec
sancta mater aeclesia peculiaris patroni et nostri
domini et magni apostoli ter beati Petri libera et
absoluta ab omni inuasione uel inquietudine omnium
hominum cuiuscunque ordinis uel potestatis esse uide-
antur. Praeterea aliud constituo atque imperpetuo
confirmo, ut quisque fugitiuorum de quocumque loco,
pro quacumque causa, cuiuscunque conditionis sit,
ipsum sanctum locum uel praecinctum fugiens eius
intrauerit, immunis sit omnino ac plenam libertatem
consequatur. Placuit etiam mihi hanc optionis electio-
nem et libertatis donum gratissimo animo et integra
uoluntate augere, et priuilegio isto corroborare, et
insuper dono meo inuiolabiliter confirmare omnes
donationes terrarum uel aeccliarum aut aliarum
rerum quae ibi ab antecessoribus meis regibus seu a
quibuscumque ante me donatae sunt, necnon et illas
quas uel ego uel optimates mei uel etiam quilibet de
ciuibus intra Londoniam donauerant, tam terras quam
consuetudines, et omnia iura qualiumcunque causa-

rum in omnibus terris quae uel in Londonia uel in aliis quibuscumque locis praedicto monasterio adiacent uel adiciendae sunt per gratiam dei. Huic libertati concedo additamentum in qua ut ab omnibus apertius et plenius intelligatur nomina consuetudinum Anglice praecepi ponere, scilicet mundbryche, burðbryce, miskenninge, scewinge, lastinge, fyrdsocne, flimena-firmðe, wergelwef, uðlep, forfange, fyhfange, fird-wite, fyhtwite, wardwite, hangwite, hamsocne, forstal, infangeneðef, saka, socna, toll et team, aliasque omnes leges et consuetudines quae ad me pertinent. Renouauui etiam priuilegia antiquorum regum et ex nomine sanctae trinitatis et omnium sanctorum nostra etiam regia auctoritate, cum consensu atque consultu primatum meorum, interdixi et cartam in praesentia mea fieri iussi, ut nullus unquam succendentium regum, episcoporum, principum, comitum, uicecomitum, procuratorum, seu aliorum regum clientium, uel alia quaelibet magna uel parua persona, pastum, censem, uel impensionem, castrorum uel pontium re-aedificationem, xennia, seu munuscula, uel aliud quidlibet ab aecclasia illa uel a terris ad eandem pertinentibus, per uim aut per consuetudinem exigat, non opera, non tributa, uel expeditiones, ad se trahat, sed exclusa penitus exactione uel angaria cunctarum consuetudinum omnia sicut in manu mea habueram, melius, plenius, et liberius, ita cum omnimoda libertate sint concessa eidem aeccliae, in terra et in aqua, in urbe et extra, in domo et extra, in uilla et extra, in uia et extra, in placito, in soka et saka, in theloneo, in furis apprehensione et emissione, in sanguinis effusione, in campis et siluis, in pratis, in pascuis, in aquis, in piscariis, in molendinis, in omnibus suis appendiciis, quatinus ipsa religiosa concio pro remedio animae meae et omnium benefactorum eiusdem aeccliae peruigiles persoluat deprecationes, et more sapientium uirginum oleum bonae actionis

seruans, sub habitu religionis Christo domino et eius beato apostolo Petro indefesse deseruiat. Si quis autem contra hanc praeceptionis et auctoritatis nostrae paginam senserit, quicunque ille fuerit, cuiuscunq; nominis et honoris, aetatis et potestatis, gradus et ordinis, et eam uel in magno uel in minimo infringere uoluerit, et alios ad hoc condixerit, unusquisque pro se libras quinque partibus sancti Petri persoluat, et quicquid exinde fiscus noster ad partem nostram separare poterat in luminaribus uel stipendiis monachorum seu et elemosinas pauperum ipsius monasterii perenniter per nostra oracula ad integrum sit concessum atque indultum. Hanc igitur cartam meae donationis et libertatis in die dedicationis predictae aecclesiae recitari iussi coram episcopis, abbatibus, comitibus, et omnibus optimatibus Angliae, omnique populo audiente et uidente, et secundum apostolici Leonis eiusque successoris Nicholai constitutum, excommunicari feci eos qui decretum nostrum infringenter uel infringi permitterent, quantum in ipsis esset. Quisquis autem successorum meorum hanc donationis libertatem firmiter atque inuiolabiliter custodierit, aeterna coronetur claritate, colestisque regni plena perfruatur foelicitate. Si quis uero, quod absit, eam destruere uoluerit, uel huius nostri decreti contradictor, conuulsor, et temerator extiterit, cum Iuda proditore aeterno anathemati subiaceat, nisi deo et beato suo apostolo Petro digna poenitentia satisfecerit. Ut ergo haec auctoritas nostris et futuris tempo[ribus] circa ipsum sanctum locum perenniter firma et inuiolata permaneat, uel per omnia tempora illaesa custodiatur atque conseruetur et ab omnibus optimatibus nostris et iudicibus publicis et priuatis melius ac certius credatur, manus nostrae superscriptionibus subter eam decreuimus roborare, et idoneos testes annotare, atque sigillo nostro iussimus sigillare.

✠ Ego Eadwardus dei gratia Anglorum rex hoc

priuilegium iussi componere et compositum cum signo dominicae crucis confirmando impressi. ✕ Ego Eadgyða regina omni alacritate mentis hoc corroborau. ✕ Ego Stigandus sanctae metropolis aeccliae Cantuariensis episcopus confirmaui. ✕ Ego Ealdredus archiepiscopus Eboracensis aeccliae consignau. ✕ Ego Willielmus episcopus Londoniensis aeccliae ad omnia suprascripta consentiens subscrpsi. ✕ Ego Heremannus episcopus consensi et subscrpsi. ✕ Ego Wlswinus episcopus consensi et subscrpsi. ✕ Ego Walterus episcopus consensi et subscrpsi. ✕ Ego Leofricus episcopus consensi et subscrpsi. ✕ Ego Giso episcopus consensi et subscrpsi. ✕ Ego Wlstanus episcopus consensi et subscrpsi. ✕ Ego Siwardus episcopus consensi et subscrpsi. ✕ Ego Godwinus episcopus consensi et subscrpsi. ✕ Ego Ægelsius abbas consensi et subscrpsi. ✕ Ego Eadwinus abbas consensi et subscrpsi. ✕ Ego Ægelwius abbas consensi et subscrpsi. ✕ Ego Leofricus abbas consensi et subscrpsi. ✕ Ego Baldewinus abbas consensi et subscrpsi. ✕ Ego Wlfwoldus abbas consensi et subscrpsi. ✕ Ego Eadmundus abbas. ✕ Ego Reinbaldus regis cancellarius relegi et sigillaui. ✕ Ego Osbernus regis capellanus. ✕ Ego Petrus regis capellanus. ✕ Ego Rodbertus regis capellanus. ✕ Ego Haroldus dux. ✕ Ego Eadwinus comes. ✕ Ego Girð comes. ✕ Ego Leoffwinus comes. ✕ Ego Markerus comes. ✕ Ego Esgarus minister. ✕ Ego Bondius minister. ✕ Ego Radulphus minister. ✕ Ego Rodbertus minister. ✕ Ego Eadnoðus minister. ✕ Ego Wygodus minister. ✕ Ego Wlfricus miles. ✕ Ego Siwardus miles. ✕ Ego Godricus miles. ✕ Ego Colo miles. ✕ Ego Wlfwardus miles. Omnes consentientes subscrpsimus. Stabilita apud Westmonasterium .v. kalendarum Ianuarii die sanct-

orum innocentium anno dominicae incarnationis .M^o.LXVI. indictione .III. anno regni Eadwardi, nobilissimi et clementissimi regis, uigesimo quinto. ✕ Ego Aelfgeatus notarius ad uicem Reinbaldi regiae dignitatis cancellarii hoc priuilegium scripsi et subscripti in dei nomine foeliciter. Amen.

DCCCXXVI.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD king grét Eádnóð bisceop and Beorn eorll and alle mine þegnes on Hertfordesíre freondlīce; and icc kýðe eów ðat icc habbe gifen Crist and sainte Petre intó Westminstre ða land Daccewrðe and Wattone, mid sak and mid sōcne, mid toll and mid teám, and mid infangeneðef, swā full and swā forð swā Aelfwin sy nunne it heold of ðán minstre and atforen Eádiða ðáre láfedye Eádwine abbot and ðane munecan úp hyó betachte, and alswā Eádgár king intó ðánn minstre hý geúðe, and éc alswā swā hió geðedeinde ðáron on ðáam nigon scíren on Wendlesbiri; and ic wille nán óðer. God eów gehealde.

DCCCXXVII.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD king grét Eádnóð bisceop and Beorn eorll and alle mine þegnes on Hertfordesíre fréndlīce; and ic kýðe eów ðat ic habbe gifen Crist and sainte Petre intó Westminstre ðat land at Aldenhám, mid sace and mid sōcne, mid toll and mid teám, and infangeneðef, swā full and swā forð swā Sihtric eorll of ðán minstre þeowlíc it heold and atforen witnisse mid halra túnge Aelfrīce ðán abbot and ðán gebróðaren úpp betáhte, and swā swā hit stóð Ordbriht abbot on hande intó ðán minstre behoue and be Kenwlfe

kinges dagen, and swā swā Eādgār king on his writ
ðiderin it gefestne. And ic nelle naðeswon geðafian
ðat ðær ány man ány onsting ðárofer habbe on ányg
þngan oððe on ány tímen búton se abbot and þa
monecas tó sainte Petres neóde. God eów gehelde
and sainte Petres holde. Amen.

DCCCXXVIII.

EĀDWEARD, 1066.

¶ EADWARD king grét Eādsi arcebiscop and God-
wine bispop on Rowcestre and Leōfwine eorll on
Kente and Esgār stallere and Roberd Wymarche sune
stallere and alle míne þegnes on Kente frendlíc. Ic
cýðe eów ðat ic wille ðat ðæt cotlif Leosne ðe Atsere
áhte and bequeð Crist and sainte Petre intó West-
minstre liggenon ðiderinne tó ðéra monece fóden
mid allen ðære þngen ðat ðártó hérð on wóde and on
felde, on máde and on yde and watere, and on alle
oðere þnge scotfré and gauelfré, on schíre and on
hundrede, swā full fré and swā forð swā he it sainte
Petre bequað and icc ðes fullice geúðe. And ic
nelle naðeswon geðafian ðat ðér ány man ány onsting
habbe on áni þngun oððe on ány týmen búten se
abbot and þa gebróðere tó ðás minstres niðwrðlicre
þearfe. And icc an ðat sainte Petre habbe ofer ȝám,
saca and sócne, toll and teám, infangeneðef and alle
oðere richte þa tó me belimpað. God eów gehelde
and sainte Petres holde. Amen.

DCCCXXIX.

EĀDWEARD, 1066.

¶ EADWARD king grét Ealdred ercebisceop and
Wlstán bisceop and Wlfwi and alle míne heuedmen

and míne þegnes and míne sírréfan and alle míne
holde freónd on Wigercestresíre and on Glowcestre
síre and on Oxnefordscíre freóndlíc. Icc kíðe eów
þat ic wille and þat icc an þat sainte Petre and þa
gebróðere on Westminstre habben tó here bilefan þa
cotlife Perscore and Dorhurst mid allen ȝán landen
and mid alle ȝán berewican þe icc habbe for míne
sáule álésednesse intó ȝáre hálagen stowe gegifan, and
alc ȝáre þnge ȝe ȝártó mid ribte gebirad, mid kirkan
and mid milnen, mid wóde and mid felde, mid las
and mid háðe, mid mæden and mid eyten, mid water
en and mid weren and mid allen þngen, swá full and
swá forð swá hió on elden dagen intó ȝáre sōcne
geleyd wáren oðe meselsen firmest on hande stódan
And icc an heom eft alswá þat hí habben ȝártó sac
and sōcne, toll and teám, infangeneðéf and flemenes
fermð, gríðbriche and hámsōcne, forestal and mis
kenninge, and alle óðere rihte on allen þngen ȝe
ðár úpáspringað, inne tíd and út of tíd, binnen burh
and bûten burh, on stráte and of stráte; forðán ic
nelle naðeswon geðafian þat ány man atbrede oððe
geúðe míne gife and míni almesse swá mikel þat sí að
aker landes ȝas ȝe on ányes mannes dages intó ȝán
cotlisen gebired, ne eft þat ȝær ány man ány onsting
habbe on ány þngen oðe on ány tímen be strande no
bi lande búton se abbot and ȝa gebróðere intó ȝán
minstre. And icc wille and fastlice bebeódde þat ȝá
freóðóm and ȝér mundbirdnesse beó strang and stað
elfast intó ȝáre hálagen stowe, God tó lufe and saint
Petre tó wrdminte and tó gewealde, á on éce er
werdnesse. Amen. God eów alle gehealde. Amen

DCCCXXX.

EÁDWEARD.

¶ EADWARD king grét mīne bisceopes and mīne eorlēs and alle mīne þegnes on Wircestrescīre and on Glorcestrescīre frēndlīce; and icc kīðe eōw ȝæt icc habbe gegifen Crist and sainte Petre intō Westminstre Persore and Dorhirst and all ȝæt ȝārtō hirð, mid sacē and mid sōcne, mid toll and mid teām, and mid infangeneðōf, on strāte and offe strāte, on wode and on felde, and on alle þngan, swā full and swā forð swā it misilfen formest on hande stōd. And icc hāte and bēde ȝæt álc ȝa þegnes of ȝām landen hinnenforð understante tō ȝān abbot and tō ȝān monecan intō ȝān minstre and alle ȝa gerihte and ȝa cnawelacinge ȝa tō me bilimpaddon Crist and sainte Petre and ȝām gebrōðeran; for ic nelle geðafian ȝat ȝār āny mann āny onsting habbe búton se abbot and ȝa gebrōðere tō saintes Petres niede. God eōw alle gehealde.

DCCCXXXI.

EÁDWEARD.

¶ EADWARD king grét Ealsige archebiscep, and Godwine eorl, and ealle mīne þegnes on Kent freondlīce; and ic kīðe eōw ȝæt ic habbe geunnen sancte Augustine and ȝām gebrōðram ȝe ȝārtō hýreð ȝæt hæbbe on heora saca wurðe and heora sōcna, and grīðbrices, and hāmsōcne, and forstealles, and infangeneðōfes, and flymenesfyrnðe, ofer heora āgene menne binnan burh and būtan, tolles and teāmes, on strande and on streāme, and ofer swā fele þegna swā ic heom habbe tō gelæten; and ic nelle ȝæt āni man āni þing ȝāron teō búton heom and heore þienesse ȝe hie hit betæche willan forðān ic habbe

forgafen sancte Augustine þas gerihta mínre sáwle
tō álisednesse swá full and swá forð swá hí hit for-
meste hefden on Cnutes dagum kinges, and ic nelle
geðafian þæt áni man >this abreca bi míne freóndscipe.
God eów geheolde.

DCCCXXXII.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD kyng grét Grimketel bisscop, and
Ælfwine, and Ælfric, and alle míne þegnes on Sú-
folk fréndlíke; and ic kíðe ihu þat ic wille þat þat
lond at Mildenhale, and þa nigend half hundred sócne
intó Dinghowe lige intó seint Eádmunde mid sake
and mid sókne, só ful and só forðe só it míne moder
on hande istód, and ic nelle þafien þat hom áni man
ábrede áni þere þinge þat ic hem hér úðe.

DCCCXXXIII.

EÁDWEARD.

✠ EADWARDUS rex saluto Haroldum comitem, et
Osebarnum, et omnes meos ministros in Herefordensi
comitatu amicabiliter. Et ego notifico uobis quod ego
concessi Waltero episcopo istum episcopatum hic
uobiscum et omnia uniuersa illa quae ad ipsum cum
iusticia pertinent infra portum et extra, cum saka et
cum socna, tam plene et tam plane sicut ipsum aliquis
episcopus ante ipsum prius habuit in omnibus rebus.
Et si illic sit aliqua terra extra dimissa quae illuc
intus cum iusticia pertinet, ego uolo quod ipsa reue-
niat in ipsum episcopatum, uel ille homo ipsam di-
mittat eidem in suo precio, si quis ipsam cum eo
inuenire possit. Et ego nolo ullum hominem licen-
ciare quod ei de manibus rapiat aliquam suam rem

quam ipse iuste habere debet; et ego ei sic concessi.

Haec est translatio chartae regis Eadwardi in lingua Saxonica translata in Latinum de collatione episcopatus Herefordensis cuidam Waltero facta, et de diuersis priuilegiis et libertatibus, scilicet sok et sak, et aliis libertatibus, eidem Waltero et episcopatu*m* Herefordensi concessis.

DCCCXXXIV.

EADWEARD.

¶ EADWARD kynge grét Harold eorl, and Aegelnoð abbot, and Godwyn schérrue, and alle mýnes þægenes on Somerset freóndlich; and ich cūðe hów þat ich wolle ȝat Gysu bisschop werie now hiss lond alsó his forgenge aforen hym ér dude, and ich nelle suððen ȝat man hym ény unlawe beóde.

DCCCXXXV.

EADWEARD.

¶ EADWARD king grét Harold erl, and Aylnoð abbot, and Godwine schýre réuen, and alle míne þeynes on Sumerseten fréndliche; and ich kýðe eów ȝat ich habbe geunnen Gisan mínan préste ȝes biscopriché hér mid eów and alre ȝáre þinge ȝás ȝe ȝær mid richte tógeþyrað, on wode and on felde, mid saca and mid sócna, binnon porte and bútan, swó ful and swó forð swó Duduc biscop oð ány biscop hit firmest him tóforen hauede on ællem þingan. And gif hér áni land sý out of ȝán biscopriché gedon, ich wille ȝat hit cumre in ongeaen, óðer ȝat man hit ofgo on hire gemóð swó man wið him bet finde mage. And ich bidde eóu allen ȝat ge him fulstan tó dříuan Godes

gerichte, lōck huer hit neōd sý and heō eōwwer ful-tumes biðurfe. And ich nelle nānne man geðefien ðæt him ūram honde teō ánige ðāre þinge ðás ȝe ich him unnen habben.

The same in Latin.

¶ Eadwardus rex Haroldo comiti, Ailnodo abbati, Godwino uicecomiti, et omnibus balliuis suis Somersetae, salutem ! Sciatis nos dedisse Gisoni presbytero nostro episcopatum hunc apud uos cum omnibus pertinentiis, in bosco et plano, et saca et socna, in uillis et extra, ita plene et libere in omnibus sicut episcopus Dudocus aut aliqui praedecessorum suorum habuerunt; et si quid inde contra iustitiam fuerit sublatum, uolumus quod reuocetur, uel quod aliter ei satisfaciat. Rogamus etiam uos ut auxiliari eidem uelitis ad christianitatem sustinendam si necesse habuerit, nolumus autem ut ullus hominum ei auferat aliquid eorum quae ei contulimus.

DCCCXXXVI.

EADWEARD.

¶ EADWARD cing grēt Harold [eorl], and Ægel-nōð abbot, an[d] Godwine scy're gerēfan, and alle míne þegenas on Sumersæten freóndlīche; and ic cýðe eōw ðæt ic wylle ðæt Giso bisceop weryge on his lande aet Chyw ælswō hys foregenga ætforen him ēr dyde. And ic nelle geðafian ðat man hym ænige unlage beôde.

The same in Latin.

¶ Eadwardus rex Haroldo comiti, Ælnodo abbati, Godwino uicecomiti, et omnibus balliuis suis Sumer-setae, salutem ! Sciatis me uelle quod Giso episcopus possideat terram suam apud Chyw sicut fecerunt praedecessores sui. Nec autem impune feram quod aliquis ei iniuriām inferat aut molestiam.

DCCCXXXVII.

EADWEARD.

¶ EADWARD king grēt Harold erl, and Ailnōd abbot, and Touid schīre réue, and alle míne peines on Sumersetē frēndlīche; and ich kȳðe eōw ðæt ich habbe gegefen Giso biscope ðæt land at Weodmōre and wēlch ðāre þinga ðæs ȝe ȝāerinne mid richte tōbyrð, inne tō his clerken bilæua aet sancte Andrea aet Willan, mid saca and mid sōcna, swō full and swō forð swō hit me syluen on hande stōd, mid eallon ȝa forwyrhtan ȝe me óðer mínon æftergangan tō honda bogen wylon on eallen þingan for míne sāwle and for mínes fader and for allra mírra yldrena sāwlan ȝe ȝone bisceopstōl gestaðeloðson. And gif áníg man síg ðat míne gife áwendan wyllen, áwende hine God almihti fram his ansýne and fram ælre cristenne manna. And ich wille ðæt se bisceop þicte priuilegium ðáertō bi mínon fullan gelifan.

The same in Latin.

¶ Eadwardus rex Haraldo comiti, Ealnodo abbatii, et omnibus balliuis suis Sumersetae, salutem! Sciatis me dedisse Gisoni episcopo ad sustentationem cleri, aecclesiam beati Andreae in Wellis terram de Wedmore, cum omnibus pertinentiis suis, adeo plene et libere sicut unquam plenius mihi manu stetit aut alicui praedecessorum meorum per omnia, pro anima patris mei et animabus antecessorum meorum qui dictam sedem episcopi statuerunt. Si quis autem hanc meam donationem praesumpserit euertere, auertat eum dominus a conspectu suo et a conspectu omnium fidelium. Uolo etiam quod idem episcopus isto gaudeat priuilegio, et uos amici mei ipsius sitis coadiutores.

DCCCXXXVIII.

EADWEARD.

¶ EADWARD king grét Harold erl, and Aylnōð abbot, and Godwine, and ealle mīne þeines on Sumer-seten fréndliche; ich queðe eóu ðæt ich wille ȝæt Gyse bispoc beó ȝisses bispocriches wrðe heerinne mid eóu. And álch ȝáre þinge ȝe ȝás ȝár mid richte tógebyrað binnan porte and bútan, mid saca and mid sōcna, swó uol and swó uorð swó hit éni bispoc him tóuoren formest haueð on ealle þing. And ich bidde eóu alle ȝæt ge him beón on fultome Cristendóm tó-sperekene lóc whar hit þarf sý and eower fultumes beðurfe eal swó ich getrowwen ȝo eów habben ȝat ge him on fultume beón willen. And gif what sý mid unlage out of ȝán bispocriche geydón, sý hit londe ȿðer án ȿðer þinge ȝár fulstan him uor mīnan luuen ȝæt hit in ongeyn cume swó swó ge for Gode witen ȝat hat richt sý. God eú ealle gehealde.

The same in Latin.

¶ Eadwardus rex Haroldo comiti, Ailnodo abbati, Godwino, et omnibus ballius suis Sumersetae, salutem! Significamus uobis nos uelle quod episcopus Giso episcopatum apud uos possideat cum omnibus dictum episcopatum in uillis et extra de iure contingentibus, cum saca et socna, adeo plene et libere per omnia sicut ullus episcoporum praedecessorum suorum unquam habebat. Rogamus etiam uos ut coadiutores ipsius esse uelitis ad fidem praedicandam et christianitatem sustinendam pro loco et tempore, sicut de uobis fideliter confidimus uos uelle id ipsum. Et si quid de dicto episcopatu siue in terris siue in aliis rebus contra iustitiam fuerit sublatum, adiuuetis eum pro amore nostro ad restitutionem prout iustum fuerit habendam. Conseruet uos dominus.

DCCCXXXIX.

EADWEARD.

¶ EADWARD king grēt Harold erl, and Touid, minne schýre réfen, and alle míne þeines inne Somersæten fréndlíche; and ich keðe eū ðat Ælfred hauet yseld Gise bispoc his land at Hlyton sacléás and clæne tóforen me siluen aet Peddredan, on míne iwitnessse and on Eádiðe míne ibidden and on Haroldes ærles and on manegra óðra manna ȝe mid me ðær wāren. Nú wil ich ȝat se bispoc beo ȝás londes worðe intó his bispocríche ȝe he under honde hauet, and álch ȝáre þinge ȝás ȝe ȝártó mid richte gebyras, mid saca and mid sócna, swó ful and swó furð swó hit sénige bispocce formest on honde stódon ællen þingan. And gyf ȝár sý ánni þing out gedón ȝás ȝe ȝás mittbyrð ich beóde ȝat man hit lete in ongean comen, ȝat nón óðer ne sý.

The same in Latin.

¶ Eadwardus rex Haraldo comiti, Touid uice-comiti, et omnibus balliuis suis Sumersætae, salutem! Sciatis quod Æluredus uendidit Gisoni episcopo terram suam de Lutton pacifice et quiete; teste meipso coram nobis apud Perret, et testibus Eadiða coniuge nostra, Haraldo comite, et multis aliis qui una nobiscum illic aderant. Uolumus quoque quod idem episcopus terram illam cum omnibus pertinentiis habeat cum episcopatu quem possidet, et saca et socna, ita plene sicut unquam aliquis episcoporum praedecessorum suorum in omnibus habuit. Et si quid inde contra iustitiam fuerit sublatum, rogamus ut reuertetur; nec aliter fiat.

DCCCXL.

EADWEARD.

¶ EADWARD cyningc grēt Hereman bisceop, and Harold eorl, and Gōdrīc, and ealle his þegenas on Bearrucscýre freōndlíc; and ic cýðe eów ðæt Ordrīc abbud and eal ðæt hired on Abbendūnes mynstre be míne unne and gife frigelice habban and wealdan Horneméres hunred on hyre ágenre andwealde on écere worulde, and swá ðæt nán scýrgeréfe oððe mótingeréfe ȝár habban æni sōcne oððe gemót búton ȝes abbudes ágen hæse and unne.

The same in Latin.

¶ Eadwardus rex salutat Hermannum episcopum, et Haroldum comitem, et Godricum, et omnes suos barones de Bearrucscira amicabiliter; et ego ostendo uobis quod Ordricus abbas et omnis congregatio Ab-bendonensis monasterii meo concessu et dono libere habeant et possideant hundredum de Hornemere in sua propria potestate in sempiterna saecula, et sic ut nullus uicecomes uel praepositus ibi habeant aliquam appropriationem seu placitum sine abbatis proprio iussu et concessu.

DCCCXLI.

EADWEARD.

¶ EADWARD kyng grēt Heremann bisceop, and Harold eorl, and ealle míne þegenas on Dorsætan freōndlíce; and ic cýðe eów ðæt hit is míni fulla unna ȝæt Tole míni man Urces lāfe ȝæt heō becwēðe hire land and éhta intó sancte Petre aet Abbodesbyrig swá hire leófest sý be mínan fullan geleáfan, swá full and swá forð swá ȝa forewirda ær gewrhte wærar, ȝæt hit

sceolde æfter heora bēgra dage, hire and Urkes hire hlāfordes, for heora sādle gān intō ðām hāligan mynstre. Nū wille ic ðæt heora cwide stande swā swā hit geforewird wes on gódre manna gewitnesse ðe ðārwið wéran, and ic wille ðæt swilc freóls beō intō ðām mynstre swilce is intō élcan ðōre ðær ðe best is on eallan þingan, and ic mesylf wille beón geheald and mund ðerofer and ofer ða āre ðe ðár intō hírð. And ic nelle nānan menn geðafian ðe ðár geútige ænig ðæra þinga ðæs ðe hīg ðider inn gedón habbað.

DCCCXLII.

EÁDWEARD.

¶ EADWARD king grét Leōswine bisceop, and Eadwine eorll, and alle míne þegnes on Staffordesíre freóndlíce; and icc kīðe eów ðæt ic habbe gegifen Crist and sainte Petre intō Westminstre ðæt land at Pertúne and ale ðāre þnge ðás ðe ðērinne tōherð, on wode and on felde, mid sace and mid sōcne, swā full and swā forð swā ic mesilfen on hande stōdon allen þngen ðán abbot tō biléfan and ðām gebrōðera ðe bidden ðām minstre wniad. And ic nelle nānne men geðafian ðæt ðæs geūðe ány ðāre þnge ðás ðe ðāre inne tōhérð. God eów alle gehealde.

DCCCXLIII.

EÁDWEARD.

¶ EADWEARD kyng gret Rodberd biscop. 7 Osgod clapa. 7 Ulf sciregereuan. 7 ealle mine ðeignes. 7 mine holdan freond. on Middelsexan. freondlice. ic kyþe eow þ ic wille 7 þ ic ann þ Sancte Peter. 7 ða gebroþra on Westmynstre [habben] to heora bileouen þ land at Cealchylle. 7 ealle ðare ðinga. ðe þært mid

rihte geburaj. mid lande. 7 mid loge. mid wude
 7 mid felde. mid mede. 7 mid læse. mid mæste
 7 mid æuesan. 7 mid eallum ȝingum. sua full
 7 swa forþ. swa ȝurstan min huskarll hit furmes
 of me heold. and into ȝære halgan stowwe geaf
 And ic ȝaes fullice geuþe. 7 ic an heom eoft ealswa
 þ hy habben ȝarofer saca 7 socna. toll 7 team
 infangeneðeof. and flemenefyrmþe. and ealle oþre ge
 rihtu on eallum ȝingum ȝe ȝar uppaspringaþ. and
 æac swilce to ȝeosum lande mid fullan freodome ic
 ann þ ȝridde treow. 7 þ ȝridde swun of æuesan ȝae
 nextan wudes ȝe liþ to kyngesbyrig. se is gemæne
 swa he on ældum timum gelægd wæs. 7 forðan ic
 nelle nateshwon geþafian. þ aeni man ætbride oððe
 geutige an aker landes of wude oððe of felde. ȝe he
 hæfð ȝyderinn gegrifian. oððe þ ȝær aeni man ænige
 onstynghe hæbbe on æningum ȝingum. oððe on ænige
 timan. butan se Abbot 7 þa gebroþra to þæs mynstres
 neode. And ic wille. 7 fæstlice bebeode be fulre
 wite. þ þeos mundbyrdnesse beo strang 7 staþelfæs
 into ȝære halgan stowe a on ece erfe. Amen.

The same in Latin.

✠ Ego Eadwardus rex Rodberdo episcopo, et Os-
 god clapae, et Ulfo uicecomiti, et omnibus meis thanis
 et fidelibus amicis in Middelsexia beneuole salutem
 dico! Uobis notum facio me uelle et consentire ut
 sanctus Petrus et fratres Westmonasterienses in eo-
 rum conuictum habeant praedium istud quod est in
 Cealchylle omniaque iure ad illud pertinentia, cum
 terra et cum aqua, cum sylua et cum agro, cum prato
 et cum pascuo, cum porcorum esca et cum fructibus,
 et cum omnibus emolumentis, tam plene et libere
 quam praefectus meus palatinus ȝurstanus ea primo
 ex me tenuit, et sacro dein loco donauit. Quod qui-
 dem donum ego plane corroboro, iis iterum etiam con-
 cedens ut insuper habeant priuilegium tenendi curiam

ad causas cognoscendas et dirimendas lites inter uassallos et colonos suos ortas, cum potestate transgressores et calumniae reos multis afficiendi easque leuandi, porro etiam ut ibi habeant in uendendis et emendis mercibus a tolneto immunitatem, cum priuilegio habendi totam suorum seruorum propaginem; potestatem etiam fures in terra sua cum re furtiva deprehensos in ius uocandi et puniendi, cum priuilegio fugitiuos suscipiendi, et omnia alia iura quae omnimodo exinde oritura sunt. Praeterea quoque una cum hoc praedio liberrime dono tertiam quamque arborem et tertiam quamque sarcinam iumentariam fructuum qui nascuntur in sylua proxime ad Kyngesbyrig sita, quae sicut antiquis temporibus lege caustum erat est communis. Quamobrem omnino nolo permettere ut quis siue e sylua siue ex agro quae is Ðurstanus illi loco dedit, unum iugerum auferat uel excludat, uel ut quis ius habeat eo proficisci ad sumendam rem ullam uel ullo tempore, praeter abbatem et fratres quibus indultum est eo proficisci ad sumenda quae monasterio opus sunt. Uolo igitur et firmiter mando sub poena grauissima ut haec confirmatio nostra in loco illo sancto aeternae haereditatis uim et firmitatem semper obtineat. Amen.

DCCCXLIV.

EÁDWEARD.

¶ IN þane hálgena namen ūres hēlendes Cristes !
Ich Eáduuard king ofer Engleþeóde cūþe Stigand
archebissop, and Harold eorl, and alle mīne þeines þat
ich mid þusen write gelde and geue Criste and seinte
Petre and Wluuold abbode and þen brōðren on
Cherteseye þo .x. hýden lond on Walthám, and þe
cherche of þán seluen túne, and þane wode of Hale-
wík, and þane of Lidlégewík, mid alle ōðere pinge þe

þáretó belempeð, and .xx. seceres of Ȣare māde at
 Cōchám intó Welthám; and Ȣis ich hem habbe geunne
 for Ȣán hit hár intó Ȣán munstre laig suā ich hit
 habbe mid míne þeines sōdsage onlierned of Ȣare
 sýrren; and Ȣárefore ich wille Ȣat hie habben and
 helden alsuā hiera rigte Ȣane tún mid alsuā muchele
 munde alsuā on meseluen stant, on alle þinge, in wode
 and in felde. Se man Ȣe míne geue hér gelitlað óðer
 on óðere wisen tó ánuenden Ȣene hit hér beforen
 áwriten is, bén his lif hér ilitlade, and his wonienge in
 helle grúnde bûten he hit hér Ȣe stíðlicor gebéte.

DCCCXLV.

EÁDWEARD.

¶ EADWARD king grét Stýgand arcebiscop, and Harold eorll, and Eádnóð stallere, and alle míne þegnes and míne holde frénd on Sūðhámpontscíre fréndlíce. Ic kýðe eów Ȣat ic wille and Ȣat ic ann Ȣat sainte Petre and Ȣa gebróðran on Westminstre habben Ȣat cotlif Eueresleá and ale Ȣare þinge Ȣat Ȣártó mid richte gebireð, mid cirke and mid milne, mid wode and mid felde, mid láse and mid haðe, mid wateren and mid móren, Ȣat mid Ȣare mæde Ȣe lið at Strát-feld wyð Ȣare lange brice and on allen þngen swá ful and swá forð swá it mesilfen firmest on hande stóð. And ic ann heom eft alswá Ȣat hý habben Ȣártó saca and sōcna, toll and teám, infangeneðef and flemenesfirmð, and miskenninge, and alle óðdere richte on allun þngun Ȣa Ȣár úpáspringð. And ic wille and fastlice bebeóde Ȣat paðu mí meodes wrichte and Wlnoð mín húscarl and Ælfríce Hort and Frébern mín freosócnæ men Ȣe Ȣat cotlyf healdeð Ȣat hí heonne-forð mid lande and mid loge heore ale mid his dálé bén on sainte Petres wealde and Ȣám hirde on Ȣám minstre hérsúrian and þewwan. And ic nélle naðes-

won geðafian þat áníg man atbrede oððe geútyge
míne gife and míne almesse ðe icc habbe for minre
sáule álésednesse intó þáre hálegen stowe gegifan,
oððe þat áníg man áníg onsting habbe on áníg þngen
oððe on ányg tíman, búton se abbot and þa gebróðere
tó þás minstres néðe. And ic wille and fullíke háte
þat þes mundbirdenesse beó strang and staðelfast intó
þáre hálagen stowe á on éce erfewerdnesse. Amen.

DCCCXLVI.

EÁDWEARD.

¶ EADWARD king grét Stígande bispoc, and Leóf-
wine eorll, and alle míne þegnes on Súðregan fréndlík;
and ic kýðe eów þat ic wille and þat ic ann þat sainte
Petre and þa gebróðera on Westminstre habben þa
fíwer hýde landes at Tótinges and ale þáre þnge þat
þértó mid richte geburað, swá ful and swá forð swá
Sweyn mí may hit formest of me held and intó þáre
hálgen stowe geaf. And ic þæs fullíce geúðe and ic
an heom eft swá þat hý habben þárofer saca and
sócnas, toll and teám, infangeneðef and flemenefirmð,
and alle oðere richte on allen þngen þat þár úpp-
áspringed. And ic nelle geðafian þat áni man habbe
þárofer ány onsting búton se abbot and þa gebróðera.
God eóu alle geheld.

DCCCXLVII.

EÁDWEARD.

¶ EADWEARD cyngc grét Stígande arcebiscop, and
Harold eorl, and Wulfric abbot, and Osweard, and
ealle míne þegenas on Cent freónndlíce; and ic cýðe
eów þæt ic wille þæt þæt land aet Mersehám and ælc

ðæra þinga ðæs ðe ȝær mid rihte tōgebyrað, ligce intō Cristes circean on Cantwarabyrig mid sacē and mid sōcne, swā full and swā forð swā Sigweard and his wif hit ȝider inn geūðan, forðamðe ic wille ȝæt se dōm stande ȝe mine þegenas gedēmdan.

✠ Ic Sigered Siwardes brōðor trywe gewitnys.
 ✠ Ic Wulfstān ealda gewitnys. ✠ Ic Wulfstān
 geōnga gewitnys. ✠ Ic Lyfing sōð gewitnys. ✠ Ic Leōfstān gewitnys.

DCCCXLVIII.

EĀDWEARD.

✠ EADUWARD king grēt Stīgand archebiscep, and Harold eorl, and alle mine þegenas on Sūðereie frōndlīche; and ich kūðe geū ȝat ich habbe geunnen Criste and seinte Petre intō Cherteseye ȝane selue tūn and Egehām and Ȫorpe and Chabbehām freō wið echege scot, and werc and ware, and saca and sōcha, and tol and tām, and infangeneðef and grītbruche, and forestel, hōmsōcne, and flemnesfremðe, and morðslechte, inne freōls and út of freōls, and wið alle ȝe þinge tō me beolimpeð, and be Godes bletsunge ȝis nān man ne ȝawende, forðānðe ich hit beo mīnre witene rāde for muchelere neðode. Gode geūðe mine sāule tō helpene.

DCCCXLIX.

EĀDWEARD.

✠ EADUWARD king grēt Stīgand archebiscupe, and Harold eorl, and mine sīrrēfen, and alle mine þeines frēondlīche; and ich cūðe gū ȝat ich habbe geunne Crist and seinte Petre intō Cherteseye and ȝān abbede Wluuolde ȝet hundred of Goddelie suō freō and suō

forð suó éni it freost ȝæt beod on míne onwealde mid alle þinge ðe tó me beolemped, on wude on felde. And ich uulle ȝæt se abbot beó his saca wurðe and his sóca, and tol and teám, and infangenðeóf, and gríþbruche, and forstel, and hómsókne, and flemenefreomðe, binne porte and býte, beo londe and beo stronde, ofer alle his mannen and ofer his londe.

DCCCL.

EÁDWEARD.

* EADWARD cing ofer Engleþeód grét Stígand arcebiskeop, and Harold eorl, and míne síréfen, and ealle míne þeines on Súðrege freóndlíce; and ic kíðe eów ȝæt ic habe geunnen Criste and sancte Petre intó Certeseige ȝone sylfa tún and Eggehám and Torp and Cebbehám mid ȝán hundrede of Goddelie freo wið echege scote, and weorc and ware, and saca and sóca, and tol and teám, and infangeneðeóf and gríþbruche and forestel, hámsóca, and flemenformð, and morðslehte, inne freóls and út of freóls, and wið ealle ðe þinge ðe tó me belimpað, on wude and on felde. And ic nelle geðafian ȝæt ænig sírréfe him tó honde teó of ænig ȝárre þinge ðe beolimpað inne ȝán hundrede of Goddelie wiðutan ȝán abbode. And beo Godes bletsunge ðis nán man ne áwende forðanðe ic hit beo mínre witena ráde for micelra neóde Gode geúðe, mínre sáwle tó helpenne.

DCCCLI.

EÁDWEARD.

* EADWARD king grét Stígand bisscop, and Harold erl, and alle míne þeynes on Est Angle fréndlíke; and ic kíðe ou ȝæt ic habbe unnen seynt Eádmund

mine meye þat lond at Pakenhām, sō ful and sō forð
sō it Osgote on honde stōd.

DCCCLII.

EĀDWEARD.

¶ EADWARD kyng grēt Stīgand bisscop, and Ha-
rald erl, and alle mine þeynes on Est Angle frēndlīke;
and ic kīðe ihu þat ic wille þat alle þinge ðe mid
richte bireð intō seynt Eādmundes ore mine meyes,
and gōde men ȝider inne Ȑson, lige ȝider in unbesaken.
And ic ne þafien ȝat áni man úttige áni þing ȝat hem
mid richte tōbireð, neiðer nē on londe nē on Ȑdere
þingan.

DCCCLIII.

EĀDWEARD.

¶ EADWARD cyng grēt Stīgand ercebiscop, and
Ægelmær biscop, and Gyrð eorl, and Toli scírrēus,
and ealle his þeines inne Norðfolce and inne Sūffolce
and ealle his Ȑðra witen ofer eall Ænglande hādede
and leāwede freōndlīce; and ic cýðe eōw ðæt ic habbe
gegeofen Criste and sancte Marie and sancte Bene-
dicte and Ælfwine abbot intō Ramesege saca and
sōcna, tol and teām, and infangenðeof, flihtwīte and
ferdwīte, forestall and hāmsōcne, grīðbryce and scip-
bryce, and þa sē úpwarp on eallan þingen æt Bram-
cæstre and æt Ringstyde, swā wel and swā freolice
swā ic hit meseolf betst habbe bi þa sē rune ahwær
in Engelande, and ealle þa gerihte þa ic meseolf Ȣr
áhte. And ic wylle ðæt seó sōcne wiðinnen Bichám-
díc ligce intō Ramesege tō sancte Benedicte on eallen
þingen swā full and swā forð swā ic heó meseolf Ȣr
áhte, and ealle þa gerihte þa éni kinge mæi aben, and ealle
þa men þa beón mótwurði, ferðwurðe and faldwurði

in þæt ०ðer halfe hundred swá hwilc man swá ða men
 ahe sancte Marie and sanctus Benedictus and se abbot
 and ða gebrōðra intó Ramesege habben ða sōcne on
 eallen þingen ofer heom and ðat market aet Dúnhám
 bi wætere and bi lande, mid inlade and mid útlade,
 and mid eallen ðán gerihte ðe ðærto hered, swá wel
 and swá freolice swá ic hit meself betst áhte. And ic
 nelle geðafien ðæt áni man ðis gelytlige mid ænige
 þinge. And in ælcer scíre ðær sanctus Benedictus hafð
 land inne his saca and his sōcne, tol and teām, and
 infangenðeof, wiðinne burhe and wiðūten and on ælce
 styde, be lande and be strande, be wude and be felde,
 swá hwylc man swá ða sōcne áhe sanctus Benedictus
 habbe his freóðom on eallen þingen swá wel and swá
 freolice swá ic hit meseolf betst áhe áhwær in Enge-
 lande; and ealle ða gyltes ða belimpeð tó míne kine-
 helme inne Iol and inne Eásterne and inne ða hāli
 wuca aet Gangdagas on ealle þingan al swá ic heō
 meseolf áhe, and tolfreo ofer ealle Engleland, wiðinne
 burhe and wiðūtan, aet gárescepinge and on æfrice
 styde, be wætere and be lande. And ic forbeode
 Godes forbode and míni ðat nán man ðis geofe né
 lytlige né áwende. And gif æni man hit áwunige mid
 æfrænige þinge of ðán ðe ic habbe hér geunnen on
 ðeoson gewrite, sí he gesyndred fram Criste and fram
 eallen his hālgan. Amen. Ðis writ wæs gemaced
 aet Windlesoren on feorðe Eáster dæg on Eadgiðe
 ge-witnysse ðære cwene and Godwines eorles and Ha-
 roldes eorles.

The same in Latin.

¶ Edwardus rex Anglorum Stigando archiepi-
 scopo, Ailmaro episcopo, Girð comiti, Toli uicecomiti,
 et omnibus ministris suis de Norðfolke et Suðfolke et
 uniuersis aliis fidelibus suis per totam Angliam con-
 stitutis tam clericis quam laicis, salutem! Notifico
 uobis me concessisse deo et sanctae Mariae et sancto
 Benedicto et Ælfwino abbati de Ramesia sacam et

socam, tol et team, et infangeneðef, fihtwite et ferdwite, forestall, et hamsokne, griðbriche, et schipbriche, et se upwarp, in omnibus rebus apud Bramcestre et apud Kingstede ita bene et libere sicut ipse ea melius et liberius habeo in littore marino alicubi in Anglia, omnesque rectitudines et iura quae ibi ego ipse unquam habui; uolo etiam ut soca quae est infra Bichamidich in omnibus ad sanctum Benedictum Ramesiensem pertineat ita plene et perfecte sicut eam ipse habui, et omnes rectitudines quas rex ibi potest habere; uolo praeterea ut sancta Maria et sanctus Benedictus et abbas et fratres Ramesiae habeant socam in omnibus super omnes homines qui sunt mot-wrði, ferdwrði, et faldwrði in illo hundredo et dimidio, cuiuscunque homines sint. Concedo eis etiam mercatum de Dunham per aquam et terram, cum inductione et eductione, et cum omnibus rectitudinibus quae ad illud pertinent, ita bene et libere sicut illud ipse unquam melius habui; et nolo pati ut aliquis hoc in aliquo imminuat. In omni quoque comitatu ubi sanctus Benedictus habet terram concedo eis sacam et socam suam, tol et team, et infangeneðef, infra burgum uel ciuitatem et extra, ubique in terra et aqua, in bosco et plano, cuiuscunque fuerit soca, habeat sanctus Benedictus libertatem suam in omnibus ita bene et plene sicut ego ipse alicubi habeo in tota Anglia; habeant et omnes forisfacturas quae pertinent ad regiam coronam meam in natali dominico, in pascha, et in sancta ebdomada rogationum, in omnibus rebus sicut ipse habeo, et per totam Angliam infra ciuitatem et extra, in omni foro et annuis nundinis et in omnibus omnino locis per aquam et terram, ab omni telonii exactione liberi sint. Prohibeo itaque dei prohibitione et mea ne aliquis hanc concessionem meam mutet aut minuat. Si quis uero aliquid horum quae in hoc scripto continentur temerare praesumpserit, segregatus sit ille a Christo et ab omni sanctorum

cius consortio. Haec carta facta fuit apud Windleshoram in .iv. die ebdomadae paschalis sub testimonio Eadgiðae reginae, Godwini et Haroldi comitum.

DCCCLIV.

EADWEARD.

+ EADWARD cyng grēt Stīgande arcebisceop and Harold eorl and Osweard and ealle míne þegenas on Cent frēndlīce; and ic cýðe eōw ðæt ic eom ðæs ge- cnawe ðæt ic geūðe Criste and sancte Augustine and ȳān hālgan ȳārbinnan suā micel landes binnan Fordwīc for mínrē sāule swā ic mesylf ȳér hafde swā ful and swā forð swā it mesylfan on honde stōd on eallan þingan. Nū wille ic ȳat hit lioge intō ȳān hālgan minstre eall swā ic hit āer in geūðe. And ic nelle geðafian ȳat ēnig man míne gyefe geūtige, and ic wille habban fullne dóm of ȳām menn ðe míne swutelinge Ȅwængnian wolde ðe ic ȳértō gegyefen hafde.

DCCCLV.

EADWEARD.

+ EADWARD king grēt Willem biscop, and Harold eorlle, and Esgār stallere, and alle míne þegenas and míne holde frēnd on Middalsexum frēndlīce; and ic kīðe oū ȳat ic wille and icc ann ȳat sainte Petre and ȳā gebrōðera on Westminstre habben tō here biliuen ȳat cotlis Stāne mid ȳām lande Stāningehaga wiðinne Lundne and fīf and þrīty hýde sōcne ȳértō mid allen ȳām berewican ðe ic habbe for mínrē sāule álēsed- nesse intō ȳāre hālagen stowe gegifen, and al ȳāre þinge ðe ȳārtō mid richte gebirð on kirkan and on milnan, on wode and on felde, on lāse and on hāðe, on māden and on eyten, on waterin and on weren,

and on allen þingen, swā ful and swā forð swá it on
elden tímen intó Stáne sōcne geleyd wāren oððe me-
selsen firmest on handa stôden. And ic an heom eft
ælswá ðat hí habbe ðártó saca, sōcne, toll and teám,
insangendðef, and flemenesfremð, gríðbriche, and hám-
sōcne, and forestall, and miskenninge, and alle ððere
richte on alle þingen ða ðár úpáspringeð, inne týd
and út of tíd, binnen burch and búten burch, on
stráte and offe stráte. For ðán ic nelle nateshwon
geðafian ðæt áni man atbrede oððe gehútyle míne
gife and míne almesse swá micel ðat sí an aker landes
ðas ðe on ány mannes dages intó ðán cotlisan gebý-
reð, oðð ðat ány man ány onsting habbe on ánie
þngun oððe on ánigun tímen, be strande ná bi lande,
búton se abbot and ða bróðere tó ðas minstres nēde;
and ic wille and fastelice bebidde ðat ðér mundbird-
nesse beó strang and staðelfast intó ðáre hálgan
stowe á on éce erfewerdnesse. Amen. God oú alle
gehealde.

DCCCLVI.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD kyng grétt Willeme bissope, and
Suetman míne porteréfe, and alle ȝe burhware on Lon-
done freóndlíche; and ich kúðe góu ðat ich wille ðat
Wulfsuold abbot at Cherteseye beó his saca wrðe
and his sōcna ofer his hágan land hérbinne and ouer
his ágene man, suá ful and suá forð suá hit ánige his
forðgengen tó foren him formest hauede intó ðán
hálgan munstre on alle þingen; and ich nelle geðauien
ðat him éni man fram honde teó ánig ðáre gerihte
ðes ȝe he mid rihte tó habbe áh end hic him geunnen
habbe.

DCCCLVII.

EÁDWEARD.

+ EADWARD king grét Willem bisceop, and Leófstan and Ælfssi porterefen, and alle mine burhðegnes on Lundene fréndlice; and icc kíðe eów ðat icc habbe geunnen sainte Petre intó Westminstre at ðáre kirk háleginge fulne frédóm ofer alle ðe land ðe lage intó ðáre hálagen stowe gefe ðe his gefe and ðár mide sace and sócne, toll and teám, and infangeneðef, flemenesfirmð, and gríðbriche, and hámsócne, and fore-stall, and miskenninge, and seawinge and alle óðere rihte, inne tíd and út of tíd, binnen burh and bûten burh, on stráte and offe stráte, swá full and swá forð swá hí mesilfan firmest on hande stôdan. And gif ány man hennonforð wille ða hálagen stowe mid land and mid loge góðian, icc ann alswá ðat hí sý staðel-fast. And icc nelle geðafian ðat ány man habbe ány onsting ofer his land né ofer his men, né be strande né be lande, né ðat ány man ðás mundbirdnesse tóbroke. God eów gehealde. Amen.

DCCCLVIII.

EÁDWEARD.

+ EADWARD king grét Willem bisceop, and Leóf-win eorll, and Ælfget sírëfa fréondlíc; and icc kíðe eów ðat icc habbe gifen Crist and sainte Petre intó Westminstre ðat land at Scepirtón, mid all ðat ðértó herð, and mid sace and mid sócne, scotfreó and gauelfreó, on hundrede and on scíre, swá full and swá forð swá sainte Dúnstan hit gebohte and intó ðán minstre Wlsi abbot and ðám gebróðere gebócade. God eów gehelde.

DCCCLIX.

EÁDWEARD.

¶ EADWARD king grét wel Willem bisceop, and Harold eorll, and Rodberd stellere, and alle mine þegnies on Estsexan fréondlīce. Icc kýðe eów ðat ic wille ðat ðæt cotlis Moleshám ȝe Leofcild áhte and bequað Crist and sainte Petre intó Westminstre ligge unðer intó Ȣare munece fódan ellswá he hit geüþe, on wode and on felde, on māde and on watere, and on allen þingen ðat Ȣartó hearð; and icc an ðat sainte Petre habbe Ȣerofer sake and sōcne, toll and tām, and infangeneðef, and flimenesfirmð, swá full and swá forð swá he firmest hauede on ánigen stede Ȣár he óðer land hafed. And ic nelle nánun men geðafian ðat geütyge ány Ȣare þnge ȝe Ȣere úntó gebireð, óðe ðat Ȣár ány man ány onsting habbe on ány þingen óðre on ány tímen búton se abbot and Ȣá gebróðra tó Ȣas minstres mitwirðelícre þearfe. God eów gehealde and alle ðe ðat beholde intó Ȣare hálagen stowe.

DCCCLX.

EÁDWEARD.

¶ EADWARD king grét wel Willem bisp, and Leófwine eorll, and alle mine þegnies onn Middelsexan fréndlík; and ic kýðe eóu ðat it is míni fulle unne ðat Ailríc hafet gegyfen ðat land at Grénesford Crist and sainte Petre intó Westminstre for Ȣare forewearde ȝe Ȣa gebróðera and he gemaked habbet. God eóu gehealde.

DCCCLXI.

EÁDWEARD.

¶ EADWARD king grét Willem bisceop, and Leófstan, and Ælfisy, porteréfen, and alle mine burhðeynes

on Lundene fréndlíce ; and icc cíðe eów ðat icc habbe gegifen and unnen Crist and sainte Petre ȳám hálegen apostle intó Westminstre fulne frédom ofer alle ȳa land ȳe longen intó ȳare hálagen stowe, gefe se ȳe hí gefe, and ȳár mide sace and sōcne, toll and teám, and infangeneðef, flimenefirmð and gríðbreiche and hám-sōcne and forestal and miskenneninge and scheawinge and alle óðere rihte, inne tíd and út of tíd, binnan burh and búten burh, on stráte and offe stráte, swá full and swá forð swá hí mesilfen formest on hande stód. And gif ány man wille ȳa hálegen stowe heonenforð mid land and mid loge gódién ic ann alswá ðat sí staðelfast. And icc nelle geðafian ðat ány man habbe áni onsting ofer his land né ofer his men, né be strande né be lande, búton se abbot and ȳa gebróðera tó ȳas minstres neóde ; and se ȳe ȳas minstres frídom and ȳas háleges wrdshipe ofer ȳs geeácnie; eácnie God his líf on ȳsre wrlde; and ȳonne hí hennon fáre sculle God him selle éece mirð on heuen ríke. And se ȳe ȳis hálages wrdsipe and ȳas minstres frídom and ȳáren bróðren note gewanie, God and Godes móder gewani his dages hér on werlte, and ȳanne hí hennon fáre sculle sí his wonninge on helle grunde búton hió it ȳe stillíkir wid God gebéte. Amen. God eów alle gehealde. Amen.

DCCCLXII.

EÁDWEARD.

EAÐWARD kyng grét Wlsy biscop, and Gyrð erl, and alle míne þeignes on Oxnesfordesýre fréndlíc ; and ich cýðe ouð ic habbe gifен Crist and sainte Petre intó Westminstre ȳat cotlis ȳe ic was bornen inne bi naman Giðslepe and áne hýde at Mersce scotfré and gafolfré, mid allen ȳára þngan ȳa ȳertó belimpað, on wode and on felde, on māde and on watere, mid chirchen and mid chirche sōcne, suá ful and swá forð

and swā free swā it mesilfon on hande stōd, and swā swā Ælgiue Imme mīn móder on mínre firm-birde dage tō forme gife it me gæf and tō gekinde biquaſ, and ic an heom ȝerofer sacē and sōcne, toll and teám, and infangeneðelf, and blódwíte, and werdwíte, and hámsócne, and foresteal, grīsbryce, and mund-brice, and alle ȝa gerychte ȝe tō me belimpaſ. Nū gréte ic wel míinne lēfne may Mygod on Walingeforde, and ic beoðe ȝat ȝat on mínre stēde beride ȝas land ȝám hálge tō hande, for ic nelle nāðeswon geðafian ȝat ȝær áníg man áníg onsting habbe on ány þngun oððe on ány tíman búton se abbot and ȝa bróðra tō ȝár minsteres niðwrðlicre þerfe; and hwā se ȝas almesse holdlicē healde, heald hine God and Godes móder on éce blisse. And hwā swā hió áwendeð swé he áwanded fram Góde tō ȝáre tō helware styðe pinnesse búton hie it on ȝssere þrfye ȝe stydlíkere gebéte. God oú alle gehelde and sainte Petres holde.

DCCCLXIII.

EADWEARD.

✠ EADWARD king gret Wulfwi b. 7 Norðman scirgerefan. 7 Ælfwine Merefinnes sunu 7 ealle mine þeignes on hamtunscire frendlice. 7 ic kyþe eow þ ic habbe gegifen Criste 7 sče Petre into Westminstre Roteland 7 eall þ þerto herd. mid saca. 7 mid socne. mid tolle 7 mid teame. 7 on eallen ȝingan. swa full and swa forð swa hit me silfan on handa stod. 7 ic ann þ eadgið seo hlefðige hit on hande habbe swa lange swa heo libbe þære þ munster þær of gegodige. God eow geh.

DCCCLXIV.

EÁDWEARD.

¶ EADWARD king grét Wlssi biscop, and Leófwine eorl, and Esgár stallere, and alle míne þegnes and míne holde freónð on Hertfordesíre freónðlíc. Ic kíðe eów ðat ic wille and ðat icc ann ðat sainte Petre and ða gebróðere on Westminstre habben ðat cotlis Aðgiðe and ale ðáre þnge ðe ðáertó mid richte gebirað, mid circe and mid milne, mid wode and mid felde, mid láse and mid máde, and on allen þngen, swá ful and swá forð swá Ælfwine Gortúne and hiis wíf it firmest áhten and for here sáule álésednesse intó ðáre hálagen stowe gafan. And ic an heom est alswá ðat hí habben ðártó sáce and sōcne, toll and teám, infangeneðef and flemenesfermð and miskenninge, and alle óðere richte on allen þngen ðat ðár úpáspringeð. And ic nelle naðeswon geðafian ðat ány man it at-breche óððe geiððie of ðáre hálagan stowe óðer ðat áníg man ðár ány onsting habbe on áníg þngen óððe on ány tímen bûten se abbot and ða gebróðere tó ðas minstres néde. God eów gehealde and alle ða ðes mede holde intó ðánn hálagen stede. Amen.

DCCCLXV.

EÁDWEARD.

¶ EADWARD king grét Wlwi biscop, and Gyrð eorlle, and alle míne þegnes on Oxnefordescíre fréndlíc; and ic cýðe oú ðat ic habbe gifен Langtúne Crist and sainte Petre intó Westminstre, mid sace and mid sōcne, mid tolle and mid teáme, and infangenendef, and on allen þngan, swá ful and swá forð swá it mesilfan formest on hande stód. And ic nelle geðefian ðat

āny man ȝærōn āny onsting habbe búton se abbot and
ða gebrōðera ðárbinnan. God oū gehelde.

DCCCLXVI.

EÁDWEARD.

¶ EADWARD kyngc gret wel wulfwi. b. 7 leof-
wine eorl. 7 ealle mine þegnes on heortfordscíre
freondlice. 7 ic kyþe eow þe leofsi dedde sunu hafað
gegiuen criste 7 s̄cē petre into westmynstre þridde
healne hide landes at wurmeléa. be minre geleasan. 7
be minre unnan. God eow gehi.

DCCCLXVII.

EÁDWEARD.

¶ EADWARD kyng gret Ælred eurl, and Harald
eurl, and alle his undurlynges in Herefordeshire frénd-
lich; and I dō gowe tō understanden ȝat I wolle ȝat
ȝe prēstes in Hereforde at seint Æðelbert ministre ȝat
ȝey haue euere sōke and sake ouere alle heore men
and alle heore londes wiðynne bourghe and wiðsoute,
sō fulle and sō forð sō ȝey formest hadde ynne alle
þynges; and iche bidde yówe alle ȝat ye ben tō hem
fauerable and helpynge ouere alle, wher' ȝat ȝey
haue tō doone for Goddes loue and for myne.

Rubric. Haec est translatio chartae regis Eadwardi
in lingua Saxonica translata in linguam Anglicanam de
diuersis priuilegiis et libertatibus aecclesiae cathedralis
Herefordensis per praefatum regem concessis, scilicet
de socka et sacka, cuius sigillum coopertum est cum
panno serico diuersi coloris. Et haec est scriptura
sigilli sancti Eadwardi ‘Sigillum Eadwardi Anglorum
Basiley.’

The same in Latin.

¶ Eadwardus rex saluto Ealdredum episcopum,

et Haroldum comitem, et omnes meos ministros in Herefordensi comitatu amicabiliter; et ego notifico uobis quod ego uolo quod presbyteri Herefordenses apud sancti Aðelberti monasterium quod ipsi sint de eorum sacha et eorum socha liberi supra eorum terras et supra eorum homines, infra burgum et extra, tam plene et tam plane sicut ipsi prius habuerunt in omnibus rebus. Et ego praecipio uobis omnibus quod uos sitis eis in adiutorium ubicunque sicubi ipsi depauperantur pro dei amore et pro meo.

DCCCLXVIII.

EADWEARD.

¶ EADWARD king grēt Ælfrīc biscop, and alle mīne þeynes on Norfōlc and on Sūffolc frēndlīke; and ic kīðe ihū þat ic wille þat Uui abbot be þes minstres wirde at seynt Eādmundes biri, and alle þinge ȝe ðērtō bireð on lande and on sake and on sōkne and on alle þinge, sō ful and sō forð sō it firmest ðiderinne lay; and ic wille þat se freols stonde intō þat minstre unawent ȝe Cnūt king ðiderinne ūðe, and sīðen Hardcnut kyng mīne brōðer, and ic nelle þat efre āni bisscop āni þing him ȝer on ā āteō.

DCCCLXIX.

EADWEARD.

¶ EADWARD king grēt Ælfward bisceop, and Leōfcild sīrēfan, and alle mīne þegnes on Est Sexen freondīce. Ic kīðe eōw þat ic wille þat ȝet land at Kill-euendūnne and ālc ȝāre þinga þat ȝārtō gebirað ligge intō sainte Petre at Westminstre, swā full and swā forð swā Ailhre būrðein and Gōðe hiis wif it formest hauehten, and ȝiderinne beqwað on allen þngen. And

icc þás fullice geūðe for mínre sáule and for here
sáule and for alle quiken and for alle déde tó helpe.
And icc an þat sainte Petre habbe ȝárof sacē and
sócnē, toll and teám, infangeneðéf, and alle ðere rihte
þér tó me belimpas. And ic nelle geðasian naðeswon
þat ány man undó þa gife ȝat ic ȝider inne geunnen
habbe, oððe ȝat ȝár áníg man ány onsting habbe on
ány ȝáre þingen þás ȝe mid richte intó ȝáre hálagen
stowe gebireð, forðámðe ȝat minstre is on mínen
munde and al ȝat ȝáruntó hérð on allen þangan. God
eów gehealde and alle ȝa ȝe beoð holde intó ȝáre
hálagen stowe.

DCCCLXX.

EÁDWEARD.

✠ EADWARD kyng grét Ælfward biscop, and Leof-
cild scírigerfan, and ealle míne þegnes on East Sexen
freóndlīce. Yc cýðe eów ȝat ic wille ȝat se byrig aet
Winintúne and feower hidan landes ȝártó mid ȝáre
cyrice and mid ȝáre cyricsócnē and mid ælc ȝáre þinge
ȝe ȝártó gebyrað, and mid ȝám lande aet ȝáre leá lig-
gen intó Westmynstre tó ȝáre moneca bileofan swá
full and swá forð swá Atsere Swerte and his wif Alsi
ȝat hí firmest hauten and ȝiderinne gafen, and ic ȝes
fullice geūðe. And icc ann ȝat sancte Petre habbe ȝær-
ofer saca and sócnā, toll and teám, infangeneðeof and
fulne frédom on eallum þingen swá full and swá forð
swá heó firmest hauede on ænígum stéde ȝár hió ðe
land haseð, for ȝám icc nelle geðasian ȝat æníg man
undó ȝa gife ȝe icc ȝider inn geunnen habbe, oððe ȝat
ȝær æníg man ænígne onsting habbe on ænígum
þingum oððe on ænígne tíman búton se abbot and
ȝá gebróðra tó ȝes mynstres nytðárflicre neðde. God
eów gehealde and sancte Petres holde. Amen.

DCCCLXXI.

EÁDWEARD.

¶ EADWARD kinge grét Ælfwold bisceop, and Harold eorl, and Ælfred scýrgeréuan, and ealle míne þegenes on Dorsætan freóndlíce; and ic cíðe eów ðæt Urk míni húskarl habbe his strand eall forne gen hys agen land ofer eal wel and freólice, upp of sæ and út on sæ, and eall ðæt tó his strande gedryuen hys, be mínum fullan bebode.

DCCCLXXII.

EÁDWEARD.

¶ EADWARD king grét Ælfwold bisceop, and Esgár stallere and alle míne burhþegnes on Lundne freóndlíc. Icc kíðe eów ðat icc ann and ðat ic wille ðat sainte Petre and ða gebróðera on Westminstre habben ðat land and ðone wearf ðártó ðe Ulf porteréf and his wif Kinegif for here sáula álésednesse intó ðære hálagen stowe gafon, swá full and swá forð swá hý beste it háhten; and icc ann est alswá ðat hí habben ðártó fulne frídóm on allen þngen ða ðár úpáspringed be lande and be strande, forðán ic nelle naðeswón geðafian ðat ány man ány atbreðe oððe geúðie hero gife and heore almesse, oððe ðat ðár ány man ány onsting habbe on ány þngen oð on ány tímen búton se abbod and ða gebróðera tó ðás minstres neóde. God eów alle gehealde and gife eów éce sálðe. Amen.

DCCCLXXIII.

EÁDWEARD.

¶ EADWARD king grét Ægelmér bisceop, and Harold eorll, and Girð eorll, and Leófstán abbod, and alle

mine þegnas intó Sūðfolce freóndlíce; and ic kīðe
eów þat ic wille beón þas landes wrœ at Iccaword
swá full and swá forð swá ȝe witnesse haued tō ge-
boren þat Crist and sainte Petre, and ic it undrihte
ágen intó ȝáre hálagen stowe at Westminstre, and ic
wille þat man it geride me tō hande swá hraðe swá
ðisse writ herenon gerád beó þæt nán ȿere ne sý.
And sítðen gif ȝár ány wá onspeke wille ic wille swá
andswarien fore swá swá mannen þanken þat richte
lage sý. God eów alle gehealde and sainte Petres
holde.

DCCCLXXIV.

EADWEARD.

✠ EADWEARD cyningc gret Ȑegelmær b. 7 Gyrd eorl.
7 tolig. 7 ealle mine þegenas. on suðfollce. freondlice.
7 ic cyðe eow þi ic wylle þi þa healf nygoðe hundreda
sócnæ ligæ innto þam halgan mynstre innto s̄cē Ead-
mundes byrig mines mæges. swa full. 7 swa forð
swa ælfric wihtgares sunu hig minre moder to hānda
bewiste. 7 heo syððan me sylfan on hānda stod. on
eallan þingan. 7 ic hig þider inn geudē mid Ȑelc þæra¹
þas þe þær mid rihte to gebyras. mid fyrdwite. 7
fyhtwite. 7 Ȑebberþeof. 7 griðbryce. 7 foresteall. 7
hamsócnæ. 7 ic bidde eow eallan þi ge beon Baldewine
abbe on fultume. 7 he mote beon Ȑelc þæra gerihta
wurðe. þæs þe he ah þær of rihtlice to habbene. for
minan lufan. 7 ic ne eom gecnawe þi ic ænigean menn
geafe þa sócnæ þanon ut þe ic hig ær þider inn ge-
ofrode. 7 gyf ænig mann sy þi wylle ænig þæra
sócnæ him to hānda drægen. 7 segce þi ic hig ær him
geunnan sceolde. ic wylle þi he cume beforan me
mid his sweotelunge. 7 dome gecnawe hwær ic hig
him ær geudē þi nan oþer ne sy.

¹ MS. Harl. 638. f. 14. Ȑelc Ȑæra þinga. MS. Ff. 2. 33. f. 22, b. wið
Ȑelkere þinge.

DCCCLXXV.

EĀDWEARD.

✠ EADWARD cyningc grēt Aegelmér bisceop, and Georð eorl, and Tolig, and ealle míne þegenas on Eāst Āngle freóndlice; and ic cýðe eōw ðæt ic habbe geunnen Baldewyne abbode onne meonetere wiðinne sæint Eādmundes byry alswá freólīce on ealle þing tō habben alswá me míne on hande stōden óðer on ǣnig míre burge alre freólikeost. Godd seō eōu alre freónd.

DCCCLXXVI.

EĀDWEARD.

✠ EADWARD kyng grēt Aylmér bisscop, and Ælfgār erl, and alle míne þeynes on Norfolk fréndlīke; and ic kīðe oū ðat ic wille ðat míne móder be ðes londes wrðe at Kirkeby and alle þinge ȝár ðat ðéritō mid richte bireð, só ful and só forð só Leofstān hire knyht it firmest hauede.

DCCCLXXVII.

EĀDWEARD.

✠ EADWARD kyng grēt Aylmér bisscop, and Ælfgér erl, and alle míne þeynes on Sūffolk and on Norfolk fréndlīke; and ic kīðe oū ðat ic wille ðat it is míne fulle unna ðat Ælfrich Módercope mótt bugan tō ȝo tuéyen abboten at seynt Eādmunde, and at sancte Æðeldrede, be Godes leue and be míne.

DCCCLXXVIII.

EADWEARD.

¶ EADWARD kyng grēt Aylmér bisscop, and *Ælf-*
gér erl, and alle míne þeynes on Norfolk fréndlíke;
 and ic kīðe ihū þat ic wille þat þat lond at Kirkeby
 and alle þinge þat ðértō mid richte bireð lige intō þān
 hālege minstre at seynt Eadmund mid sake and mid
 sōcne, sō fol and sō forð sō it áni man firmeat hauede,
 and míne móder it ȝiderinne byquað; and ic bidde
 ihū alle þat ge deme me swylc dóm of sende þat
 haued ȝiderinne fāren mid unlage swilk ge for Gode
 wíten þat me mid richte tō bireð.

DCCCLXXIX.

EADWEARD.

¶ EADWARD kyng grēt Aylmér bisscop, and *Ælf-*
gér erl, and alle míne þeynes and schíeréuen on Súf-
 folk and on Norfolk and wer sō seynt Eadmund óni
 land habbed fréndlíke; and ic kīðe ihū þat ic ihū hote
 bi fulen hese þat seynt Eadmund inland is scotfré
 fram heregeld and fram ilc óðer gouel.

DCCCLXXX.

EADWEARD.

¶ EADWARD kyng grēt Aylmér bisscop, and *Ælf-*
ger erl, and Toly, and alle míne þeynes on Súffolk
 and on Norfolk fréndlíke; and ic kīðe oú þat ic wille
 þat þat lond at Cungestone lige intō seynt Ead-
 mundes minstre and alle þe þinge þat ðértō mid richte
 bireð, mid sake and mid sōcne, sō ful and sō forð sō
 ihe alle for Gode wíten þat ic mid richte in bureð.

DCCCLXXXI.

EÁDWEARD.

¶ EADWARD kyng grét Aylmér bisscop and Girð earl, and Toly, and alle míne þeynes on Eástanglia fríndlíke; and ic kíðe ihú ðat ic habbe unnen Balde-wine abbot ðe abbotríche intó seint Eádmundes biri and álkere þinge ðe ðér intó bireð mid sake and mid sôkne, sô ful and sô forð sô Léfston abbot óðer áni abbot it tóforen him firmest haude. Nú bidde ic alle ðe manne ðe ben Godes frénde and mínn ðat him filste tó lage and tó rihte, lóc ðér him néd beð, and he ihure fultumes bewíse for míne loue; and ic nelle náne men þafien ðat him fro hande teó áni þing ðat ic him gifен habbe óðer get þinke tó dóne nô swiðer ðan he mínn brôðer wére.

DCCCLXXXII.

EÁDWEARD.

¶ EADWARD kyng grét Aylmér bisscop and Alfgér earl, and alle míne þeynes intó Norfolc fréndlíke; and ic kíðe ihú ðat ic am tó witnesse ðat Ælffric Móder-cop hauede unnen after his day ðat land at Lodne intó ðat hálegen minster at Eádmundes biri, and alle ðe þinge ðat ðértó bireð, mid sake and mid sôkene, sô ful and sô forð sô it him seluen on hande stód.

DCCCLXXXIII.

EÁDWEARD.

¶ EADWARD kyng grét Aylmér bisscop, and Ælf-gár erl, and Toly, and alle míne þeynes on Súffolk fréndlíke; and ic kíðe ihú ðat ic wille ðat ðe half nigende hundred sôcne ðe ic habbe ihiuen God and

seynt Eádmunde míne mýē þat it liggen intó þat hágelen minster at Eádmundes biri, sō ful and sō forð sō míne móder it fermest áihte and it Ælfric Wihtgáres sune hire tó hande biwiste; and ic ne am bicnowe þat it áni man úðe þenen út neyðer ne hámsoðne ne gríðbreche, ne forstal, ne fichtwíte, ne hebbereðes ne nón ȝere richte þa ȝider in mid richte ibered be fullen wíte.

DCCCLXXXIV.

EÁDWEARD.

¶ EADWARD kyng grét Aylmér biscop, and Ælfger earl, and alle míne þeynes on Súffolk fréndlíke; and ic kíðe ihú þat ic wille þat þe sókne lige intó seynt Eádmund ȝe ic ér ȝider inne úðe, sō ful and sō forð sō ic me seluen on hande stód. And ic nelle þafien ȝat it áni man úttige, ne hóded, ne léwed; and ic wille wíten ȝat mannes name ȝe wille God réfien and seynt Eádmund and me.

DCCCLXXXV.

EÁDWEARD.

¶ EADWARD cyning grét ealle míne biscopes, and míne eorlas, and míne scígeréuan, and ealle míne þegenas on ȝám scíran ȝér þa lande tóliccað intó Ely freondlice; and ic kýðe eów ȝæt ic habbe geunnen Wulfrice ȝæt abbodrice in Hely on eallan þingan, binnan burgan and bútan, toll and teám, and infangenðeof, fyhtwíte, and fyrdwíte, hámsoðne, and gríðbryce, sitte his mann ȝér ȝár he sitte, wyrce ȝæt he wyrce; and nelle ic geðauian ȝæt ȝenig man of handa áteó nán ȝæra þinge ȝæs ic him geunnen hæbbe. God eów gehealde.

DCCCLXXXVI.

EADWEARD.

¶ EADWARD kynge gret alle mine bisceopes. 7
mine eorles. 7 mine þegenes on Barroccscire. 7 on
middensexen freondlice. 7 ic kyþe eow þi ic habbe
gegefæn criste. 7 sancte petre into westmynstre win-
dlesoran. 7 stane. 7 eall þi ðært herþ. binnan burh. 7
butan. mid saca. 7 mid socne. mid tolle. 7 mid
teame. 7 mid infangenumþeofe. on wude. 7 on felde.
be strande. 7 be lande. on stræte. 7 of stræte. 7 on
eallan þingan swa full. 7 swa forþ. swa hit mesylfan
[firmest on hande] stod. 7 ic nelle geþafian þi þær ani
man ænine onstync ðærofer habbe on ænige þingan
butan se Aþþ. 7 þa mynekas to sancte petres neode.
God eow gehealde.

DCCCLXXXVII.

EADWEARD.

¶ EADWARD cyng gréþ mine biscopes, and mine
eorlas, and ealle mine þegenes on þán scíran ðár mine
preóstas on Paules mynstre habbað land inne freónd-
liche; and ic cýðe eow ðæt ic wille ðæt hig beon
heore saca and heore sōcne wurðe, ægðer ge binnan
burh and bútan, and swá gódera lagana wurðe nū
swá full and swá forð swá hig best wæron on æniges
cynges dæge oððe on æniges biscopes on eallen
þingan; and ic nelle ðæt hig underfón áni má preósta
intó heora mynstra þonne heora lande áre áberan
mage and hig sylfe willan. And ic nelle geðafian
ðæt heom ænig man æt ænigan þingan misbeóde.

DCCCLXXXVIII.

EÁDWEARD.

¶ EADWARD king grét his bisceopas, and his ab-
bodas and his eorlas and þeignas ðe on ȝám scýran
syndon ðe Ordríc abbud hæfð land inne; and ic kýðe
eów ðæt ic hæbbe geunnen him intó sancta Marian
mynstre sacre and sōcne, toll and teám, and infan-
geneðeóf, binnan burgon and bútan burgon, hámsōcne,
and gríðbrice, and foresteal, ofer his ágen land. And
ic nelle nánum men geðafian ðæt him ænig ðára þinga
ofnime ȝe ic him geunnen hæbbe.

The same in Latin.

¶ Eadwardus rex salutat suos episcopos, et suos
abbates, et suos comites et barones qui in illis uice-
comitatibus sunt ubi Ordricus abbas habet terram
infra; et ego ostendo uobis quod ego habeo permissum
sibi ad sanctac Mariae monasterium litigirium, exqui-
sitionem, teloneum, et appropriationem, et infracap-
tum latronem infra burgum et extra burgum, domus
assultum, et pacis infractionem, et obuiationem, super
suam propriam terram. Et ego nolo ulli homini per-
mittere ut ei aliqua harum rerum auferat quae ego
sibi concessi habere.

DCCCLXXXIX.

EÁDWEARD.

¶ EADWARD cinge grétt well míne biscopes and
míne eorlas, and ealle míne þegnas on ȝám scíran
þær sancte Peter hafað land inne, and Eádwine abhod,
freóndlíce; and ic kýðe eów ðæt ic hebbe gegisen
Crist and sainte Petre on allen his lande saca and
sōcne, toll and teám, infangeneðef, and flimensfirmð,

grīðbrice and hāmsōcne and foresteal, and alle ðere rihte inne tīd and út of tīd, binnan burh and būtan burh, on strāte and of strāte, swā full and swā forð swā hit me syluan on handa stōd; and ic nelle geðafian ðæt ēni man habbe ænīne onstync ofer his lande ne ofer his men, be strande ne be lande, būtan se abbot and ða gebrōðera tō ðæs mynstres neóde. God eów gehealde. Amen.

DCCCXC.

EĀDWEARD.

✠ EADWEARD cyngc cýð on ȳsan gewrite ðæt ic habbe geunnen ȳas landes aet Stāningan intō ȳan hālgan mynstre aet Feskamp and ālc ȳera þinga ȳas ȳær mid rihte tō gebirað æfter Ælfwines bisceopes dægæ, mid sake and mid sōcne, swā ful and swā forð swā hit him fyrmost and best an handa stōd.

DCCCXCI.

EĀDWEARD.

✠ EADWARD kyning grétt ælle míne wytan gehádode and lēwede; and ic cýðe eów ȳæt ic hebbe bicweðen Portland and eall ȳæt ȳertó bilyð intō ȳat ealden mynstre on Wyncheastre, Gode tō lofe and sancte Petre and sancte Suuðune, ȳám monekan tō scrúdan and tō fódan, for mýnre sáwle and for ealre mýnra maga, and for ælre ȳere kynga sáwle ȳe æfter me ȳyses kynyngríches waeldeð. La hwō ȳisne cwidan ondón hebbe he wið Godd geméne on dómes deig. ȳyss sint ȳera manna naman ȳe aett ȳsan cwidan wéren, Eadgið se hléfdie, Stigand se archebisceop, Harold eorl, Rengebold cancheler.

DCCCXCII.

EĀDWEARD.

¶ EADWARD kyng grēt míne biscopes, and míne
earles, and alle míne þeines on ðe schíren ȝer ȝe lond
liget inne fréndlíke; and ic kīðe ihu ȝat ic wille ȝat
Léfston abbot and ȝa bréðre ȝat he ben here sake
and here sōcne wrðe ofer ȝe lond ȝat men intō ȝat
hálege stowe becweð, só ful and só forð só he hafede
þe it hér áhite. And ic nelle þafien ȝat men hem áni
unrið bēde.

DCCCXCIII.

EĀDWEARD.

¶ EADWEARD cyngc grēt míne bisceopas and míne
eorlas and ealle mýne þegenas on þam scýran ȝær
Ealdred ærcebisceop hæfeð landinne freondlīce; and
ic cýðe cō ȝæt ic wylle ȝat he beó his saca and his
sócna wurðe ofer his land and ofer eallum his man-
num, tolles and teámes, binnan porte and bútan.

DCCCXCIV.

EĀDWEARD.

¶ EADWEARD cyngc gret mine bisceopas. ¶ mine
eorlas. ¶ ealle mine þegnas on þam sciren þær Sē
eadmund hafað landinne freondlice ¶ ic cýðe eow
þe ic wylle þe leofstan aþ. ¶ ealle þa gebroðra on ead-
mundes byrig. beon heora sake ¶ heora socne wurðe
ofer calle heora agene menn. aegðer ge binnan burh
ge butan. ¶ ic nelle geðafian þe heom ænig man ænig
wohl beode.

DCCCXCV.

EÁDWEARD.

¶ Ic Eádward king kíðe on ðise write alle lēfful manne þat íc rēd habbe wið míne erchebiscopes and biscoptes and earles and wið alle míne þeynes, þat is þat ic wille þat seynt Eádmundes minster míne meyes, and se tún þe þat minster inne is, be ēkelīke on þat ilke frēdōme þat Cnut king and Hardcnut kyng míne brōðer ȝiderin úðen, ne neuer se stede ne wrðe loged mid ȫðere hódes manne þanne mid moneke; ne nón ȝére bispoc ȝe euermor schal bén on Norð-folc ȫðer on Súffolc ne habbe neuere nón onsting on þat minstre ne só wýd só ȝa túnnes merkes gōð ȝe þat minster inne stond. And ȝo monekes chesen hem alder of hem seluen só só riht is. And ic wille þat se sōcne and se sake þat ic hem unnen habbe stonde unáwend euer só wer só he nū habben lond ȫðer men ȫðer iget bigeten schalen þurg Godes fultume and gōdere manne. Nú bid ic alle Godes frénd eiðer ȝe þat nū libben ore ȝe þat after hús schulen comen þat he for Godes eye neuere ne bén on stede ne on stalle ȝér euere undón wrðe þat ȝre fordgengles úðen and þat we unnen habben intó þat heli minster. And igif ȝán euere áni man só drsti wrðe þurgh ȝese dēfles lore ȝat he ȝis wiðquenchon wille and áweygen, sí he ámansumod and on helle súslé bischemt bûte he ér his liues ende ȝe déppere bête.¹

¹ A half-effaced marginal note says that this charter was "lecta coram baronibus de Scaccario et allocata."

DCCCXCVI.

EÁDWEARD.

¶ Ic Eádwerd cyng and Englalandes wealdend under Criste ðán heófenlícān cyninge, geann ðæs landes æt Certhám intó Cristes cyrcean for míne sáwle ðán hirede tō fóster-lande ðe ðærinne Gode þeówað, and ic eom ðæs mynstres mund and úpheald, and nelle geðafian ðæt əníg mann geútige əníg ðára landa ðe mid rihte intó ðán hálgan mynstre gebýrað. And ic wille ðæt əlc ðára landa ðe on mínes fæder dæge læg intó Cristes cyrcean, wære hit kynges gife, wære hit bisceopes, wære hit eorles, wære hit þegenes, eall ic wille ðæt əlcес mannes gife stande; and ic nelle geðafian ðæt əníg mann ðis áwende; and gif əníg mann sí swā dyrstig oððe ðærtó geðwærlæcce ðæt əníg ðára landa ðe lið intó Cristes cyrcean ðanon geútige, sí he Iudas geséfara ðe Crist gelæwade, and ðe ðisne cwyde əfre áwende ðe ic mid mínre ágenre hand on ðissere Cristes bēc Criste betéhete on úppan Cristes weofod, drihten fordó hine á on écnesse. Amen. Ðis synd ðára landa nama. Sandwíc, Eástryge, Tænet, Edeshám, Ieocchám, , Certahám, , Gódméreshám, , Wyllan, Eást-Cert, and óðer Cert, Bérwíca, Werhornas, Apuldra, Mersehám, Orpedingtún, , Preóstata-tún, , Meapahám, Culingas, Frinningahám, Holingaburnan, Fernlége, , Pecchám. On Súðsexan, Pæccingas, Wudutún. On Súðrian, Wealawurð, Mersethám, Ceighám, Horslége. On Estsexan, Súðcyrcean, Middeltún, Lællingc, , Boccing, On Eástenglum, Hæðléh; Illaléh. Innon Buccinghámscire be Cilternes efese, Hrysebyrgan, Innon Oxenaford-scírc, Niwantún, Brutuwylle

DCCCXCVII.

AFTER EĀDWEARD.

FHER swutulað on ȝisum gewrite hwylce gerihta langon intó Tántúne on ȝám tíman ȝe Eādwerd cing wes cucu and deád. Ðæt is, ærest of ȝám lande æt Nigon hídon seó mann reddon intó Tántúne cirh-sceattas, and burhgerihtu, heorðpenegas, and hundredpenegas, and teoðung of ȝelcere híde eahta penegas, hámsócn and forsteall, gríðbrice and handfangeneðeof, áð and ordél, fyrdwíte, and eall swá oft swá him man bude tó gemóte he come ofðe hine man badode. Dúnna wes ȝæs biscopes mann tó ȝám tíman ȝe Eādward cing wæs cucu and deád of ȝám lande æt Acon and of tää lande and of twám Cedenon, and he geaf tó gerihton .v. circ sceattas and heorðpenegas, and hundredpenegas, hámsócn, and forsteall, gríðbrice and handfangeneðeof, áð and ordél and þriwa sécan gemót on .xii. monðum, and of Eāforda ȝa ilcan gerihtu. And Ealdred wæs ȝæs biscopes mann of ȝám lande æt Hele and dyde ȝe ilcan gerihta ȝæ man dyde of Nigon hídon, and of ȝám fíf hídon æt Baggabeorgan .iii. circsceattas, and burge-rihta, heorðpenegas, and hundredpenegas, and handfangeneðeof, áð and ordél, hámsócn and forsteall, gríðbrice and þreó mótlæðu ungeboden on .xii. monðum. Of Lidigerde .i. circ sceatt and eall ȝe geilcan gerihta ȝæ man dyde of Baggabeorge. Of Hylle .i. circ sceatt, and burh gerihtu, heorðpenegas and hundredpenegas, hámsócn and forðsteall, gríðbrice and handfangeneðeof, áð and ordél, and .iii. gemót on geare búton he hit gebicge oððe gebidde. Of ȝære óðre healfre híde, æt twám Holaforda .ii. circ sceattas and eall ȝæ geylcan gerihta ȝæ man déð of Cedenon. Ðises ys gewitnes;

Gisa bisceop, and ȝElfse abbot, and Wulgeat

abbod, and *Ælfnōð* mynster prauost, and Wulfwerd wita, and Godwine Eadwies sunu, and *Ælmér* ðæs abbodes brōðor, and *Ægelrīc* æt healf wege, and Heardinc Eadnōðes sunu, and Gārmund, and *Ælfrīc* Tigel, and Ordgār se wite, and *Ælfwerd* Leōfsunes sunu and Brichtrīc se calewa, and Dodda æt Curi, and *Ælmér* yerl, and Sæwold æt Iliacum, and Wulfrīc æt Paules Hele, and Ealdred æt Sulhere, and Wulger æt Hiwerc, and *Æilwine* yunge.

Rubric. Dis is ðeo bóc be ðam gerihtan þe ligað intó Tāntūne.

DCCCXCVIII.

ÆDELSTĀN.

¶ HER swutelað on >thisum gewrite [ðæt] Eþelstan Bisceop gebohte æt Leofrice æt Blacewellon fif hide landes æt Intebyrgan be *Æþelredes* Cynges leafe. 7 be *Ælfgeges* Arcebiskeopes gewitnesse 7 be Wulfstanes Arcebiskeopes. 7 be ealra þæra Witena þe ða on Englalande lifes wæron. mid ten Pundan reodes Goldes 7 hwites Seolfres. unforboden 7 unbesakan. to geofene 7 to syllanne ær dæge 7 æfter dæge. sibban oððe fremdam þær him leofost were. And se Cing het þone Arcebiskeop Wulfstan þerto Boc settan. 7 *Æðelstane* Bisceope Boc and Land betecan unnandere heortan. þa æfter þysan manegum gearum. soc Wulfstan and his sunu Wulfric on sum þæt Land. þa ferde se Bisceop to Sciregemote to Wigeranceastre. 7 draf þær his spræce. þa sealde Leofwine Ealdorman 7 Hacc . . 7 Leofric. 7 eal seo Scir his Land clæne þa he hit unforbodan 7 unbesakan behæt and settan dæg to þæt man to ðam Lande scolde faran. 7 þa ilcan þe him ær Land Gemære læddon hit E[ð]elstjan. 7 cwædan gif ða Landgemære ealswa wæron swa man heo on fruman lædde þæt se Bisceop þæt Lande ful rihte ahte. Da com se Bisceop þerto. 7 se þe him Land

sealde. 7 þa he him to [wit]nesse wæron. 7 com Wulfstan 7 his sunu. 7 þa þe hyra Geferan wæron. 7 heo ealle þa þa Landgemære. geridan eal swa heo man on fruman þam Bisceope lædde. 7 heo ealle cwædan þe [ðær] wæron þæt se Bisceop ful riht þæt Lande ahte. 7 Da se þær geanwyrde wæs þe him Lande sealde. 7 Spacon 3a Leofrices freond and Wulfstanes freond. þæt hit betere wære þe heora seht to gæd[dre wur]de þonne by ænige Sace hym betweonan heoldan. sohtan þa hyra seht. þæt wæs þæt Leofric sealde Wulfstane 7 his suna an Pund 7 twegra þegna að. 7 wære hymself þridde. 7 heo 3am ilcan wolde beon gehealden. gif seo spæc to Leofrice eode swa swa heo þa wæs to Wulfstane gegan. Dis wæs ure ealra Seht. 7 Wulfstan 7 his suna sealdon þa þæt Land clæne Leofric. 7 Leofric 7 Wulfstan 7 Wulfric þam Bisceope clæne Lande 7 unbesacan. ær dæge 7 æfter. to gyfanne þær him leofost wære. 7 Her swutelað seo gewitnes 7 se boch þe þær æt wæron. 7 Ðæt wæs ærest se Bisceop. 7 L[eófric]e. and Wulfstan. 7 Brihtwine. 7 Cynsig. 7 Wynstan. 7 Ægelwig munuc. 7 Ælwine mæsse-preost. 7 Ælmær mæsse-preost. 7 Wulfric mæsse-preost. 7 Cyneword æt Pebbewurðy. 7 Ælesig [æt] Sec[can]ham. 7 Eadwig his mæg. 7 Wulfric æt Cloddesheale. 7 Sæword æt Uptuny. 7 Wulfric æt Bynningtune. 7 Wulfsig Madding. 7 mænig god Cniht to eacan þysan. Nu syndan þissa Gewrita þeo. An on Wigernaceastre æt Sça Marian þær þæt land to hærð. 7 oþer on Hereforda æt Sœ Æðelbrihte. and þridde á mid þam þe þæt land on hande stande. 7 God ælmihtig þone gehealde þe þis wille rihtlice healdan. 7 gif ænig man þonne seo þe þis awendan wille. God ælmihtig 7 Sça Maria. 7 ealle his leofan halgan þæne æniðerige ægþær ge her on life. ge þær þær he længast wunian sceal. butan he hit þe deoppor ar gebete swa Bisceop him tæce. 7

✠ CYROGRAPHUM.

DCCCXCIX.

EĀDWEARD.

¶ ICHR Edouard kingc haue geuen
 Of my forreste the keepinge
 Of the hundred of Chelmar and dansinge
 To Randolfe Peperkinge & to his kinling
 With harte and hinde dooe and bokke
 Hare and fox Catt and Brooke
 Wylde foule with his flocke
 Partrich fesaunt hen and fesant cocke
 With grene and wyld stob and stock
 To kepen and to yemen by all her might
 Both by daie and eke by night
 And houndes for to houlde.
 Gode and swyfte and bolde.
 Foure grey houndes and vi. racches.
 For hare and foxe and wild cattes
 And therof I make him my book
 Wittnes the busshop Wolston
 and book ylered many one
 And Sweyne of Essex our brother.
 And leken to him many other
 And our Steward Howelyn
 That besought mee for him.

DCCCC.

EĀDWEARD.

¶ CONDITOR coeli terraeque deus, uniuersitate
 totius creaturae de nichilo perfecta, primum hominem
 de limo formauit eumque ad imaginem suam configu-
 rauit, cui dominium operum suorum donari preecepit,
 ea uidelicet ratione, ut homo rationabilis irrationa-
 bili uteretur creatura per quam ipse deo seruiens

obediret et obediendo creatorem honoraret. Deinde succedente generatione in generationem tempa et aecclias fieri constituens, de primitiis et decimis ac de substantia sua largitionis eas in nomine suo honorari preecepit; insuper et per euangelium nos instruens ait, 'Thesaurizate uobis thesauros in coelo,' et reliqua. Quapropter ego Eadwardus regis regum gratia rex et Anglorum princeps post longam exiliactionem solius miserentis dei nutu in regno meo reuersus et in solio patrum meorum residens, aeccliam quam hortatu beati Augustini rex *Æðelberht* in honore apostolorum Petri et Pauli a fundamento constituit diuersisque donis ditauit, in qua ipsius regis et omnium episcoporum Cantiae ac regum corpora ponи possent, cum omnibus appendiciis uel adiacentiis suis liberam esse annuo et statuo. Quum quidem in eadem aecclia supradictus rex conditus iacet eiusque stirpis progenita deo dilecta requiescit virgo Mildreda; ego etiam eiusdem regis stemate ortus et regno eius deo iuuante potitus Tanatos insulam trado, quam Hegbertus rex iure haereditario concessit uenerabili reginae Domneuae, matri scilicet sanctae Mildreðae, quantum cerua cursu suo lustrauerat pro interemptione duorum fratrum eius *Æðelredi* atque *Æðelberti*, quos iussu eiusdem principis deo odibilis Thunur iniqua stravit morte, quem mox coelestis ulcio terribiliter subsecuta est ipsum perimendo; sed et omnes donationes possessionum uel facultatum quas prisco siue moderno tempore praedecessores mei reges eidem aeccliae contulerunt, et ego regia potestate contrado, atque firma astipulatione cum consensu et testimonio episcoporum, ducum, principum et satellitum meorum, abbatи *Ælfstano* ac monachis ibidem sub regula beati Benedicti abbatis deo militantibus ad habenda et perfruenda sibi perpetua libertate constituens attribuo. Si cui uero haec largitio displicet, uel si quis, quod absit, hanc donationem zelo ductus

diaboli quoquo ingenio infringere temptauerit, iram dei et omnium sanctorum maledicta incurrat et subita morte intereat, sicut praedictus dei inimicus Thunur interiit, percutiatque eum deus amentia et coecitate ac furore mentis, omniisque tempore calumpniam maledictionis dei sustineat, nec sit qui eum liberet nisi poenitens resipiscat et digna emendatione satisfaciat. Haec autem traditio regalis in eodem loco seruetur inconulsa et incontaminata, deo teste, qui dixit, ‘ Michi vindictam, ego retribuam;’ contradictibus uero ad ruinam et ad condempnationem in die furoris domini cum eis qui dixerunt domino deo, ‘ Recede a nobis, scientiam uiarum tuarum nolumus.’

—
DCCCCI.

EĀDWEARD.

✠ EADWARDO Angol-Saxonum gloriosissimo regi consentienti, necnon et eius optimatibus qui ei in praesentia tunc aderant, quorum hic nomina subtus notantur, familia deo famulantum aecclesiae sanctae saluatoris quae sita in loco antiquo uocabulo nuncupato Maildeburi, opere cymentario pulcherrime composita cernitur, uenerabili comiti Orslafo aliquantulum terrae, id est .v. manentium, suae propriae possessionis in loco qui dicitur Mehhandun largiens concedit, pro commutatione alterius terrae, id est .III. manentium in loco ubi ruricolae Coellewrðe uocitant; finitis autem diebus .III. haeredum, praedicta terra in Mehhandun fratribus supramemoratis absque omni contradictione reddatur in seruitium pristinum, necnon et dominus uel gubernator supradictae aecclesiae illas .III. manentes in Choellewrðe sibi in usum pristinum suscipiat.

DCCCCII.

EADWEARD.

¶ Ego Eadwardus dei gratia rex Anglorum Eadsio archiepiscopo, et Godwino comiti, et omnibus suis baronibus Cantiae salutem! Sciatis me dedisse deo ac sancto Augustino et fratribus ut habeant eorum saca et socna, et pacis fracturam, et pugnam in domo factam, et uiae assultus, et latrones in terra sua captos, latronumque susceptionem uel passionem super illorum proprios homines, infra ciuitatem et extra, thelo-neumque suum in terra et in aqua, atque consuetudinem quae dicitur teames, et super omnes allodiarios quos eis habeo datos. Nec uolo consentire ut aliquis in aliqua re de hiis se intromittat nisi eorum praepositi quibus ipsi haec commendauerint, quia habeo has consuetudines deo datas et sancto Augustino pro redemptione animae meae, ita pleniter et libere sicut melius habuerunt tempore praedecessoris mei Knuti regis; et nolo consentire ut aliquis haec infringat sicuti meam amicitiam uult habere.

DCCCCIII.

EADWEARD.

¶ EADWARDUS rex Ulfso episcopo, Siwardo comiti, Aelfrico uicecomiti, et omnibus ministris suis de Huntingdonensi scira, salutem! Notum uobis sit me dedisse deo et sancto Benedicto et Aelfwino abbatи de Ramesia terram de Brocton quam egomet ibi habui, cum saca et soca in omnibus; et nulli hominum hanc donationem immutare permitto. Quod si quis post dies meos hoc minuere uel mutare ausus fuerit siue clericus sit siue laicus segregetur ille a Christo et a sancti Benedicti et omnium sanctorum consortio, et

nisi hic emendauerit quod temere deliquit, poenas infernales cum daemonibus sortiatur.

DCCCCIV.

EĀDWEARD.

✠ EADWARDUS rex Wlfwio episcopo, Tosti comiti, Normanno uicecomiti, et omnibus fidelibus suis et ministris, clericis et laicis, de comitatu Hamptoniae, salutem ! Notum uobis facio quod Ælfrinus abbas de Ramesia et Leofricus abbas de Burgo notificauerunt mihi pactionem et commutationem quam habita colloctione inter se fecerunt. Uolo itaque ut uos intelligatis quod Ælfrinus abbas de Ramesia hoc modo accepit de Leofrico abbate Burgi nouem uirgatas terrae apud Lodington de soca sancti Petri nominatim, scilicet hidam Huntingi, duas uirgatas Godrici Dani, uirgatam Brandi, uirgatam Leofgari et uirgatam Ælfwini nigri, in plenam commutationem contra omnes homines nunc et perpetuo liberas et quietas. Et pro his dedit praefato abbati de Burch totam terram quam sanctus Benedictus habuit apud Marham liberam ab omni calunnia et quietam in plenam commutationem. Ipse insuper abbas et fratres Ramesienses singulis annis dabunt de charitate abbati et fratribus Burgi quatuor millia anguillarum in quadragesima sub tali uidelicet conditione quod abbas et fratres de Ramesia habebunt in territorio sancti Petri de Burch quantum sibi opus fuerit de lapidibus quadratilibus apud Bernech et de petris muralibus apud Burch in plena ambitione ; erunt quoque omni tempore liberi a telonii et omnium exactionum uestigatione per aquam et per terram. Notificauerunt quoque mihi quod haec compositio facta fuit inter eos sub testimonio Leofsii abbatis de Ely et Wlfgeti abbatis Croilandiae et eorum qui cum ipsis praesentes affu-

erunt. Itaque uolo uos scire quod Ælfwinus abbas ita mecum locutus est et tantum mihi de suo dedit quod ego hanc conuentionem concessi; et uolo ut firmiter stet semper sicut inter se prolocuti sunt ad laudem et honorem dei et sanctae Mariae sanctique Benedicti tam moderno tempore quam futuro. Mando igitur et praecipio ut nullus omnino nec clericus nec laicus hanc commutationem et pactionem infringere audeat. Prohibeo quoque super plenam forisfacturam meam ne ullus homo tam audax sit ut aliquod grauamen aut iniuriam inferat hominibus sancti Benedicti neque rebus eorum, sed pacem dei et meam habeant ipsi et omnia quae ipsorum sunt aut erunt ubique in aqua et terra. Mando praeterea et praecipio per hoc scriptum meum ut termini et metae in Kinges delfe ita permaneant sicut abbas Ælfwinus Ramesiae eas dirationauit contra Siwardum abbatem Dorneensem sub testimonio Leofsii abbatis de Ely et Leofrici abbatis de Burch et Wlfgeti abbatis Croilandiae et eorum qui cum ipsis placito interfuerunt; ex parte scilicet orientali ipsius nauigii uel ladae usque ad locum qui dicitur Gangestede, et exinde in parte occidentali ab Hundeslake usque ad Wenlesmere et medietas de Kanhereholt. Quicunque ergo hanc conuentionem eorum in aliqua re temerare uel imminuere prae sumpserit separatus sit ille a gaudio colesti, nisi antequam hic moriens recedat, delictum suum congrue emendauerit. Amen. Haec carta facta fuit apud Westminster in festo sancti Petri, teste Stigando archiepiscopo, Eadwino abate, Haroldo comite, Es-garo stalere, et Hugelino cubiculario.

¶ Eādward king grēt wel Wulfwi biscop, and Tosti eorl, and Norðman shírréfen, and al his witen and al his holden in Hámtonschíre hāded and leāwed frénd-like; and ik kīðhen eōw ðæt Ælfwin abbot of Rames-eie and Leōfrīc abbot of Burgh habben me gebid of ðæt wharfe and of ðæt foreward ðæt he habben

gespekin and gedón hem bitwenen, þæt ik wille ȝæt ghe understanden ȝæt ȝElfwyne abbot of Rameseie or ȝis wise haued gewharued at Leófric abbot of Burgh. ȝherde landes at Ludingtone of saint Petre sôkne lande of Burgh, Huntinges hide by name, and Goderiches twâ ȝherde ȝe Denske, and Brandes ȝherde and Leófgåres ȝherde, and ȝElfwynes ȝherde ȝe blake sker and sakles tó ful wharf wið éuerik man, ár dagh and after dagh: and haued ghiuen him ȝes fore ȝæt land at Márhám al ȝæt seynt Benet ȝér aght sker and sakles wið éuerik man tó ful wharf; and tó éken ȝis ȝe abbot and ȝe brôðern of Rameseie shulne ghiuen ilke gher foure housend eol in lenton tó carite tó ȝe abbot and ȝe brôðren intó Burg, tó ȝaire forwart ȝat ȝe abbot and ȝe brôðren of Rameseye shulen habben of saint Petres landáre werc stán at Bernak and wal stán at Burgh als mikel suuâ hem byhoued tó ful forward sker and sakles wið tol and wið al þing bi watre and bi lande intó Rameseye áuere máre, and he habben me gekið ȝæt ȝis forward was maked on Leófssis abbotes witnesse of Ely and Wlsgétes abbotes of Crûland and of ȝes men ȝat mid hem wéren. Nú kízen ik woú ȝat ȝElfwyn abbot haued swâ wið me spoken and of his me ghiuen ȝat ik habbe ȝis ilk forward ighetud; and ik wil ȝat it stande alswâ he hit gespeken habbet God tó loue and sainte Marie and saint Benedictus áuere máre, wið borene and wið unborene. And ik hâte and beôde ȝat nô man ne worþe swâ doerste ne suuâ dirsty ȝat ȝis ilk wharf and ȝis ilk forward breke, háded ne leawed; and ik forbeôde bi fulle wite ȝat nô man ne wrð swâ dirsti ȝat saint Beneites meine ne her þing náwhér ne deruen, ac Godes gríð and míñ habben heó and here þing bi watre and by land. And ik hâte and beôde mid ȝis ilk writ ȝat ȝat ilk merk and mére after Cnoutes delfe kynges stande alswâ ȝElfwine abbot of Rameseye it bitolde wið Siward abbot Ðorneye al bi Gangestôde

bi ȝe ést half ȝe delf and ȝe west half bi Hinde lake swá onan tó Wendlesmíre and half Raðeresholt intó Rameseye on Leófsies abbotes wittenesse of Ely, and on Leófrices abbot of Burgh, and Wlgetes abbot of Crúland, and ȝaire mon ȝet hem mid wéren. And if áni man ȝis ilk forward mid áni þing breke and áwansige só be heó sundred fram heueneríkes merðen, bùten he hit ibéte ár he heðen wende. Amen. Dis writ was maked at Westminstre on seint Petres mas-dai, on Stígandes wittenesse ercebiscop, and Eádwines abbot, and Haroldes eorles, and Esgáres stalleres, and Hugelines bourȝeines.

DCCCCV.

EÁDWEARD.

✠ Ego Eadwardus rex saluto Aylmerum episcopum, et Ȣelgarum comitem, et Toli, et omnes barones de Suffolc amicabiliter. Notifico uobis quod ego uolo ut octo hundredorum et dimidii soka, quam deo et sancto Eadmundo meo cognato dedi, adiacent monasterio praedicti martyris ita plene et perfecte sicuti mea mater primitus ea habuit, et sicuti Ȣelfricus Wiðagari filius, ad manum matris meae custodiuuit, et sicut ea postea mihi met in manus fuerunt. Nec ego cognosco me dedisse nisi praedicto monasterio istas rectitudines, uidelicet, hamsokne, et gríȝbreche, et forstal, et ferdwyte, et hebberȝef, et fihtwyte, nec aliquam rectitudinem quam sancto Eadmundo prius dederam.

DCCCCVI.

EÁDWEARD.

✠ EADWARDUS rex Ȣesnoȝo episcopo, Tuli comiti, Kinrico [uicecomiti] et omnibus ministris suis de

comitatu Huntingtoniae, salutem ! Notum uobis sit quod ego uolo ut sanctus Benedictus de Ramesia habeat terram de Hemmingford cum omnibus pertinentiis suis ita plene et perfecte sicut rex Hardecnut frater meus et *Ælfgiuia* mater mea eam eidem aeccliesiae concesserunt et nullum omnino nec Anglorum nec Danorum hanc donationem mutare permitto.

—
DCCCCVII.

EADWEARD.

¶ EADWARDUS dei gratia rex Anglorum cunctis Christi fidelibus perpetuam in domino salutem ! Cum rex et dominus rerum omnium deus, nullo indigens cuncta possideat, agit ineffabili qua hominem dilexit caritate ut ex his quae usui humano creata largiter ministrat, ipse aliqua quasi donaria gratauerit recipiat, quo se colentes ad suae seruitutis intentionem deuotiores reddat, quos postmodum perpetua secum libertate regnare concedat. Qua seruitutis intentione antiqui patres succensi, sua primum domino studuerunt impendere, postmodum se mutuantes terrenis coelestia temporalibus sempiterna. Quorum uestigia Eadgarus auus meus ac praedecessor sceptrigerae potestatis diligenter subsequens et exemplar perfectius implens, Elyense coenobium et alia, illud tamen egregie praeter caetera restaurauit, restaurans ditauit, ditans omnimoda libertate quietauit, consultus adiutusque sedula sancti *Æselwoldi* summonitione uel copiosa praediorum augmentatione; quod et sancto Dunstano alacriter collaudante cunctisque primatibus regni priuilegio firmatum est; *Æselredus* quoque pater meus suae gubernationis tempore quaedam praedia eidem loco contulit prioremque libertatem suae suorumque concessionis priuilegio solidauit. Horum ego Eadwardus dei gratia successor licet in-

dignus, cum in his deuotam circa dei aecclesiam religionem uel religiosae deuotionis operationem longe dispar conspicio, ueneranda eorum statuta nequaquam infringere praesumo, sed fortiter quantum in mea efficacia est defensare et utcumque augere desidero; unde et praefato coenobio uillam nomine Lachingehei firme et haereditarie subiicio quo illorum aliquo modo subiungar consortio, et sanctorum inibi multiplici meritorum laude quiescentium amplificer suffragio, libertatem ab eisdem ut diximus restitutam, ab ipsa autem regina uirgine sanctissima prius habitatione possessam, possessione sanctificatam, sanctificatione uenerabilem factam, inuiolatam manere et omnimodo prouehendam censeo, quod et priuilegii attestatione meorumque consensu fidelium stabile praesentibus et futuris pronuntio; summam ergo eorum quae illi loco hoc nostro adiacent tempore uel legum consuetudine nominatim subiecta monstrabimus descriptione. In comitatu Grantecestriae ipsa insula cum duobus centuriatibus et omnibus appendiciis: Extra Suafham, Horningeseie, Dittune, Hauekestune, Neutune, Staplesford, Scelford, Tripelan, Meldeburne, Erningeford, Grendene, Steuicheswrðe, Belesham, Fuulburne, Teuresham, Westlai, Trumpintune, Wratinge, Sneillewelle, Dittune, Hardwic, Mideltune, Impintune, Cotenham, Uuinlingeham, omnisque quartus nummus reipublicae in prouincia Grantecestriae et aliquae terrae in ipsa uilla. In comitatu Sudfole, Hertest, Glemesford, Hecham, Rattesdene, Drincestune, Neddinge, Berchinges, Bercheham, Wederingesete, Leuuremer, Acholt, ad Wichelau quinque et dimidium centuriatum, Sutborne, Meltune, Kingestun, Ho, Stoke, Debham, Briðwelle, Oddebruge, Brandune. In comitatu Norðfolc, Feltwelle, Brugeham, Medelwolde, Crochestune, Watinge, Mundefort, Berc, Westfeld, Uingeham, Norðwelle, Walepol cum appendiciis, Merham, Derham, Ðorp, Polleham. In comitatu Essexiae, Ha-

destoc, Littelbirig, Stratlai, duae Rodinges, Raten-dune, Amerdene, Brocheseued, Estre, Fanbruge, Ter-linges. In comitatu Hertford, Hadham, Hatfeld, Keleshelle. In comitatu Huntendune, Spaldwic cum appendiciis, Sumeresham, Colne, Bluntesham. Haec et horum appendicia siue maiora siue minora insuper omnia a quocumque adiecta uel adiicienda bonorum testimonio possessa, cum omni saca et soca sine aliqua exceptione saecularis uel aecclesiasticae iusticiae illi monasterio damus, data quieta clamamus, eadem qua sancti viri illud glorificauerunt libertate, quo neque episcopus neque comes neque alicuius exactio-nis minister sine licentia uel aduocatione abbatis et fratrum ullo modo se praesumat intromittere uel rem sanctae aliquo modo inquietare. Sitque in eorum ut semper fuit arbitrio a quocunque potissimum elegerint ordinari uel sua sanctificari episcopo, conuenienti equidem dispositione regina hac utitur libertate quae regem et regnum mundumque florentem deserens insulam pro dotalitio possedit ubi sponso suo Christo integerrime seruiuit, quod et caro florens in tumulo ueste etiam incorrupta ostendit. Haec quemcunque uoluit episcopum asciuit sed sanctus Wilfredus Ebo-racensis archiepiscopus familiarior extitit qui eam cum suo coetu virginum consecrauit. Cum autem multo posteriori tempore seruicio dei pene deficiente Eadgarus restauraret coenobium, posito ibi grege monachorum quibus abbates praefecit quos sanctus Æðeluoldus et sanctus Dunstanus sanctusque Os-waldus ordinauerunt, et quamdiu uixerunt quasi suis consuluerunt. Post hos quosque meliores uinculo charitatis sibi adtrahebant e quibus aliquos secum in monasterio retinebant. Harum ergo consuetudinum cum non fuisset constitutor malo esse testis et fidelis conseruator quam perfidus et detestabilis euersor, deum summum seruatorem inuocans, ut qui haec constituta sanctorum nostrumque infregerit testamentum

sanctorum et omnipotentis, nisi poeniteat, incurrat odium, induens maledictionem sicut uestimentum dum Iudei aemulatur opprobrium.

DCCCCVIII.

EÁDWEARD.¹

¶ Ego Eadwardus dei gratia rex Anglorum hoc testimonium antecessorum meorum postulante abbatе Leofrico comprobaui, et uillam Fiskertune quam regina mea ipso abbatе Leofrico instante per me dedit uel potius reddidit iuri sancti Petri in Burch concedo liberam cum terris, siluis et aquis, et omnibus rebus pertinentibus, similiter de aliis terris, id est, Astune, Flectune, Ouertune, Alwaltune, Osgothbi, et caeteris quae in eo tempore adiectae sunt; concedo eidem loco, saca et socne, et tol et team. Testibus, regina Eadgīða, Stigando et Ealdredo archiepiscopis, Haraldo et Tostino, cum caeteris optimatibus meis.

DCCCCIX.

EÁDWEARD.

¶ Ego Eadwardus gratia dei rex Anglorum omnibus episcopis, ducibus, comitibus, proceribus, uicecomitibus, caeterisque suis fidelibus in omnibus comitatibus in quibus Stigandus archiepiscopus et monachi aecclesiae Christi Cantuariae terras habent, amicabiliter salutem! Notum uobis facio me concessisse Stigando archiepiscopo et monachis aecclesiae Christi Cantuariae omnes terras quas habuerunt tempore patris mei et omnium antecessorum meorum, et saca et socne, on stronde et streame, on wode, on felde, tolles et teames, griōbreche, et hamsocne, et forstalles, et infangeneðeff

¹ This is the confirmation of the Charter No. 575.

et flemenes fremðe, supra suos homines, infra urbe et extra, in tantum et tam plenarie sicuti proprii ministri mei exquirere deberent et etiam super tot thegne quot habent. Et nolo ut aliquis hominum se intromittat nisi ipsi et ministri eorum quibus ipsi committere uoluerunt; propterea que ego concessi haconsuetudines Christo pro aeterna redemptione animae meae; et nolo pati ut aliquis frangat eas & non uult perdere amicitiam mean. Si quis autem huius donationis aliquid fregerit temerario ausu faciendo aut consentiendo socius sit Iudee qui tradidit Christum et ab omnipotenti deo in perpetuum dampnetur.

DCCCCX.

EADWEARD.

¶ Ego Eadwardus rex Anglorum notifico in his literis omnibus dei fidelibus quod consiliatus sum cum meis archiepiscopis et episcopis et abbatibus et comitibus, et cum omnibus meis baronibus, uidelicet uolo et praecipio quod monasterium cognati mei sancti Eadmundi et uilla in qua situm est illud monasterium sit perpetualiter in eadem libertate quam Cnut rex et Hardecnut rex meus frater ei concesserunt, et quod ille locus nunquam sit locatus cum aliis personis quam cum monachis; nec aliquis episcopus qui est, uel unquam erit, in Norfolk uel Suffolc, habeat unquam potestatem aliquam in eodem monasterio nec infra fines eiusdem uillae crucibus designatos. Et monachi qui ibi degunt eligant sibi abbatem de seipsis sicuti eidem monasterio et eaedem uillae concessi. Permaneat in perpetuum, ubiqueque habent monachi terras siue homines, seu in futurum acquirant per dei auxilium et bonorum hominum. Nunc igitur rogo omnes dei amicos qui nunc uiuunt sei futuri sunt, quod pro timore dei nunquam sint in loco

seu in concilio ubi praedicta libertas sit mutata uel adnichillata, quam antecessores nostri et nos sancto Eadmundo et monasterio suo concessimus. Quod si aliquis fuerit ita uesanus per incitamenta diaboli quod uelit hanc libertatem mutare sive in aliquo adnichillare uel deprauare sit ille anathematizatus et in gehennam ignis demersus nisi in uita sua resipuerit.

DCCCCXI.

EADWEARD.

¶ Ego Eadwardus rex manifesto in isto breui omnibus dei amicis cum testimonio Liungi episcopi quod Leofricus comes habet donatam illam terram de Heamtun in monasterio de Eouesham, et ego uolo ut illa terra iaceat in illo monasterio, hoc sunt quinque hydae tam plene et tam firme sicut aliqua terra quae melius iacet in illo monasterio. Ego uolo etiam ut ille sanctus locus qui diu stetit desertus habeat suam libertatem sicuti melius et plenius habuit.

DCCCCXII.

EADWEARD.

¶ In nomine domini nostri Ihesu Christi ! Ego Eadwardus rex sum testis quod Mannig abbas et Aëselwius monachus emerunt ab Eammero terram quae ab incolis uocatur Eunelade, et ego concedo ex mea parte ut semper sit ad mensam fratribus. Et si aliquis foras miserit, deus mittat eum foras de Paradiiso. His testibus consentientibus quorum hic inferius nomina carraxari uidentur.

¶ Ego Eadwardus rex Anglorum subscrisi. ¶ Ego Eadsinus Dorobernensis aecclesiae archipraesul consensi. ¶ Ego Aelfricus Eboracensis aecclesiac

archipraesul consensi. ✕ Ego Lifing episcopus consensi. ✕ Ego Ealdred episcopus consensi. ✕ Ego Wulfsig episcopus consensi. ✕ Ego Æðelstan episcopus consensi. ✕ Ego Dodeca episcopus consensi. ✕ Ego Stigand episcopus consensi. ✕ Ego Eadnoð episcopus consensi. ✕ Ego Willelm episcopus consensi. ✕ Ego Leofric dux consensi. ✕ Ego Godwine dux consensi. ✕ Ego Siward dux consensi. ✕ Ego Swegen dux consensi. ✕ Ego Beorn dux consensi. ✕ Ego Ælfgar minister consensi. ✕ Ego Ælfstan minister consensi. ✕ Ego Mergeat minister consensi. ✕ Ego Owine minister consensi. ✕ Ego Ælfnoð minister consensi. ✕ Ego Mannig abbas consensi. ✕ Ego Godwine abbas consensi. ✕ Ego Ælfric abbas consensi. ✕ Ego Æglwine decanus consensi. ✕ Ego Wulmer minister consensi.

DCCCCXIII.

EÁDWEARD.

✚ IN nomine domini nostri Ihesu saluatoris! Ea quae legaliter salubriterque determinantur, licet solus sufficeret sermo, ad euitandum tamen temporis futuri ambiguitatem, fidelissimis scripturis et documentis sacris sunt commendanda. Quamobrem ego Edwardus rex Anglorum pro aeternae retributionis spe et relaxatione peccaminum meorum ad laudem regis aeterni et ad honorem sancti Pauli apostoli gentium doctoris, regali auctoritate renouauit atque restaurauit libertatem ad monasterium ipsis statutum in Lundonia ciuitate ubi diu sanctus Erkenwaldus episcopatum tenuit. Haec est enim libertas illa quam ut aeternaliter in supradicto monasterio permaneat animo libenti constituo, id est octo mansas ad Berlings et quinque ad Cingeford. Hanc ego libertatem pro petitione et ammonitione uenerabilis episcopi Erken-

waldi qui tunc temporis eidem monasterio praefuit placabili mentis deuotione dictare, scribere, commendare, procuraui. Denique adhuc pro ampliori firmitatis testamento omnimodo praecipimus atque praecipiendo obsecramus ut maneat ista libertas quam praefatus Erkenwaldus episcopus in Romulea urbe a uenerabili papa Agathone petebat, insolubiliter ab omni humanae seruitutis iugo cum omnibus per circuitum ad illud monasterium rite pertinentibus, tribus solummodo exceptis, expeditione, pontis arcisque constructione, et exercitu. Si quis uero, quod non optamus, huius decreti animaduersitatem infringere temptauerit aut aliter quam a nobis statutum est mutare praesumpserit, sit a consortio domini nostri Ihesu Christi segregatus, et cum rapacibus ponatur, et cum nefandissimo Iuda qui Christum tradidit infernales imperpetuum luat poenas si ad satisfactionem et emendationem non uenerit.

DCCCCXIV.

EADWEARD.

¶ IN nomine sanctae et indiuiduae trinitatis ! Ego Eadwardus dei gratia Anglorum rex dare uolens pretium redemptionis animae meae uel parentum meorum sub consensu et testimonio bonorum uirorum tradidi, sancto Michaeli archangelo in usum fratrum deo seruientium in eodem loco, sanctum Michaelem qui est iuxta mare cum omnibus appendiciis, uillis scilicet, castellis, agris, et caeteris attinentibus. Addidi etiam totam terram de Uennefire cum oppidis, uillis, agris, pratis, terris cultis et incultis, et cum horum redditibus adiunxi quoque datis portum addere qui uocatur Ruminella cum omnibus quae ad eum pertinent, hoc est, molendinis et piscatoriis et cum omni territorio illius culto et inculto, et eorum red-

ditibus. Si quis autem his donis conatus fuerit ponere calumpniam anathema factus iram dei incurrat perpetuam. Utque nostrae donationis auctoritas uerius firmiusque teneatur in posterum manu mea firmando subterscripsi quod et plures fecere testimium.

Signum regis Eadwardi ✕. Signum Roberti archiepiscopi Roðomagensis ✕. Hereberti episcopi Lexouiensis ✕. Roberti episcopi Constantiensis ✕. Signum Radulphi ✕. Signum Uinfredi ✕. Nigelli nicecomitis. Anschitilli Choschet. Turstini.

DCCCCXV.

EADWEARD.

✠ IN omnipotentis dei nomine! Ego Eadwardus rex indico omnibus hominibus de consilio quod consiliatus sum cum omnibus consiliariis meis pro remedio animae meae et pro incolumitate tocius gentis meae; hoc est, quod annuo aeternam libertatem sancto regi Eadmundo in loco in quo requiescit ita pleniter sicut unquam plenius habui, et hoc uolo ut libertas ita stet in eius potestate, ut quotiens homines censum persoluerint exercitui uel nauibus tociens villae eius habitatores censum persoluant uelut alii homines ad necessitatem abbatis et monachorum qui ibi debent pro nobis seruire. Et abbatiam quam Cnut rex ibi elegit, ac postea frater meus Hardecnut rex simili modo stabiliuit, pignore meo et omnium episcoporum meorum cunctorumque procerum necnon comitatum eiusdem episcopi consilio corroborauit, ut nunquam aliquis debeat transmutare ad alterius ordinis viros, nisi uelit separari a communione dei et omnium sanctorum eius. Annuo etiam sancto regi Eadmundo terram ad Myldenhale cum uictu et hominibus; et iura regalia

VIII. et dimidiā placitorū¹ ad Dynghowe quod Anglice dicitur nygend half hundred; et omnium uillarum suarum iura regalia annuo in omnibus terris quas modo habent et quas adhuc adquisituri sunt in dei amore ac mei et tocius populi.

DCCCCXVI.

EĀDWEARD, 1043.

¶ PACE regnante, largiflua Christi omnipotentis bonitas semper ab omnibus est laudanda omniꝝ laude praeferenda, quia nullo bonitatis termino ualet concludi in saeculorum saecula, utpote quia idem deus ipse sit suae propriae bonitatis bonitas, distribuens gratis non tantum dignis uerum etiam indignis partem suae bonitatis; est quippe rex regum et dominus dominantium omniumque subsistentium uisibilium atque inuisibilium creator, et suae creationis discretissimus dispositor, attingens a fine usque ad finem suauiterque disponens omnem creaturam ut competit diuinae dominationi eius. Nam quosdam libero arbitrio quibusdam praefecit dignitate huius saeculi et operibus diuersis, quibus rursum mandat ut ipsi sua sufficientia et bonorum abundantia illorum reueare et sustentare debeant inopiam qui minus saecularibus abundant negotiis, ut pro hoc maiori possint mercede ab eo donari. Unde ego Eadwardus Anglorum rex omnibus post me futuris regibus, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, ducibus, omnibusque Christi fidelibus notum fieri uolo quod uenerabilis dux Leofricus, diuina inspirante gratia monitisque gloriosi ac deo dilecti summi pontificis Alexandri, monasterium sanctae dei genitricis Mariae sanctique Petri et omnium sanctorum in uilla quae dicitur Couentre extruxit largisque muneribus adornauit, atque sub-

¹ MSS. Cantab. et Harl. 645 f. 125^b. dimidii hundredorum.

scripta maneria ad uictuale subsidium abbatis et monachorum in eodem loco deo perpetue seruientium mea larga donatione et concessione ibidem contulit; uidelicet medietatem eiusdem uillae in qua fundata est ipsa aecclisia, deinde Souðam, Greneburgan, Icketonam, Hunitonam, Neowenham, Hulhtune, Chadeleshunte, Herdewyk, Cestretune, Waspertune, Suoham, Byrtingabirig iuxta Auen, Merston, item Mers-tuna, in Glocestria, medietatem uillae de Lintune, Sowe, Salewarp, Eatuna iuxta fluum Dee, Kildesbig, Winewican, Burhbeca, Barwalle, Scrapetoft, Pakinton, pro reuerentia itaque et honore sanctae dei genitricis Mariae sanctique aduocati mei apostoli Petri, do et concedo abbatii Leofwino, et omnibus futuris ibidem post eum abbatibus, in tota possessione monasterii, sakam et socnam, et thelonium suum in terra et in aqua, in urbe et extra, et omnes leges et consuetudines tam plene et tam libere sicut eas praefatus dux honorificentius et liberius de me tenuit. Praecipio itaque ut omnia quae ad ipsam aeccliam pertinent sint omnino libera, terrae cultae et incultae, cum exitibus atque redditibus praedictorum necnon maneria et aeccliae, cimiteria, decimae, redditus, et seruitia debita, oblationes, luminaria, causarum discussiones, emendationes aecclasticae uel saeculares, et quicquid illi loco collatum est sub integra inmunitate concedimus et perpetuo firmamus. Et ne quis praesentium uel magis futurorum ambiget quae sit illa libertas quam amabiliter et firmiter concedo, omnimodis cuncta illius aeccliae possessio nullis sit unquam grauata oneribus nec expeditionis nec pontis et arcis aedificatione, nec iuris regalis fragimine nec furis apprehensione. Et ut omnia simul comprehendam, nil debet exsolui nec regi nec regis praeposito uel episcopo uel ulli homini, sed omnia debita exsoluantur iugiter quae in ipsa ditione fuerint ad supradictum sanctum locum secundum quod ordina-

uerint fratres eiusdem coenobii. Ut autem cunctis haec transgredientibus ad damnationem suam euidenter possit ostendi literas summi pontificis papae Alexandri quas ab eo suscepimus, directas tam posteris quam praesentibus hic manifestari curauimus.

Alexander episcopus seruus seruorum dei dilecto filio Eadwardo regi Anglorum salutem et apostolicam benedictionem. Scriptorum uestrorum eloquia incolumentatem uestram significantia laeti suscepimus, gratias itaque omnipotenti deo retulimus qui cordis uestri sinceritatem ad omnia utilia sanctae matris ecclesiae compungit. Proinde iuxta scripta uestra monasterio sanctae Mariae de Couentria ubi seruorum dei constituta est congregatio a reuerenda memoriae Leofrico duce nuper exstructo, huiusmodi priuilegia praesentis authoritatis nostrae indulgemus, concedimus, atque confirmamus, statuentes ut ipse locus regius preeceptis et priuilegiis apostolicis fultus per omnia tempora sine conuexatione cuiuscumque diocesani episcopi, aut alicuius iudicariae potestatis cuiuscumque ordinis uel dignitatis sit, sed semper sicut preeoptat et expetit benevolentia tua regalis futuro tempore permaneat. Fratres igitur eiusdem loci idoneos ex se uel ex qua uoluerint congregatione abbates siue decanos sibi per successiones eligendi habeant potestatem, et ne impediantur auctoritate apostolica prohibemus. Praeterea quicquid illi loco contuleris, uel collatum est, uel conferetur, diuina et nostra auctoritate roboramus; necnon priuilegia uestra ad honorem dei pertinentia quae ibi instituere uolueris granti affectu annuimus, confirmamus, et confirmando imperpetuum stare decreuimus; et infractores eorum aeterna maledictione damnamus.

Anno incarnationis dominicae .M°.XLIII°. scripta est haec syngrapha, hiis consentientibus ierarchis qui subter notati: uidelicet,

¶ Ego Eadwardus rex hanc meam libertatem re-

gali stabilimento affirmaui. ✕ Ego Aelfgyfa mater eiusdem regis assensum accommodau. ✕ Ego Eadgið regina eiusdem collateralis regis eiusdem donationi regali consensi. ✕ Ego Eadsinus Dorobernensis aeccliae archiepiscopus adquieui. ✕ Ego Aelfricus Eboracensis aeccliae archipraesul corroborau. ✕ Ego Aelfwoldus Londoniensis episcopus subposui. ✕ Ego Ealdredus episcopus Wygornensis impressi. ✕ Ego Duduco episcopus Willensis adnotau. ✕ Ego Wlfinus episcopus Lichesfeldensis consolidaui. ✕ Ego Aæelstanus episcopus Herfordensis stabiliui. ✕ Ego Liwingus episcopus Cridiensis adposui. ✕ Ego Eadnoðus episcopus Dorcensis consensum praebui. ✕ Ego Brihtwinus episcopus Scirbernenensis confirmaui. ✕ Ego Berhtwold episcopus Wiltuniensis conclusi. ✕ Ego Manni abbas. ✕ Ego Siward abbas. ✕ Ego Aelfwinus abbas. ✕ Ego Godwinus abbas. ✕ Ego Aelfstanus abbas. ✕ Ego Godwinus dux. ✕ Ego Haroldus dux. ✕ Ego Leofricus dux. ✕ Ego Siward dux. ✕ Ego Sweyn dux. ✕ Ego Tostig dux. ✕ Ego Radulphus More. ✕ Ego Esgar. ✕ Ego Rodbord minister. ✕ Ego Hulfsketel minister. ✕ Ego Godwine minister. ✕ Ego Frewine minister. ✕ Ego Leofric minister. ✕ Ego Morcere minister. ✕ Ego Aelfgar minister. ✕ Ego Godric minister. ✕ Ego Leofric minister. ✕ Ego Siwerd minister. ✕ Ego Aæelsi minister.

DCCCCXVII.

EADGIÐA.

✚ EADGIÐ se hláuedige gréþ Harold erl mîne bróðar, and Touid, and ealle úrc þewena on Sumerseatan freóndlíche; and ic cýðe eow ðæt ic wille ðæt Giso bisceup beo ðæs londes wurðe æt Milferton swó

full and swō forð swō hit meselfon on honde stōd
tō þān forewarden ȝæt weo geworht habbað, and gyf
þār hwā ænig land habbe hūt buidan oððe geboht
of þām ȝe ȝār mid richte intō gebyrað ic wylle ȝat
man hyt læte in ongcean cuman and spece se mann
wið þone mann ȝe him ēr land sealde.

The same in Latin.

¶ Eadiða domina Haraldo comiti fratri suo, et
Touid, et omnibus balliis Sumerset, salutem! Sci-
atis me uelle quod Gysco episcopus habeat terram de
Miluertone ita plene et libere sicut mihi plenius modo
stetit. Si qua autem terra ipsam iure contigens
sublata uel quoque modo distracta fuerit, uolo quod
reuocetur.

DCCCCXVIII.

EĀDGIDĀ.

¶ EADIÐ seô hláuedi Eáwardes kinges lēse grēt
al ȝat hundred at Wedmōre fréndliche; and ich cýðe
eów ȝat ich habbe gegefen Giso bisceop ȝat land at
Merketún and álch ȝāre þinga ȝæs ȝe ȝār mid richte
tóbirið intō his canoncan aet sancte Andrea aet
Wyllan, mid saca and mid sōcna, swō full and swō
forð swō hit mesylfen on honde stōd, for Eáwardes
kinges sáwle and for míne sáwle. And ic bedde eów
ȝæt ge deme richtne dóm of Wudemann ȝe ic mí
hors betachite and mí gauil hauis ofhealden twá gear
eiðer ge hunig and eác feoch and eác feoð. God eów
gehealde!

DCCCCXIX.

EĀDNÓÐ.

¶ NOTUM sit uniuersis hoc legentibus quod ego
Eadnoðus et uxor mea dedimus et concessimus deo

et sancto Benedicto Ramesiae terram nostram de
Acleia in perpetuam eleemosynam pro nostris et
patrumque matrumque nostrarum et filiorumque nos-
trorum animabus. Talem autem conuentione feci-
mus cum Ælfwino abbe et conuentu Ramesiae de
eadem donatione. Nos quidem in uita nostra ean-
dem terram nomine aecclesiae tenebimus, sed neuter
nostrum poterit ulla ratione eam alibi dare uel dis-
trahere, uel ingenium quaerere per quod a praefatae
aecclesiae dominio alienetur, sed post mortem utri-
usque, meam scilicet et meae uxoris, tota simul quieta
et ab omni calumpnia libera in manum abbatis et fra-
trum transibit. Cum autem in dominio eam habue-
rint, duas libras singulis annis Æðelrico monacho filio
nostro inde ad uestitum procurabunt, quatinus idem
Æðelricus huius respectu beneficii humilis et deuotus
deo sit, abbati quoque et fratribus suis tractabilis.
Qui si forte habitum suum et monasterium relinquens
reuerti uoluerit, nihil omnino inde ulterius percipiat.
Concessimus autem Leofwino homini nostro uirgatam
terrae in qua mansum suum habet in uita sua qui-
etam; post decessum uero ipsius in possessionem
aecclesiae simul cum principali parte redibit; dimi-
diā uero partem hominum qui in memorata terra
sub seruitute degunt libertate donauimus. Rogamus
ergo et obsecramus per dei terribile nomen ut nullus
omnino hanc terram donet uel uendat uel aliquo modo
ab eadem aecclesia alienet. Quod si quis fecerit, sit
ille maledictus et alienatus ab omni beatitudine pree-
sentis uitae et futurae, sitque eius commoratio cum
daemonibus in inferno, ubi ignis eorum non extin-
guitur et uermis eorum non morietur.

DCCCCXX.

EÁDWINE.

¶ IN nomine domini nostri Ihesu Christi ! Hic demonstratur quomodo Eadwinus de Cadendune suam haereditatem diuisit. Hoc est, Eadwinus in primis do terram quae uocatur Watford pro anima mea deo et sancto Albano ; et filio meo Leofwino, Sunnandune et Cadandune et Strætlea et Hætlea et Pirian et Puttanho et Beranlea. Et post obitum filii mei Leofuuini habeat sanctus Albanus Beranlea et possideat in perpetuum ; et uolo ut de pecoribus meis melioribus elegantur .xx. boues et .xx. uaccas ad sanctum locum ubi ego iacere cupio, id est apud sanctum Albanum.

DCCCCXXI.

EÁDWINE.

¶ ON mīn drihtines name ! Ic Eādwine kīðe ihu þat ic an ȝe jinge ȝe me God almichtin haue lent on ȝise liue; ȝat is ȝat ic an ȝat lond at Eskeres Ðorp intō seint Eādmund būten ten acres ic giue ȝér intō ȝere kirke; and Léfric habbe ȝo þre acres ȝe he on-sit; and ic an ȝat lond at little Meddeltone intō sancte Benedicte and ten acres intō ȝe kirke; and ic an ȝat lond at Beorh intō sancte Æðelþrīðe bi sūðen Kinges stréte būten ȝat norðere hage at Appelsco and half ȝe turfgret ligge intō Apetūne, and ȝértō weye tō rōde brod; and ten akres intō Beorhkirke be sūðen stréte; and ten acres intō Apetūne kirke bi norðen stréte; and four acres intō Huluestone kirke; and four acres intō Blittleford kirke; and .x. acres intō Sparhām kirke; and alle mīne men frē eywer after mīne týme. Ðis is ȝat freschet ȝe Eādwine haueð Crist unnen and seynte Marie and alle Cristes hālegen

his sōwle tō álisednesse and his sinne tō forgiuenesse. And ȝis is ȝe forward ȝe Wlfriç and Eádwine þa tuéye brēdere wrouhten hem bituen ymbe þa tō lond at Ðorp and at Middelton, ȝat is se ȝe here sō lengere libbe habbe bōðere ȝe lond; and after here bōðere day gó ȝat lond at Middiltone intō sancte Benedicte for hēre bōðere sōule, and ȝat lond at Ðorpe after here bōðere day fange Ketel ȝértó tō swilke forwarde sō ȝér wrouht is, ȝat is ȝat Ketel leste álke iher tō pūnd intō seynt Eádmunde, ȝat is ȝas londes gouel, and for here eyðeres sōule ilke day áne messe, and after Keteles day gó ȝat lond intō seynt Eádmunde búton álken gentale, and at Meðeltone intō ȝere kirke ȝe Ðurwerd áhte and ȝat lond ȝe Eádwine Ecferðes sune áhte fré intō ȝe kirke; and of ȝat lond at Ðorp .viii. acres intō Aescewelle kirke, and of ȝat lond at Wreningham .viii. acres intō ȝe elde kirke, and tō acres intō Fundenhale kirke and intō Neolandes kirke. Ðise write sinden þré, ón is binnen at sancte Eádmunde, áñðer at sancte Benedicte on Holm, and te þridde haueð Eádwine himself.

DCCCCXXII.

EÁDWINE.

¶ Ic Eádwine munek, cildremeistre on Niwan munstre, grëtte ȝe wel Aelfsie biscop. Ic kýðe ȝe láford ȝæt nū for þrum gearan ic læi innan mínan portice ánbútan nónstide, end me ateude ȝér ȝe hálga Cúðbert openlice; ic ȝes swýðe blíðe wes; ic eóde tō mínen abboden Aelfwine and bed hine ȝæt ic móste norð faran tō ȝám hálgan and hine gesécan; ac mí abbot Aelfwine me ȝes forwurnde and eáç forbæd; ic ȝá feng on míne ágenne rēd and eóde me ȝider norð, and me ȝér Aegelwine biscup mid wurscupe underseng, and me geúðe God and ȝe hálga ȝæt ic hine

mid mínen handen gewochs, and his heáfod mid gambe gekamde, and his her mid scearan gecherf, and hine eall mid niwan scrúde hiescrúdde, and his ealde cláðes him fram genam, sume ic ȝér let and sume hér habbe. Nú láford buðohte ic me ȝæt ic nefde mínes abbodes leáue, and ic ȝérfore hám gæwende and kom me intó Ealden mynstre and gesóhte Crist and sancte Peter, and sancte Suiðun, and ȝe wolde, ac ȝú nérē æt hám; ac ic funde Leófwine ȝane decanum and ealle ȝa gebróðra, and hí me wurðlice underfengen and me tó mínen abboden geðingade; and he me blýðelice underfeng si Gode lof. Nú willic ȝe kýðan lláford Ælfisie biscup hú ȝys gecuðdreðene fyrmost wæs gestaðolod bytwyx Ealden mynstre and Niwan mynstre, eal swá ic sylf hí gehýrde ȝá ȝe ic gung wæs wher se láfard sanct Ælwold leig seóch, and him kom tó ȝe hálga Dúnstán of Cantuwarabyre for hine tó gesyddé and ealdor Æðelgár abbot ȝyder eóde and munekes mid him, ȝæt wes Boia ȝe ealde, and Æluríc decan, and Ælfnoð ȝe metere, and Ælfwine ȝe nū abbot his; and ȝér coman munkes of Ealden mynstre, ȝæt wes Ealdwig, and Wlstan cantor, and Godwine decan, and manæga óðre mid him. Boia ȝe ealde munuk set á cneuwa ætforan sancte Æðelwolde and béd hine ȝæt he scolde sette góðe lagan bytwyx ȝám twám mynstre on muneke dagan eal swá Fríðestán biscup hefd geset á pruste dagan; ȝæt wes ȝæt ȝa twéien hiredes wéren eall tó ánen on eallan godcunnesse, and ȝe wes gif éni prust forðerde on áðere stede, hí scolde ealle tógaðere cuman and ȝæt líc buburian, and ealne þeuwdóm dóñ ȝe tó Gode bulumpe, and Acyrhálgan dei, ȝe byð binnan Ealdan mynstre, scolden cuman ȝa prustes of Niwen mynstre tó Ealden mynstre and ȝér bún tó euensange and tó messen, and tó gerurde; and ȝa prustes of Ealden mynstre scolden cumen tó Niwan mynstre æt sancte Iudoces messedeie eal on ȝa ylcan wísan, and

gyf ænie prusten mistimide on ȝasaran mynstre, ne fore he náwider ac gesóhte he his nagaburas and him þingadan. Da ȝis gehurde sanct Æselwold ȝa herede ȝæt hit swá wére nú on his tíman and on ȝeren munechen deie, and cweð Godes curs eallan ȝám ȝe éfre ȝis unduden, and geaf tó tacne ȝæt hit staðelfest bún scolde twá brúne messehágala ána intó Ealden mynstre and ána¹

DCCCCXXIII.

EALDRÉD, 1049—1058.

¶ IN nomine domini! Hér swutelað on ȝissum gewrit ȝæt Ealdréd bisceop hæfð geunnen Æðestán fættan sumne dæl landes, ȝæt synd twá hída mid ȝám ȝe he ær hæfde, and mid ȝám hrófleásan lande, and he eác werige for twá hída tó ȝám foreweardum ȝæt he hit hæbbe and welbrúce his dæg; and æfter his dæge twám yrfeawardum ȝám ȝe him betst tó gear-nian wille. And ȝis land is on ȝám túne ȝe fram cùðum mannum Hylle is gehâten; and æfter ȝissera þreora manna forðore, gange ȝæt land est intó Wigeraceastre tó ȝám þingan ȝe se wylle ȝe ȝonne bispoc[ric]es wealde búton ȝelcan wiðercwyde. And ȝiss wæs gedón be Eádwardes cynges leáfe and be his fullan unnan. And ȝisses is tó gewitnesse, Eal se hyred on Wigeraceastre, and Manni abbot, and se hyred on Eofeshamme, and ȝelsfric abbot, and se hyred on Persceoran, and Leófric eorle, and Odda, and ȝelf-ric his bróðor, and Byrhtric ȝelsgåres sunu, and ȝeglric ȝæs bisceopes bróðer, and Leófric, and Owine,

¹ Note. This is written in a more modern hand and dialect than the rest of the book. It seems, however, a copy from an older document: for instance, p. 261, l. 18, we can see the confusion made out of the original *gewidreden*, etc. etc. It ends abruptly, but all that is necessary to complete it, is the addition of the words—‘into Niwan mynstre.’ Other corrections are equally obvious, here and there.

and Pagan, and *Aetsur*, and *Ceolmár*, and *Ordwig*, and *Wulfric*, and *Ælfric æt Timbrintúne*, and *Godrīc Finc*, and *Berhtwine*, and *Cola*, and ealle þa þegnas on *Wigeceastrescíre* *Denisce* and *Englisce*. And sýðiss land ælces þinges freols bútan weallgeweorce and brygegeweorce and ferdsócne and circic sceatte. God ælmihtig þone geheald ȝe ȝis gehealde; and se ȝe hit oðð on ȝenigum þingum gewanige hæbbe him ðæt wið Gode sylfne geméene bútan he geswice and tó riht gecerre.

DCCCCXXIV.

FULDER.

FHER swutelaðon ymb þa foreward þe wæron geworhte betwux þam hirede on wihgeraceastre. 7 fuldre. þ is þ he hæbbe þ land æt Iudintune .III. gear. for þā ȝream pundū þe he lænde. 7 þone bryce þe on ȝā lande beo .III. gear. 7 binnon þrym gearū. agife þ land þā hirede into swa myclū swa se hired hī on hand sette. þ synd .XII. þeowe men. 7 .II. gesylhðe oxan. 7 .I. hund sceapa. 7 half hundred foðra cornes. And se ȝe þas foreward to breke he gewurðe hit hī næfre forgifen. ac beo he fordemed into helle wite. 7 þær mid deofle wunige oð to domes dæge.:

DCCCCXXV.

GEATFLÉD AND OTHERS.

GEATFLEDA geaf freols for Godes lufa and for heora sāwla þearfe, ðæt is Ecceard smið, and *Ælstán* and his wíf, and eall heora ofsprinc boren and unboren; and *Arcil*, and *Cole*, and *Ecferð Eádhunes* dóhter, and ealle þa men ȝe heanon heora heáfod for hyra mete on ȝām yflum dagum. Swá hwā swá ȝis

āwende and hyre sāwla ȝises bereāfie, bereāfige hine God aelmanhtig ȝises lifes and heofona rīces, and sý he āwyrged dead and cwic ȳā on ēcnyssē. And eāc heo hafað gefred ȝa men ȝe heo þingedē æt Cwæspatrike, ȝæt is Ȣlfwald, and Colbrand, Ȣlsie, and Gamal his sune, Eādred, Tredewude, and Uhtred, his steop-sun[u], Aculf and Ȣrkyl, and Ȣlsige; hwā ȝe heom ȝises bereāfie God aelmanhtig sie heom wrað and sancte Cūðbert.

Hér syleð Norðman eorl intō sancte Cūðberhte ediscum and eall ȝæt ȝær intō hyrēð and ȝone feorðan aecer æt Feregenne. And ic Ulfscytel Osulfes sunu sylle Norðtūn mid mete and mid mannan intō sancte Cūðberhte and all ȝæt ȝær intō hýreð, mid sace and mid sōcne; and se ȝe ȝis āwende sý he āscyred from Godes dæle and from eallum hāligdōme.

DCCCCXXVI.

GÝÐA.

¶ In nomine domini nostri Ihesu Christi! Ego Gyða comitissa concedo aecclesiae sancti Olaui regis et martyris terram meam de Scireford, quae est de dote mea, pro anima mea et domini mei comitis Godwini; ut ipsa aecclesia eam perpetuo iure habeat et teneat liberam et quietam ab omni terreno seruitio. Et si quis eam peruidere uel ab ipsa aecclesia auferre contatus fuerit, auferat deus partem eius de terra uiuentium et cum Iuda proditore haereditet infernalia supplicia in saecula saeculorum. Amen. **¶** Ego Leofricus Exoniensis episcopus nostra auctoritate confirmavi. Testes sunt Tostig dux, Gerið dux, Saininus presbyter, et alii multi.

DCCCCXXVII.

WÆLDEÓF, 1066—1069.

¶ GODGIUE uidua dedit sancto Petro in loco qui dicitur Burch duas uillas Righale et Beolmesdorp, pro redemptione animae sua per consensum regis Eaduuardi. Postea accepit eam Siuuardus comes in coniugio; post tempus non multum mortua est, et deprecatus est Siuardus comes abbatem Leofricum et fratres ut quamdiu uiueret posset habere supradictas uillas; et post illius decessum reuerterentur ad monasterium. Mortuoque Siuardo comite, facta est conuentio ante regem Eaduuardum inter Walðeof filium supradicti comitis et Leofricum abbatem, et accepit ipse Walðeof .v. marcas auri, tali tenore, ut ipse Walðeof haberet Righale in uita sua, et Beolmesdorp quieta remansit in monasterio sancti Petri per iussionem regis Eaduuardi. Hoc actum est ante regem publice; sed post mortem regis fracta est conuentio ab ipso Walðeofo. Sed postea, poenitentia ductus, ueniente ipso ad monasterium praeformatum concessit ambas terras sancto Petro, eo tenore, ut ipse quamdiu uiueret teneret; et post obitum illius ambas simul in monasterio dimitteret; nec ipse aliquomodo istam conuentiōnē frangere, nec terras proprio reatu perdere, potest. Sed si quis istud instinctu diabolico euertere cupit, sciat se excommunicatum cum ipso diabolo in inferno mercedem accipere. Fiat! fiat!

DCCCCXXVIII.

GODRÍC.

¶ Ego Godricus concedo deo et sancto Benedicto Ramesiae post dies meos terram meam de Ticingtona, ita duntaxat ut abbas eiusdem aecclesiae Ead-

noðus frater meus adquietet eam de seruitio quod heregeat Anglice, Latine releuatio haereditatis, dicitur, quae ab haeredibus liberis post mortem patrum dominis solet impendi. Concedo etiam iuniori filio meo Eadnoðo terram de Acleia.¹

DCCCCXXIX.

GODWINE AND LEÓFWINE.

¶ HRR cýð on ȝysum gewrite hū Godwine biscop on Hrofseastrē and Leófwine Ȑelfeāges sunu wurdon gesybsumode ymbe ȝæt land ȝæt Snoddinglunde on Cantwarabyrig. Ðá ȝá se bispoc Godwine com tō ȝám biscopstole þurh hæse his cynehlafordes Ȑelredes cynges, æfter Ȑelfstānes bispoces forðsīðe, ȝá geméte he on ȝám mynstre ȝá ylcan swutelunga ȝe his foregenga hæfde and ȝærmid on ȝæt land spæc. Ongan ȝá tō spocenne on ȝæt land, and elles for Godes ege ne dorste, oð ȝæt seó spræc wearð ȝám cyng cūð. Ðá ȝá him seó talu cūð wæs, ȝá sende he gewrit and his insegl tō ȝám arcebiskeope Ȑelfrice and beād him ȝæt he and hys þegenas on East Cent and on West Cent hý on riht gesemdon, be ontale and be oftale; ȝá ȝæt wæs ȝæt se bisceop Godwine com tō Cantwarabyrig tō ȝám arcebiskeope, ȝá com ȝider se scýres man Leófric and mid him Ȑelfún abbot and þegenas ȝegðer ge of East Cent ge of West Cent, eal seó duguð; and hý ȝær ȝá spæce swá lange handledon, sýðdon se bisceop his swutelunge geeowod hæfde, oð hý ealle bædon ȝone bispoc eāðmodlīce, ȝæt he geun-

¹ This is only a portion of a charter, preserved in a narrative which continues in the following words:—‘præter haec quoque plurima alia dona quæ aliis concessit in eodem scripto reperimus quæ quod nos minime contingebatur in figuris Anglicis neglecta remanserunt. Hanc autem terram de Acleia iccirco tetigimus quod et ipsa tradente eodem Eadnoðo filio eiusdem Godrici post revolutionem dierum ecclesiae Ramesensi in liberam sicut in sequentibus dicetur elemosinam concessit.’ See Charter 919.

nan scolde ðæt he mōste mid bletsunga ðæs landes brūcan æt Snoddinglante his dæg ; and se bisp ðæs getiðode on ealra ðæra witenā þanc ðe ðær gesomnode wærān, and he behét ðæs truwan, ðæt land æfter his dæge unbesacen eode eft intó ðære stowe ðe hit útalæned wæs, and ágeaf ða swutelunga ðe he tō ðām lande hæfde ðe ær of ðære stowe geútod wæs, and ða hagan ealle ðe he be westan ðære cyrcan hæfde intó ðære hálgan stowe. And ðises lóces árendracan wærān ; Ælfún abbot, and Wulfric abbot, and Leófric sciresman, and Siward and Wulfstān æt Sealtwuda, and Ælfelm Ordemes sunu. Ðonne is hér seó gewitnes ðe æt ðisum lóce was, ðæt is árest se arcebiscop Ælfric, and se bisp Goduine, and Wulfric abbot, and Ælfún abbot, and Ælfnōð æt Orpedingtūne, and se hired æt Cristes cyrcan, and se hired æt sancte Augustine, and seó burhwaru on Cantwarebyrig, and Leófric sciresman, and Lising æt Mealtingan, and Siward, and Sired his brōðor, and Leófstān æt Mærsehám, and Godwine Wulfeágis sunu, and Wulfstān æt Sealtwuda, and Wulfstān iunga, and Leófwine æt Díctūne, and Leófric Ealdredes sunu, and Góda Wulfsiges sunu, and Ælfelm Ordemes sunu, and Sidewine æt Wealleswyrðe, and Wærelm and Æðelred portgeréfa on Byrig, and Gúðwold. Gif hwā ðis þence tō áwendenne and ðás foreword tō ábrecenne, áwende him God fram his ansýne on ðām miclan dôme, swá ðæt he sí áscyred fram heófena ríces myrhðe and sý eallum deóflum betæht intó helle. Amen.

DCCCCXXX.

GODWINE.

✠ Ego Godwinus dedi Engelramo de Lunderfeord totam terram iungentem dominio Pantracio, isto dicto Engelramo obligato inuenire equum, bartam,

ensem, et armamenta aurea quando in propria persona uel ego uel haeredes mei contra hostes ire coacti erimus; et hoc donum testifico. Ego *Ælricus* ✕ Ego Galfrides de Hedes Ego Willem Ego *Ælwricus* de Faleber et aliis.

Rubric. ✕ Comes Godwinus restitut Engelramo de Lundresford terram confiscatam dumdum seiunxit Sigwerdo et Leofrico coram Iohanne de Ashbornhamo et Iosepho.

DCCCCXXXI.

LEÓFGIFU.

✖ *LEOFGIUE* grēt hire léuedi Godes grētinge! And ic kīðe þe míne quide þat ic Crist an and his hālegan, míne louerdes sóule tō álisednesse and míne, intō þe hōly stōwe ðēr ic self resten wille, þat is at seynt Eádmundes byri. Ðat is þat lond at Hintles-hām and þat lond at Gristlyngðorp, būten þat lond þat Ailsi hauede þat he at his láuerde ernede and at me, and ilk þridde aker on þān wude at Hintleshām habbe *Ælf*si, and ingong and útgong be felde and be fenne. And ic wille þat *Ælfrīc* and *Ælfrīc* prēst and *Ælf* diacon habbe þat minstre at Colne sō here lōfard it hem úðe. And ic wille þat *Ælfrīc* prēst beō on þat ilke loh þe Aignōð was, and bē se mund ofer þān minstre þe is ofre alle óðere. And ic an þān kinge tō marc goldes, fón míni eruenumen tō, and gealíeste þat gold; and míne láue[r]de þat lond at Belchām, būten þat lond þat Godrīc míne stiward haued, þat habbe he; and *Ælfward* bisscop þat lond at Benetlēye, būten half hīde þe Osemund hauede þat ic an *Ælfwy* míni stiward and þat he on sit; and *Ælfnōð* míni stiward þat lond þat Berrīc hauede under hande; and *Ælsgār* míne mei þat lond at Borhām; and *Ælfrīc* míne mey Wihtgāres sone þat lond at Bromforde; and Stīgand þat lond at Willaueshām; and *Ælfrīc* míne

bróðeres sone ȝat lond at Stonhám and at Waldingfeld and at Lichtlethic; and Ælfsléd míne dôhter ȝat lond aet Hagele; and Godwine míne áðum and míne meygan ȝa þre híde at Werle; and Léfskyld ȝa tó híde on fast his ówen. And Æyelmér habbe ȝat lond at Stonhám ȝe ic him ér tó honde let tó réflande. And ic an Godric míne réue at Walddingfeld ȝa þritti acre ȝe ic him ér tó hande let; and Ælfric míni hird-prést, and Ælfric míne cnihtes ȝat lond at Lalleford ȝe me best heren willen; and Ælfric prést habbe án híde at Forendále. And ic wille ȝat alle míne men ben fré on hirde and on túne for me and for ðó ȝe me bigeten. And ic bidde míne léuedien for Godes louen ȝat ȝú[ne] þolie ȝat áni man míne quide áwende, and se ȝe hit áwende God almichtin áwende his anséne from him on dómes day bûten ic it selfe dô. God ȝe healde! Nú sinden ȝise write þré, ón is mid ȝise kinges hálidóme, and óþer at seynt Eádmunde, and þridde mid Leófsgiue sæluen.

DCCCCXXXII.

LEÓFLÆD.

TI BI domino dilectissimo atque uenerabili dominae meae reginae omnibus modis gratias refero, quod circa me ancillam uestram benigne agere uolūstis et mihi de substantiis meis, ex quo uir meus ablatus est a me, pro libitu disponere indulsistis. Nunc igitur ostendo in hoc libello quod uillam de Belesham deo et sancto Petro et sanctae uirgini Æsel-dredæ cum omnibus ad eam pertinentibus post diem meum concedo, pro anima uiri mei et liberis meis seu uiuis uel defunctis. Deinde duabus filiabus meis annuo Steuecheworde dum uiuant tenere Ælfwenne et Ælfswide, et ultra dies suos in locum sanctum Ely libere dimittant. Aliae uero filiae, scilicet Leosware, nicum illud de Weddreringesete sub hac conditione

permitto, ut caste se conseruet uel uirum legitime accipiat, ne ipsa et progenies nostra lupanaris contagii notetur infamia. Haec et alia ego ancilla tua tam aecclesiis quam domesticis domine rex tuo fauore post diem meum esse dispono, et rata in aeuum consistent, nemo ea praeter te, quod absit, substrahat uel minuat. Et quicunque aliud ex eis euellere tentauerit maledictionem habeat domini nostri Ihesu Christi et cum Iuda proditore auditionem malam audiat, 'Ite maledicti in ignem aeternum qui paratus est diabolo et angelis eius.' Haec scripta tripliciter consignantur, unum est apud Ely, aliud in thesaurum regis, tertium Leofleda habet.¹

DCCCCXXXIII.

LEÓFNÓÐ.

¶ HER swutelað on ðisse Cristes bēc ȝæt Leófenóð ȝEgelnóðes sunu ȝæt Heorstūne hæfð geboht hine and his offspring út ȝæt ȝElfsige abbot and ȝæt eallon hirede on Baðon mid fíf oran and mid .xii. heáfdon sceapa, on Leafcildes gewitnesse portgeréfan and on ealre ȝærre burhware on Baðon. Criste hine ablende ȝe ȝis afre áwende.

¹ The words which immediately follow this testament relate to the disposition of the property, and are consequently inserted:—‘Quae cum mortua fuit corpus illius ad nos delatum in cimiterio fratrum sepelitur. Qua sepulta mox filia eius praefata ȝElfswida cum possessione de Steueche-worde aecclesiae se tradens uiri consortium aspernatur, illic iugiter professa est permanere; cui tradita est Coueneia locus monasterio uicinus, ubi aurifloriae et texturis secretius cum puerulis uacabat; quae de proprio sumptu albam casulam suis manibus ipsa talia ingenii peritisima fecit, et soror eius Leosware nobilissimo uiro Leofwino sublimiter dotata, terram de Wdreringesete aecclesiae postmodum adiecit, et plura quae de dono uiri sui sequenter inseremus.’

DCCCCXXXIV.

ÆGELSIGE.

¶ HER swutelað on >thisse Cristes bēc ðæt Ægelsige
æt Lintūnne hæfð geboht Wilsige his sunu út at.Ælf-
sige abbot on Baðon, and æt eallon hirede tō écean
freote.

DCCCCXXXV.

ÆGELSIGE.

¶ HER swutelað on >thisse Cristes bēc ðæt Ægel-
sige Byttices sunu hæfð geboht Hildesige his sunu
út æt Ælfsige abbot on Baðon, and æt eallon hirede
mid syxtigon penegon tō écean freote.

DCCCCXXXVI.

GODWIG.

¶ HER swutelað on >thisse Cristes bēc ðæt Godwig
se bucca hæfð geboht Leósgife ða dagean æt Nord-
stoke and hyre offspring mid healfan púnde æt Ælsige
abbot tō écean freote on ealles þæs hiredes gewitnesse
on Baðon. Crist hine áblende þe þis æfre áwende.

DCCCCXXXVII.

ÆLFSIGE.

¶ HER swutelað on >thisse Cristes bēc ðæt Ælsige
abbot hæfð gefreod Godwine bace æt Stántūne for
hine and for ealne þone hired on Baðan, on Sémannes
gewitnesse and Wulwiges æt Prisctūne and Ælfríces
cermes.

DCCCCXXXVIII.

LEÓFRÍC.

¶ Eco Leofricus comes manifesto in breui isto quod terram quae uocatur Heamtune ad monasterium de Euesham dedi et misi in illam aecclesiam quam ego et coniux mea Godgyue ibidem in honorem sanctae et indiuidue trinitatis pro animabus nostris deuote aedificauimus, et hoc cum uictu et hominibus, et omnibus rebus et consuetudinibus ad eandem pertinentibus, ita sicuti ego ipse unquam melius illam in manu mea tenui et possedi; et ego quamdui uixero illius terrae procurator et defensor esse uolo, et consentire nolo ut aliquis iniusticiam in ea faciat plus nunc quam tunc quando in manu mea ipsam habui et in ea sedi. Istam terram ex dono regio accepi et ad eam sicut Cnut rex mihi concessit ueni, quia suae erat potestatis eam possidendum cui uellet tradi. Nam frater meus Normannus illam ante me habuit, sicut rex Ædelredus ad relinquendam post se cui haeredi uoluisse libenter ei pro suo grato seruitio eam concessit, quia ex praeuaricatione in ius eius recto nobilium suorum iudicio accepit, et ipse frater meus tamdiu sine clamore et calumpnia omnis hominis in ea sedebat et possidebat quamdui uiuebat; et ego post eum quantum mihi placuit, et qui modo habent sicuti ego habui uolo ut ipsi habeant. Iste breuis scriptus habetur ut sit in testimonium et meae elemosinae stabile firmamentum quam aecclesiae concessi seruis dei ad eorum uictum. Modo est Birtegus episcopus testis huius meae donationis, et totus comitatus Wigornensiae ciuitatis. Deus, totius mundi creator et rector, qui cuncta creauit et fecit et cunctorum corda scrutatur et renes, cunctos qui huic meae donationi adiuuauerint ut firma sit sua benedictione multiplicet et custodiatur et accrescere qui uoluerint cunctis bonis cres-

cant et repleantur. Et e contrario si qui sunt qui huic meae donationi nocere uolunt uel aduersari molliuntur in profundum inferni descendant uiuentes, et perpetuis poenis mancipati iudicium ultionis percipient cum impiis, nisi ante mortem ad satisfactionem uenerint et reatum suum agnoscentes poenitentiam egerint.

DCCCCXXXIX.

LEÓFRÍC.

¶ Eco Leofricus comes Cestriae concilio et licentia regis Eadwardi et Alexandri papae qui mihi literas suas infra scriptas misit, cum sigillo et testimonio aliorum religiosorum uirorum tam laicorum quam clericorum, aecclesiam Couentriae dedicari feci in honorem dei et sanctae Mariae genitricis eius et sancti Petri apostoli et sanctae Osburgae uirginis et omnium sanctorum. Has igitur uiginti quatuor uillas una cum medietate uillae Couentriae, in qua fundata est ipsa aecclesia eidem aecclesiae attribui ad seruitium dei et ad uictum et uestitum abbatis et monachorum in eodem loco deo seruientium, uidelicet, Honington, Newenham, Chaddeleshunt, Ichenton, Oulton, Suðam, Grænburgh, Burtingbury, Merston iuxta Auonam, Herdwike, Wasperton, Chesterton, Suðam, Ruyton dimidium Sow, Merston in Glocestriae schira, Salewarpe in Wigornensi prouincia, Eaton iuxta aquam quae dicitur Dee in Cestriae prouincia, Kyldesby et Wynwyke in Hamptonensi prouincia, Burbagh, Barwell, Scrattofte, et Pakyngton in Leicestrensi prouincia. Has autem uillas cum medietate praedictae uillae trado huic monasterio cum saca et socna et teloneo et themo, cum libertate, et omnibus consuetudinibus ubique, sicut eas a rege Eadwardo melius unquam tenui. Huius ergo rei testes extiterunt. Inprimis rex Eadwardus, Eadsi archiepiscopus Cantuariensis,

et *Ælredus episcopus Wigornensis, et Wulfyus episcopus Lichfeldensis, Manni abbas Eueshamensis, et Godwinus abbas Winchelcombensis, Ælfricus abbas Pershouerensis, Godwinus comes, Araldus comes, Siwardus comes, Ordgarus Deuonensis, Ælfwardus de Kinfarton, Wagene de Wotton, et multi alii primates in Anglia quorum hic nomina notare fastidiosum est.* Cum his ergo omnibus rex Eadwardus et ego libertatem huic monasterio dedimus ita ut abbas eiusdem loci soli regi Angliae sit subiectus; necnon et maledictionem dei et omnium sanctorum in haereditatem illis statuimus quicunque hoc monasterium libertate sua et donatione nostra priuauerint, aut in aliud ius et ditionem contra legem dei transmutauerint; quo statuto omnes una uoce diximus, Amen, Amen.

DCCCCXL.

LEÓFRÍC.

¶ HER swutelað on ȝissere Cristes bēc hwæt Leófríc bisceop hæfð gedón inntō sancte Petres minstre on Exanceastré ȝær his bisceopstól is. Ðæt is ȝæt he hæfð geinnod ȝæt ȝær geútod was þurh Godes ful-tum and þurh his forespræce and þurh his gærsuma, ȝæt is ȝerost ȝæt land aet Culmstoke and ȝæt land aet Brancescumbe and aet Sealtcumbe, and ȝæt land aet sancte Maria circean, and ȝæt land aet Stofordtúne and aet Sweartan wille, and ȝæt land aet Morcesshille and Sidefullan hiwisc, and ȝæt land aet Brihtricestáne, and ȝæt land aet Toppeshamme ȝe áh ȝe Harold hit mid unlage útnam, and ȝæt land aet Stoce, and ȝæt land aet Sydebirig, and ȝæt land aet Niwantúne, and aet Norðtúne, and ȝæt land aet Clift ȝe Wid hæfde. Donne ys ȝis se eāca on landum ȝæt he hæfð of his ágenum ȝæt mynster mid gegódod, for his hlásforda sáwlum and for his ágenre, ȝám Godes þeówum tó

bigleofan ȝe for heóra sáwlum þingian sceolon, ȝæt
is ærost ȝæt land æt Bémtúne and æt Esttúne and æt
Ceommenige, and ȝæt land æt Doflisc and æt Hola-
cumbe and æt Súðwuda; and he ne fúnde ȝa he tó
ðám mynstre feng nán māre landes ȝe ȝiderynn
gewylde wære, ȝonne twá hída landes æt Ide; and
ȝærón næs ɔrfcynnes nán māre búton .vii. hrnðeru.
Donne ys ȝis seó oncnáwennis ȝe he hæfð God mid
gecnáwen and sanctum Petrum intó ðám hálgan
mynstre on circlicum mādwum, ȝæt is ȝæt he hæfð
ȝiderynn gedón .ii. bisceopróda and .ii. mycele ge-
bonede róda, bútan óðrum litlum silfrenum swurró-
dum; and .ii. mycele Cristes béc gebonede and .iii.
gebонеде scrín. and .i. gebonede altare and .v. silfrene
caliceas and .iii. corporales and .i. silfren pípe and .v.
fulle māessereáf and .ii. dalmatica and .iii. pistelroccas
and .iii. subdiacones handlin and .iii. cantercæppa and
.iii. canterstafas and .v. wællene weofodsceatas and
.vii. ofbrædelsas and .ii. tæppedu and .iii. berascin
and .vii. setlhrægel and .iii. ricghrægel and .ii. wah-
ræft and .vi. mæsene sceala and .ii. gebonede hnæppas
and .iii. hornas and .ii. mycele gebonede candel-
sticcan and .vi. læssan candelsticcan gebonede and .i.
silfren storcylle mid silfrenum storsticcan and .viii.
læflas and .ii. gúðfana and .i. merc and .vi. midreca
and .i. firdwæn and .i. cyste; and ȝær næron ær búton
.vii. úpphangene bella, and nū ȝa synd .xiii. úpp-
hangene and .xii. handbella; and .ii. fulle mæssebéc
and .i. collectaneum and .ii. pistelbéc and .ii. fulle
sangbéc and .i. nihtsang and .i. ad te leuani and .i.
tropere and .ii. salteras and se þriddan saltere swá man
singð on Rome; and .ii. ymneras and .i. deórwyrdæ
bletsingbōc and .iii. óðre and .i. Englisc Cristes bōc
and .ii. sumerrædingbéc and .i. winterrædingbōc
and Regula canonorum and Martyrlogium and .i.
canon on Leden and .i. scriptbōc on Englisc and .i. full
spelbōc winteres and sumeres, and Boeties bōc on

Englisc and .i. mycel Englisc bōc be gehwilcum þingum on leōðwisan geworht. And he ne fūnde on ðām mynstre ȳā he tōfeng bōca nā mā búton āne capitulare and .i. forealdodne nihtsang and .i. pistel-bōc and .ii. forealdode rēdingbēc swīðe wāke and .i. wāc mæssereāf. And ȳūs fela Leden bōca he begēt inntō ðām mynster; Liber pastoralis, and Liber dialogorum, and Libri .iii. prophetarum, and Liber Boetii de Consolatione, and Isagoge Porfirii, and .i. Passionalis, and Liber Prosperi, and liber Prudentii psychomachiae, and liber Prudentii ymnorum, and liber Prudentii de martyribus, and Liber Ezechielis prophetae, and Cantica canticorum, and Liber Isaiae prophetae on sundron, and Liber Isidori etimologiarum, and Passiones apostolorum, and Expositio Bedae super euangelium Lucae, and expositio Bedae super Apocalypsin, and Expositio Bedae super .vii. Epistolas canonicas, and Liber Isidori de nouo et ueteri testamento, and liber Isidori de miraculis Christi, and Liber Oserii, and Liber Machabeorum, and liber Persii, and Sedulies bōc, and liber Aratoris, and Diadema monachorum, and Glose Statii, and Liber officialis Amalarii. And ofer his daeg he ann his capellam ȳiderbinnan forð mid himsilfum on eallum ðām þingum ȳe he sylf dide mid Godes þeninge on ȳæt gerād ȳæt ȳa Godes þeowas ȳe ȳærbinnan beoð æfre his sāwle gemunon mid heora gebēdum and mæssesangum tō Criste and tō sancte Petre and tō eallum ðām hālgum ȳe ȳæt hālige minster is foregehālgod, ȳæt his sāwle beo Gode ȳe anfengre. And se ȳe ȳās gyfu and ȳisne unnan wille Gode and sancte Petre aetbredan, sí him heofena rīce aetbroden and sí he ēcelice geniþerod intō helle wite.

DCCCCXLII.¹

LIFING.

¶ Ego Liuingus episcopus manifesto in isto breui testem me esse quod Eadwardus rex consensit donationi illius terrae ad Heamtune, quam comes Leofricus principali monasterio Eoueshamio concessit cum uictu et cum hominibus, cum saca et cum socne, et cum omnibus in quibus constat mandatum regis; et abbas ipsius monasterii nulli homini in aliqua causa de ipsa terra respondeat nisi regi suisque subsequacibus. Etiam rex uult ut sanctus locus habeat libertatem suam ita pleniter sicut scriptum est in uita sancti Ecgwini, et ut nullus hominum ita sit audax, neque episcopus neque comes aut uicecomes neque alicuius personae, ut istud mandatum frangat, et si aliquis facit excommunicetur. Istud totum factum est ad uillam nomine Bedewinde in camera regis. Et ipse rex mandauit mihi ut ego firmarem istud propter testimonium cum meo breui atque sigillo ad manus domini abbatis Manni, et sic feci, testibus sapientibus hominibus qui cum rege fuerunt.

DCCCCXLII.

ORCY.

¶ HER cyð on þisum gewrite þ orcy hæfð gegyfen
þæ gegyld healle 7 þone stede æt abbodesbyrig gode
to lofe 7 sœc petre. 7 þam gyldscipe to agenne. on
dæge 7 æfter dæge. him 7 his gebeddan to langsumum
gemynde. se ȝe þis awendan wyle hæbbe him wið
gode gemæne on þam miclan dome; Donne syndon
ðis þa forword þe oreycy 7 þa gegyldan æt abbodes-
byrig gecoren habbað gode to lofe 7 sœc petre to wurð-
mynte. 7 heora sawlum; þ is ærost ȝrym nihton aer

¹ This is a confirmation of Charter 938.

petres mæssan æt ælcon gegyldan ænne peningc . oððe an peningcwurð weaxes . loc hwæðer mare neod sy into þam mynstre . 7 on mæsse æfen æt twā gegyldū ænne bradne hlaf well besewen 7 well gesyfled to urū gemænū ælmyssan . 7 fif wucan ær petres mæssedæge sceote aelc gegylda ænne gyldsester fulne clænes hwætes . 7 þ beo gelæst binnan twam dagum be þas inganges wite . þ syndon þry sestras hwætes . 7 se wudu beo gelæst binnan ȝrym dagū æfti ȝam corngesceote . æt ælcon riht gegyldan ane byrðene wudes . 7 twa æt ȝ ungyldan . oððe gylde ænne gyldsester cornes ; And se ðe bryðene underfehð . 7 þ ge-cweme ne deð beo he his inganges scyldig 7 þær ne beo nan gyfu . 7 se gylda þe oðerne misgret innan gylde on eornostne hige gebete he þ be his ingange wið ealre geferrædene 7 syððan wið þone man þe he mysgrætta swa swa he hit findan mæge . 7 gyf he nele to bote gebugan . þolige he þære geferrædene 7 aelcre oðre gyldraedene ; And seðe má manne in-læde . ȝonne he sceole buton ȝæs stiwerdes leafa 7 ȝæra feormera . gylde his ingang . And gyf ænigum on urum geferrædene his forðsið getide sceote aelc gegylda ænne peningc æt þam lice for þære sawle . oððe gylde o..... gegyldum . 7 gyf ure ænig geuntrumod sy binnan syxtig ñ findon we fyftyne menn þ hine gefeccon . 7 gyf he forðfare sy .xxx. 7 þa hine gebringon to ȝære stowe þe he to gyrnde on his life . 7 gyf he on neawyste forðfare sy . warnige man þone stiwerd . to hwylcere stowe þ líc sceole . 7 se stiwerd warnige syððan ȝa gegyldan swa fela swa he mæge maest to geridan oððe to gesandan . þ hi þerto cumon 7 þ líc wurðlice bestandan 7 to mynstre ferian . 7 for ȝære sawle georne gebiddan . þ byð rihtlice gecweden gyldraedene þ we ȝus don 7 hit geristð þ well ægðer ge for gode ge for worolde forðanðe we nyton hwylc ure hraðost forðfærð . þon gelyfe we þurh godes fultume þ us

fremige eallon þas forword gecweden on ær. gyf we hit rihtlice healdað; Uton biddon god aelmihtigne georne mid inwerdre heortan þ he us miltsige. 7 eac swa his halgan apostol s̄cē petre þ he us geþingige 7 urne weg genyme to écere reste. forðanðe we for his lufon þis gegyld gegaderodon he haefð þone an-weald on heofenū þ he mot lætan into heofenon. þone þe he wyle 7 forwirnan þam þe he nele. swa swa crist sylf cwæð to him on his godspelle; Petrus ic beteice þe heofenan rices cæge. 7 swa hwæt swa ðu wylt habban gebunden ofer eorðan þ byð gebunden on heofenū. 7 swa hwæt swa ðu wylt habban unbunden ofer eorðan þ byð unbunden on heofenū; Uton habban hyht 7 hopan to him þ he us bewite á her on worulde. 7 æfter forðsiðe ure sawla gehelpe. he us gebringe on ecere reste. Amen.

—
DCCCCXLIII.

ORDNÓÐ.

¶ HER is geswutelod on ðisum gewrite hū Ordñóð and his wif geūðan ðára .x. hida æt Cendefer intó ðæra ealdan cyrican tō Wintanceastre ofer heora bégra deg, and ða bōc ðyderinnan sealdan tō swute-lunge, on ða gerád ðæt seó bōc heam sý geara gyf hý hyre hwér beðurfan tō ænire rihtinge, and gange seó bōc aeft intó ðære stowe; and dæle man swylcne dēl heora æhta swylce hý gecwedan æfter heora dege, and gange seó ofereaca intó ðære stowe mid ðám lande. On ðá gereðnesse is ðæt land geseld tō ðám mynstre, ðæt man unc gefecce æt uncrum aendedege mid ðes mynsters crafte and unc swylce legerstōwe forescéwian swylc unc for Gode þearflice sý, and for weorulde gerysenlic. Ðis is seó gewitnes ðe Ordñóð wile habban Godæs and his hiredes on Ealdan mynstre, ðæt is ðæt he and is wif cwædan on heora

gewitnesse, þæt is æhta gangan on his freónða hand
ofer his deg, se dēl þe he cweðe, and se óðer dāl intó
þær stówe ðær hí restað.

DCCCCXLIV.

ORDRÍC.

¶ Dis forward was makid wid Ordríc hordere;
Dat es þat ēlc man in sancte Eádmundes byri hūs-
fast on his owe land sal gifen tō þe hálegenes bide-
ripe þe hordor ón peni at Petermasse on ginningc
heruest; an sea þat sit on óderes land sea sceal gifen
oan halpeni for þat he aalle scolden sceren þe hále-
genes corn. Fram dis sceal náfre nō mæn be scýr
búton sancte Eádemundes þewes and sea cnytes ágen
nure ánd þe preóstes ine þes singen at þo wyuedes.
God seonde heore frieond þe worden sancte Eádmund.

DCCCCXLV.

OSWULF AND ADELIÐA.

¶ HAEC est cartula quae demonstrat conuentio-
nem illam quam fecerunt Oswulfus et Aðeliða uxor
sua cum domino abbe Leofstano et monachis aec-
clesiae sancti Albani, quando introierunt in frater-
nitatem illorum. Dederunt autem in primis Oswulfus
et Aðeliða uxor sua domino abbati Leofstano et mon-
achis aeccliae sancti Albani ad introitum frater-
nitatis eorumdem propter caritatem .xxⁱⁱ. solidos, ob-
tuleruntque deo ac sancto eius martyri Albano cum
magna deuotione illam terram quae dicitur aët Stod-
ham sicuti ipsi illam ea die melius possiderent. Id-
que factum est cum consensu ac licentia regis Ead-
weardi atque reginae Eadgyðae, scilicet ut et ipsi
participes essent istius doni et retributionis eiusdem

consortes in regno coelorum. Ipsi autem, scilicet **Oswulfus** et **Æðeliða**, hoc donum deo et sancto fecerunt Albano pro animabus eorum cunctorumque consanguineorum suorum, quatinus in futuro iudicio ue-
niam mereantur percipere peccatorum; specialius tamen illa nobi[li]s matrona, uidelicet **Æðeliða**, hanc donationem fieri obtinuit a praesente domino suo, hoc est **Oswulfo**, pro anima prioris domini sui **Ulfī** qui sibi illam tribuit uillam. Postea autem rogauerunt ambo dominum abbatem **Leofstanum** ut dedisset eis ligna ad aedificandam in eadem uilla aecclesiam in honore domini nostri **Ihesu Christi** et sancti Albani, ut et haec aecclesia sibi in specialissimum fieret proprietatis signum, et ut ex illa die ob nullius euentum causae eam ullo modo amplius sanctus perdere posse **Albanus**; ea tamen conditione, ut quamdiu illi uiuerent terram illam in suum usum haberent, cum licentia domini abbatis **Leofstani** simul et monachorum; et hoc tali pacto, quod ob istius rei agnitionem unoquoque anno ad uictum proprie monachorum .xx. solidos darent quamdiu superstites ipsi fuissent. Hu-
ius rei testes sunt,

Wulfwius episcopus, **Bondius** stabulator, **Burhredus**, **Eadwinus** eiusdem filius, **Godricus** tribunus, **Ælfstanus** uicecomes, **Leofwinus** de Cadendune, caeteraque innumerabilis multitudo utriusque sexus ac diuersae aetatis qui ad dedicationem supradictae aecclesiae fuerunt, coram quibus omnibus utique dixerunt: ‘Notum uobis cunctis omnibusque hominibus esse uolumus quod nos hodie, uidelicet ego **Oswulfus** et **Æðeliða** uxor mea, deo sanctoque eius martyri Albano istam terram uidelicet Stodham, damus in perpetuam haereditatem, in praesentia domini **Wulfwii** episcopi et fratrum aecclesiae sancti Albani qui hic assunt modo nobiscum.’ Ad quorum uocem, imposito silentio, coram omni populo episcopus **Wulfwius** alta uoce respondens dixit, ‘Quicunque hoc dono sanctum priua-

uerit Albanum sciat se in futuro dei iudicio cum Iuda
saluatoris nostri proditore perpetualiter condemnaturum fore; nosque illum tamen tamque praesumptuosum ex auctoritate dei omnipotentis, patris et filii et spiritus sancti, et sanctorum canonum et nostri ministerii excommunicamus et a consortio tocius christianitatis et a liminibus sanctae aecclesiae sequestramus, donec terram sancto martyri reddat Albano.¹
Cui cuncti qui aderant ‘Amen’ responderunt.¹

DCCCCXLVI.

SIFLÆD.

¶ HER switeleð hū Siflēd an hire áihte ouer hire day. Dat is, érst intó seyt Eádmunde Marðingford for hire léue sóule, al bütē tuenti acres and tuéye wainegong wudes, and ðere wude norð ouer and míni kirke be fré and Wlmére preóst singe ðérat, and his bearntém só longe só he þén tō þen hóde, and fré léswe intó ðere kirke, and míne men fré; and be seyt Eádmund ðér ouer ðene fréschot. Se ðe ðise cuide wille áwenden be he ámansid from God almichtin and fram alle hise hálegen and fram sancte Eádmunde.

DCCCCXLVII.

SIFLÆD.

¶ HER switeleð on ðis write hū Siflēd úðe hire áihte ðó sche ouer sé ferde. Dat is, érst intó ðe tún-kirke on Mardingsford .v. acres and áne toft and .ii. acres médwe and tō waynegong tō wude. And ic [an] míne landseðlen hére toftes tō owen áihte and alle míne men fré. And ic an eiðer míne bróðer áne

¹ The words which follow the names of the witnesses form part of a narrative, as in earlier examples.

wayngong tō wude. And ic an intō Norðwīch tō Cristes kirke .III. recheren and tō intō sancte Marian, and ón intō míne duzine. And ic an intō seynt Eādmunde al þat ðére tō láfe gesceotte, þat bēð on Mard-
ingforda hús and hom, and wude and felde, and ón
mēdwe and on yrule. And gif ic hōm come þanne
wille ic sitten on þat londe míne day; and after
míne day stonde þat cuide. And wō só ȝis áwende,
God áwende his anséne from him on dōmes day būten
he it hére bête.

DCCCCXLVIII.

BISHOP SIWEARD, after 1058.

¶ SIWARDUS episcopus Godwino comiti et Her-
manno episcopo et Kinewardo et caeteris omnibus
nobilibus de Bearrucscira, salutem. Audiui Briht-
winum terram de Lechamstede sibi omnino appro-
priare, sed iniuste id agit, nam me permittente ea
potitus est eo tenore, ut post suum decessum mon-
achorum libere in manum redeat; quod conuentione
dispositum est illustrum uirorum plurimorum praes-
entia, eo die quo Brihtnoðus eius frater defunctus Ab-
bendoniae sepultus fuit qui tertius a patre; nam mater
eius inter se et patrem media eiusdem terrae posses-
sione functus est, quibus tantummodo Cnutonis regis
tempore trino uitiae spacio hominum possessores fieri,
inde a monachis Abbendonensibus concessum fuerat;
haec haud aliter haberi fide quam deo et regi meo
domino debeo interposita iuro, sed et si adhuc his
quis discrederit, iudicio quo censura uestra potuerit
iure definiri in ueritate quae protestatus sum ero
paratus.

DCCCCXLIX.

BISHOP STÍGAND, 1049—1052.

¶ HER swytelað on ðissem gewrite þa foreward
ðæt Stigand bisceop and se hired on Ealdan mynstre
worhtan wið Wulffric, þā ðā hý letan him tō þa twā
hida landes æt Apeltúne and āne gyrde, and æt Peat-
tanigge þreó gyrda, and þa mæde þa gebyrað tō ȝām
geréflande, and twégra gecý mænalæse and tyn cūna
forð mid ȝas hlásfordes, and his sceapa lēse aefter ȝæs
hlásfordes, his deg and ānes mannes deg aefter him,
swylce hæ best geunne wið swylcan sceattæ swylce
he hit ȝa findæ mihte. Dises is tō gewitnesse

Stigand bisceop, and Godwine eorl, and se hired on
Ealdan mynstre, and Aelfwine abbot and se hired on
Niwan mynstre, and ealle scirðegenas on Hāmtún-
scíre. Dissa gewrita syndan þreó; án is on Ealdan
mynstre, and oðer is on Wiltúne, and pridde æfed
Wlfrič.

DCCCCL.

TOUA, 1049—1052.

¶ HAEC scripture demonstrat conuentioneum quam
Toua quaedam uidua, quae fuit uxor Wiħtrici, fecit
cum domino abbatte Leofstano et omni congregatiōne
aēcclesiae sancti Albani de terra quae uocatur Cyric-
tuna. Hoc est quod ipsa supradicta foemina dedit
senioribus .iii. marcas auri, tali conuentione ut ipsa
teneret supradictam terram in uita sua et filius eius
Godwinus; et post mortem amborum sine ulla con-
tradictione reciperet sanctus Albanus terram suam
tam bonam et tam plenam sicuti fuerat quando eam
a senioribus et ab aēcclesia susceperebat, uel aliquanto
meliorem. Et ipsa pro cognitione singulis annis de-
beret ad festiuitatem sancti Petri ad uincula unum sex-

tarium mellis triginta duarum unciarum monachis aecclesiae sancti Albani ad firmam dare. Quicunque hanc constitutionem seruare sine fraude studuerit, benedictionem dei et sancti martyris Albani habeat. Et quicumque haec fregerit sit anathematizatus a consortio sanctae dei aecclesiae, et maledictionem dei et sancti Albani et omnium sanctorum habeat. Amen. Huius conuentionis sunt testes

Ulfus episcopus, et Leofricus comes, et abbas et omnis congregatio aecclesiae Abbanduniensis, et abbas et omnis congregatio aecclesiae Hauuensis, et Wagan et omnes barones Leofrici comitis, et Ægelricus de Glimtune, et Eadricus filius Æfici, et Brihtuuinus de Dædintun, et Leofwinus de Bærtune, et Ægelricus smyrl, et Ælfuuinus, et Alwinus de Ingham, et Leofricus filius Osmundi, et Leofenotus frater eius, et Burhredus, et Sewardus, et Ægeluuardus de Ortune, et Asserus filius Tolrii, et Goduuinus praepositus ciuitatis Oxnafordi, et Wulfwinus praepositus comitis et omnes ciues Oxanfordiensi.

DCCCCLI.

WIHBURHGA.

¶ OMNIS usiae opifici sit laus deo patri eiusque unigenito cum sancto spiritu, qui genus humanum per gustum prohibiti fructus perditum, crucis patibulo redemit, cuius benignissimae miserationis opere creati mortis secundae poenam, quae primi parentis incuria contigit, euadere multimodis speramus. Ipsius itaque annuente clementia, ego Wiiburhga uidua concedo totius boni retributori et piissimae ac beatissimae eius genitrici Mariae, mansam, uidelicet, unam in villa quae nuncupatur Sciran ac, ita, scilicet, ut post finem meum, sit illa praeponitata mansa ad remedium animae meae, pro conditione et recordatione

sepulturae corporis mei, monasterio Wigornensi et fratribus ibi deo seruientibus in possessione haereditatis perpetuae deputata. Et qui in aliqua fraude uel discrepatione per diabolicam gastrimariam istud frangere aut minuere temptauerit, sciat se cum rapacibus et peccatoribus esse coniunctum, et sine ullo honore in aeterna dampnatione cum diabulo dampnatum et sociis eius, nisi hic deo et hominibus cum digna satisfactione emendauerit. Dis is ȝæt landgemære tō Sciren āc. Ȣrest of Wines brycge ondlang lecc tō ȝæs preōstes mædwe intō Feccanhám; onlang ȝæs bróces ȝæt hit cymeð tō Ipples berhge; and swā eal Ȣbútan ȝæt hit cymð eft in ȝone ilcan brócc; and swā æfter ȝám bróce tō Wahgenes gemære; of Wahgenes gemære ȝæt hit cyme tō ȝære pirian; and of ȝære pirian tō ȝám walle ȝe is in ȝám holan wege; and of ȝám walle Wahgenes gemères eft intō Wines brycge.

DCCCCLII.

WIGFERD.

P* Agio et alto domino deo Sabaoth, regnante in euum. Siquidem humani generis prosapia, de primo patre et matre edita, in hoc saeculum uenit, sicque per longa et uaga temporum spatia diuersis nationibus dirimuntur, ut ianitor coelestis bibliothcae, et uas electionis, praedicator egregius apostolus Paulus dixit: ‘Praeterit enim figura huius mundi, quoniam in uelocitate dies et anni deficiunt.’ Et iterum sagax sophista, qui quondam Solymis diues regnauit in aruis, katalektico uersu cecinit, dicens: ‘Non semper licet gaudere; fugit hora qua iacemur.’ Et ideo sunt omnes nostrae seriae litterarum apicibus confirmandae, ne posteris ex memoria labare possit, quicquid facta praecedentium patrum ac regum firm-

iter statuerunt. Qua de re ego Wiferd, et coniunx mea Alta nomine, Christo domino concessimus et omnibus sanctis in coelis, quamdiu fides catholica et baptismus Christi in Brittannia seruetur, aliquas agellicas portiones, pro remedio animae nostrae, ad aecclesiam beatissimi apostolorum principis sancti Petri, ubi corpora parentum nostrorum quiescunt, quae in Wigornensi ciuitate fundata est .xv. cassatos, in locis qui dicuntur Cnihtatun et Neowanham, atque Eardulfestun, cum nullulis illarum, ut, relictis relinquendis a nobis, rebus transitoriis aeterna Paradisi praemia, quae sempiterna esse scimus nancisci ualeamus. Pax seruantibus et custodientibus hanc nostram donationem et libertatem, contradicentibus uero et negantibus atque frangentibus, supplicium gemebundae damnationis, et cum iustis non scribantur, ut cum Iuda traditore sint in aeternum dampnati, nisi ante hic cum satisfactione emendauerint.

Hér geswutelað ȝára .xv. hída landgemæra intó Cnihtatúne and Eardulfestúne. Ærest of Temede in corna bróc; andlang brókes ongean streám in corna wudu; of corna wudu in corna lið; ondlong ȝám liðe in ȝone ȿærne corna bróc; and swá mid streám in ȝære eá Nen; of Nen in mæra bróc; of mæra bróke in momela gemæra tó súðintúna gemæru; of súðintúna gemæra betweonan stilla dúne tó ȝám holan bróke; tó ȝám gemære at ȝám holignan; of ȝám holigena gemæra intó ȝám bróke tó worfes leáhges gemæra; and swá æfter ȝám bróke intó Stoctúne; of Stoctúne eft intó Temede.

DCCCCLIII.

ULF, about 1066.

✠ Ðis is seó feorewearde ȝe Ulf and Madselm his
gebedda worhtan wið [Gód] and wið sancte Peter ȝá

hig tō Ierusalem ferdon. Ðat is ȝat land æt Carla-tūne intō Burh, æfter heora dæge heora sāule tō alý-sednesse; and ȝat land æt Bythám intō sancte Gúðláce; and ȝat land æt Sempingahám intō sancte Benedicte tō Ramesege; and ȝat land æt Lofintūne and æt Heordewícan Ealdrede bisceope tō fullon ceápe; and ȝat land æt Scillintūne and æt Houcbig and æt Mórtūne ȝáron stent ȝám bisceope eahta marca goldes; and gif hig hám cuman gylde ȝám bisceope his gold, and gif heora náðer ne cymð, dō se bisceop for heora sáule swá mycel swá ȝæt land is betere ȝene ȝæt gold sý; and gif ȝám bisceope getíd búton eal teala, gá ȝe abbud Brand tō ȝám ilcan foreweardan; and ȝæt land æt Manneþorp ic hæbbe ge-unnan ȝám abbot Brande; and ȝæt land æt Willabyg ic habbe ge-unnan Siferðe mínen mæge; and ȝæt land æt Stoce he hafað ge-unnan Lyfgysfan hyre mágan; and ȝæt land æt Stroðistūne heó hafað ge-unnan Ingemunde, and he hyre [an] ȝa westhealle ongean æt Wintringatúne; and ȝæt land æt Ofertúne syllæ man and dō for heora bēgra sáule; and twá land ic habbe ge-unnen mínré módar, ȝæt is Kitlebig and Cotum, and heó hæfð me ge-unnen Mæssingahám and Kytlebi; and gif ic hám ne cume habbe Ingemund ȝæt land æt Coringatúne; and ȝæt land æt Cleaxbyg ic habbe ge-unnen Healðene mínan bréðer; and ȝæt land æt Urmesbyg intō sanctæ Marian stowe and eal ȝæt ic ȝér áhte; and Lindbearhge habban míne cnihtas gif ic hám ne cume; and ȝæt land æt Lohtúne ȝæt heó hafað ȝér-inne intō Ðornege.

DCCCCLIV.

WULF.

¶ IN nomine domini nostri Ihesu Christi! Ego Wulf inprimis concedo pro anima mea et deo et sancto Albano terram quae uocatur Easttun, cum om-

nibus ad se pertinentibus, sicuti eam habui a rege cum consensu illius, uidelicet, Eadwardi regis, et illam terram similiter et Oxawycum sanctae aecclesiae Albani martyris, ubi et ego iacere uolo; et unum de melioribus meis uestimentis quae ego habeo, et unum calicem, et unum missalem, et unum dorsale, et pallam tunicam meliorem quae fuit Godgiuae; alteram uero ad monasterium Ramesige; et quatuor marcas argenti ad aecclesiam sancti Petri Romae; et quatuor ad missas cantandas pro anima mea, et quatuor ad principales aecclesias huius terrae; et sodalibus meis quatuor marcas auri, et omnes terras meas quas ego dimitto, praeter illas duas quas deo et sancto Albano concessi. Et concedo Dagfino marcam auri, et Efino duas marcas argenti, et unum equum; et *Æ*ðelrico ministro duas marcas; et Eadwardo unum equum; et singulis hominibus meis, qui terras non habent, singulos equos. Et si adhuc de auro uel argento aliquid superest, ille plus habeat qui plus pro anima mea facere uoluerit; et .xxx. de manci-
piis meis libertatem pro anima mea habeant.

—
DCCCCLV.

WULFGYFU.

¶ IN nomine domini! Ego Wlfgiua comitissa omnibus notum facio quod omnipotenti deo concedere uolo post dies meos pro anima mea; uillam scilicet de Bramcestria do deo et sancto Benedicto Ramesiae, hoc uolo ut firmiter stet, et a nullo hominum immutetur. Hoc scriptum fuit in tribus partibus diuisum, quarum una remansit in manibus *Æ*ðelstani episcopi, alteram mecum retinui, tertiam obtuli Ramesiae. Deus optimus custodiat omnes quicunque hoc custodire uoluerint; et qui hoc immutare attemp-

tauerit deus illum ad iustitiam et emendationem reuocet. Amen.

DCCCCLVI.

BISHOP WULFWIG, 1052.

¶ HER swutulað on ƿisan gewrite hú ða forewearde geworhte syndon ȝe Wlwig bisceop and Leofric eorl and Godgife ðaes eorles wif geworhtan ymbe ðæt mynster æt sancte Marian stowe. Ðæt is ærost ðæt hig bædan ȝone bisceop ðæt hig móstan ðæt mynster góðian and lande ȝiderin tólecge be his fullre leáfe; ðá týðede heom se bisceop and wæs swiðe bliðe ðæt he ænigne fultum hæfde ðæt him ðærtó fylstan wolde. Nú habbað hig hit gesett mid preóstan and willað ȝær habban þeowdóm eallswá man hæfð on Paules byrig binnan Lundene and ȝa land ȝe hig ȝiderin letgeað beón ȝa ȝám gebróðram ȝe ȝærbinnan beóð tó fóðnoðe and tó scrúðe; and se bisceop habbe intó his feorme álc ȝæra jinga ȝe Æðeríc bisceop and Eádnóð bisceop hesdan ætforan him of ȝám ȝe mid rihte gebyrað intó his bisceopríce, ðæt is ȝa twégen dëles álc ȝæra jinga ȝe kymð intó ȝám mynstre and ȝa preóstas habban ȝone þriddan dæl forútan ȝám twám mæssan. Donne habbe se bisceop eall ðæt ðærtó kymð ehta dagas tó ȝære ærre sancte Marian mæssan and ehta dagas tó ȝære æstran sancta Marian mæssan bútan ȝám mete ánum, donne habban ȝa preóstas ȝa ȝriddan dæl of ȝám mete ȝe ȝærtó kymð and ȝa land ȝe se bisceop and se eorl and Godgife and góðe menn ȝiderin ge-unnað beón ȝá æfre intó ȝæra halgan stowe ȝám gebróðran tó neóde and ðæt mynster tó góðianne, ðæt nán bisceop ȝe after him kymð ȝærof náne feorme ne crafige bútan of ȝám ȝe him mid rihte tó gebyrað intó his bisceopríce, eallswá óðre bisceopas ár ætforan him hæfdon. And ȝis [was] gedón be Eádweardes cynges

fullra leāfe and on his gewitnesse, and on Eādgyðe his gebeddan, and on Stīgandes arcebisceopes, and on Kynsiges arcebisceopes, and on Heremannes bisceopes, and on Dodika bisceopes, and on Leōfrīces bisceopes, and on Ealdredes bisceopes, and on Heka bisceopes, and on Ægelmēres bisceopes, and on Ælfwoldes bisceopes, and on Willemes bisceopes, and on Leōfwines bisceopes, and on Sigweardes eorles, and on Haroldes eorles, and on Raulfes eorles, and on Ælsgāres eorles, and on Manniges abbodes, and on Ælfwines abbodes, and on Leōfsiges abbodes, and on Leōfrīces abbodes, and on ð̄sres Leōfriges abbodes, and on Brihtmāeres abbodes, and on Esgēres stealres, and on Raulfes stealres, and on Lifinges stealres, and on eallra ȳ̄s kynges hūscarlan, and on his mæssepreōstan, and on Ðurgōdes lagen, and on Sigferðes, and on Godrīces, and on Owines, and on Sigrīces, and on eallra ȳ̄āra burhwara gewitnesse on Lincolne, and on ealra ȳ̄āra manna ȳ̄e seceað gearmorkett tō Stowe. And se ȳ̄a geseréadne mid góð geéce, God aelmitig geéce his lifdagas hér on life, and on ȳ̄ām tōweardan life ȳ̄et he móte wununga habban mid Godes gecoranān; and se ȳ̄e hig tō drāfe and ȳ̄a land út of ȳ̄āre hálgan stowe geútige, ádrefed wurðe he fram Gode and fram sancta Marian and fram eallan his hálgan on ȳ̄a myclan dōmes dæge. Nū syndon ȳ̄isse gewrita þreō, án is mid ȳ̄s kinges háligdóme, and óðer is mid Leōfrīc eorle, and ȳ̄et þridde is mid ȳ̄ām bisceop on ȳ̄a hálgan stowe.

DCCCCLVII.

BISHOP ÐEÓDRED.

¶ IN nomine domini nostri Ihesu Christi ! Ic Ðeódred Lundeneare biscop wille bequeðen míne quiðen mínes erfes ȳ̄e ic begeten habbe and get bigete,

Godes þankes and his hālegen, for mīne sōule and for
mīn lōuerde ðat ic under bigeat, and for mīn eldrene,
and for alle ðe mannes sōule ðe ic foreþingiæ, and
ic almesne underfongen habbe, and me sie rihtlike for
tō bidden: ðat is þan érst ðat he an his lōuerd his here-
gete, ðat is þanne tuā hund marcas arede goldes, and
tuā cuppes siluerene, and four hors sō ic best habbe,
and tō suerde sō ic best habbe, and foure schelda
and foure spere; and ðat lond ðat ic habbe at Ankes-
wrð, and ðat lond ðat ic habbe at Illyngtone, and
ðat lond ðat ic habbe at Earmingtone. And ic an
Eādgīue fisti marcas redes goldes. And intō sancte
Paules kyrke mīne tō beste messehaclon ðe hic habbe,
mid alle ðe ȝinge ðe ȝeretō birið, mid calice and ón
cuppe; and mīne beste massebōc and alle mīne reli-
quias ðe ic best habbe intō Paules kirke. And ic an
ðat land at Tit intō seynte Paules kirke ȝen hewen tō
bēdlonde mid al ðat ȝéron stant, būten ðe men ðe
ȝér aren fré men alle for mīne soule. And ic an ðat
lond at Sūðereye mid alle ðe fiscoðe ðe ȝertið bireð
ȝen hewen intō sancte Paules kirke, and frie men
ðo men for ðe biskopes soule. And Ȥeodred bispop
an ðat lond at Tillinghám intō sancte Paules kirke ðo
hewen tō here and fré men ðo men for mīne sōule.
And ic an ðat lond at Dūnemowe ouer mīne day intō
sancte Paules kirke ȝen hewen. And ic an ðat lond
at Mendhám Osgote mīne sustres sune ouer mīne
day būten ic wille ðat se minstre and híde landes at
Myndhám tō ȝére kirke. And ic an ðat lond at
Scotford and Mydīcahám intō Myndhámkirke ðo
Godes hewen. And ic an Osgot ðat lond at Silhám
and at Isestéde and at Chikeringe and at Ȥeysfeld and
at Wrtinhám, and alle ðe smale londe ðat ȝére tōbe-
reð. And ic an ðat lond at Horhám and at Elyngtone
intō Hoxne intō sancte Ȥeðelbrichtes kirke ȝen Godes
hewen. And ic an ðat lond at Luðinglond Offe mīne
sustres sune and his brōðer and fré men ðo men

halue, and at Mindhám alsó for ȝe bisscopes sóule. And ic an Osgote míne méy Eádulfes sune ȝat lond at Bertúne and at Buchám and at Pakenhám. And ic an ȝat lond at Newetúne and at Horningges héð and at Ikewrð and at Wepstéde intó sancte Eádmundes kirke ȝen Godes hewen tó áre for Ðeódred bisscopes sóule. And ic an ȝat lond at Waldringfeld Osgote míne sustres sune and mín hage ȝat ic binnin Gypeswícch bouhte. And ic [an] Wlstán ȝat lond at Wrhám só it stant. And ic an intó éueri bisscopes stole fíf púnd tó délen for míne sóule. And ic an ȝen archebiscope fíf marces goldes. And ic an ȝat men déle at míne biscopriché binnen Lundene and búten Lundene .x. púnd for míne sóule. And ic an at Hoxne at míne biscopriché ȝat men déle .x. púnd for míne sóule; and ic wille ȝat men nieme ȝat erfe ȝat at Hoxne stand, ȝat ic ȝértó bigeten habbe, and déle it man on tó half intó ȝe minstre and déle for míni sóule. And lete mon stonden só mikil só ic ȝéron fond, and fré men ȝo men alle for míne sóule. And ic wille ȝat men lete stonden at Lundene byri só mikil só ic ȝéron fond, and míne ȝat ic ȝértó bigat, and déle on tó half intó ȝe minstre and half for míne sóule, and fré men alle ȝo men, and dō men ȝat ilke at Wunemannédúne and on Sceon, and lete men stonden at Fullenhám só it nú stant búton hwyé míne manne fré wille, and on Denesige let stonden só mikil só ic ȝéron fond, and déle it man on tó halfe, [half] intó ȝe minstre and half for míne sóule. And ic an intó Glastingabyri .v. púnd for míne sóule. And ic an Ðeódred míni wíte massehakele ȝe ic on Pauie bouhte and al ȝat ȝértó bireð, and simbelcalice and ȝére messebóć ȝe Gósebricht me biquað. And ic an Ordgár ȝére gewele massehakele ȝe ic on Pauie bouhte and ȝat ȝértó bireð. And ic an Gundwine ȝér óðer gewele massehakele ȝat is ungerenad and ȝat ȝe ȝértó bireð. And ic [an] Spratacke ȝe rede messehakele

and al þat ȝe ȝértó bireð. And wō sō míne cuyde oftē, God him oftē heueneriches, bûten he it ér his ende it bête.

DCCCCLVIII.

ÐORED.

¶ Ic Ðored geann ȝæt land æt Horslēge ȝám hirede æt Cristes cyrcean for míne sawle, swá full and swá forð swá ic sylf hit áhte.

DCCCCLIX.

ÐURKYTEL.

¶ HER switeleð hú Ðurketel an his áhte after his day. Dat is érst for his soule Palegráue intó seynt Eádmund and Witinghám half and half ȝe bisscop. And alle míne men fré, and ilk habbe his toft and his metecú and his metecorn. And ic an at Keydone-berh ȝat midleste forlong fré intó ȝe kirke, and Scoreland and ȝe préstes toft al intó ȝe kirke fré. And ic an Léfwén míni wíf Simplinghám al ȝat ceáp-lond and ȝat óðer ȝat ic mid hire nam, and half Keydone mid mete and mid erue tó ȝat forwarde ȝat we spreken habben, and míne men fré. And ic an Winge-feld míne bróðeres sunes Ulfketel and Ðurfketel. And ic an Léfsquéne fiftene acres at Palegráue and án toft. And Wlwine habbe ȝat lond ȝe he mínes hafde; and Ælfwold habbe mid ton ȝe he hér hauede. And ic an Léfríc míne neue and Godwine mine méy and Wlwine and his bróðer .xx. acres at Keydone, and ȝe mon ȝe ic and ȝo munekes seken ymbe míni dél fré mannen tó note sō he ér deden ér daye and after daye. Se ȝe ȝis áwende, wende him God fro heuene riche intó helle witerbrogen bûte he it ȝe deppere bête ér his ending day. Ðise write sinden þre. On

is at seynt Eādmundes biri, ōðer haueð Ȧe bispoc,
þridde haueð Ðurketel himself.

DCCCCLX.

ÐURKYTEL.

¶ HER kýðet on Ȧis write ihū ic Ðurketel an mín
âhte after mín day; Ȧat is érest Ȧat ic an Ȧat lond
at Castre and at Ðorpe mid médwe and mid merisce,
and ingong and útgong míne sóule tó álisédnesse God
and sancte Benedicte and seynt Eádmunde tó Birý
and tó Holme, and míne wífes dél euere unbesaken
tó gysen and tó habben Ȧér hire leuest bē, and míne
lásford richte heregete. And Ælfwén míne douter
habbe Ȧat lond at Ormisby tó Ȧán forwarde Ȧat hé it
ne maye forwirken; and after hire day gó Ȧat lond
intó Holme for míne soule and for hire, bûten Ȧat
lond Ȧat Omund âhte, Ȧat habbe Ketel míne nefe, and
Ȧat lond at Scrouteby habben míne nefe kild Swegnes
sunen and Alemundes. And án púnd habbe se abbot
on Holm, án Ȧðer se abbot on Byri, and míne men fré
þo it ihernen wellen. And wō sō Ȧis quides beréuen
wille, beréue hym God heuenriche bûten he hit hér
bête. Ðise write sinden þre, án is on Holme, and
Ȧðer on Byri, Ȧridde mid Ðurkitel seluen.

DCCCCLXI.

ÐURKYTEL.

¶ ȦIS sendan þa land þe þurkytel gean gode Ȧ s̄cē
marian Ȧ s̄cē Eadmunde þ is þ land æt culeforde þ his
agen wæs swa hit stænt mid mete Ȧ mid mannu Ȧ mid
sake Ȧ mid socne. Ȧ eal þ land æt wridewellan. Ȧ
þ land æt gyxeweorðe swa hit stent mid mete Ȧ mid
mannum.

DCCCCLXII.

ÆGELWINE.

¶ Hoc notum sit omnibus fidelibus quod ego
Ægelwinus niger, cum consensu domini mei regis
Eaduuardi, aliquam iuris partem, id est .xxi. mansas
cum una uirga in quatuor locis ubi nominamus æt
Grenebeorge .v. hidias, æt Reodburne .vii. et .i. uir-
gam, æt Langalege .v. hidias et dimidiæ, æt Ðwang-
tune .iii. hidias et dimidiæ, ad honorem dei et sanctæ
Mariae et sancti Albani et omnium sanctorum ad
aecclesiam supradicti martyris Albani, pro anima mea
et anima Wynflade uxoris meae et pro animabus
seniorum meorum deuotissime concedo, ad usum
monachorum deo et beato martyri inibi seruientium.
Si quis igitur hanc nostram donationem in aliud
quam constituimus transferre uoluerit, sit priuatus a
consortio sanctæ dei aecclesiae, aeternisque barathri
incendiis lugubris iugiter cum Iuda Christi proditore
eiusque complicibus puniatur, si non satisfactione
emendauerit congrua. Huius doni constipulatores
fuerunt quorum inferius nomina scripta uidentur.

¶ Ego Eadwardus rex Anglorum hanc donatio-
nem Ægelwino mihi oppido fideli desideranti libenter
concessi. ¶ Ego Ælfgyfa Imma mater regis Ead-
wardi concessi. ¶ Ego Ægelwinus hanc meam
donationem manu mea confirmaui. ¶ Ego Ead-
noðus episcopus. ¶ Ego Siwardus comes. ¶ Ego
Ðurius comes. ¶ Ego Ælfricus filius Wiðgari.
¶ Ego Ælfwinus filius Wulfredi. ¶ Ego Ðurgi-
selus. ¶ Ego Swegn. Ego Burhtredus ¶. Ego
Leofwinus filius Æstan ¶. Ego Ælfwoldus frater
Leofwin ¶. Ego Ægelricus Rufus ¶. Ego Alric
et omnis mea familia ¶.

DCCCCLXIII.

ÆLFGÁR.

¶ IN nomine domini nostri Ihesu Christi ! Ego
Ælfgarus dux demonstro ad omnes fideles dei quod
ego reddidi per licitum domini mei regis Eadwardi
terram quae dicitur Deilesford Ægelwio abbati prop-
ter sex marcas auri ad opus sanctae Mariae de Eoues-
ham in cibum fratribus. Audiui enim et scio quia illa
terra antiquitus iacuit ad aecclesiam et ideo reddidi
ei ; et si quis de aecclesia retraxerit de regno Christi
retrahatur. Dis is ȝára .vii. hída landgemára aet
Dagelesforda ȝa hýrð intó Burhtúne. Ærest of Bla-
dene on mülæs law; ȝæt forð úp tó heorndúne tó
wettan stánes wylle ; of wettan stánes wylle on heort-
bróc ; of ȝám bróce on ȝa stíge ; onlong stíge on
ȝa díc ; onlong díc on ȝa stræt ; onlong stræt tó ȝére
ðere stræt ; of ȝére stræt on beagan wylle ; onlong
bróces eft on Bladene.

¶ Ego Eadwardus rex Anglorum subscrpsi. ¶
Ego Eadgið regina consensi. ¶ Ego Stigandus
archiepiscopus consensi. ¶ Ego Ealdredus archi-
episcopus consensi. ¶ Ego Wluui episcopus con-
sensi. ¶ Ego Willelm episcopus consensi. ¶ Ego
Siuuard episcopus consensi. ¶ Ego Leofric epi-
scopus consensi. ¶ Ego Harald dux consensi. ¶
Ego Ælfgar dux consensi. ¶ Ego Tostig dux con-
sensi. ¶ Ego Leofuuine dux consensi. ¶ Ego
Ælfuuine abbas consensi. ¶ Ego Ælfsi abbas con-
sensi. ¶ Ego Brand abbas consensi.

DCCCCLXIV.

ÆLFGÁR.

¶ IN Ihesu omnipotentis nomine! Ego Ælfgarus dux testifco omnibus fidelibus dei quod Ordwius pater Ailwii abbatis dedit deo et sanctae Mariae de Eouesham Actune post finem suam ad cibum fratrum, et post finem uxoris suae Dorsitune ad uestitum fratrum. Et ego sub testimonio domini mei Eadwardi regis Anglorum concedo ut aecclisia sancta semper habeat. Et si aliquis ei abstulerit cum diabolo Beelzebub, nisi poenituerit, permaneat.

¶ Ego Eadwardus rex subscripsi. ¶ Ego Eadgið regina consensi. ¶ Ego Stigandus archiepiscopus consensi. ¶ Ego Ealdredus archiepiscopus consensi. ¶ Ego Leofwine episcopus consensi. ¶ Ego Harald dux consensi. ¶ Ego Ælfgar dux consensi. ¶ Ego Eadwine dux consensi. ¶ Ego Ægelsig abbas consensi. ¶ Ego Ægelnoð abbas consensi. ¶ Ego Wilstan abbas consensi. ¶ Ego Eadmund abbas consensi. ¶ Ego Ælfwine abbas consensi. ¶ Ego Bryhtric abbas consensi. ¶ Ego Bryhtric minister consensi. ¶ Ego Ægelwid minister consensi.

DCCCCLXV.

ÆLFGYFU.

¶ Ic Ælfgyfu seō hlæfdige, Eadweardes cyninges mōdor, geārndede at Cnute cyninge mínum hláforde ȝæt land at Niwantúne and ȝæt ȝærtó hýrð intó Cristes cyrcean, ȝá Ælfritic se þegen hit hæfde forworht ȝán cyninge tó handan, and se cyning hit geaf ȝá intó Cristes cyrcean ȝán hirede tó fôsterlande for uncre beigra sáwle.

DCCCCLXVI.

ÆLFHELM AND AFFA.

¶ IN nomine domini! Ego Ælfelmus et Affa
uxor mea notificamus praesentis scripturae indicio
Ælfwyno ealdermanno et multis amicorum nostrorum
cum eo, nos pro animarum nostrarum salute dedisse
et concessisse deo et sancto Benedicto Ramesiac
terram de Hettenleia et terram de Pottune cum om-
nibus ad easdem terras pertinentibus in liberae elec-
mosynae munus aeternum; et ut hoc apud genera-
tionem nascituram ratum habeatur et firmum, praes-
entis paginae munimine, sub eorum omnium testi-
monio apud Wathamestede deuotionis nostrae dona-
tionem roborauimus.

DCCCCLXVII.

ÆLFHELM.

¶ HER is seó swutelung hú Ælfhelm his áre
and his æhta gefadod hæfð for Gode and for worulde.
Ðæt is þonne ærest his hláforde án hund mancosa
goldes, and twá swurd, and feower scyldas, and feó-
wer speru, and feower hors, twá gerædode, twá un-
gerædode. And he gean for his sáwle ðæs landes æt
Wrættincge intó sancte Æðelþryðe búton ðám twám
hýdon þe Æðelrīc hæfð; and ic gean ðæs landes æt
Brycandúne intó sancte Petre tó Westmenstre, búton
ic wylle ðæt man mæste mínum wífe twá hund swína
ðænne ðær mæsten sý, ðider hire leófest sý; and ic
gean Ælfgáre mínum suna ðæs landes æt Hwipstéde,
and ðæt at Wealtúne his dæg; and æfter his dæge
gá hit for unera bēgra sáwle ðider him leófest sý. And
ic eýðe hwæt ic mínum wífe tó morgengife sealde;
ðæt is Beádewan, and Burgestede, and Strætford, and
ða þreō hýda æt Heánhealan, and ic gef hire ðā wit

ærest tōgædere comon, ða twā hýda æt Wilburgehám and æt Hrægenan and ðæt ðærtó lið, and ic gean hire Carletunes, and ic gean hire ðæs heásfodbotles æt Gyrstlingaðorpe, and ealra ðæra æhta ðe ðæron standað mid mete and mid mannum, búton ic gean Godríce and mínre déhter healfes ðæs landes be wuda and be felda, búton ðám ðe ic mínum preóste gean. And ic gean mínum wife and mínre déhter healfes ðæs landes æt Cunningtúne tó gedále, búton ðám feówer hýdon ðe ic Æðelríce and Ælfwolde gean, and ða healfan hýde ðe ic gean Osmære mínum cnihte. And ic gean Ælfmære and his bréðer Ælfstáne ðára twégra landa tó gedále æt Hættanleá and æt Pottúne búton ðám ðe ic Osgáre gean; and ic gean Gódere ðæs ðe ic æt Wimunde gebóhite; and ic gean Leófsige Lytlanbyrig æfter mínum dæge on ðæt gerád ðe ðæt stande ðe wit beforan ðám ealdormen Lucan, and ic gean him and his wife ðæs landes æt Stoctúne wið án hund mancosa goldes, and ic wylle ðæt man selle mínum bláforde ðæt gold tó mínum heregeatum; and ic gean mínum þrým bróðrum tó gedále ðæs landes æt Trostingtúne búton ðám ðe ic gean Ælfwolde ðæs ðe Æðelríc hæfde; and ic gean Ælhelme ðære hýde æt Icelingtúne and ðæs æt Måwurðe; and ic gean Wulfmære ðæs ðe ic æt Biornhám hæfde; and ic gean mínre scæðe for mínre sáwle intó Hramesege healfse ðám abbone and healfse ðám hirede; and ic gean mínum wife healfes ðæs stódes æt Trostingtúne and mínum geféran healfes ðe me mid rídað, and fó mí wíf tó healfum ðe on wealde is, and mí döhter tó healfum; and ic wille ðæt mí wíf fó æfre tó healfum æhtum on ælcum túne, fó tó lande se ðe fó, swá hið tó forgifén wæs. Nú bidde ic ðe, leóf hlásford, ðæt mí cwide standan móte and ðæt ðú ne geðafige ðæt hine man mid wuó wende. God is mí gewita ic wæs ðinum sæder swá gehýrsum swá ic fyrmost mihte and fullice hold on móde and on mægene and ðe æfre on

fullum hyldum hold and on fulre lufe, ðæs me is God gewita. Se man se ðe mînne cwide wende, búton ðú hit sý, leóf, and ic hæbbe geleáfan ðæt ðú nelle, God áfyrre hine of his rice, búton he ðe hraðor ongen wende, and God and ealle his hâlgan gehealde ælcne ðâra ðe ðærtó gefyrðige ðæt he standan móte. Gif hwâ æfre   ig þing of   isum cwide áwende oððe aet-brede, sý him Godes ár and his éce edleán æfre aet-broden, and he næfre ne wurðe on his myltse gemêt, ac he sý ámansumod of   ám gemânan ealra gecorenra Cristes heápa, ge nû ge on écnysse, búton he   e hraedlîcor   æt forlæte and on riht eác eft gewende.

DCCCCLXVIII.

ÆLFHILD.

¶ IN nomine domini dei summi! Ego Ælfild notum facio omnibus amicis meis quomodo disposui de rebus et possessionibus meis quas uir meus Ælfwoldus comes, frater Ælfwini ealdermanni, mihi et liberis meis concessit. Imprimis igitur concedo deo et sanctae Mariae et sancto Benedicto Ramesiae terram de Ryptona et terram de Wenintona et terram de Elintona sicut praedictus uir meus Ælfwoldus eas adhuc uiuens uiua uoce eidem aecclesiae concessit. Concedo etiam Eadnoðo filio filiae meae ut si fratres Ramesiae eum in monachum suspicere uoluerint terra de Biðerna simul cum eo cedat Ramesiae in possessionem; quod si noluerint nihilominus concedo eandem terram praeftatae aecclesiae pro animae meae salute. Concedo praeterea Ælfmaro capellano meo terram de Cloptona in diebus suis libere tenendam; post dies uero eius remaneat simul cum caeteris terris aecclesiae Ramesiae. Rogo autem deum omnipotentem ut quicunque uel parentum meorum uel hominum caeterorum contra hoc uenire praeumpserit uel quicquam

horum immutare iram iudicis aeterni cum reprobis angelis incurrat, nisi uiuens delictum suum digne emendauerit. Amen.

DCCCCLXIX.

ÆLFRIC.

¶ IN nomine ¶ patris ¶ filii et ¶ spiritus sancti . Ego Ælricus de Lundresford miles concessi dilecto filio meo Iohanni istam terram quae ¶ Haraldus rex ¶ ante mihi dedit pro seruitio meo contra Tourstanum et Scotos coram patre priore de ¶ Seyr Sigeberto ¶ Thoma de Herst et caeteris.

DCCCCLXX.

ÆLFRIC MÖDERCOP.

¶ Dis is se quide þe Ælfric biquað ér he ofer sé ferde. Ðæt is érest Lodne intó seynt Eádmunde be wude and by felde, and be fenne, só ful and só forð só it ic formest áhte. And ic an þat lond at Birðe intó seynt Æðeldriðe só ful and só forð só ic it bigeten hauede eyðer on wude óðer on felde; and intó Holme tó sancte Benedicte Bertone al só ful and só forð só ic it áhte. And ic an intó Rameseye six marc silures and þat schal Godríc míne bróðer lesten; and ic an þús Wineholm intó Lodne and Fúglhelm intó Berhe, and þa schep deden men on tó, half intó Lodne and half intó Beorhe. And ic biqueðe tó min heregete áne marc goldes and þat schal Godríc mín bróðer lesten. And Ælfric biscop I biqueðe míne told and míne bedreaf þat ic best hauede út on mí fare mid me. And bē Ælfric biscop and Tof Prúde, and Ðrunni ðese quides mundes hure þinge þat it nō man áwende, and gif it wá wille áwenden, God almichtien áwende is anséne fram hym on dómes daye.

DCCCCLXXI.

ÆRNKETEL AND WULFRÙN.

¶ Ego Ærnketel et Wulfron uxor mea Æðelredo regi domino nostro et omnibus suis de Eboraco et de Notingeham notum facimus, nos concessisse et praesenti cyrographo confirmasse deo et sanctae Mariae et sancto Benedicto de Ramesia post dies nostros terram nostram de Hikelinge et terram de Kinilde-tune cum firma et seruitio, sicut habetur in dominio nostro. Uolumus autem ut post dies nostros corpora nostra ibidem, si deo placuerit, sepulta requiescant, et ubicunque alter nostrum uitam finierit, fratres Ramesiae uenientes cum custamento tam suo quam amicorum nostrorum corpus defuncti Ramesiam deferant tumulandum. Et ego Ærnketel uolo quod in pretium sepulturae meae et animae salutem prouenant aecclesiae Ramesiae .xv. librae de argento et auro et catallis, quae die defunctionis meae apud me contigerit inueniri, pro salute uero animae praefatae uxoris meae et corporis sepultura remanebit eidem aecclesiae terra de Lochamtona cum catallis omnibus quae in ea inuenientur. Ego autem Wlfrun singulis annis uitae meae ad festum sancti Benedicti quod est in aestate .x. mittas de brasio, et .v. de grut, et .x. mittas farinae triticeae, et .viii. pernas, et .xvi. caseos, et duas uaccas pingues de terra mea Hikel-ingre pro respectu decerno eidem aecclesiae procurari, in capite uero quadragesimae .viii. isicios. Qui-cunque ergo hanc donationem infringere praesum-serit uel permutare, animaduersionis aeternae in die iudicii coram deo reus existat, nisi condigna poenitentia temeritatem suam correxerit. Nec liceat cui-quam episcopo uel monacho has terras pro auro uel argento permutare, sed sint semper in possessione aecclesiae cui eas per hoc cyrographum studuimus confirmare.

DCCCCLXXII.

ÆGELFLÆD.

¶ HER swutelað on ðám cwide ðe Ægelfléd ge-
cweden hæfs God tō lōse and hire sāule tō þerfe and
hire hláfordes. Ðæt is ðonne ða feower hida landes
æt Lagefare, and twā hida æt Cochámstéde ðe hý
gean for hire sāule and for hire hláfordes intó sanctes
Paules mynstre on Lundene ðán gebróðran tō big-
leofan, ðám ðe ðæs dæghwámlice Gode þeniað, be ðes
cynges fulle geléuen Æðelredes, on ðéra manna ge-
witnessse ðe heora naman hér standað: Ðæt is ðonne
Ægelnóð arcebiscop, and Wulfstán arcebiscop, and
Ælfun bisp on Lundene, and Ælfríc abbot, and
Wigard abbot, and Ælsi abbot on Cowwaforde, and
Ælfere ealdorman, and Briðnóð ealdorman, and Eád-
ríc ealdorman, and Ælfssige cynges þegn, and Ufe-
geat scíreman, and Frena cynges þegn. And swā
hwilc man swā ðisne cwide áwende, sý he Iudas
gefére ðe úrne drihten beléwde en helle wíte.

DCCCCLXXIII.

ÆÐEGLGYFU.

¶ Eco Æðelgiua comitissa do et concedo aecclie-
siae Ramesiae ad honorem dei et sancti Benedicti et
ad animae meae subsidium sempiternum terram meam
de Stowe et de Brunne, ita libere et quiete possiden-
dam sicut ego ipsa eam unquam liberius et quietius
possedi, et nouum molendinum, et unam marcam auri
cuius medietas in usus monasterii necessarios cedat,
de altera uero medietate refectione fratribus procuretur.
Do etiam duos cyphos argenteos de .xii. marcis ad pon-
dus hustingiae Londoniensis ad seruendum fratribus in

refectorio, quatenus dum in eis potus edentibus fratribus ministratur memoria mei eorum cordibus arctius inculcetur. Estote fratres charissimi memores mei erga eum cuius gratia indigeo, deus autem sit nobis propitius; et ego uobis fida soror ero quamdiu durauerit tempus meum.

DCCCCLXXIV.

ÆDELNÓÐ.

¶ IC Æðelnóð Cristes cyrcean arcebiskeop gebohte ðæt land æt Godmæreshám æt Sirede eorle mid twám and hundseofontigan marcan hwítes seolfres be gewihte, and geaf hit on mínon hálan life intó Cristes cyrcean ðán hirede tó bigleofan intó heora beodderne, for míne sawle. And se ȝe ȝis wille áwendan, áwende hine Crist fram heofenanrices myrhðe intó helle wíte.

DCCCCLXXV.

ÆDELSIGE.

¶ HER geswutelað on ȝisum gewrite ðæt Ægelsi on Wuldehám hæfð gelened be Siwordes dægge bishops his dóhter and hiore dóhter út of Totteles cynne, and hæfð óðra mænn ȝærinn gedón be ȝære burhwara gewitnysse on Hrouecæstre and be ealle ȝæs bishops geféran.

DCCCCLXXVI.

HAROLD, 1066.

¶ HAROLD king grét Ailnóð abbot and Touid and alle míne þeines on Sumersetan fréndliche; and ic cýeð eóu ȝæt ic wille ȝæt Giso bisceop beó his saca werð and his sōcna, ofer his lond and ofer his mannen, and tolles werð and témes and infangenes ȝéfes, binnen

burekh and bútan, swó full and swó forð swó he furmest was on Eádward kinges dage on alle þingan. And ich bidde eóu alle ðæt ge bien him on fultume at þys cristendóme Godes gerichtten for tó setten and tó driuen, lóc ðár hym néde sý, and heó eówres ful-tumes biðyrfe, swó swó ich yetruðan tó ew habbe ðæt ge wyllan for mína luuen. And ich nelle geðefien ðæt man him æt ánie þingan ánye unlag beôde. God eów gehealde !

The same in Latin.

¶ Haroldus rex Ailnodo, Touid, et omnibus bal-liuis suis Sumersetæ, salutem ! Sciatis nos uelle quod episcopus Giso habeat saca et socna, de terris suis et hominibus, et toll et team et infangeneðef in uilla et extra, ita plene et libere in omnibus sicut unquam habuit tempore regis Eadwardi. Rogamus etiam uos quatenus eidem si necesse fuerit auxiliari uelitis ad christianitatem sustinendam sicut de uobis confidimus id ipsum uelle. Nolumus autem ut ullus hominum ei in aliquo inferat iniuriam. Ualete !

DCCCCLXXVII.

The services of the tenants at Hysseburnan.

¶ Her synd gewritten ða gerihta ðæt ða ceorlas sculan dón tó Hysseburnan. Ærest æt hilcan hiwisce feowerti penega tó herfestes emnihte, and .vi. circimittan ealað, and .iii. sesðlar hláfhwétes, and .iii. æceras ge-erian on heora ágenre hwile and mid heora ágenan sæda gesáwan, and on hyra ágenre [h]wile on bærene gebringan, and þreó pund gauolbæres and healfne æcer gauolmæde on hiora ágierenre hwile, and ðæt on hreace gebringan, and .iii. fóðera áclofenas gauolwyda, tó scídhraece on hiora ágenre hwile, and .xvi. gylda gauoltíninga on hiora ágenre [h]wile,

and to eastran twō ewe mid twām lamban, and we [talað] twō geong sceap tō eald sceapan; and hī sculan waxan sceap and sciran on hiora āgenre hwile, and ālce wucan wircen ðæt hī man hāte būtan þrim, an tō middanwintra, ōðeru tō eastran, þridde tō gang-dagan.

DCCCCLXXVIII.

STÍGAND.

HER suyteleð on ðise writte wilke forwarde Stígand and Aelgér his prést wrouthen ðo he let him ðat lond tō honda at Playford. Dat is ðat Aelgér prést habbe ðat lond his day, and ouer his day fonge Stígand ðértó gif he leng libbe, and ouer here bōðere day gó ðát lond intó seynt Eádmunde mid mete and mid manne and mid alle þinge sō it ðanne tyled beð, būten álken gentale; and he it ne may neyðer ne for-segen ne forwerken. Dis aren tō witnesse; Aelfríc bisscop, and Wi abbot, and al se bird binnan seynt Eádmundes biri, and Stígand, and Aelfwine Wluardes sune, and Aelfríc Wiðgáres sune, and Eádríc, and Ord-gár, and Lemmér and manie ōðere. Ðise write sinden tuā, ón is binnan seynt Eádmundes biri, and ōðer hauis Stígand.

DCCCCLXXIX.

WULFSIGE.

HER swuteleð on ðise write wám Wlsi an his áihte. Dat is érst for his sôule ðat lond at Wiken intó seynt Eádmundes biri ða tuéye dêles, and Aelfríc biscop ðe þridde dél, bûten áne gyrdé and .xii. swine-mesten ðat schal habben Wlwine hire day, and after hire dey intó seynt Eádmundes biri, and alle ðo men fré for únker bôðer sôule. And ic an míne kyne-louerd .ii. hors, and helm and brinie, and án swerd,

and a gold wreken spere. And ic an míne láuedy half marc goldes, an míne niste æn more wichte goldes. And habbe Stánhand alle þinge ðe ic him bicueden habbe. And míne bróðer bern here Owen lond and .ii. hors mid sadel gárun and án brinie, and ón hakale. And se ðe míne cuide áwende, God almihtig áwende his ansýne from him on dómēs day búton he it hér ðe raðere bête.

DCCCCLXXX.

ÐURKYTEL AND ÆDELGIÐ.

¶ ÐURKIL and Æðelgit unnen Wigorhám intó seynt Eádmunde só ful and só forð só wit it Owen, after únker bōðer day, and þo men half fré þeówe and lisings. Se ðe ðis benime, God him benime héuene ríche.

DCCCCLXXXI.

Manumissions at the altar of St. Petroc.

¶ HAEC sunt nomina illorum hominum Huna et soror illius Dolo, quos liberauit Byrhtfæd pro redemptione animae suae super altare sancti Petroci coram istis testibus; Leofric presbyter, Budda presbyter, Morhayðo presbyter, Deui presbyter, Hresmen diaconus, Custentin laicus, Wurlowen laicus, ut libertatem habeant cum semine suo sine fine, et maledictus sit qui fregerit hanc libertatem.

Rumun liberauit Haluiu super altare sancti Petroci coram istis testibus; clerici sancti Petroci.

Budic, Glowmæð, quos liberauit Uulfsie episcopus super altare sancti Petroci.

Hoc est nomen Duihon quem liberauit Leofstan super altare sancti Petroci coram istis testibus; Byrhsie presbyter, Morhaðo diaconus, Britail, Iohann.

¶ Haec sunt nomina illarum foeminarum quas liberauit Wulsige, Cemoyre, Rum, Addalburg, et Ogurcen coram istis testibus uidentibus; Osian presbyter, Cantgeðen diaconus, Leucum clericus.

Wulfsige episcopus liberauit Ina prost cum filiis eius pro anima Eadgari regis et pro anima sua coram istis testibus; Byrhsige presbyter, Electus presbyter, Abel presbyter, Morhaðo diaconus, Canreðeo diaconus, Riol diaconus.

Haec sunt nomina illorum hominum quos liberabit Ælfsie super altare sancti Petroci pro redemptione animae suae, Onwen, Ewsannec, Iesu, coram istis testibus; Byrhtsie presbyter, Mermen presbyter, Agustinus lector, Morhaiðo diaconus, Riol diaconus.

Hoc est nomen illius foeminae Gluiucen, quam liberauit Ordulf pro anima Ælfsie super altare sancti Petroci coram istis testibus; Morhaðo diacono, Tithert clero.

Des ys þæs manes nama þe Byrhsie gefreáde et Petrocys stowe, Byhstán hâte Bluntan sunu, on Æðelhide gewitnysse hys ágen wíf, and on Byrhisi ys mæse-preóstes, and on Riol, and Myrmen, and Wunsie, Morhaðo, and Cynsie, preóst.

Haec sunt nomina mulierum, Medhuil, Adlgun, quas liberauit Eadmunt rex super altare sancti Petroci palam istis testibus; Cangueden diaconus, Ryt clericus, Anaoc, Tithert.

Haec sunt nomina hominum quos liberavit Eadmund rex pro anima sua super altare sancti Petroci, Tancwoystel, Wenerieð, coram istis testibus; Wulfsie presbyter, Adoyre Milian clericus; atque in eadem die mandauit hanc foeminam Arganteilin eisdem testibus.

Haec sunt nomina hominum quos liberauerunt clerici Petroci, Sulleisoc, Ourduyðal, pro anima Eadgari regis super altare sancti Petroci in festiuitate sancti Micaelis coram istis testibus; Byrhsie presbyter, Osian presbyter, Austius lector, Riol diaconus.

Hoc est nomen mulieris Meonre quam liberavit Ullfric pro anima sua super altare sancti Petroci coram istis testibus; Mermen presbyter, Morhaiðo diaconus, Guaiðrit clericus.

✠ Haec sunt nomina mulierum quas liberavit Wulfsie episcopus et clerici sancti Petroci, Proscen, Wuencen, Onncum, Illcum, super altare sancti Petroci coram istis testibus; Byrhsie presbyter, Riol diaconus, Morhaðo diaconus, Wuaðrit clericus.

✠ Hoc est nomen illius mulieris Wenceneðel quam liberavit Ordgar dux pro anima sua super altare Petroci sancti, coram istis testibus; Wulfsige episcopus, Leumarh presbyter, Grifiuð presbyter, Morhaiðo diaconus.

✠ Hoc est nomen illius hominis Iliuð cum semine suo quem liberavit Æðelræd rex super altare sancti [Petroci] coram istis testibus; Æðelwerd dux testis, Osolf praepositus testis, Mermen presbyter, Riol presbyter, Ret clericus, Lecem clericus, Bleðros clericus.

¶ Hoc est nomen istius hominis Madfuð quem liberauit Iofa pro redemptione animae suae super altare sancti Petroci, coram istis testibus uidentibus; Titherd presbyter, Aðalberð presbyter, Budda presbyter, Brytthael presbyter, Cenmyn presbyter; hii sunt laici, Teðion filius Wasso et Ungust Cilifri; et quicumque fregerit hanc libertatem anathema sit; et quicumque custodierit benedictus sit.

Haec sunt nomina illarum foeminarum quas liberauit Ermen pro anima matris illius Guenguiu et Elisaued super altare sancti Petroci coram istis testibus uidentibus; Osian presbyter, Leucum clericus, Ret clericus.

¶ Hoc est nomen istius hominis Teriðian cum semine suo, quem liberauit Ordulf filius Brun super altare sancti Petroci pro redemptione animae suae; ut libertatem habeat ab eo et a semine suo perpetualiter coram istis idoneis testibus; Leofric presbyter, Prudens presbyter, Adalberd presbyter, Tittherd presbyter, Budda presbyter, Boia diaconus, Morayðo diaconus; quicumque fregerit hanc libertatem anathema sit; et quisquis custodierit benedictus sit.

¶ Hoc est nomen illius mulieris Ælfgyð, quam liberauit Æðælflæd pro anima sua et pro anima domini sui Æðælwerd dux, super cymbalum sancti Petroci in uilla quae nominatur Lyscerryt, coram istis testibus uidentibus; Æðælstan presbyter, Wine presbyter, Dunstan presbyter, Goda minister, Ælfwerd scírlocc, Æðælwine muf, Ealdred frater eius, Eadsige scriptor; et hii sunt testes ex clericis sancti Petroci, Prudens presbyter, Boia diaconus, Wulfsige diaconus, Bryhsige clericus, ut libertatem Et postea uenit Æðælwærd dux ad monasterium sancti Petroci et liberauit eam

pro anima sua super altare sancti Petroci coram istis testibus uidentibus; Buruhwold bisceop, Germanus abbas, Tittherd presbyter, Wulfsige diaconus, Wurgent filius Samuel, Ylcærðon praepositus, Teðion consul cum [eius filio] Mor. Et ipse adfirmanit ut quicunque custodierit hanc libertatem benedictus sit; et qui cumque fregerit anathema sit a domino deo coeli et ab angelis eius.

Hoc est nomen illius hominis quem liberauit

· · · · ·

Hoc est nomen illius hominis quem liberauit Cenmenoc pro anima sua super altare sancti Petroci, Benedic, coram istis testibus uidentibus; Osian presbyter, Morhaiðo diaconus.

Hoc est nomen illius [mulieris] Anaguiftl quem Eadgar rex liberauit pro anima sua super altare sancti Petroci, coram istis testibus uidentibus; Wulfsige presbyter, et Grifiuð presbyter, et Conredei diaconus, et Byrehtsige clericus, Selie laicos.

Wuenumon and hire team, Móruið hire swuster and hire team, and Wurgustel and his team, warun gesfreóð hér on túne for Eadryde cynigc and for Æðsel-[geard] biskop an ðas hirydes gewitnesse ðe hér on túne syndun.

Hoc est nomen illius hominis quem liberauit Perem pro anima sua, Gurient, super altare sancti Petroci coram istis testibus; Adelces presbyter, Morhæðo diaconus, Guaedret clericus. Uale! Uiae in Christo.

¶ Wunstan, Bleðros, Hincomhal, Benedic, Wurcant, Otcer, Onnwuen, Argantmoet, Telent.

¶ Marh gefreōde Leðelt and ealle hire team for Eādwig cyningc on his ægen reliquias and he hie hēt lädan hidr tō mynstere and hēr gefreōgian on Petrocys reliquias on ðæs hirydes gewitnesse.

Hēr kýð on ȝissere bēc ðæt Æilsig bohte ánnē wifmann Ongyneðel hātte and hire sunu Gyðiccael aet Durcilde mid healfē punde aet ȝāere cirican dura on Bodmine, and sealde Æilsige portgerena and Maccosse hundredes mann .III. pengas tō tolle; ȝā ferde Æilsig tō ȝe ȝa men bohte and nam hig and freōde upp an Petrocys weofede æfre sacles, on gewitnesse ȝissa gódera manna; Ðæt wæs, Isaac messepreōst, and Bleðcuf messepreōst, and Wunning messepreōst, and Wulfger messepreōst, and Grifiuð messepreōst, and Noe messepreōst, and Wurðicið messepreōst, and Æilsig diacon, and Maccos, and Teðion Modredis sunu, and Kynilm, and Beórlaf, and Dirling, and Gratcant, and Talan. And gif hwā ȝás freōt ábrece, hebbe him wið Criste geméne. Amen.

Hoc est nomen illius mulieris Codgiuo quae liberata fuit pro anima Maccesi centurionis super altare sancti Petroci in uigilia aduentus domini, istis testibus uidentibus; Boia decanus, Godricus presbyter, Sewinus presbyter, Eli diaconus, Wulgarus diaconus, Godricus diaconus, Elwine diaconus, Eadricus clericus, Elwinus, Elwerdus, Sicticus, Waso, Wulwerdus, et alii quamplurimi de bonis hominibus. Si quis tam temerarius sit qui hanc libertatem frererit anathema sit a deo et ab angelis eius. Amen fiat.

¶ Haec sunt nomina illorum quos liberauit pro anima Etgar rex super altare sancti Petroci, Guene, Cen, Arganbri, et iuniorum dedit unum pro anima Etgar rex id est nomen Brethoc, coram istis testibus; Grifiud, Loumarch presbyter, Gaudreit clericus.

Hér kýð on ȝissere béc ȝæt Ælfric Ælfwines sunu wolde þeówian Putraele him tō nydþeówetlinge; ȝá cum Putrael tō Boia and bed his forespece tō Ælfrice his bréþere; ȝá sette Boia ȝes spece wið Ælfrice, ȝæt wæs ȝæt Putrael sealde Ælfrice .viii. oxa æt ȝére cirican dura æt Bodmine, and gef Boia sixtig penga for ȝére forspæce, and dide hine sylfne and his ofspreng ȝæfre freols and saccles fram ȝám dæge wið Ælfrice and wið Boia and wið ealle Ælfwines cyld and heora ofspreng on ȝissere gewittnisse; Isaac messepreóst and Wunning presbyter, and Sewulf presbyter, and Godric diacon, and Cufure prauost, and Wincuf, and Wulfwerd, and Gestin, ȝes bisceopes stiwerd, and Artaca, and Kinilm, and Godric map, and Wulfgér, and mā góðra manna.

¶ Haec sunt nomina illorum hominum quos liberauit Ælfsie pro anima Eadgari regis et pro anima sua super altare sancti Petroci, Guenttinet, Cenhuiȝel, Dauid, Anau prost, coram istis testibus; Byrhtsie presbyter, Riol diacon, Anaoc clericus, Tidherd clericus, Beniamen clericus.

¶ Hoc est nomen illius mulieris quam liberauit Gratcant, Ourdylyc cum filio suo Wurci, super altare sancti Petroci coram istis testibus; Hedyn presbyter, Lowenan diaconus, Leucum clericos, Bleðros clericos, Boia discipulus, Cenmyn clericos, Beniamen clericos.

Hoc est nomen illius mulieris id est Madguistyl cum progenie sua, id est, Bleidiud, Ylcerðon, Byrchtylym, quos liberauerunt clerici sancti Petroci super altare illius Petroci pro remedio Eadryd rex et pro animabus illorum coram istis testibus; Comuyre presbyter, Grifiud presbyter, Oysian presbyter, Loumarch diaconus, Wudryt clericus, Loucum clericus, Tithert clericus.

Hér cýð on ȝyson béc ðæt ȝElwold gefréode Hwatu
for hys sáwle a[t] Petrocys stow á degye and æfter
degye. An[d] ȝElgér ys gewytnesse, and Gódríc,
and Walloð, and Gryfyið, and Bleyðcuf, and Salaman.
And hebbe he Godes curs and sanctes Petrocus and
æalle welkynes sanctas ðe ȝæt brece ȝæt ydon ys.
Amen.

Custentin liberauit Proscen pro anima sua super
altare sancti Petroci coram istis testibus; Mermen
presbyter, Riol diaconus, Cantgueiðen diaconus,
Tithert clericus, et aliis multis.

✠ Wulfsie episcopus liberauit ȝEdoc filiam Cat-
gustel pro anima sua et Eadgari regis super altare
sancti Petroci, Cyngelt, et Magnus, et Sulmeað, et
Iustus, et Rumun, et Wengor, et Luuncen, et Fuan-
drec, et Wendeern, et Wurðylic, et Cengor, et Ini-
sian, et Brenci, et Onwean, et Rinduran, et Lywci.
Haec sunt nomina illorum hominum, illarumque [foe-
minarum] quos liberauit Wulfsige episcopus super
altare sancti Petroci pro anima sua et pro anima
Eadgari regis.

✠ Haec sunt nomina illarum foeminarum quas
liberauit Ermen pro anima matris illius. Id est Gu-
enguiu et Elisaued, coram istis testibus; Freoc pres-
byter, et Osian presbyter, et Leucum monachus.

✠ Hoc est nomen illius hominis quem liberauit
Osferð pro anima Eadgari regis, Gurheter, super
altare sancti Petroci coram istis testibus; Comoere
episcopus, Agustinus lector, Byrhsie sacerdos.

✠ Hoc est nomen illius hominis quem liberauit
Eusebi pro anima sua, Ceenguled, super altare sancti
Petroci coram istis testibus; Grifiuð, Leumarh, Riol.

¶ Haec sunt nomina illorum hominum quos liberaruit Anaoc pro anima sua; Otcer, Rannoeu, Muelpatrec, Iosep, super altare sancti Petroci, coram istis testibus uidentibus; Cemoere episcopus, Osian sacerdos, Leucum clericus, Guadret clericus.

Haec sunt nomina illorum hominum Agustin, Ælchon, Sulcaen, Loi, Milcenoc, Guenneret, Gurcencor, Riol, Anaudat, Æulcen, Gurcant, Ceft, Æniud, Oncenedl, Lucco, Iudhent.

¶ Des sint þa menn ȝe Wulfsige byscop freode for Eādgār cinig and for hyne sāwle at Petrocys wefode, Leuhelec, Welet, . . nwalt, Beli, Iosep, Dengel, Prosuite, Tancwuestel; an ðás gewitnese, Byrhsige mæsseprōst, Mermen mæsseprōst, Mar, Catuuti, Wenwiu, Puer, Meðwuistel, Iosep.

¶ Dys syndun ȝára manna naman ȝe Wulfsige byscop gefreōdet at Petrocys wefode for Eādgār and for hine silfne; and Byrhsi ys gewitnese mæsseprōst, and Mermen mæsseprōst, and Morhi; Diuset and ealle here teām.

¶ Dys sindun ȝára manna naman ȝe Wunsie gefreōde at Petrocys stowe, [for] Eādgār cinig on ealle ȝæs hiredys gewitnesse, Conmonoc, Iarnwallon, and Wenwærþlon, and Mæiloc.

¶ Haec sunt nomina filiorum, Wurcon, Æðan, Iuðnen, Wurfoðu, Guruaret, quorum filii et nepotes posteritasque omnis defenderunt se per iuramentum, Eadgari regis permisu, quoniam accusatione Malerit dicebantur patres eorum fuisse coloni regi[s]; Cemoere episcopo teste, Ælfie praeside teste, Dostigan teste, March teste, Ælfnoð teste, Byrhtsie presbyter teste, Mitcuuð presbyter teste, Abel presbyter teste.

MAR 8 - 1917

Hoc est nomen illius uiri quem liberauit Byrhtgyuo, Salenn, pro anima sua super altare sancti Petraci coram istis testibus; Leof presbyter, Osian presbyter, Morcant.

FINIS TOMI IV.

LONDON :
Printed by S. & J. BENTLEY, WILSON, and FLEW,
Bangor House, Shoe Lane.

—

—

—

—

—

—

—

UNIVERSITY OF MICHIGAN

3 9015 02502 9615

